

**CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.**

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

AUCTORITATE

**ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE**

CONTINUATA.

IOANNES LYDUS.

**BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXXVII.**

ΠΕΡΙ ΑΡΧΩΝ ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ.

Ἰερίας γενέσθαι τὸ πρὶν τοὺς ὕστερον ἄρχοντας τοῦ Ῥωμαίων πολιτεύματος οὐδενὶ τῶν πάντων ἠγγόηται, Τυρρηνοῦ, ἐπὶ τὴν 5 ἐσπέραν ἐκ τῆς Λυδίας μεταναστάντος, τοὺς τότε καλουμένους Ἐτρούσκους (ἔθνος δὲ ἦν Σικανὸν) τὰς Λυδῶν τελετὰς διδάξαντος, οὗς ἐκ τῆς θυροσκοπίας Θούσκους συμβέβηκε μετονομασθῆναι. καὶ τούτων εἰς πλάτος ἐν τῇ πρώτῃ τῆς περὶ μηνῶν γραφείσης ἡμῖν πραγματείας ἴσμεν μνημονεύσαντες. τὰ γὰρ ἐπίσημα 10 τῶν ἀρχόντων ἀπὸ Θούσκων λαβῶν ὁ βασιλεὺς Νουμᾶς τῇ πολιτεία εἰσήγαγεν, ὡσπερ καὶ τῶν ὄπλων τὸ δόρυμαχον ἀπὸ Γαλατῶν. καὶ μάρτυρες μὲν τούτων ὁ τε Καπίτων καὶ Φωντήσιος, ἐξ ὧν καὶ ὁ διδασκαλικώτατος Οὐάργων, Ῥωμαῖοι πάντες· μεθ' οὗς Σαλούστιος οὗτος ὁ ιστορικὸς ἐπὶ τῆς πρώτης ἱστορίας σαφῶς

3 huic prooemio in codice praepositum: τοῦ αὐτοῦ περὶ ἔξουσιῶν.
Fussius. 4 τυρρηνοῦς codex Casolinus (C): corr Fussius (F).
14 lego ιστοριῶν. F.

Sacerdotes initio fuisse, qui postea magistratus rei publicae Romanae, vulgo nemo ignorat: Tyrrenus quippe cum e Lydia in Occidentem migrasset, quos Etruscos tum vocabant (erat autem gens Sicana), Lyderum mysteria edocuit; quos mutato nomine ab haruspicina Thuscos appellari contigit. ac de his prolixè scimus nos commemorasse in libro primo tractatus quem conscripsimus de mensibus. nam insignia magistratum rex Numa a Thuscis mutuata in rem publicam introduxit, sicuti et armorum robur a Gallis. testantur haec Capito et Fonteius, e quibus et doctissimus Varro, omnes Romani; post quos Sallustius ille historicus in libro primo historiarum rem perspicue docet. restat igitur ut de pe-

ἀναδιδάσκει. ὥστε ὑπόλοιπον περὶ τῶν πολιτικῶν ἀφηγήσασθαι ἔξουσιῶν, καθότι ἀπὸ ἱερατικῆς τάξεως ἐπὶ τὸ πολιτικὸν μετεφύσαν οὐκ ἔστι. μὴ οὖν ἡμῶς ἀλλοίους πρὸς τὰ πάλαι δοθέντα κήρυκτες, πλὴν εἰ μὴ τυχὸν ἀπηχῆς λογικῆς ἀσφαλείας ὑφιστάμενος φθόνη τὸν ἔπαινον μεταβάλῃ. ὅτι δὲ καὶ Γρακχιανὸς τις πάλαι 5 περὶ τούτων ἔγραψεν, ἴσμεν τοὺς νομογράφους ἀναφέροντας· οὐδαμοῦ δὲ τὰ γραφέντα φέρεται ἴσως αὐτά, πάντως δὲ καὶ αὐτὰ τοῦ χρόνου τεκόντος ἕμα καὶ κρύψαντος.

2 καθότι] καὶ δεῖ vulgo. vulgo autem lecta dico quae a me sunt mutata.

testatibus civilibus exponamus, quod a sacerdotali ordine civilem ad formam translatae sunt. nemo itaque nos discrepare ab iis quae veteres tradidere existimet, nisi qui forte absonus certae rationi, invidiae cedens, laudem commutaverit. Gracchanum quendam de his etiam olim scripsisse scimus a iurisconsultis referri; scripta autem ipsa fortasse nusquam exstant, omninoque et illa tempus peperisse simul et abscondisse videtur.

Λ Ο Γ Ο Σ Α.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Πόσος ἀνύεται χρόνος ἀπὸ τῆς Αἰνείου ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν παρόδον ἕως κτίσεως Ῥώμης, καὶ πόσος ἀπ' αὐτῆς γέγονεν ὁ τῶν ἡγετῶν, καὶ πόσος ὁ τῶν ὑπάτων ἕως Καίσαρος, καὶ ἐξ αὐτοῦ πόσος ἄχρι Κωνσταντίνου, 5 ἐξ οὗ πόσος ἄχρι τῆς Ἀναστασίου βασιλείας τελευτῆς (1). τίς ἡ διαφορὰ τοῦ ἡγετῆ καὶ τοῦ τυράννου καὶ τοῦ βασιλέως, καὶ Καίσαρος καὶ αὐτοκράτορος ἀξίωμα. τί σημαίνει τὸ Κυρίον ὄνομα (2). ὅτι Ῥωμαῖος καὶ οἱ κατ' αὐτὸν τῇ Αἰολίδι ἐφθέγγοντο φωνῇ. ὅτι οὐ δεῖ τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας δεσπότας ἀποκαλεῖν. περὶ τῶν ἐπισήμων τοῦ ἡγετῆ. τί ἐστὶ 10

8 κύριον C: cori F.

L I B E R I

LIBRI PRIMI CAPITA.

Quantum temporis effluxerit ab Aeneae in Italiam adventu ad Romam conditam, quantumque ab eo sub regibus, et quantum sub consulibus usque ad Caesarem, quantumque ab eo usque ad Constantinum, a quo quantum ad Anastasii imperatoris obitum (1). quid inter regem tyrannum et principem intersit, nec non Caesaris et imperatoris dignitas. quid significet nomen Quirinus (2). Romulum et aequales eius Aetolia lingua locutos esse. dominos non esse appellandos principes Romanorum. de insignibus regis.

- τόγα καὶ τραβία. διὰ τί Ῥωμαῖοι τὴν βασιλέως καθέδραν σόλιον προσαγορευοῦσι (3). διὰ τί τὰς λοφίας τινες τούφας καλοῦσι (4). διὰ τί τὰς ἀσπίδας σκουῖτα καὶ κλίπεα καὶ πάρμας οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι, καὶ εἰς ἡ διαφορά τούτων. ὅτι ἀπὸ Αἰλίου παρέλαβεν ὁ Ῥωμαϊκὸς 5 στρατὸς οὕτω στέλλεσθαι ὡς ἔτι καὶ νῦν οἱ καλοῦντο ἐκασοβίτῳρες. διὰ τί τὴν βασιλικὴν ὑπόζυγιον βασταγὴν ἀττηνσίωνα καλοῦσι (5). πρώτη προαγωγή, ὁ ἕπαρχος, καὶ ὅτι εἰς τόπον αὐτοῦ ὁ τῶν πραιτωρίων ἕπαρχος προεβλήθη (6). δευτέρα προαγωγή, οἱ πατρίοιοι, καὶ τίνος χάριν πάτρης κοινερίπταυς αὐτοῦς ἡ ἀρχαιοῦτης ἐκάλεσε. ποῖον 10 εἶδος χιτῶνος ὁ λεγόμενος παραγαυδης· ἐν ᾧ καὶ περὶ τῶν λεγομένων καμπυλίων. τί σημαίνουσιν οἱ λεγόμενοι τίτλοι, καὶ ὅτι φιλότιμοι ἐτύχασον οἱ πάλοι συγκλητικοί. πόθιν διώνμοιοι καὶ τριώνμοιοι οἱ ἀρχαῖοι ἐξηρημάτιζον (7). τρίτη προαγωγή, οἱ κvaisτωρες, καὶ ὅτι ἕτερον μὲν κvaisτωρ ἕτερον δὲ κvaisίτωρ. περὶ τῆς ἕπατειας καὶ τῶν αὐτῆς ἐπι- 15 σήμων (8). τετάρτη προαγωγή, ἡ κληθεῖσα δεκανδρική ἐξουσία (9). πέμπτη προαγωγή, ἡ καλουμένη δικτατοῦρα, καὶ τί σημαίνει τὸ ὄνομα, πόσοι τε γέγονασιν οἱ πάντες δικτάτωρες, καὶ ἕως τίνος (10). ἕκτη προαγωγή, ἡ καλουμένη κηυσούρα· ἐν ᾧ καὶ περὶ κωμφιδίας καὶ τραγυδίας, καὶ ποτε Ῥωμαῖοις ἐγνώσθησαν. διὰ τί Ῥωμαῖοι τοὺς ἀσώτους 20 ἄμα καὶ τοὺς ἐγγόνους ὁμωνύμως καλοῦσι πατρίως νέκωτας (11). ἑβδόμη προαγωγή, ἡ δημαρχία. ποτε ἐδόθη τοῖς στρατιώταις τὰ λεγόμενα καπιτὰ, καὶ διὰ τί καπιτὰ λέγεται. περὶ τῶν ἐν ὄπλοις ταγματῶν τε καὶ ὀνομάτων καὶ βαθμῶν καὶ τῶν λεγομένων τρώων (12). ὄγδῃ προαγωγή, οἱ πραιτωρες, καὶ ὅτι ὁ τῆς πόλεως καθ' ἡμᾶς 25 ἕπαρχος εἰς ἐτύχασεν τῶν πάλοι πραιτωρίων, φύλαξ πόλεως χρηματίζων (13). ἐνάτῃ προαγωγή, ὁ τῶν νυκτῶν ἕπαρχος (14).

14 corrigendum πέμπτη; est enim quinta electio. in sequentibus idem error. F.

quid sit toga et trabea. cur sedem regis solium appellant Romani (3). cur iubas nonnulli tufas dicant (4). scutum clipeum et parmam unde appellant Romani, et quod horum discrimen. exercitum Romanum ad Aeneae exemplum ita armatum ornatumque esse, uti etiamnum ii quos excubitores vocant. cur imperatoris iumentariam bastagam attentionem appellent (5). prima electio, magister equitum. in eius locum creatum esse praefectum praetorio (6). secunda electio, patricii. quare patres conscripti antiquitus appellati. quale genus tunicae paraganidis; ubi et de campagis. quid significant tituli. munificos fuisse veteres senatores. unde duo et tria veteribus nomina fuerint (7). tertia electio, quaestores. alium esse quaestorem, alium quaesitorem. de consulatu eiusque insignibus (8). quarta electio, decemviralis potestas (9). quinta electio, dictatura, et huius nominis significatio. quot et ad quem usque fuerint dictatores (10). sexta electio, censura; in quo et de comoedia tragoediaque, et quo tempore eas noverint Romani. quare luxuriosos nepotesque eodem nomine patrio sermone appellant Romani (11). septima electio, tribunatus. quo tempore capita militibus data, et cur capita dicantur. de copiarum ordinibus nominibusque et gradibus, nec non de tironibus (12). octava electio, praetores. praefectum urbis hodiernum unum fuisse e veteribus praetoriis, custodem urbis appellatum (13). nona electio, praefectus vigili- um (14).

² *Ἐγχειροῦντί μοι περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Ῥωμαίων πολιτείας διαλαμβάνειν ἀξιόλογον εἶναι παρέστη προοίμιον δοῦναι τῷ λόγῳ ἀπὸ τοῦ πρεσβυτάτου καὶ τιμητικῆς πάντων. Αἰνείας δὲ ἦν οὗτος, ὃ διὰ κάλλος καὶ ῥώμην ψυχῆς τε καὶ σώματος κρείττονος ἢ κατὰ ἀνθρώπους εἶναι νομισθεὶς νῖός. (2) ἀνύονται τοιγαροῦν ἐκ τῆς 5 Αἰνείου ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν παρόδου ἕως τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ῥώμης ἐνιαυτοὶ θ' καὶ λ' καὶ υ' κατὰ Κάτωνα τὸν πρῶτον καὶ Βάρρωνα τοὺς Ῥωμαίους, κατὰ δὲ Ἀφρικανὸν καὶ Κάστορα καὶ τὸν Παιμφίλου ἔτη ζ' καὶ ι' καὶ υ'. ἀπὸ δὲ τοῦ πολιτισμοῦ μέχρι τῆς ἐκβολῆς τῶν ῥηγῶν διέδρομεν ἔτη γ' καὶ μ' καὶ σ'. οἱ δὲ τῶν ὑπὸ 10 τῶν ἄχρι Καίσαρος τοῦ πρώτου ἐνιαυτοὶ ε' (ἢ κατ' ἐπίους ε') καὶ ξ' καὶ υ'. ἀπὸ δὲ Καίσαρος ἕως Κωνσταντίνου διαγέγονεν ἔτη τό' καὶ ε', ἐξ αὐτοῦ δὲ ἄχρι τῆς Ἀναστασίας τοῦ βασιλέως τελευτῆς ἔτη σκδ' πρὸς μηνὸν ζ'. ἐξ ὧν ἂν τις θ' ἐξέλοι ἐνιαυτούς, οὓς ἐπὶ τῆς ἱερᾶς Ῥώμης ἔτυχε βασιλεύσας Κωνσταντίνος. συνύ- 15 γεται δὲ ἀπὸ τοῦ πολιτισμοῦ τῆσδε τῆς εὐδαιμόνος πόλεως ε' καὶ ι' καὶ σ' ἔτη πρὸς μηνὸν ζ'. συνέλοι οὖν ἂν τις ἀπὸ Αἰνείου ἕως τῆς Ἀναστασίας τοῦ χρηστοῦ τελευτῆς τοὺς πάντας ἐνιαυτούς ε' καὶ μ' πρὸς ψ' καὶ χιλίους πρὸς μηνὸν ζ', ὡς Ἕλληνες οἴονται κατὰ πάντας τοὺς ἑκατέρας φωνῆς συγγραφείας. τούτων οὕτως 20 ἡμῖν οὖν ἀληθεῖα τεθέντων, καιρὸς ἔστι περὶ τῶν ἀρχῶν, ὡς εἴρηται, τοῦ καθ' ἡμᾶς διαλυθεῖν πολιτεύματος.*

8 καὶ ante τὸν add F.

11 ἐνιαυτοῦ C: corr F.

Scripturus de magistratibus rei publicae Romanae, a vetustissimo omnium et honoratissimo initium operi dare dignum proposito existimavi. fuit vero hic Aeneas, quem ob pulchritudinem animique et corporis fortitudinem maioris quam hominis filium esse crediderunt. (2) sunt igitur ab Aeneae in Italiam adventu ad Romam conditam anni quadringenti triginta novem secundum Catonem maiorem et Varronem Romanos, secundum vero Africanum et Castorem et Eusebium Pamphili quadringenti et septendecim. a condita autem urbe ad reges electos anni effluerunt ducenti quadraginta tres. consulum autem usque ad Caesarem primum anni sunt quadringenti sexaginta quinque, vel secundum nonnullos sex. a Caesare vero ad Constantinum anni praeterierunt trecenti septuaginta quinque; a quo ad Anastasii imperatoris obitum ducenti viginti quattuor cum sex mensibus; de quibus deductis novem annis, quos in sacra urbe Roma Constantinus imperavit, a condita hacce beata civitate inveniuntur anni ducenti quindecim cum septem mensibus. colligas itaque ab Aenea ad optimi Anastasii obitum summam annorum mille septingentorum quadraginta sex cum septem mensibus; quae est Graecorum opinio secundum omnes utriusque linguae scriptores. his ita vere positis tempus est de magistratibus, uti diximus, nostrae rei publicae explicare.

3. Ῥωμύλος τοίνυν ὀκτώ πρὸς τοῖς δέκα ἔτεσι γεγωνὸς σὺν τῷ ἀδελφῷ Ῥέμῳ τὴν μητέρα τῆς βασιλείας Ῥώμην ἰδέματο. ὄνομα δὲ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν ὃ Ἴταλοὶ λέγουσι ῥήγιον, ὅσον τυραννικόν· οὐδὲ γὰρ βασιλείας Ῥωμαϊκῆς ἐννόμου ἔστι σημαντικόν, ὥς τινες ὑπολαμβάνουσι, τὸ ῥήγιον ὄνομα· ὃθεν οὐκ εἶμι μετὰ τὴν ἐκβολὴν τῶν ῥηγῶν παρὰ Ῥωμαίοις, καίτοι βασιλευμένοις, ἐχρημάτισεν. ἕτερον γὰρ τὸ τῆς ἐννόμου βασιλείας καὶ ἕτερον τὸ τυραννίδος καὶ ἄλλο τὸ τῆς αὐτοκρατορίας ἀξίωμα. καὶ ὅπως διὰ βραχείων ἐρῶ. βασιλεύς ἐστιν ὁ τῶν ἑαυτοῦ ὑπηκόων πρῶτος 10 ψήφῳ ἐπιλεγμένος, ἐπιβάθραν τινὰ ὡσπερ καὶ κρηπίδα τύχης κρείττονος ὑπὲρ τοὺς ἄλλους λαχὼν, ὡς Σοφοκλῆς περὶ Λίαντος εἶπεν, ἔχειν αὐτὸν βάθραν τῆς ἀγχιάλου Σαλαμίνος. ἴδιον δὲ βασιλέως ἔστι τὸ μηδένα καθάπαξ τῶν τοῦ πολιτεύματος νόμων σαλεύειν, ἀλλ' ἐγκρατῶς τὴν ὄψιν τῆς ἑαυτοῦ πολιτείας βασιλείας 15 διατηρεῖν, καὶ μηδὲν μὲν κατ' ἀδθεντίαν ἔξω τῶν νόμων πράττειν, τὸ δὲ τοῖς ἀρίστοις τοῦ πολιτεύματος συναρέσκον ψήφοις οἰκείαις ἐπισφραγίσεν, πατρὸς ἕμα καὶ ἡγεμόνος στοργὴν περὶ τοὺς ὑπηκόους ἐνδεικνύμενον, ὁποῖον ἡμῖν θεὸς καὶ καιροῦ δεξιότης ἐχαρίσατο. ἀλλ' οὐχ οὕτως ὁ τύραννος τοὺς ὑπ' αὐτῷ πεσόντας δια- 20 θήσεται, πράξει δὲ κατ' ἐξουσίαν ἀλόγως εἴ τι καὶ βούλεται, μηδὲ νόμους τιμᾶν ἀξίων, μηδὲ γράφειν μετὰ βουλῆς ἀνεχόμενος, ταῖς δὲ οἰκείαις ὁρμαῖς ἔξαγόμενος. ἔστι γὰρ βασιλέως μὲν τρόπος ὁ νόμος, τυράννου δὲ νόμος ὁ τρόπος. (4) τὸ γὰρ τῶν Και-

10 ἐπὶ βάθραν vulgo.
καίτοις C: corr F.

13 τὸν—νόμον C: corr F.

16 οὐ-

20 εἴ τι] malim ὃ τι.

3. Romulus igitur duodeviginti annoa natus cum fratre Remo Romanam, imperii matrem, condidit. nomen autem imperii illorum, quod Itali dicunt regium, id est tyrannicum: neque enim legitimum imperium Romanum, ut quidam existimant, nomen regium significat. unde post eiectos reges apud Romanos, quamvis principis imperio parentes, haud amplius usurpatum est. quippe alia est legitimi principatus, alia tyrannidis, alia etiam imperatoris dignitas; atque ut paucis dicam, princeps est qui civium suorum suffragio primus ad gradum quasi et fastigium evectus eminentem super alios fortunam sortitus est, veluti Sophocles de Aiace dixit, tenere eum sedem mari adiacentis Salaminis. est autem proprium principis nullam omnino civitatis legum concutere, sed statum ipsius rei publicae imperio constanter tueri, neque quicquam suo arbitratu neglectis legibus facere, sed quae visa optimatibus civitatis, suo suffragio comprobare, patris simul et ducis amorem in subiectos ostendentem; qualem nobis deus et temporum felicitas donaverunt. at non ita tyrannus sibi subiectos tractabit; sed pro potentia temere, quicquid voluerit, aget, leges et vereri recusans et cum senatu ferre, suae tantum parens libidini. est enim principis mos lex, et tyranni lex mos. (4) nam imperatorum, id est ἀντισημασμένων, cognomen neque principa-

σάρων ἤγον ἀτοκράτορων ἐπώνυμον οὐδὲ βασιλείας, ἀλλ' οὐδὲ τυραννίδος ἔστι σημαντικόν, ἀταρχίης δὲ μᾶλλον καὶ αὐθεντίας τοῦ διοικεῖν τοὺς ἑξουσιασμένους κατὰ τῶν κοινῶν θορύβους ἐπὶ τὸ κάλλιον, ἐπιτάττειν τε τῷ στρατεύματι πῶς ἂν δέοι μάχεσθαι τοῖς ἐναντίοις· imperare γὰρ τὸ ἐπιτάττειν παρ' Ἰταλοῖς λέγεται, 5 ἐνθεν ἱμπεράτωρ. ὅτι δὲ βασιλείας οὐκ ἔστι σημαντικόν τὸ αὐτοκράτορος ἢ Καίσαρος ὄνομα, δῆλον ἀντικρὺς τῷ καὶ τοὺς ὑπάρχοντες καὶ μετ' ἐκείνους τοὺς Καίσαρας τὸ τῶν λεγομένων ἱμπερατόρων ἄξιωμα τῆς ἐπωνυμίας λαβεῖν. οὐδὲ γὰρ ἐπισήμοις τυραννικοῖς φαίνεται χρῆσασμένη ἢ τῶν Καισάρων ἀρχή, ἄλουργίδι δὲ 10 μόνῃ τῇ Ῥωμαίων βουλῇ ἀναβαίνουσα καὶ τὰς ἐν ὄπλοις δυνάμεις αὐτοκρατῶς, ὡς ἔφην, ἰθύνουσα. ταύτῃ καὶ προήκοντας αὐτοὺς ἐκάλεσαν Ῥωμαῖοι ὀϊόνει πρώτην κεφαλὴν τῆς πύσης πολιτείας. τὸ γὰρ Καίσαρος ὄνομα γένους ἔστι δεικτικόν ἀπὸ τοῦ πρώτου Καίσαρος, ὡσπερ Φαβίων καὶ Κορηθίων καὶ Φλαβίων καὶ 15 Ἰνικίων, τούτου πρότερον παρὰ βαρβάρους ἠδρημένον· Αἰγύπτιοι μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ πρώτου Φαραῶνος τοὺς σφῶν βασιλεῖς ἐπεφήμιζον Φαραῶνας, καὶ Πτολεμαίους ἀπὸ τοῦ πρώτου. ἐφυλάχθη οὖν παρὰ Ῥωμαίους ἢ τοιαύτῃ τῶν Καισάρων ἐταξία ἄχρι Διοκλητιανοῦ, ὃς πρώτος στέφανον ἐκ λίθου τιμίως συγκείμενον τῇ 20 κεφαλῇ περιθεῖς, ἰσθῆτά τε καὶ τοὺς πόδας ψηφώσους, ἐπὶ τὸ βασιλικόν ἢ τύληθές εἰπεῖν ἐπὶ τὸ τυραννικόν ἔτρεψεν, ἀνεμέτρη-

1 lego ἱμπερατόρων, quod sequentia postulant. F. 7 lego ἱμπεράτωρος. F. 11 ἀναβαίνουσαν et ἰθύνουσαν C: corr F. 18 πρώτου] an πρώτου Πτολεμαίου?

tus neque vero tyrannidis habet significationem, sed imperii potius, auctoritatisque coortas contra rem publicam turbas salubriter componendi, copiisque, quomodo cum adversariis pugnandam, imperandi. imperare enim, unde imperator, τὸ ἐπιτάττειν Itali dicunt. principatus vero significationem non habere imperatoris nomen, inde omnino patet, quod et consules et post eos Caesares imperatorum titulum cognomen sumpserunt. etenim nec tyrannorum insignibus principes Caesares usos esse constat, sed purpurea tantum cum veste in senatum Romanorum venisse, et copiis cum summo imperio, ut diximus, praefuisse. hinc quoque principes eos Romani appellarunt, videlicet primum totius rei publicae caput. (nam Caesaris nomen genus a primo Caesare indicat, sicut Fabiorum, Corneliorum, Flaviorum et Auiciorum; quo more prius barbari usi sunt: Aegyptii enim a primo Pharaone reges suos Pharaones, itemque Ptolemaeos a primo dixere.) quae quidem Caesarum modestia ad Diocletianum usque apud Romanos servata est, qui primus gemmeo diademate caput cingens, vestemque et pedes gemmis ornans, ad regum vel, ut verum dicamus, tyrannorum morem transiit, demensamque terram

σατὸ τε τὴν ἤπειρον καὶ τοῖς φόροις ἐβάρυνεν. (5) ὥστε τύραννος ἦν ὁ Ῥωμύλος, πρῶτον μὲν τὸν ἀδελφὸν ἀνεκὼν καὶ τὸν μείζονα, καὶ πρῶττων ἄλλοις τὰ προσπίπτοντα. ταύτῃ καὶ Κυρήνιος προσηγορεύθη οἰονεὶ κύριος, κἄν εἰ Διογενιανῶ τῷ λεξικογράφῳ ἄλλως δοκῆ· οὐδὲ γὰρ ἀγνοήσας ὁ Ῥωμύλος ἢ οἱ κατ' αὐτὸν δείκνυται κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τὴν Ἑλλάδου φωνήν, τὴν Αἰολίδου λέγω, ὡς φασιν ὁ τε Κάτων ἐν τῷ περὶ Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιότητος, Βάρρων τε ὁ πολυμαθέστατος ἐν προοιμίῳ τῶν πρὸς Πομπηϊὸν αὐτῷ γεγραμμένων, Εὐάνδρου καὶ τῶν ἄλλων Ἀρχαίων εἰς Ἰταλίαν ἐλθόντων ποτὲ καὶ τὴν Αἰολίδα τοῖς βαρβάρους ἐνσπειράντων φωνήν. ἢ γὰρ γραμματικοῖς παρὰ ταύτην εἰσαγομένη ἐτυμολογία μετὰ συγγνώμης βεβλιῆσται· ἀπὸ Κύριως γάρ, πολίχνης Σαβίων, οὕτως αὐτὸν παρονομασθῆναι βούλονται, καίπερ οὐχ ὁμιώμενον ἐκεῖθεν, ἐπὶ δὲ τοῦ Παλατίνου βουννοῦ τεχθέντα τε παρὰ 15 ταῖς ὄχθαις τοῦ Τιβέριδος καὶ τραφέντα ἐκεῖ. κυρίους γὰρ ἑαυτοὺς καὶ δεσπύτας, ἀλλ' οὐ βασιλέας τέτυκνοι φιλοῦσι καλεῖσθαι. (6) κρεῖττον δὲ βασιλείας τὸ Καίσαρος ἀξίωμα, ὅτι καὶ δοῦναι βασιλέας πάλαι τοῖς ἔθνεσιν ἐπ' ἔξουσίας εἶχε. μισητὸν γὰρ καὶ Ῥωμαϊκῆς ἐλευθερίας ἀλλότριον δεσπύτας, ἀλλὰ μὴ βασιλέας 20 τοὺς κρατοῦντας ὀνομάζειν, καθότι δεσπύτης ὄνομα κοινὸν ἐστὶν αὐτοῖς καὶ τοῖς ἕνα δραπέτην κεκτημένοις, τὸ δὲ βασιλέων αὐτῶν καὶ μόνων. καὶ δῆλον ἀντικρὺς ὅτι Ῥωμαίοις ἔθος dominos τοὺς τυραννήσαντας ἀποκαλεῖν, ὡς δὴ Σύλλαν καὶ Μάριον, καὶ δομι-

5 λεγογράφῳ vulgo et hoc loco et 1 17.
manus C. 9 ἀλλάδων C: corr F.

6 ἐκείνου prima
22 μόνον C: corr F.

tributis oneravit. (5) quare tyrannus erat Romulus, qui quidem cum fratrem primo eumque natu maiorem interfecit, tum temere quicquid egit. hinc quoque Quirinus dictus est, id est κύριος (dominus); quamvis Diogeniano, vocabulorum scriptori, aliter placeat. nam constat Romulum et aequales eius linguam Graecam, Aeoliam dico, non ignorasse, ut aiunt Cato, in libro de antiquitate Romana, et doctissimus Varro, in prooemio illorum quae ad Pompeium scripsit: quippe Evander ceterique Arcades, in Italiam olim transgressi, Aeoliam linguam inter barbaros sparsere. nam quod praeterea a grammaticis affertur etymon, paco eorum vi attractum dixerim. a Cyre enim Sabinorum oppido eum ita nominatum volunt, quamvis non inde oriundum, sed in colle Palatino ad Tiberis ripam natum ibidemque educatum. dominos scilicet se tyranni, non principes appellari amant. (6) maior vero quam regis est Caesaris dignitas, qui vel reges gentibus dandi olim potestatem habuerit. quippe odiosum est atque a Romana alienum libertate, dominos, at non principes appellare imperantes, quatenus domini nomen commune ipsis et unum servum possidentibus, principis autem nullius nisi ipsorum est. ac manifestum prorsus est, Romanos solere dominos appellare eos qui tyranni fuere, sicuti Syllam videlicet Mariumque, et dominationem tyrannidem. depri-

νατίωνα τὴν τυραννίδα. ὡς καταρρίπτονται τὴν βασιλείων μεγαλειότητα οἱ ποτηροὶ κόλακες, ἐξ ἀμαθείας δούλων αὐτοὶ πρωτεύειν εισάγοντες. ὅτι δὲ ἀληθές, ἔξεστι καὶ ἐκ τούτων λαβεῖν. Αὐγουστός ποτε, ἡ τάχα Τιβέριος ὁ μετ' αὐτόν, πρὸς ἐνὸς τῶν κολάκων δεσπότης ὀνομασθεὶς, ἔξαναστὰς ἀφῆκε τὸν σύλλογον, 8 ἀπαξιώσας, ὡς ἔφη, δούλοις διαλέγεσθαι. ἀλλ' ἤδη πρότερον ὥσπερ ἐν τιμῇ τῆς ὕβρεως εἰσαυθίσεως, ἀνέχεται ἡ τοῦ ἡμερωτάτου βασιλέως ἡμῶν ἐπιείκεια, καίπερ ὑπὲρ πάντας τοὺς πώποτε βεβασιλευκότας μετριάζοντος, καὶ δεσπότης οἶον πατὴρ ἀγαθὸς ὀνομάζεσθαι, οὐχ ὅτι χαίρει, ἀλλ' ἐρυθριῆ μᾶλλον τοὺς τιμῶν 10 οιομένους δοκεῖν μὴ προσέειθαι.

7. Καὶ πρὸ Ῥωμύλου ἐπίσημα τῆς Λατίνων βασιλείας ἦν θρόνος δρύφακτος καὶ στολὴ ἡ λεγομένη παρ' αὐτοῖς τραβία· ποδαπὴ δὲ τις ἦν, μικρὸν ὕστερον ἐρω. ὅθεν ὁ Ῥωμαίων ποιητῆς, ἐν βιβλίῳ ἐβδόμῳ τῆς Αἰνήδος τὴν Λατίνου διαγράφων 15 βασιλείαν, θρόνον καὶ τραβίαν διαμέμνηται. τῷ γε μὴν Ῥωμύλῳ καὶ στέφανος ἦν, καὶ σκῆπτρον αἰτὸν ἔχον ἐπ' ἄκρον, καὶ φαινόλης λευκὸς ποδήρης, ἀπὸ τῶν ὤμων ἔμπροσθεν μέχρι ποδῶν, πορφύροισ ὑφάσμασιν ἐρραβδωμένος (ὄνομα δὲ τῷ φαινόλῃ τόγα οἰονεὶ σκέπασμα, ἀπὸ τοῦ τέγερε κατ' ἀντίστοιχον· οὕτω 20 γὰρ τὸ σκέπειν Ῥωμαῖοι καλοῦσι), καὶ ὑπόδημα φοινικοῦν· κόθορος ὄνομα αὐτῷ, κατὰ τὸν Κοκκήϊον. καὶ κοινὸν ἦν τουτὶ τὸ

2 an αὐτοῦς? 4 cf. de Mensibus p. 50. 15 Aen. 7 169 et 188. 19 ἐρραβδωμένος C. quem ubi simpliciter pono, correcta lectio debetur Fussiō. φαινόλης C. 22 κοκκήιον C, κοκκίον manus recentior.

munt igitur principum maiestatem pravi adultores, ignorantia morem, quo ipsi primi servorum sint, inducentes. quod verum esse ex his etiam colligere licet. Augustus aliquando, vel fortasse Tiberius, qui illi successit, ab adulatorum uno dominus appellatus, surrexit dimisitque concionem, indignum se, ut aiebat, reputans cum servis colloqui. verum cum iam antea ut honos ignominia introducta sit, mansuetissimi principis nostri modestia, quamvis moderatione omnes omnium temporum principes antecedit, et domini nomen veluti boni parentis patitur, non gaudens eo, sed verens potius ne qui venerari se arbitrentur reicere videatur.

7. Iam ante Romulum insignia Latinorum regni erant thronus cancellatus et vestis, quam ipsi trabeam dicunt; quae qualis fuerit, paulo post dicitur. unde vates Romanus, in libro septimo Aeneidos, Latini regiam describens throni et trabeae meminit. at Romulo corona insuper erat, sceptrumque in summo aquilam gerens, et penula alba, talaris, ab humeris in anteriori parte ad pedes pannis purpureis virgata (nomen autem penulae toga, id est tegumentum, idque per antistichum a tegere: sic enim Latine τὸ σκέπειν dicitur), et calceamentum puniceum, cui nomen cothurnus, secundum Cocceianum. eratque haec toga pacis tem-

σχῆμα τῆς λεγομένης τόγας αὐτῶ τε τῷ λεγομένῳ ῥήγλ τοῖς τε ὑπηκόοις ἐπ' εἰρήνης· ἢ μέντοι τραβαία μόνου τοῦ ῥήγος ἐτόγγανε παραιτοῦρα, οἰονεὶ στολῆ ἐπίσημος. γιτών δὲ ἦν καὶ περιβόλαιον ἡμικύκλιον, ὃ πρῶτον Ἀγαθοκλέα τὸν Σικελίας τυράννον ἐξευρεῖν λόγος. τὸν δὲ θρόνον σόλιον ἐπιχωρίως ὠνόμαζον ἀντὶ τοῦ σελλίον κατ' ἀντίστοιχον, ὡς φησιν ὁ Ῥωμαῖος Ἄσπερος. ἢ καὶ ἄλλως σόλιον ἀντὶ τοῦ σόλιδον ἐκάλουν, οἰονεὶ δλόκληρον· στέλεχος γὰρ ἄδρον εἰς κυτίδα καὶ καθέδρας τύπον ἐξορῦττοντες ἀπετέλουν βῆμα τῇ βασιλείᾳ, ἵνα ὥσπερ ἐν τινι θήκῃ κατασφάλισται τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως ἐκ τε νώτου ἐκ τε πλευρῶς ἐκατέρας, μηδεμιᾶς ἄρμογῆς ἢ προσθετοῦ ξύλου σφίγγοντος τὴν καθέδραν, ἅπαῖς ὀλοτελῆ καὶ δλόκληρον τυγχάνουσιν. ταύτῃ σόλιον τὸν βασιλέως θρόνον ἐκάλουν. (8) πρὸς τούτοις ἡγοῦντο Ῥωμύλου πελέκεις δυοκαίδεκα, πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν γυνῶν ὧν εἶδεν ἀρχόμενος θεμελιεῖν τὴν πόλιν. Πρίσκον δὲ Ταρκυνίου τοῦ ῥήγος ὑστερον Θούσκους καὶ Σαβίνους πολέμῳ νικήσαντος προσετίθησαν τοῖς τῆς βασιλείας γνωρίσμασι δόρατα ἐπιμήκη, ὡσαύτως τὸν ἀριθμὸν δυοκαίδεκα, ἀποξηφίδας μὲν οὐκ ἔχοντα, ἥωρημένας δὲ λοφιάς· καλοῦσι δὲ αὐτὰς οἱ μὲν Ῥωμαῖοι ἰούβας, οἱ δὲ βάρβαροι τούφας, βραχύ τε παραφθαρείσης τῆς λέξεως. βηξίλλα πρὸς τούτοις, οἰονεὶ δόρατα μακρά, ἐξηρημένων ὑφασμάτων· φλάμμουλα αὐτὰ ἀπὸ τοῦ φλογίου χρώματος καλοῦσι· περὶ ὧν ἐν τοῖς περὶ μηνῶν γραφεῖσιν ἡμῖν ἀποχρώντως ἀνήνεκται. τοιαῦτα μὲν τὰ ἐπίσημα τῆς τότε βασιλείας.

8 βῆματι βασιλεία C, βῆμα τῇ βασιλείᾳ F.
23 ἀνενήνεκται?

13 ἡγοῦτο C.

pore commune et regi ipsi et civibus indumentum, trabea vero solius regis paratura, id est vestis insignis. erat autem chlamys sive pallium semicirculare, quod primum Agathoclem Siciliae tyrannum invenisse ferunt. thronum autem solium patrio sermone pro sellium per antistichum vocabant, ut ait Asper Romanus; sive etiam secus solium pro solidum (id est integrum) dixerunt. crassum quippe truncum in cistae et sellae formam excavantes suggestum quendam regi faciebant, in quo veluti in arca tutum corpus regis, nulla aut a tergo aut a binis lateribus compage additove ligno sedem vinciente integram prorsus atque ex uno constantem. hinc solium regis thronum appellarunt. (8) ad haec Romulo praeferebantur secures duodecim, pro numero vulturum quos viderat urbis fundamenta locare incipientes. Thuscis vero et Sabinis a Prisco Tarquinio rege postea bello devictis, additae sunt regiae potestatis insignibus lanceae longiores, numero pariter duodecim, spiculis carentes et promissis iubis ornatae, quas Romani iubas, barbari autem nonnihil corrupta voce tufas vocant. vexilla praeterea, id est lanceae longae, dependentibus pannis: flammula illos a flammeo colore dicunt; de quibus in opere nostro de mensibus sat multa exposita sunt. haec illius temporis regum insignia.

9. Περὶ δὲ τῆς ἐν ὅπλοις στρατιῆς Πάτερνος ὁ Ῥωμαῖος ἐν πρώτῃ τακτικῶν αὐτοῖς ῥήμασι καθ' ἑρμηνείαν ταῦτα φησὶν. "ὁ Ῥωμαῖος δὲ κουρίωνας τῶν ἱερῶν φροντιστὰς προειστήσατο, τοὺς αὐτοὺς καὶ κεντούριωνας τῶν πεζικῶν ταγμάτων ὀνομάσας. τρισχιλίων γὰρ ὄντων πεζῶν ἀσπιδιωτῶν, ἐκάστης ἑκατοντάδος ἡγεμόνα προῦθηκεν, ὃν Ἕλληνας μὲν ἑκατόνταρχον Ῥωμαῖοι δὲ κεντούριωνα καλοῦσιν, ὡς εἶναι τοὺς πάντας ἑκατοντάρχους λ'. καὶ τοσοῦτους δὲ μανιπλοῦς, οἷονεὶ σημειοφόρους. ἐκ δὲ τῆς στρατιῆς τριακοσίους σκουτάτους, ὡς Ῥωμαῖοὶ φασιν ἀντὶ τοῦ ἀσπιδιώτας, πρὸς φυλακὴν ἰδίαν ἀφώρισε" (καὶ μικρὸν ὕστερον 10 εἰρήσεται, τί μὲν ἐστὶ κλιπέυτος, τί δὲ σκουτάτος στρατιώτης). "προστίθεικε δὲ καὶ τριακοσίους ἱππύτας ταῖς δυνάμεσι, Κελέριφ τινὲ οὕτω καλουμένῳ τὴν φροντίδα τούτων παραδούς· ταύτῃ συνεδοχικῶς ἅπας ὁ στρατὸς κελήριοι τότε προσηγορεύθησαν. ἐν τρισὶ δὲ ἑκατοντάσι συνυγομένης τῆς ἱππικῆς δυνάμεως, τρισὶν 15 ἐπωνύμοις αὐτὰς διέστειλε, Ῥαμνίτας καὶ Τιτίους ἰστών καὶ Λούκερας." τὰς δὲ αἰτίας τούτων τῶν ὀνομάτων ἐν τοῖς περὶ μνηῶν, ὡς εἴρηται, τεθεῖσιν ἡμῖν ἀποδεδώκαμεν.

10. Εἰπεῖν δὲ καιρὸς τί διαφέρει σκοῦτον κλιπέον. σκοῦτον τοῖνον οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι τὸ ἰσχυρὸν ἄμα καὶ ἰσχνόν, ὕπερ 20 Ἕλληνας στιπτόν ὀνομάζουσιν, ἀντὶ τοῦ στιβαρόν, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Ἀχαρνεῦσι "στιπτοὶ γέροντες, Μαραθωνομάχοι, πρήνιοι." ταύτῃ καὶ σκουτλάτα τὰ ἰσχνύ τε καὶ στυγνὰ καὶ κοῦφα τῶν ἰσθη-

23 στεγνά?

9. De armata autem militia Paternus Romanus, in libro primo tacticorum, ipsis verbis secundum versionem haec ait: "Romulus autem curiones, qui sacris praecessent, constituit, eosdemque centuriones peditum ordinum nominavit. cum enim tria milia essent peditum scutatorum, cuius centuriae ducem praefecit (quem Graeci ἑκατόνταρχον, Romani centurionem vocant), ut centuriones omnes essent triginta, totidemque manipuli, id est signiferi. ab exercitu autem trecentos scutatos (sic Romani ἀσπιδιώτας vocant) ad propriam custodiam secrevit. (quid clipeatus, quid scutatus miles, paulo post dicitur). adiecit vero copiis trecentos quoque equites, quos Celerem quendam nomine praefecit; unde synecdochice universus exercitus tum Celerum nomen traxit. tribus vero centuriis constantem equestrem manum tribus nominibus distinguit, Ramnium, Titiorum et Lucerum." quorum nominum causas in iis quae, uti diximus, de mensibus a nobis scripta sunt exposuimus.

10. Nunc inter scutum et clipeum quid intersit, dicendum. scutum igitur Romani dicunt quod firmum simul et tenue, quod idem Graeci στιπτόν, id est στιβαρόν, dicunt, veluti Aristophanes in Acharnensibus "densati senes, Marathonii procliatores ilignei." hinc et vestimenta

μάτων καλοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι. τοιαύτη δὲ ἡ τῆς ἀσπίδος κατασκευὴ ἀβαρῆς μὲν γάρ ἐστιν ὡς ἰσχνή, καρτερωτάτη δὲ καὶ ταῖς πληγαῖς οὐκ εὐχερῶς ἐνδιδουσα κλίπειν δὲ Ῥωμαῖοι τὸν θυρεὸν καλοῦσιν, ἀπὸ τοῦ κλίπτειν καὶ καλύπτειν τὸν ἐπιφερόμενον αὐτόν. Ἑλλήνων γὰρ ἴδιον καὶ μόνων ἀσπίσι τροχωτάταις ἐν πολέμῳ χρῆσθαι, βαρβάρων δὲ θυρεοῖς· πρὸς γὰρ τὸ κατεπίγον τῆς μάχης τὰς θύρας ἀνασπῶντες ὡς σκεπάσμασιν αὐταῖς εἰσθῆσαι χρῆσθαι.

11. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον εἶδος ἀσπίδος βραχυτέρας, ἧς 10 πεζομαχεῖν οἱ ὑπὲρ Ἴστρον οὐκ ἰσχύοντες ἐπὶ τῶν ἵππων κομίζουσι (πάρμιαν αὐτὴν Ἴταλοι καλοῦσιν), ὡσεὶ πέλτας οἱ Σκύθαι. ἀγκιλίον πρὸς τοῦτοις τοῖς ἀρχαίοις γέγονεν (οὐδὲ γὰρ νῦν) εἶδος ἀσπίδος καρίου, ἧς οὐ καὶ ἀγκίλιος τὰς δορικτήτους γυναικίας ἀνόμασαν τὴν γὰρ ἀρέσκουσαν αὐτῷ τυχὸν γυναῖκα ὁ στρατιωτῆς ἔσκεπε 15 τῷ ἀγκιλίῳ ἐπὶ τῆς ἐφόδου, ὡς μὴ βλάπτοιο πρὸς τινος, εἴα φυλαττομένη τῷ σώσαντι ταύτην. καὶ σέρβου τοὺς δούλους ἀπὸ τοῦ φυλαχθῆναι ἐκ τοῦ πολέμου Ἴταλοι λέγουσι· τοὺς δὲ μὴ δορικτήτους, ἀλλ' ἑλευθέρους μὲν τὴν τύχην δι' ἔνδειαν δὲ δουλεύοντας, φαιμόλους, ὅτι φάμις ὁ λιμὸς προσαγορεύεται. ἀγκιλία δὲ ἔξ [Ἑλληνικῆς] Αἰολικῆς σημασίας εἴρηται ὡσανεὶ ἀμφιλία· τὰ γὰρ πελτάρια τῶν Ἀμυζόνων τοιαῦτα.

12. Στολή δὲ τότε παντὶ τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατεύματι μία, περιεφικαλίη χαλκῆ καὶ θύρουξ κρικωτὸς καὶ ξίφος πλατὸν κολο-

3 κλίπειν—καλοῦσιν. nempe Lydo clipeus est scutum, et vicissim. F.
5 βραχυτάταις? 19 προβατορεύεται C. 20 ἀμφι λέια F.

tenuia densaque et levia Romani scutulata vocant. talis autem fabricatur clipeus: levis enim est utpote tenuis, at firmissimus, nec plagis facile cedit. clipeum autem Romani τὸν θυρεὸν vocant, a κλίπτειν, quia eripit (κλίπτει) tegitque ferentem. Graecis enim proprium, iisque solis, clipeis rotundissimis in bello uti, barbaris vero scutis oblongis: quippe urgente certamine elatis scutis veluti tegminibus uti consueverunt.

11. Est autem et aliud scuti brevioris genus (parmanum Itali vocant), quod pedites pugnare nescientes, qui ultra Istrum incolunt, in equis gerunt, quemadmodum peltas Scythae. ancilia ad haec antiquis fuit (neque enim nunc eo utuntur), scutuli genus, a quo etiam ancillas bello captas mulieres dixere: quippe placentem sibi forte mulierem miles ancilii in proelii concursu tegebat, ne ab aliquo laederetur, futura utpote illius qui eam servasset. et servos mancipia quasi e bello servatos Itali appellant: qui autem non bello capti, sed liberi quoad fortunam, propter egestatem serviunt, eos famulos dicunt, quoniam famis ὁ λιμὸς vocatur. ancilia autem a Graeca eaque Aeolica voce dicta sunt quasi ἀμφι λέια (utrinque laevia): tales enim sunt parvae Amazonum peltae.

12. Ornatus autem tum totius Romani exercitus idem: galea aerea, et lorica annulis concerta, et gladius latus, curtus, in sinistro femore
Ioannes Lydus.

βόν, ἠρωρημένον ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου μηροῦ, καὶ ἀκόντια ἐπὶ τῆς δεξιᾶς δύο, γλωχίνας πλατείας ἔχοντα, περικνημίδες τε ὑφανταὶ μέλαινοι, καὶ ὑποδήματα τοῖς ποσίν, ἄπερ Ἑλληνες μὲν ἀρβύλας Ῥωμαῖοι δὲ γάρβουλα καὶ κρηπίδας ὀνομάζουσιν. οὐχ ἄπλως πως, οὐδὲ ἀλόγως· ἐν γὰρ ταῖς Εἰκόσι Τερέντιος ὁ ἐπίκλην Βάρρων (τὸ δὲ Βάρρωνος ἐπώνυμον τὸν ἀνδρεῖον κατὰ τὴν Κελτῶν φωνήν, κατὰ δὲ Φοίνικας τὸν Ἰουδαῖον σημαίνει, ὡς Ἐρέννιος φησιν) Αἰνείαν οὕτως ἐσταυμένον εἰς Ἰταλίαν ἔλθειν ποτὲ ἀνεγράψατο, ἰδὼν αὐτοῦ τὴν εἰκόνα, ὡς εἶπεν, ἐκ λίθου λευκοῦ ἐξεσμένην ἐπὶ κρήνης ἐν τῇ Ἀλβῇ. καὶ πανάληθρες μᾶλλον ἐστὶ· καὶ 10 γὰρ ὁ Ῥωμαίων ποιητὴς ἐν τῷ πρώτῳ τῆς Αἰνείδος οὕτως ἐσταυμένον αὐτὸν καὶ πλανώμενον σὺν Ἀγάτῃ ἐν τῇ Λιβύῃ εἰσήγαγε. σάρακας δὲ ἐπ' εἰρήνης Θυριῶδες ἔξ ὤμων ἄνωθεν ἕως κνημῶν ἐξηρητημένους περιετίθεντο, κοσμοῦντες αὐτῶν τοὺς λεγομένους ποδειῶνας, καὶ γλόβας αὐτοὺς ὀνομάζοντες οἰονεῖ δοράς, ὅτι γλοβάρε 15 τὸ ἐκδεῖραι Ῥωμαῖοις ἔθος καλεῖν. καὶ οὐ τοῖς στρατιώταις οὕτως ἐστάλθαι μόνους ὀπλοφοροῦσι νόμος, ἀλλὰ καὶ αὐτοκράτοροι. τῶν δὲ νῦν στρατιωτῶν βαρβάρους ζηλωσάντων, ἐκείνων δὲ αὐτούς, παρὰ μόνους τοῖς τοῦ παλατίου φύλαξι (λέγονται δὲ παρὰ Ῥωμαῖοις ἐκκουβίτρωρες οἰονεῖ φύλακες ἄγρυπνοι, οὓς πρῶτος 20 μετὰ Ῥωμύλον Τιβέριος Καῖσαρ ἐξεῦρε) τὸ τοιοῦτο παραπέμεινε

2 γλωχίνας πλατεῖς F, γλοχίνας πλατύς C. 9 ἐξεσμένης ἐπὶ κρήνης C. 11 Virgilius Aen. 1 316 hoc tantum: ipse uno graditur comitatus Achate, bina manu lato crispans hastilia ferro. sic Lydus passim auctoribus, quae minime dixere, tribuit. F. 13 σαρράκας F. pro Θυριῶδες recentior manus Θυρεῶδες: an Θηρεῖους? μοχ ποδειῶνας C.

pendens, et iacula in dextra duo, lata cuspide, et tibiaram tegumenta texta nigra, et calceamenta, quae Graeci ἀρβύλας, Romani garbula et crepidas vocant; neque haec casu temereve: etenim in imaginibus Terentius, cognomine Varro (Varronis vero cognomen Celtica lingua strenuum et Phoenicia Iudaeum sonat, ut testatur Herennius), Aeneam ita ornatum in Italiam olim venisse retulit, visa, ut ait, Albae ad fontem imagine eius e lapide condido scalpita. quo quidem nihil verius est: nam et Romanorum vates, in libro primo Aeneidos, eundem ita ornatum cumque Achate in Libya errantem induxit. sarracas vero pacis tempore... ab humeris superne ad tibias pertinentes gerebant, peronas suas, quas vocant, ornantes, globasque eas, id est pelles, appellantes, quia globare Romani τὸ ἐκδεῖραι (glubere) dicunt. neque milites tantum armigeros ita ornari moris fuit, sed imperatores quoque. hodierni autem milites cum barbaros hique illos aemulentur, solis palatii custodibus (excubitores a Romanis vocantur, id est custodes vigiles, quos primus post Romulum Tiberius Caesar instituit), ille ornatus mansit, a Romulo, ut dixi,

σχῆμα, ἀπὸ Ῥωμέλου, ὡς ἔφη, ἐξ Αἰνείου τὴν ἀρχὴν ἔχον. οὐδὲ γὰρ ἔξῃν Ῥωμαίους βαρβαρικὴν στολὴν περιδέσθαι· καὶ τοῦτο Τράγκυλλος ἐν τοῖς περὶ Ἀγούστου διαμείνηται. Ἰδόντι γὰρ φησι τὸν Ἀγούστου ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ τινὲς τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ 5 τὸ βαρβαρικὸν ἐσταλμένους ἀγανακτῆσαι, ὡς ἐν ἀκαρεῖ τοὺς καταγνωσθέντας ἀποβυλόντας τὸ βάρβαρον μύγισ ἐπιγνωσθῆναι τῷ Καίσαρι. τοιαύτη μὲν οὖν ἡ Ῥωμύλου στρατιά.

13. Καὶ τὰς λεγομένας δὲ ἀττήνοσινας πρὸς Θεραπίαν τῶν ῥηγῶν ἐπινοηθῆναι στοχάζομαι, πρὸς βυσιτιγὴν καὶ φορὰν 10 τῶν ἀναγκαίων, ὥσπερ νοκτούρονος πρὸς ἔπιπλα καὶ τὰ ἄλλα ὄσα πρὸς κοῖτόν ἐστι χρήσιμα· Κικέρων γὰρ ὁ πολὺς ἐν τοῖς κατὰ Βέρρον μένηται τουτουῖ τοῦ ὀνόματος. ἀττήνοσος τοῖς οἰκιακοῦς ὑπηρέτας τῶν ῥηγῶν ὠνόμαζον ἀπὸ τοῦ προσανέχειν καὶ πειθαρχεῖν· ἀττήνδερει γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὸ φιλονεικεῖν λέ- 15 γουσιν.

14. Ὡς οὖν εἴρηται μοι, τὴν μὲν πεζομάχον δύναμιν τοῖς ἑκατοντάρχοις, τὴν δὲ ἱππικὴν Κελερίῳ τῷ πρὶν τῆς ὄλης ἡγήσα- 20 μένῳ στρατιᾶς παραδέδωκε, πάσης αὐτὸν δυνάμειος καὶ τύχης καὶ διοικήσειος κρατεῖν ἐγκειλεσάμενος, ὡς ἕτερον οὐθὲν ἢ μόνον στέφανον τὴν βυσιλείαν παρὰ τῶν ὑπάρχων κατασχεῖν ἔξου- σίαν ἀδέσποτον ἑαυτῇ. ταύτην τὴν ἀρχὴν οἱ τε ῥήγες οἱ τε δικτά- τωρες ἔσχον ἅπαντες, καὶ τὸ λοιπὸν οἱ Καίσαρες, ἔπαρχον τὸν

3 v. Sueton. Aug. 40. F. 12 τουτὶ C, τουτουῖ F. 17 κελέ-
ριος C. 18 αὐτῶν C. 20 nonne τῶν ἱπάρχων? an τῆς
ἱπαρχον? ἐξουσίας F.

ab Aenea initium habens. neque enim licebat Romanis barbarica veste uti; de quo meminit Tranquillus in Augusto. ait enim Augustum, cum in hippodromo Romanos quosdam barbarorum more vestitos vidisset, succensus: itaque animadversos confestim barbarum cultum abiicisse, vixque cognitos esse a Caesare. talis igitur fuit Romuli exercitus.

13. Et attentiones vero, quas vocant, regum ministerio inventas suspicor, ad advehenda ferendaque necessaria, veluti nocturnos ad supellectilem et quaecunq; ad lectum pertinent curanda. meminit huius nominis celeberrimus Cicero in oratione contra Verrem. attentos fidos regum ministros vocabant ab attendendo atque obtemperando: attendere enim τὸ φιλονεικεῖν Romani dicunt.

14. Igitur, ut diximus, pedestres copias centurionibus, equestres autem Celeri, qui ante totius exercitus praefuerat, tradidit; eumque omnia potestatis et fortunae et administrationis principem esse voluit, ut nihil aliud nisi solam coronam magistrorum equitum potestati exemptum sibi rex relinqueret. hoc magistratu et reges et dictatores omnes usi sunt, ac deinde Caesares, qui magistrum equitum praefectum praetorio co-

ἵπαρχον μετονομάσαντες· καὶ μάρτυς Αὐρήλιος ὁ νομικός, φή-
μασιν αὐτοῖς πρὸς ἐρμηνείαν τούτοις εἰπὼν “διὰ βραχέων εἰπεῖν
χρειώδης ἐστὶ πῶθεν τὴν ἀρχὴν ὁ τῶν πραιτωρίων ἵπαρχος ἔσχεν.
ἀπὸ τοῦ ἵπάρχου ἢ μᾶλλον· εἰς τόπον γὰρ ἐκείνου τὸν ἵπαρχον
προχειρισθῆναι φασίν. τοῖς ἀρχαίοις ἐστὶν οἷς ἢ πᾶσι πρὸς και- 5
ρὸν ἔξουσίαι τῶν πραγμάτων ἐπιστεύετο. ἐπελέγοντο γὰρ ἔνυτοις
ἡγεμόνα τῶν ἱππέων ἕκαστον, κοινωνὸν ὡσπερ τῆς ἀρχῆς καὶ διοι-
κῆσεως τῶν πραγμάτων. τοῦ δὲ κράτους ὕστερον ἐπὶ τοὺς αὐτο-
κράτορας μετενεχθέντος, πρὸς ὁμοίωσιν τοῦ ἵπάρχου ὁ τῶν
πραιτωρίων προῆλθεν ἵπαρχος. καὶ δίδεται αὐτῷ μείζων ἢ κατ’ 10
ἐκείνον ἰσχύς τῆς τε διοικῆσεως τῶν πραγμάτων τῆς τε καταστά-
σεως καὶ ἀσκήσεως τῶν στρατευμάτων καὶ ἐπανορθώσεως ἀπά-
σης, καὶ εἰς τοσοῦτον ἔπεροχῆς προελθεῖν ὡς μηδενὶ ἔξεῖναι πρὸς
ἔφσειν ὀρμῶν ἢ ὄλως ἐκκαλεῖσθαι τὴν αὐτοῦ κρίσιν.” καὶ τότε
μὲν ὁ νομογράφος. 15

15. Ὅτι δέ, κἄν εἰ τυχὸν πρισβντέρα καὶ μεῖζων τῶν
ἀρχῶν ἀπασῶν ἐπαρχότης τῶν πραιτωρίων εἶναι δίδεται, καὶ
χρειώδης ἦν ἡμῖν καὶ ἀριμόδιον δι’ ὅλης αὐτῆς τῆς τάξεως καὶ δυ-
νάμειως ἐξαγαγεῖν τὸν λόγον· ἀλλ’ οὖν ἐπειδὴ μὴ ἀπ’ ἀρχῆς, ἀπὸ
δὲ τοῦ Αὐγούστου ἀντὶ τοῦ ἵπάρχου, ὡς ἔφηρ, προχειρισθῆ, 20

1 locus Aurelii, qualis nunc in Digestis (1 tit. 11) exstat, non-
nulla habet a Lydo non expressa. F. 3 ὁ vulgo om. 4 ἢ,
ni fallor, delendum. cf. 1 33 et 2 12 μᾶλλον. F. 5 φασίν F,
πασιν C. 7 lego ἕκαστος. F. 9 ὁ vulgo om.
11 τε διοικ. F, δὲ διοικ. C. 14 ἔφσειν F, ἄφσειν C. mox
F ἐκκαλεῖσθαι. lego τόδε. F. 16 lego πρισβντέραν —
ἐπαρχότητα. F. mihi facilius visum μεῖζω mutare in μείζων.

gnominarunt. testis est Aurelius iuriconsultus, cuius ipsa verba se-
cundum versionem haec sunt: “breviter commemorare necesse est, unde
initium praefectus praetorio habuerit. a magistro equitum profecto: in
illius enim locum praefectum praetorio creatum esse aiunt. apud veteres
quibusdam omnis rerum administratio ad tempus credebatur. nam
eligebant sibi quisque magistrum equitum socium quasi imperii et rei
publicae administrandae: postea vero summa rerum ad imperatores
translata, ad similitudinem magistri equitum praefectus praetorio pro-
diit, dataque est ei maior quam fuerat illius potestas, cum in rebus ad-
ministrandis, tum in exercitiis et instituendis et exercendis, tum in
omni disciplina emendanda; quae quidem eo progressa est, ut nemini
appellare aut omnino incusare eius sententiam liceret.” haec iuriconsultus.

15. Quoniam vero, quamvis forte vetustior omnibus magistratibus
ampliorque sit praefectura praetorii, ac necesse simul congruente to-
tum eius officium potestatemque enarrando persequi: verum tamen,
quoniam non initio, sed ab Augusto pro magistro equitum, ut dixi,

ἀρκέσει τέως περι τῆς ἀρχαιότητος εἰπεῖν, καὶ ὅθεν ἡ ἐπαρχότης ἔχει τὰ σπάργανα, εἶτα μετὰ τὴν ἀφήγησιν τῶν παλαιότερων ἀρχῶν, ἐν προοίμοις τῆς Ἀθηνόπουτον βασιλείας, ἐξ ἧς, ὡς ἔφη, καὶ τὰ προοίμια ἔσχεν ἡ ἀρχή, ἐφεξῆς ἅπαντα, ὅσων τε κατὰ 5 σμικρὸν ἀφηρέθη. εἶτα δὲ καὶ περι τῆς ἐπ' αὐτὴν τελοῦσης μεγίστης ὡς ἀληθῶς τᾶξίως, ἐν ἧ καμὲ τελῶσαι συμβέβηκε, λεπτομερῶς ἀφηγήσομαι (καὶ γὰρ ἐπίσταμαι οὐ κακόν, ἀλλ' αὐτοῖς ἔργοις ἄπουρηγῆσας τοῖς πράγμασι) εὐχαριστήριον ὡσπερ ἀνάθημα προσφιλέσ τοῖς θεοῖς τῆς ἀρχῆς ἀναφέρων, διατρέψασιν 10 ἅμα κοσμίως ἡμῶς; καὶ μετὰ θεὸν τὸν πάντων κύριον γέρω τε τῶν πόνων καὶ πέρας ἐσθλὸν καὶ τύχην κρείττονα παρεσχθῶσιν.

16. Ἀῆλον ἀντικρὺς ἑκατὸν τὸν ἀριθμὸν γέροντας ἐκ πασῶν τῶν κορυῶν (ἀντι τοῦ φυλῶν) ἐπιλέξασθαι τὸν Ῥωμύλον πρὸς διάσκησιν τῶν κοινῶν, οὗς αὐτὸς μὲν πατέρας Ἴταλοι δὲ 15 πατρικίους ἐκάλεσαν ἀντι τοῦ εὐπατρίδας. μετὰ δὲ τὴν ὑρπαγὴν τῶν Σαβίνων conscriptos αὐτοὺς ἐπονομάσας οἰονεὶ συγγεγραμμένους, ὅθεν patres conscripti οἱ Ῥωμαίων ἀρχοντες ἔτι καὶ νῦν χρημιτῆζουσι, καὶ ἑτέρας δὲ τριάκοντα κορυβίας καὶ τοσοῦτους ἑκατοντάρχους καὶ τριακοσίους ἑτέρους ἰππότας ἐκ τοῦ Σαβίνων 20 ἔθνος τῷ Ῥωμαϊκῷ συνηριθμησε στρατιῶ, ὡς εἶναι πάντας ἑξακισχιλίους μὲν πεζομάχους ἑξακοσίους δὲ ἰππότας. καὶ τοῦτον τὸν ἀριθμὸν ὁ Μάριος ὕστερον διεφύλαξε, τὰς λεγομένας λεγεῶ-

4 ὅσον vulgo.
τερέψασιν vulgo.

7 legendum, ni fallor, κακῶς. F.
13 φίλον C.

9 δια-

creatae est, satis erit huc usque de antiquitate et incunabulis praefecturae dixisse, ac deinde, enarratis vetustioribus magistratibus, in prooemio Augusti imperii, ex quo, ut dixi, initium magistratus quoque habuit, omnia deinceps, quantumque paulatim imminutus sit, explicare. deinde autem et de eidem apparente officio, sane maximo, ad quod me quoque pertinere contigit, subtiliter exponam (etenim non male scio, quippe qui vere operam rebus dederim), in gratiarum actionem quasi consecratum acceptumque donum praesidibus imperii offerens, qui et liberaliter nos sustentant, et post deum, omnium dominum, praemia laborum nobis et optatum finem et fortunam potiore praebuerunt.

16. Constat omnino centum numero senes ex omnibus curiis (id est tribubus) elegerit Romulum, qui de re publica consultarent; quos ipse patres, Itali autem patricios (id est nobili genere ortos) dixerunt. post raptas Sabinas vero conscriptos eos cognominavit, id est συγγεγραμμένους: unde patres conscripti Romanorum magistratus etiamnum appellantur. nec non alias triginta curias totidemque centurias atque alios trecentos equites de gente Sabinorum Romano exercitui adiecit, ut omnino essent peditum sex milia et equites sexcenti. atque hunc numerum Marius postea servavit, legiones quas vocant (id est delectas

νας ῥιονεὶ λογύδας διατυπῶν. καὶ ὁ Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς πρῶτος τοὺς λεγομένους ἔσκουβίτωρας τῶν πυρεξόδων τοῦ παλατίου φύλακας προστησάμενος τριακοσίους μόνους ἑστράτευσε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα.

17. Ἐπίσημα δὲ τοῖς πατρῷσιν ἦτοι πατρικίοις ἦν δίπλα-5 κες μὲν ἦτοι χλαμύδες ἄχρι κνημῶν ἐξ ὤμων διήκουσαι, περόναις χρυσαῖς ἀνεσταλμένοι, τὸ χρώμα ξηραμπέλινοι, πορφύρα κατὰ μέσον διάσημοι (λατικλαβίας αὐτὰς ὠνόμαζον, τὰς δὲ χλαμύδας ἀτραβυτικὰς ἐκ τοῦ χρώματος, ὅτι τὸ φαιὸν κατ' αὐτοὺς ἄτρον προσαγορεύεται), καὶ παραγῶναι, χιτῶνες λογχωτοί, ἀκροπόρ-10 φηροι, λευκοὶ διόλου, περιχερίδας ἔχοντες (μάνικας αὐτὰς ἐκείνοι λέγουσι, τοὺς δὲ τοιοῦτους χιτῶνας παραγῶνδας τὸ πλῆθος οἶδεν ὀνομάζειν· ἀρχαῖος ὁμῶς χιτῶν ὁ παραγῶνδης, Πέρσαις καὶ Σαυρομάταις ἐπίσημος, ὡς Διογενιανῷ τῷ λεξικογράφῳ εἴρηται), περισκελίδες τε λευκαί, ὅλον τὸ σκέλος σὺν τοῖς ποσὶ σκέπουσαι, 15 καὶ ὑπόδημα μέλαν, ὑποσάνδαλον, δι' ὅλου γυμνόν, βραχεῖ τινὲ ἀναστήματι τὴν πτέρηνην, ἐπ' ἄκρου δὲ τοὺς δακτύλους τοῦ ποδὸς συσφίγγων, ἱμάντων ἐκατέρωθεν ἐπὶ τοὺς ἀστραγάλους ὑπὸ τὸ ψάμμι τοῦ ποδὸς διελκομένων ἐπὶ τὸ στῆθος, ἀνθυπαντῶντων ἀλλήλοις καὶ διαδισμούντων τὸν πόδα, ὥστε βραχὺ λίαν ἐκ τε 20 δακτύλων ἔμπροσθεν καὶ ἐξόπισθεν διαφαίνεσθαι τὸ ὑπόδημα, ὅλον δὲ τὸν πόδα τῇ περισκελίδι διαλάμπειν. κάμπυρον αὐτὸ καλοῦσιν ἐκ τῆς ἐπὶ τὸν κάμπον, οἶονεὶ τὸ πεδίον· χρείας ἔτι καὶ

6—7 περόνες χρυσαῖς ἀνεσταλμέναις C. 19 ψάμμι] an πέλιμα?
21 ἔμπρος C.

copias) constituens; primusque Leo imperator, cum excubitores, quos vocant, palatii liminum custodes constituisset, more antiquo non prius trecentos delegit.

17. Insignia autem patribus sive patriciis erant laenae duplices sive chlamydes, ab humeris ad tibias pertinentes, aureis fibulis adstrictae, colore xerampelino, mediae purpura insignes (laticlavias eas vocabant; chlamydes autem atrabatticas a colore, quoniam τὸ φαιόν illorum sermone atrum dicitur): paragaudae tunicae lanciolatae, purpura praetextae, totae albae, manicis ornatae (sic illi περιχερίδας vocant. tales vero tunicas paragaudas appellari vulgo notum est. antiqua tamen tunica paragauda*, Persarum et Sauromatarum insignis vestis, ut Diogenianus, vocabulorum scriptor, dixit); fasciae cruales albae, totum crus cum pede tēgentes; et calceamentum nigrum, solea constans, apertum prorsus, exstante parva parte calcem, et in imo digitos premens; loris utrinque . . . pedemque vincientibus, ut perexigua calcei pars, cum a digitis tum a calce, appareret, totus vero pes cum fascia crurali cerneretur. campagum eum ab usu in campo etiamnum vocant: in campo

νῦν ἐπὶ γὰρ τοῦ πεδίου γενόμενοι τὰς προαγωγὰς τῶν ἀρχόντων Ῥωμαῖοι ἐπετίλουν, ἐφ' οὗ τοῖς τοιοῦτοις ἐπιτέλλοντο ὑποδήμασι. τουτοῖσι τὸν κάμπυγον Θούσκων γενέσθαι τὸ πρὶν ὁ Λέπιδος ἐν τῇ περὶ ἱερέων φησί.

5 18. Πρόδοτος δὲ τοῖς πατρικίοις ἐκ ποδὸς μὲν οὐδέποτε, ἀλλ' οὐδὲ ἵππική (κοινὴ γὰρ ἐδόκει), δῆγμασι δὲ ἐπισήμοις, ἐφ' ἠψηλοῦ τῆς καδέδρας ἀναστρωννύμενοι, τεσσάρων ἡμιόνων ἐλκόντων τὸ δῆγμα, ἐκ χαλκοῦ Κορινθίου εἰς πλήθος σχημάτων καὶ τύπων ἀρχαιοφανῶν διαγεγλυμμένων. οὐδὲ γὰρ ἵππους ἐξῆν
10 ὑποξέξαι τῷ δῆγματι, εἰ μὴ γε μόνοις τοῖς βασιλεῦσι· θριαμβικὴ γὰρ ἢ μετὰ τῶν ἵππων ἐν δῆγματι πρόδοτος. βουριχάλλια δὲ τὰς ἀμάξας ἐκ τῶν βοῶν ἐκάλουν· ὧν ἄνευ, ἐπεὶ μὴ φορτίον ἐπέκειτο, ἡμίνοις ἐπίστενον τὸν ζυγόν.

19. Τίτος Τάτιος Σαβίνων ἡγούμενος, ὡς ἔφθην εἰπών,
15 στυμφαθεῖς τοῖς Ῥωμαίοις οὕτως ἤνωσεν ἄμφω τὰ ἔθνη, ὡς μηκέτι δύο μίαν δὲ καὶ μόνην ἀναφέρεσθαι τὴν Ῥωμαίων πολιτείαν. ὅτι δὲ Τίτος Τάτιος τὴν προσηγορίαν ἐκείνος εἶχεν, ὑποκοριστικῶς τίτουλον ἀπὸ τοῦ πρώτου Τίτου τὴν προγραφὴν τῆς εὐγενείας ἐκάλεσαν, καὶ Τίτους τοὺς ἐκ προγόνων εὐγενεῖς, ὡς φησι Πέρ-
20 σιος ὁ Ῥωμαῖος. τοιαῦτα μὲν τινα περὶ τῶν ἀξιωματίων.

20. Πάσης δὲ τιμῆς πρώτην ἐλογίζοντο οἱ τῆς Ῥώμης εὐπατρίδαι τὴν ἀπὸ τῶν χαρισμάτων εὐφημίαν, καὶ ὄσῳ πλείους

7 leg. ἀναστρωννύμενοις: refertur enim ad δῆγμασι. F. 9 malim διαγεγλυμμένον. 16 an ἀναφαίνοσθαι? 19 v. Pers. Sat. 1 19 et 20. F.

enim magistratum electiones Romani peragebant, ubi huiusmodi calceos gerebant. hunc campagum Thuscorum antea fuisse ait Lepidus in libro de sacerdotibus.

18. Prodebant autem patricii pedibus quidem nunquam; at neque equo (vulgare quippe videbatur), sed curru insigni, cuius alta sedes instrata; quattuor mulis trahentibus currum ex aere Corinthio, plurimis figuris imaginibusque antiquis insculptis ornatum. neque enim equos curru iungere cuiquam nisi solis regibus licebat: triumphalis quippe cum equis in curru incessus. burichallia autem vehicula a bovis vocabantur; quorum in vicem, cum onus impositum non esset, mulis iugum tradebant.

19. Titus Tatius Sabinorum rex, iunctus, ut supra diximus, Romanis, ita inter se ambos populos coniunxit, ut non amplius duae sed una solaque Romanorum res publica appellarentur. qui cum Titus Tatius vocaretur, diminutive titulum a primo Tito inscriptionem nobilitatis, et Titos nobili stirpe genitos dixerunt, ut ait Persius Romanus. haec de titulis.

20. Quovis autem honore maiorem ducebant Romani patricii bonam famam magnificentia partam; et quo plures familiares habebant, eo

ἔχον τοὺς οἰκειουμένους αὐτοῖς, τοσοῦτω μείζονα τὴν εὐδοξίαν παρὰ τοὺς ἐλάττωνας ἐλογίζοντο. καὶ μάρτυς ὁ Ῥωμαῖος Ἰουβενάλιος, εἰπὼν καὶ ὑπατεῖσθαι καὶ θριάμβων καὶ τῶν ἐν πολέμοις ἀνδραγαθημάτων πρώτην γενέσθαι τοῖς ἀρχαίοις τὴν ἀπὸ τῶν χαρισμάτων εὐκλείαν. τοὺς δὲ οἰκειουμένους αὐτοῖς κλιέντης ἀντὶ τοῦ κολιέντης κατ' ἀντίστοιχον πατρίως ἐκάλουν, οἷονε τιμῶντας καὶ ἀγαπῶντας αὐτούς, σὺν πάσῃ τιμῇ καὶ μετριότητι τὰς δωρεὰς χαριζόμενοι, ὥστε φιλοτιμίας τὰς τῶν φίλων τιμὰς ὑνομάζειν. οὐδεὶς δὲ τυχῶν οἰκειώπιδος ἐπατρίδου ἔχρηξεν ἕτερον τὸ λοιπὸν πρὸς τὴν τοῦ ὕλου βίου παραμυθίαν, ἀσχος ολομένων αὐ-
 10 τῶν καὶ τῆς οἰκείας τύχης ἀπόστασιν, εἴ ποὺ τις τῶν φίλων αὐτοῖς εἰς ἕτερου κατέστη χρεῖαν. καὶ τουτοῦ ἔχου ἀμυροὺν ἕως ἄρτι παρὰ Ῥωμαίοις ἐφυλάττετο. περὶ γὰρ τὴν Ὀστίαν (πόλις δὲ ἐστὶν ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Θύβριδος κειμένη) ἀπέστελλον οἱ τῆς Ῥώμης λογάδες τοὺς οἰκειοτάτους, καθάπερ τι θήραμα καλόν, 15 τοὺς ἀναγομένους ξένους λαμβάνοντας πρὸ τῶν ἄλλων ἄγειν ὡς αὐτούς, πρὸς πάσης ἀφρονίας ἐπίδοσιν ἀνεωχθεῖσιν ἄψυσι τῶν ἀλλείων θυρῶν τῆς οἰκίας τοῦ μέλλοντος, μηδεὶς φύλακος ἢ θυρωροῦ διακωλύοντος τοῖς δεομένοις τὴν εἴσοδον, αὐτῶν τῶν ἐπατρίδων σὺν γαμεταῖς καὶ τέκνοις προφαινομένων τοῖς ξένοις 20 καὶ θαρρεῖν ἀξιούντων τοὺς οὐδέποτε δεφθέντας αὐτοῖς. διήλθε δὲ ὅμως καὶ ἐπὶ τὴν καθ' ἡμῶν Ῥώμην ἢ τοιαύτη φιλανθρωπία,

2 excidit forte *ἔχοντας*. F. Iuvenalis Sat. 5 110: *namque et titulis et fascibus olim maior habebatur donandi gloria*. F.
 9 *ἔχρηξεν* vulgo. 16 malim *καταγομένους*. F.

maiores suam prae aliorum, quibus pauciores essent, gloriam existimabant. testis est Iuvenalis Romanus, cum ait et fascibus et triumphis et praeclaris bellorum facinoribus maiorem fuisse munificentiae gloriam. familiares autem suos clientes, per antistichum pro colientes, patrio sermone dicebant, id est honorantes amantesque ipsos, cum summo honore modestaque dona largientes, ut munera sua amicorum honores appellarent. nemo autem patricii familiaritatem consecutus alius in posterum per totam vitam praesidio indigebat, turpe reputantibus illis et fortunae suae iacturam, si quis forte amicorum eorum ad alterius opem confugisset. cuius rei obscurum vestigium ad nostrum aevum apud Romanos servatum est. nam circa Ostiam, quae est urbs ostiis Tiberis adiacens, primores Romani familiarissimos suos mittebant, veluti egregiam praedam, e portu solventes hospites aliis praerepturos ipsisque adducturos; quo omnis generis abundantia praebetur, apertis cuilibet vestibuli ianuis maioreque aedium parte, nullo custode aut ianitora introire cupientes impediante: ipsi patricii cum uxoribus liberisque hospitibus obvii, quos nunquam vidissent, salutabant. transiit vero et ad

καὶ τὸ λοιπὸν οὐκ ἔσται, τῶν ἐν ἡμῖν ἐνδόξων ἄχρως ἑαυτῶν τὴν ὑπεροχὴν τῆς τύχης ἐνδείκνυμένων.

21. Καὶ πρὸ Ῥωμύλου δὲ ἂν τις εὐροι Σιλβίους τοὺς βασιλέας τῆς χώρας ἐπονομαζομένους ἀπὸ Σιλβίου Αἰνείου τοῦ ἀπὸ 5 Αἰνείου τοῦ πρώτου. ἐν γὰρ ταῖς ὕλαις τὰς οἰκήσεις ἔχοντες οὐκ πρὶν, καὶ τὸν νομαδικὸν τιμῶντες βίον, Σιλβίους σφᾶς σεμννόμενοι προσηγόρευον, μηδὲ αὐτῶν βασιλείων ἀπαξιούτων νέμειν ἀγέλας καὶ χρήματα συλλέγειν ἀπ' αὐτῶν· ὅθεν καὶ πεκουνίαν κατ' αὐτοὺς τὰ χρήματα καλοῦσι. ταύτη καὶ κίνης παρέπεσθα
- 10 Εὐάνδρῳ ποτὲ τῷ Τεγεάτῃ ἢ παλαιότης οἶδε. καὶ οὐ μόνον ἀνδράσι τὸ Σιλβίων ἐπώνυμον ἀλλὰ καὶ γυναιξίν ἐπιτίθετο, ὡς Ῥέα Σιλβία καὶ Ἰλία Σιλβία. μετὰ δὲ τὴν τῆς Ῥώμης γένεσιν καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν Σαβίνων πρώτος ὁ βασιλεὺς Νουμῆς διώνυμος ἐχρημάτισε, Πομπίλιος Νουμῆς προσαγορευόμενος, ὃν τὸ μὲν Ῥω- 15 μαίων τὸ δὲ Σαβίνων ἐπώνυμον ἦν· οὐδὲ γὰρ πρὸ αὐτοῦ εὐροι τις Ῥωμύλον ἢ τινα ὄλωσ πρὸ τῆς Σαβίνων πρὸς Ῥωμαίους συναφείας, παρὰ τὴν οὖσαν αὐτῷ κυρίαν, προσηγορίαν κτησόμενον. (22) καὶ τότε μὲν σπουδῇ καὶ κόσμος ἦν ἐκείνοις τῇ ἕξ 20 ἐκατέρως γενεῆς σεμνύνεσθαι προσηγορίᾳ· προῖων δὲ ὁ χρόνος ἐπωνυμίας εἰσήγαγε καινάς, νῦν μὲν ἀπὸ Τρωϊκῆς εὐγενείας, νῦν δὲ ἀπὸ τῶν λεγομένων Ἀβοριγίνων καὶ αὐτοχθόνων τῆς χώρας (καὶ γὰρ ἴσμεν Κέθτηγον ἕξ ἐκείνων τῶν γηγενῶν ἔλκειν τὸ γένος

1 ἔστην C. 8 ἀπ' vulgo om. πεκουνίαι vltlgo. 20 κίνης C. 22 καὶ θηγῶν C.

nostram Romam ea humanitas; at non duravit postea, claris inter nos hominibus fortunae culmen haud ultra sese ostendentibus.

21. Iam ante Romulum reperias Silvios eius regionis reges appellatos a Silvio Aenea, genus a primo Aenea dūcente. quippe in silvis habitantes prisci homines, ac nomadum vitam colentes, Silvios se gloriantes dicebant, ne ipsis regibus quidem pascere greges et rem colligere dedignantibus; unde etiam pecuniae eorum sermone facultates dicuntur. hinc et canes Kvandrum Tegeaeum olim comitatos esse veteres narrant. neque viris tantum Silviorum cognomen, sed mulieribus quoque dabatur, veluti Rhea Silvia et Ilia Silvia. post conditam autem Romam et raptas Sabinas primus rex Numa duobus nominibus usus est, Pompilius Numa appellatus; quorum illud Romanorum, hoc Sabinorum cognomen erat. neque enim ante illum reperias Romulum, neque omnino quenquam ante Sabinorum cum Romanis coniunctionem praeter proprium eius nomen aliud accepisse. (22) ac tum quidem studium ornamentumque illis erat nomine ab utraque stirpe gloriari. succedens autem aetas nova cognomina introduxit, nunc a Troiana nobilitate, nunc ab Aboriginibus, quos vocant, autochthonibusque regionis (etenim scimus Cethegum, a terrigena illis genus iactantem, nudum veste, toga tantum

ἀξιοῦντα γυμνὸν ἑσθῆτος, μόνης αὐτῷ τόγης τραχείας περὶ τοῖς στέροισι κειμένης, ἐπ' ἀγορᾶς γενόμενον, καίτοι βουλευτικοῖς ἀγκυμένον γνωρίζασαι), εἶτα δὲ καὶ ἀπὸ τρόπου ἢ διαθέσεως, ὡς Πούβλιος Βαλέριος Πονπλικόλας, ὃς αἱ μὲν δύο ἑπωνυμίας τὴν ἐκ Ῥωμαίων, ὡς ἔφην, καὶ Σαβίνων παρεδήλουν λαμπρό-5
τητα, ἣ δὲ τρίτη τὴν ἐκ τῆς περὶ τὸν δῆμον στοργῆς ἐδείκνυ
διάθεσιν. καὶ τάχα χρειῶδες ἀντὶ πολλῶν μετρῶν ἐπιμνησθῆναι
· τοιοῦτων περικτωμάτων· οὐδὲ γὰρ σχολὴν ἄγω περὶ ταύτην
ἀπραγῆσαι τὴν ζήτησιν, ἱκανὴν οὖσαν καδ' ἑαυτὴν καὶ μόνην
μεγίστας ἀπασχολῆσαι βίβλους. 10

23. Πρόκουλον τοιγαροῦν τὸν ἀποδημοῦντι τεχθέντα τῷ
πατρὶ καὶ Πόστουμον τελευτήσαντι, καὶ Βώπισκον τὸν δίδυμον
μὲν συλληφθέντα τοῦ δὲ ἑτέρου φθαρέντος σωζόμενον, καὶ Καί-
συρα τὸν ἀνυμνηθείσης τῆς μητρῶος γαστρὸς θανούσης ἀποσω-
θέντα ἐκάλουν, καὶ Φλάκκον τὸν ὄτα μελίζου ἔχοντα, καὶ Ναί-15
βιον τὸν ἀλφώδη, καὶ Λούκιον Λικίνιον Κράσσον, ὧν τὸ μὲν
πρῶτον τὸν ἀνίσχοντος ἡλίου τεχθέντα, τὸ δὲ δεύτερον τὸν
ἀκρόουλον τὴν κόμην, τὸ δὲ τρίτον τὸν κρεῶδη καὶ ἐσώματον
διασημαίνει· κράσσος γὰρ ὁ παχὺς τὸ σῶμα κατὰ φύσιν παρ'
Ἰταλοῖς τοῖς ἀρχαιότεροις εἴρηται. Πειναγῆσιος δὲ ὁ πειῶν, καὶ 20
Στάτης ὁ ἐνῆλιξ, καὶ Φαῦστος καὶ Φλάβιος ὁ εὔνοος, καὶ Γάιος
(οἰονεὶ γανύδιος) ὁ χαρτεῖς, καὶ Τιβέριος ὁ παρὰ Τίβεριν τὸν
ποταμὸν τεχθεὶς, καὶ Τίτος ὁ ἀπὸ Τατίου τοῦ Σαβίνου, καὶ
Ἄππιος ὁ ἐν Ἀππία οἰκῶν (ὁδὸς δὲ ἐστὶν ἐπίσημος), καὶ Σέρβιος

1 τὸ γῆς C. 17 τὸν ante ἀνίσχ. vulgo om. 20 lego
κίναριος δὲ ὁ πειῶν. F.

aspera pectus tegente, in forum venisse, quamvis senatoriis ornamentis insignem), deinde vero a moribus etiam aut indole, veluti Publius Valerius Publicola; quorum nomen duo a Romanis, ut dixi, Sabinique generis claritudinem, tertium affectionem ab amore in populum ostendebat. ac necesse, opinor, erit e multa hac farragine pauca quaedam commemorare. neque enim otium ago, tali investigatione quod perdam, quae per se solum maximis voluminibus implendis sufficiat.

23. Proculum igitur peregre profecto et Postumum mortuo patri natum vocabant, et Vopiscum, qui, geminus susceptus, extincto altero, et Caesarem, qui incisa mortuae matris alvo servatus, et Flaccum, cui maiores aures, et Naevium, cui maculae genitivae. nomen Lucii Licinii Crassi primum oriente sole natum, secundum coma crispum, tertium carnosum et corpulentum sonat: crassus enim ab antiquioribus Italiae dictus est, qui natura corpore obeso. Pinarius sonat esurientem, States aetate vigentem, Faustus et Flavius benevolam, Caius (id est gaudius) iucundum, Tiberius ad Tiberim flumen natum, Titus a Tatio Sabino ortum, Appius in Appia (quae est via insignis) habitantem, Ser-

ὁ Θανούσης αὐτῷ τῆς μητρὸς ἐγκύμονος διασωθεὶς, καὶ Νέρων ὁ
 λαχυρὸς τῇ Σαβίνων φωνῇ, καὶ Νύσων ὁ εὐρινος, καὶ Τούκκας
 ὁ κρεωβύροσ, ὃν οἱ ἰδιῶται ζικκὰν ἐκάλεσαν καθ' ἡμῶς, καὶ
 Βάρος καὶ Βλαισὸς ὁ πλαγίωσκελος, καὶ Σερρανὸς ὁ γεωργικὸς
 5 ἀπὸ τοῦ σπείρειν, καὶ Ἀύγουστος ὁ καλοιώνιστος, καὶ Βιτέλλιος
 ὁ κροκοειδῆς τὴν ὄψιν, ὅτι βιτέλλον οἱ Ῥωμαῖοι τὴν λέκυθον τοῦ
 ῥοῦ ἐπικαλοῦσι, καὶ Βάρρων ὁ κατὰ μὲν Φοίνικας Ἰουδαῖος κατὰ
 δὲ Κέλτας ἀνδρείος. καὶ πολλὰ ἄν τις τοιαῦτα συνάγοι κατὰ
 σχολήν, εἰ τυχὸν αὐτόν, οὐκ ἔχοντα ὃ τι πρόττοι, ἀφρόντιδα
 10 συμβαίνοι διαβιοῦν, καὶ τοιούτοις ὁποίοις ἐγώ, καίπερ μυρίαὶς
 συμπεπλεγμένους φροντίσιν, ἐναγρυνῶ μωραίων ἀδύρμασιν.

24. Τὸ πιστὸν τοῖς γράφουσιν ἢ τῶν ἀρχαίων ἐπιτίθησι
 μαρτυρία. Ἰούνιος τοίνυν Γρακχιανός, ἐν τῷ περὶ ἐξουσιῶν,
 αὐτοῖς ῥήμασι περὶ τοῦ καλουμένου παρὰ Ῥωμαίοις κραιστωρος
 15 "προεχειρίζοντο ψήφῳ τοῦ δήμου. Τοῦλος δὲ ὁ ῥήξ μετὰ τού-
 τος ἀναγκαίαν εἶναι τὴν τῶν κραιστώρων ἀρχὴν ἔκρινεν, ὡς
 τοὺς πλείους τῶν ἱστορικῶν αὐτῷ τὴν τοιαύτην προαγωγὴν ἀνα-
 γράψαι καὶ μόνῳ. ἀπὸ δὲ τῆς ζητήσεως οὕτως ὀνομασθῆναι αὐ-
 τὸς Ἰούνιος καὶ Τρεβάτιος καὶ Φενεστέλα εἶπον." καὶ μεθ'
 20 ἕτερα "πλὴν ὕστερον ἐξηρέθησαν οἱ κωνδιδάτοι τοῦ βασιλέως
 κραιστωρες, οἱ πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν βασιλικῶν γραμμῶν καὶ
 μόνῳ ἐσχόλαζον· οἱ δὲ αὐτοὶ καὶ ψήφους ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τῆς

4 βλέσας C. an ἀπὸ τοῦ σέρρε οἰοεὶ σπείρειν? cf. c. 25,
 30, 46. 6 βιτέλλιον C. 10 καὶ] κἄν? 15 προεχω-
 ρήσαντο vulgo. 18 ἀπὸ — εἶπον] patet et haec, et quae se-
 quuntur post καὶ μεθ' ἕτερα, Gracchano falso tribui, priora qui-
 dem, quia Iunius idem qui Gracchanus, posteriora autem, quia
 Gracchani aeo necdum erant quaeSTORES candidati. F.

vius mortuae matris ex utero servatum, Nero Sabinorum lingua fortem, Naso nasonem, Tucca carnivorum (quem nunc Ziccam idiotae appellant), Varus et Blaesus, cui crura obliqua, Serranus agricolam a serendo, Augustus boni ominis et Vitellius crocea facie hominem, quia vitellum Romani flavum ovi vocant, Varro Phoenicia lingua Iudaeum, Celtica strenuum. talia multa colligere per otium possit, cui forte, quod agat non habenti, sine cura viveré contingat, atque eiusmodi quibus stolidus ego, quamvis innumeris implicitis curis, oblectamentis vigilare.

24. Fidem scriptoribus addunt veterum testimonia. Iunius igitur Gracchanus, in libro de Potestatibus, his ipsis verbis de quaeSTORE Romano-
 rum. "creabantur populi suffragio. Tullus vero rex deinceps, ut necessarius esset quaeSTORUM magistratus, decrevit; unde plerique histo-
 rici eorum electionem illi solique tribuerunt. a quaeRENDO autem eos ita dictos esse Iunius, Trebatius et Fenestella dixerunt." et post alia
 "verum postea excepti sunt candidati principis quaeSTORES, qui solis principalibus libris legendis vacabant. iidem autem et sententias uni-

βουλῆς ἀνεγλωσσον ὑπὲρ τῶν εἰς ἀξιώματα προαγομένων.” ταῦτα μὲν ὁ Ἰούνιος, ὁ νομικὸς δὲ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ de officio quaestoris (ἀντὶ τοῦ περὶ κvaisτωρος) ἀποχρώντως διαλέγεται.

25. Ζητῆσαι δὲ ἀξιόλογον εἶναι νομίζω, τί μὲν ἐστι κvaisτωρ, τί δὲ κvaisίτωρ, καὶ τί μὲν σημαίνει διὰ τῆς διφθόγγου 5 γραφόμενον, τί δὲ ψιλῆς. κvaisτωρ τοίνυν ὁ ζητητῆς, ἀπὸ τοῦ quaerere οἷον ἔρευνᾶν· οἱ γὰρ παρ’ Ἑλλήσιν ἔρευνάδες παρὰ Ῥωμαίοις κvaisτωρες ὠνομάσθησαν. κvaisίτωρ δὲ ὁ τιμωρὸς (τὸ μὲν γὰρ πρῶτόν ἐστι παρὰ Ῥωμαίοις δισύλλαβον, τὸ δὲ τρισύλλαβον) ἐπὶ γὰρ τοῦ μόνου Μίνωος τοῦ Κρητός, ὃς γενέσθαι 10 τιμωρὸς κατὰ τὸ μυθικὸν τῶν ἐν Ἰδίου ψυχῶν ἐνομάσθη, τὸ κvaisίτωρος ὄνομα ὁ Ῥωμαίων ποιητῆς ἐν ἔκτῳ τῆς Αἰνῆϊδος τέθεικεν. ὅθεν καὶ κvaisίτωνας τὰς τιμωρίας καὶ κvaisιτιοναρίους τοὺς τῶν ποινῶν ὑπηρετάς Ῥωμαῖοι ἔγνωσαν καλεῖν. ὁ μὲν γὰρ κvaisίτωρ ζητητῆς ἐστὶν ἐπὶ χρήμασιν, ὁ δὲ κατ’ ἐπέκτασιν καὶ 15 συλλαβῆς προσθήκη ἐπ’ ἐγκλήμασιν· ἐκάτερον δὲ διὰ τῆς διφθόγγου γραφῆσεται, κῆν εἰ τὸν ταμίαν διασημαίη, ὅτι κvaisιτους ὁ πόρος παρὰ Ῥωμαίοις καλεῖται. ὅτε δὲ μὴ διφθογγος ἦ ἐν προοιμοῖς ἢ λέξις ἀλλὰ ψιλῆ γράφεται, οὐδέτερον μὲν τῶν εἰρημένων σημαίνει, τὸν δὲ μέμφιμον καὶ βλάσφημον διὰ τῆς γραφῆς ἐπι- 20 δείξει, ὅτι queror μέμφομαι, ῥήματι κοινῷ, πάθος ἅμα καὶ

1 προαγομένων C.

3 κvaisίτωρος C. sed hiat locus, ita fortasse suppleendus: (ἀντὶ τοῦ περὶ τῆς τοῦ κvaisτωρος τάξεως) περὶ κvaisτωρος. cf. c. 28.

6 excidit forte διά. F. an ψιλῆ,

ut c. extr.?

10 τοῦ ante Μίνωος aut delendum aut cum καί

mutandum.

20 an μεμφίμορον?

versi senatus de iis qui ad honores provehebantur legebant.” haec Iunius. prolixè de quaestore explicat Ulpianus iurisconsultus in libro de Officio quaestoris.

25. Quaerere autem operae pretium existimo, quid quaestor et quid quaesitor, quidque sonet cum diphthongo, quid, cum simplici vocali scribitur. quaestor igitur est qui quaerit, a quaerere, id est ἔρευνᾶν: qui enim apud Graecos ἔρευνάδες, apud Romanos quaestores dicti sunt. quaesitor vero est vindex (scilicet prius apud Romanos dissyllabum, hoc autem trisyllabum est): etenim soli Minoi Cretensi, qui animarum apud inferos vindex secundum fabulam credebatur, vates Romanus, in libro sexto Aeneidos, quaesitoris nomen tribuit. unde etiam quaestiones poenas et quaestionarios poenarum ministros Romani dixerunt. nempe quaestor est qui de facultatibus, quaesitor autem, quod fit extenta voce additaque syllaba, qui de criminibus quaerit. utrumque vero diphthongo scribendum; neque minus quaestor, quoniam quaestus a Romanis reditus vocatur. cum autem non diphthongo prima vocis syllaba, sed simplici vocali scribitur, neutrum illorum quae diximus, sed querulum et calumniatorem vi scripturae significabit, quia queror

ἐνέργειαν παραδηλοῦντι, λέγουσι, καὶ κυριμονίας καὶ κυρηλάς τὰς μέμψεις.

26. Ὅπως δὲ μὴ τυχὸν τεχνολογίαις τὰληθῆς δόξωμεν σοφίσσασθαι, πρὸς τῶν περὶ ταῦτα ἡσχολημένων μάθωμεν. Γάϊος 5 τοῖτον ὁ νομικὸς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ παρ' αὐτοῦ ad legem 12 tabularum (ὄσον εἰς τὸν νόμον τοῦ δυοκαιδεκαδέλτου) αὐτοῖς ῥήμασι πρὸς ἐρμηνείαν ταυτῆ φησιν. "ὥς δὲ τὸ γαζοφυλάκιον τοῦ δήμου εἰς ἐπίδοσιν ἦλθε, προεχειρίσθησαν κвалιστωρες ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ φροντίδος, ἀπὸ τῆς περιποιήσεως καὶ φυλακῆς τῶν χρημά- 10 των οὕτως ὀνομασθέντες. ἐπειδὴ δὲ περὶ κεφαλικῆς τιμωρίας οὐκ ἔξῃν τοῖς ἄρχουσι κατὰ Ῥωμαίου πολίτου ψηφίσασθαι, προεβλήθησαν κвалιστωρες παρρικίδιοι" ὡσανεὶ κριταὶ καὶ δικασταὶ τῶν πολιτῶν ἀνελότων. παρρικίδας δὲ Ῥωμαῖοι ὁμωνύμως τοὺς τε γονέων τοὺς τε πολιτῶν φονέας ἀποκαλοῦσι, παρέστης ἐκατέ- 15 ρους προσαγορεύοντες. διαφορὰν δὲ ἐπὶ τῆς ἐπωνυμίας ταύτην παρέχουσι τινα· συστέλλοντες γὰρ τὴν πρώτην συλλαβὴν καὶ βραχείαν ποιῶντες τοὺς γονέας, ἐκτείνοντες δὲ τοὺς ὑπηκόους σημαίνουσιν.

27. Τῷ δὲ τρίτῳ καὶ διακοσιοστῷ τῶν ὑπάτων ἐνιαυτῷ, 20 ἐπὶ τῆς ὑπατείας Ῥηγούλου καὶ Ἰουνίου, κρινάντων Ῥωμαίων πολεμῆν τοῖς συμμυχήσοι Πύρρῳ τῷ Ἡπειρώτῃ, κατεσκευάσθη στόλος καὶ προεβλήθησαν οἱ καλούμενοι κλασσικοὶ (οἰόνει νυνάρ-

7 forsitan et hic Lydus erravit, ac Pomponii verba (Digest. 1 tit. 2 2) Caio tribuit. F. 16 βραχείαν ποιῶντες F, βροχήν ποροῦντες C. 22 προεβλήθησαν vulgo.

τὸ μέφομαι, verbo communi, affectum simul actionemque declarante, dicunt, nec non querimonias et querelas τὰς μέμψεις.

26. Ne autem forte verborum argutis argutis speciem quaerere videamur, ab iis qui in hoc argumento versati sunt discamus. Caius igitur iuriscoconsultus, in libro quem inscripsit ad legem 12 tabularum, haec ait. "cum autem aerarium populi auctius esse coepisset, ut essent qui ei praeessent, constituti quaestores, dicti ab eo quod conquirendae et conservandae pecuniae causa creati erant. et quia de capite civis Romani non licebat magistratibus ius dicere, propterea constituebantur quaestores parricidii (quasi quaesitores iudicesque ebrum qui cives occidissent)." parricidas autem Romani et parentem et civium interfectores iuxta vocant, parentes utrosque appellantes. discrimen autem nominis afferunt hoc: nempe primam syllabam cum corripiunt, parentes, cum producant, cives indicant.

27. Tertio autem et ducentesimo a consulatu anno, Regulo et Iunio consulibus, cum Romani iis qui Pyrrhi Epirotae socii fuerant bellum inferre statuisent, aedincata classis, et additi sunt qui vocantur classici (id est navarchi), numero duodecim quaestores, distributores

χα) τῷ ἀριθμῷ δυοκαίδεκα κvaisτωρες, οἷον ταμίαι καὶ συναγωγαῖς χρημάτων· τίνι δὲ διαφέρει κvaisίτωρ κvaisίτωρος, προειρήκαμεν. καὶ διεφυλάχθη ἡ τοιαύτη συνήθεια καὶ συναγωγή τῶν πόρων τοῖς τε ὑπάτοις τοῖς τε πραιτωρσιν ἐκδημοῦσιν.

28. Περὶ δὲ τῶν τοῦ παλατίου κvaisιστῶρων πυθέσθαι χα-5
λεπὸν οὐδὲν Οὐλιπιανοῦ τοῦ νομικοῦ· λέγει δὲ ὧδε ἐν μονοβίβλῳ
περὶ τῆς τοῦ κvaisιστωρος τάξεως. “πλὴν ἐξήρηντο οἱ κvaisιστωρες
οἱ κvaisιδάτοι τοῦ Καίσαρος· οὗτοι γὰρ μόνους τοῖς βιβλίους τοῖς
ἐπὶ τῆς βουλῆς ἀναγνωσκομένοις ἐσχόλαζον, καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς
τῶν βασιλέων ὑπόργουν.” κvaisιδάτους δὲ τοὺς λευχείμονας 10
Ῥωμαίους ἔθος καλεῖν· οὐδεὶς δὲ λόγον ὄντινα οὐκ ἀναγνωσόμενος,
καὶ μάλιστα ἐκ προσώπου βασιλέων, μὴ λευχείμων ἐπέβη τῆς
ἀναγνώσεως. κvaisιδάτοι δὲ καὶ οἱ μέλλοντες εἰς ἀρχὰς τῶν παρ-
χιῶν παρῖεναι ἐλέγοντο, ὅτι καὶ αὐτοὶ λευχείμονοῦντες προήεσαν,
ταύτη παραδηλοῦντες ὡς ἀρχοντιῶσιν. καὶ τούτων μάρτυς πᾶς 15
ὁ Ῥωμαϊκῆς οὐκ ἄμοιρος ἱστορίας. τὸ γὰρ μῆδενα τῶν ἀρχόν-
των ἑτέρα παρὰ τὴν ἐν ἑορταῖς στολῇ χρῆσασθαι πᾶσιν ἔστι γνω-
ριμώτατον· καὶ οὐκ ἐπὶ τῆς Ῥώμης μόνης ἀλλὰ μὴν καὶ ταῖς
ἐπαρχίαις τοῦτο κρατήσαν αὐτὸς ἐγὼ διαμείνημαι, ἕως ἂν τὰ
βουλευτήριον διώκων τὰς πόλεις, ὧν ἀπολομένων συνεξώλισθε 20
τοῖς ἐν γένει τὰ ἐν εἰδει.

29. Τοσούτους ἀρχοντας τὰ Ῥωμαίων ἰθῦναι ὑπὸ τοῖς

1 συναγωγῆς C. 7 Ulpianus Digest. 1 tit. 13: *serum excepti
erant candidati principis: hi etenim solis libris principalibus in senatu
legendis vacant. F.* 8 μόνου C.

videlicet exactoresque pecuniarum. quaestor et quaesitor quo differant, supra diximus. et servata haec consuetudo ac reditus colligendi ratio tum a consulibus tum a praetoribus, cum in externas regiones proficiscerentur.

28. De palatii quaestoribus autem licet Ulpianum iurisconsultum audiamus: ait autem sic in libro singulari de Officio quaestoris. “verum excepti erant quaestores candidati principis: hi etenim solis libris in senatu legendis et epistolis imperatorum vacabant.” candidatos autem Romani candidam vestem gerentes vocare solent. nemo autem orationem qualemcunque lecturus, ac praesertim coram imperatore, non cum candida veste ad lectionem accedebat. candidati vero ii quoque dicebantur qui in provinciis magistratus erant gesturi, quia et hi cum candida veste prodibant, hoc se studiosos magistratum esse indicantes. testatur haec quisquis Romanae haud expers historiae: nam e magistratibus neminem, praeterquam solennibus diebus, alia veste usum esse, omnibus notissimum est. neque vero id Romae tantum, sed in provinciis etiam moris fuisse ipse memini, quamdiu quidem a curialibus civitates regebantur: quibus sublati cum universis singula simul evanuerunt.

29. Tot magistratus rem Romanam sub regibus, per annos ducen-

ῥῆξιν ἐπὶ τοὺς τρεῖς καὶ τεσσαράκοντα καὶ διακοσίους ἐνιαυτοῦς, ἐφ' ὅσους οἱ ῥῆγες ἐκράτησαν, ἡ καθόλου ἱστορία παραδέδωκεν. καὶ τὸ λοιπὸν ὡσπερ ἐν σκότῳ τὸ τῆς ἐλευθερίας ἐξέλαμψεν ὄνομα.

5 30. Ὑπάτους Ἕλληνες τοὺς ὑψηλοὺς καὶ μεγάλους λέγουσιν, οὐ στοχασάμενοι τῆς ἀληθοῦς τοῦ ὀνόματος προσηγορίας. τὸ γὰρ κόνσουλ, ὡς Ἴταλοις ἡ φύσις παραδέδωκεν, οὐ τὸν ὑψηλὸν ἀλλὰ τὸν πρῦτανιν σημαίνει. Κόνσος γὰρ αὐτοῖς ὁ Ποσειδῶν ἐνομοσθη· κρύφιος δὲ αὐτὸς καὶ ὑποβρύχιος, καὶ ὡς τοῖς ποιη-
10 ταῖς ἤρεσεν, ἐνοσιγίαιος καὶ ἐνοσιχθῶν· ἐτι δὲ κρύφιον τοῦτο ἐληθῶς. ταύτῃ καὶ κοινῶν τὰ βουλευτάτα καὶ μυστικὰ σκέμματι λέγεται παρ' ἐκείνοις, ἀπὸ τοῦ κόνδερε οἰοῦναι τοῦ κρύπτειν, καὶ κόνσουλ ὁ κρυψίνους, ἀπὸ τοῦ προνοεῖν καὶ καθ' ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν κοινῶν σκεπτόμενον ἀγρυπνεῖν. ταύτῃ καὶ κοινουσία
15 τὰ ἵπποδρόμια καλοῦσιν οἱ ἀρχαῖοι· ἵππειον γὰρ ὁ μῦθος τὸν Ποσειδῶνα λέγει. τοιαῦτα μὲν τινα περὶ τῆς Ἰταλικῆς τῶν ὑπάτων προσηγορίας.

31. Ὅτι δὲ τῶν πάντων ἠγνόησεν οὐδεὶς τὰ ὀνόματα τῶν πρῶτως ὑπατευσάντων, μέτριά τινα περὶ Βρούτου λεκτέον. Ἰού-
20 νιος μὲν κύριον ὄνομα τῶνδρι γέγονε, Βρούτον δὲ αὐτὸν κατὰ τὸν τῆς ἐπωνυμίας τρόπον ἔλεγον ἀπὸ τῆς ὑποκεκριμένης αὐτῷ μωρίας· βρούτον γὰρ τὸν μωρὸν ἐπεχωρίαζον Ἴταλοι τὸ πάλαι ἀπὸ τῆς βυρύτητος τῶν φρενῶν. οὗτος, ὡς ἔφη, ἐθήθειαν σκη-

8 κόνσον C. 9 αὐτὸς] οὗτος? 10 ἐτι] ἐστι F. an
ἀληθῶς? 12 κονδόρε C. 21 ὑποκεκριμένης vulgo.

tos quadraginta tres, quos penes reges imperium fuit, rexisset in universum historia tradidit. ac deinde velut in tenebris libertatis nomen eluxit.

30. Ὑπάτους Graeci excelsos magnosque vocant, neglecta vera nominis significatione. etenim τὸ consul Itolorum, ut res ipsa fert, non excelsum sed prytanem significat. Consulum enim illi Neptunum dicebant: occultus vero ille, sub undis latens, atque, ut poetis placuit, terrae quassator . . . eadem ratione consilia ab iis consultationes deliberationesque secretae a condere (id est occultare) dicuntur, et consul tanquam mentem celans, quippe qui prospiciat proque re publica secum cogitans vigilet. hinc etiam consualia antiqui cursus equestres ludicrios dicunt: equestrem enim fabula appellat Neptunum. haec de Italo consulum nomine.

31. Quoniam vero primorum consulum nomina nemo ignorat, pauca quaedam de Bruto dicenda. Iunius proprium viri nomen erat, Brutum autem, secundum cognominandi morem, eum a simulata eius stultitia vocabant: Brutum enim Itali olim patrio sermone stultum a torpore mentis appellabant. hic, ut dixi, stultitiam fingens tempus quaerebat Tar-

νευόμενος ἐξήτει καιρὸν τὸν Ταρκύνιον, ἄνδρα τῶν πάνποτε τυραννίων ἀπηνέστατον, ἐξωθήσασαι τῆς ἀρχῆς. ὡς δὲ βραδύναν Ἀθήνησι διὰ τοὺς νόμους σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ πρὸς τοῦτο σταλείσιν ὑπὸ Ῥωμαίων ἤγει τὸν θεὸν ὁδὸν ὑποδείξει καὶ συλλαβεῖν αὐτῷ πρὸς τοῦτο, ἔχρησεν αὐτῷ τὸ δαιμόνιον ὅτι εἰ τῆς πατριδος⁵ ἐπιβῆς πρὸ πάσης τάξεως τὴν μητέρα περιπτύξεται καὶ λιπαρῶς περιβάλοι, περιέσται τοῦ σκοποῦ. καὶ δὴ ἐπανελθὼν ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ τὴν γῆν περιβαλὼν (αὕτη δὲ μήτηρ τῶν πάντων) ἠλευθέρωσε Ῥωμαίους τυραννίδος, ἀρχὴν ἐξευρὼν παρ' οὐδενὶ τῶν ἐθνῶν γνωρίζομένην, καὶ εἰ παρ' Ἑβραίοις Δανιὴλ ὁ προφητῶν θειό-10 τatos ὑπάτων παρὰ Ἀσσυρίοις γενομένων ποτὲ μνημονεύει. οὐδὲ γὰρ οὗτος αὐτὸς ἐπὶ τῆς Ἑβραϊδος ἀπέθετο φωνῆς, ὡς Ἀριστῆιος λέγει· ἀλλ' οἱ ἐρμηνεύσαντες παρὰ Πτολεμαίῳ τὰ λόγια ποτε ἀντιδυναστῶν καὶ βουλευτῶν ὑπάτους εἶπον, μήπω τότε παρὰ Ῥωμαίους ἀνισχοῦσης τῆς ἀρχῆς καὶ παρὰ πᾶσιν ἐπὶ τῷ καινῷ¹⁵ μεγάλῃ [τῆς ἀρχῆς] θαυμαζομένης. τούτων οὕτως ἐχόντων περὶ τῶν τῆς ὑπατείας συμβόλων ῥητέον.

32. Λευκοὶ φαινόλαι ποδήρεις, καὶ κολοβοὶ μετρίως παρὰ τοὺς φαινόλας ἀνισταλμένοι, πλατύσημοι, πορφύρα διάσημος ἐξ ἐκατέρων τῶν ὤμων, τοῖς μὲν φαινόλαις πρόσθεν τοῖς δὲ κολοβοῖς²⁰ καὶ ἐξόπισθεν, καὶ ὑποδήματα λευκὰ (ἀλούτιαν δὲ τὸ ἀπὸ στυπτηρίας δέγμα κυλοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι, ὅτι ἄλουμεν κατ' αὐτοὺς ἢ

5 ὅτι vulgo om. 6 pro τάξεως malim πράξεως. 12 οὕτως?
ἐπέθετο vulgo: cf. 3 70. 14 immo μήποτε. 19 διά-
σημα vulgo. 22 ἄλουμον C.

quinium, virum omnium, qui unquam tyranni fuere crudellissimum, regno expellendi. qui cum (Athenis cum iis degens qui legum causa cum eo a Romanis erant missi) deum rogasset ut viam monstraret seque in eo adiuvaret, respondit ei numen, si in patriam ingressus matrem ante omnia amplectatur avideque osculetur, voti compotem futurum. et vero, Romam reversus, terramque (est autem haec omnium mater) osculatus, tyrannide Romanos liberavit, magistratumque repperit nulli populorum cognitum; quamvis apud Hebraeos Daniel, prophetarum sanctissimus, ὑπάτων, qui olim apud Assyrios fuere, mentionem faciat. neque enim hic ipse, ut ait Aristaeus, in Hebraeo sermone ita scripserat: sed qui apud Ptolemaeum sacras literas olim vertere, principes et senatores ὑπάτους dixerunt, necdum tum eminente apud Romanos imperio, neque nova magnitudine omnium admirationem in se convertente. restat ut de insignibus consulatus dicamus.

32. Consulium insignia toga alba talaris, et colobus, paenula aliquanto restrictior, laticlavus, purpura ex utroque humero insignes, et paenula quidem in adversa, colobus autem in aversa etiam parte; calcamenta alba (alutam autem alumine subactum corium appellant Romani,

στουπηρία λέγεται), καὶ ἐκμαγεῖον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἀπὸ λίνου λευκόν, τὰ ἐπίσημα τῶν ὑπάτων ἦν (μάσπιν καὶ φακίωλιν ἐπιχωρίως ὠνόμασαν, ὅτι φακίης κατ' αὐτοὺς ἡ ὕψις λέγεται), καὶ πελέκεις ἡγούμενοι, εἰς ὕψος ἀρθέντες, καὶ πλῆθος ἀνδρῶν ῥάβδους ἐπιφερομένων, ἐξ ὧν ἱμάντες φοινικῷ χρώματι βεβυμμένοι ἐξήρτητο, ἢ ἀπὸ Σερανοῦ τοῦ δικτάτωρος, ὃς ἐν ὕλαις ξυλοτομῶν καὶ πέλεκυν εἰκότως ἐπιφερόμενος ῥάβδον τε ἐξηρτημένην ἡνίας πρὸς ἔλασιν τῶν βοῶν τῆς ἀμιάξης ἐπὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν μετεστάλη, ὡς Πέρσιος ὁ Ῥωμαῖος σατυρικός ἔφη, ἢ καὶ ὅτι πέλεκυς 10 ἐξουσίας ἐστὶ δεικτικός· πρὸς τοῦτοις καθέδραν (σέλλαν αὐτῶν ἐκεῖνοι καλοῦσιν) ἐξ ἐλέφαντος, ἐφ' ἣ καθήμενον τὸν ὑπατον οἱ πολῖται, σχίδακας ἐπιμήκεις ὑποβαλότες, ἔφερον προΐοντά.

33. Ὅπως δὲ μὴ τῇ τοῦ ἐνὸς ἐξουσίᾳ ἀδυνατώσης ἡ ἀρχὴ τοῦ ὑπάτου γένοιτο, δύο καὶ ἐπὶ μόνον ἐνιαυτὸν προχειρίζαντο, 15 ὡς εἴρηται, Βροῦτον τὸν τῆς ἐλευθερίας ἔκδικον, σὺν αὐτῷ Πονπικύλῳ (τὸ δὲ ὄνομα τὸν δημιουργὸν σημαίνει)· οὓς ἐξῆν καὶ νόμους γράφειν καὶ αὐτοκρατῶς τοὺς πολέμους διοικεῖν, οἷα τὴν τῶν ὄλων διοίκησιν ἀνημμένους. τελευτήσαντος δὲ τὸν βίον τοῦ Βροῦτου δημοσίῳ πένθει ἐτίμησαν τὸν νεκρὸν, καὶ βρούτας τὰς 20 σφῶν γυναῖκας ἀνέμασαν ἐξ αὐτοῦ διὰ τὴν σωφροσύνην· τὸν δὲ ἕτερον ὁ θάτερος ἔτι περιῶν ἐπικηδεῖω πρῶτος ἐτίμησε. λέγεται

4 κλήθους C.

6 ἢ ἀπὸ Σερανοῦ F; μησερίωνου C.

7 ῥάβδον—ἡνίας F.

9 locum Persii, quem certe haec scribens non inspexit Lydus, vide in Sat. 1.37. F.

12 ὑπομή-
κεις vulgo.

προΐοντα F, προσιόντας C.

15 lego καὶ
σὺν F.

quia alumen eorum sermone ἢ στουπηρία vocatur); sudarium in dextra lineum, candidum (mappam et faciolem patrio sermone dixerunt, quia facies apud eos vultus dicitur); securae, quae praeferebantur alte elatae, et multitudo hominum fasces gestantium, a quibus lora puniceo tincta colore pendebant; sive a Serano dictatore, qui in silvis ligna caedens, ideoque securim, et quo boves plaustris pelleret, lorum virgae alligatum ferens, ad Romanorum imperium, ut refert Persius Romanus satyrrarum scriptor, accersitus est, sive etiam quia securis potestatis indicium. ad haec sella (ut illi καθέδραν vocant) eburnea, in qua sedentem recens creatum consulem cives, subiectis perticis longioribus, ferebant.

33. Ne autem singulari potestate inmitte consulis imperium evaderet, duos eosque in annum tantum creavere, Brutum, ut diximus, libertatis vindicem, et cum eo Publicolam (quod nomen popularem virum significat); quibus licebat et leges ferre et suo arbitrio bella administrare, quippe quibus summa rerum tradita esset. Bruti autem vita functi corpus publico luctu honoraverunt, et Brutae uxores suas ab illo propter pudicitiam appellarunt; mortuamque consulem superstes funebri oratione

Ioannes Lydus.

10

δὲ παρ' αὐτοῖς τὸ ἐπιτάφιον νηρία, ἐξ Ἑλληνικῆς μᾶλλον ἐτυμολογίας, ὅτι νήτην τὴν ἐσχάτην τῶν ἐν κιδάρῃ χορδῶν Ἑλληνες καλοῦσιν.

34. Γάϊος ὁ νομογράφος μετὰ τὴν τῶν κvaisτωῶρων τὴν δεκανδρικὴν ἀρχὴν ἀναφέρει, ῥήμασι πρὸς ἐρητιεῖν τούτοις. 5
 “ πολλῆς δὲ συγχύσεως τῶν νόμων, οἷα μὴ γράμμασι τεθειμένων, τοῖς πράγμασι γινομένης ἐκ τῆς τῶν ἀρχόντων καὶ τοῦ δήμου διαφορᾶς, δόγματι κοινῷ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου πάντες μὲν οἱ ἀρχοντες ἐκινήθησαν, δέκα δὲ μόνοις ἀνδράσι τὴν φροντίδα τῆς πολιτείας παρέδωσαν. αὐτοὶ δὲ στέλλουσιν (ἢ ἱστορία φησὶν) 10
 εἰς Ἀθήνας Σπούριον Ποστούμιον, Ἀῦλον Μάρκιον καὶ Πούπλιον Σουλπίκιον. τῶν δὲ ἐπὶ τριετῇ χρόνον ἐκεῖ βραδυνόντων, ἕως καὶ τοὺς λειπομένους Ἀθηναίων νόμους ταῖς δέκα δέλτοις ἀναλάβωσι, δέκα προεβάλετο ὁ δῆμος ἀνδρας ἀνθεξομένους τῶν πραγμάτων, ὧν ὁ πρῶτος τῆς πόλεως φύλαξ προσηγορεύθη, ὁ κατ' 15
 ἡμᾶς πολιάρχος. ἐπίσημα δὲ τῆς ἐξουσίας ἦν αὐτῷ δυοκαίδεκα ῥάβδοι, τοῖς δὲ λοιποῖς οὐχ οὕτως, ὄπλοφόρος δὲ ἀν' ἕκαστον εἷς καὶ μόνος. τῷ γε μὴν πολιάρχῳ καὶ τάξι ἀνδρῶν τογατηφόρων καὶ ῥαβδοῦχοι καὶ δεσμῆ, καὶ ὅσα ἴσμεν, παρῆν.” ἀπέ-
 τρεφον δὲ αὐτοὺς οἱ κτῆσιν εὐφορον κεκτημένοι· ὄθεν τὸ γλέβης 20
 προσελαβον ὄνομα, ὅτι γλέβαν τὴν λείαν γῆν, ἀντὶ τοῦ τὴν κάρπιμον, οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι. τὸ γὰρ τῶν ἔργων σκρινίου, οὐκ

9 ἀπεινήθησαν?

11 καὶ Πούπλιον] πούπλιον καὶ C.

13 ἀναλάβωσι C, ut saepe ὀν pro ὦ. F.

18 legendum γογάτη

(ἀντὶ τοῦ φαινολόφωρον). F.

21 λίαν C.

tum primus ornavit. dicitur autem apud eos funebris cantus nenia, a graeco potius etymo, quia νήτην Graeci imam citharae chordarum vocant.

34. Caius iurisconsultus post quaestorum magistratum de decemviri his verbis, secundum versionem, explicat. “ magna autem perturbatione legum, quippe quae scriptae non essent, in re publica e discordia magistratum plebisque coorta, communi senatus populi que voluntate omnes magistratus sublatis ac decem tantum viris cura civitatis mandata est. hi, teste historia, Athenas miserunt Sp. Postumium, A. Marcium et P. Sulpicium; qui dum ibi per triennium commorantur, donec reliquas etiam Atheniensium leges decem tabulis collegissent, plebs decem viros rei publicae praefuturos creavit, quorum primus custos urbis dictus est (quem nunc praefectum urbis vocamus). insignia autem potestatis illi erant duodecim fascies: at ceteris non item, sed singulis unus tantum armatus. praefecto urbis vero cohors... quoque et lictores et vincula, et quae alia scimus, aderant. sustentabant autem eos qui divites possessiones habebant; unde glebae nomen acceperunt, quia glebam Romani aequam, id est fertilem, terram dicunt. nam operum

ὄν ἀπ' ἀρχῆς, ὁ Αὐγουστος προσέειπε τῇ ἀρχῇ, τὴν ἐν τῇ Ῥώμῃ βασιλικὴν ἀνεγείρων, ὡς ὁ Τράγκυλλος εἶπε φιλολόγους. τῶν δὲ εἰρημίων ἀρχόντων πρὸς ἀλαζονείαν ἀρθέντων καὶ τυραννικῶς διακινουμένων, ταραχθεὶς ὁ δῆμος τὴν πόλιν ἀπέλιπε καὶ 5 περὶ τὸν βουνὸν τὸν λεγόμενον Ἀβεντίνον ᾤκησεν· ὁ δὲ τόπος ἔλακει τὴν προσηγορίαν ἐξ ἐνὸς τῶν Ἡρακλειδῶν, ὡς ὁ Ῥωμαίων ποιητὴς παραδέδωκε. καὶ διέτριβεν ἐκεῖ ὁ δῆμος ἀγανακτῶν πλειστον μὲν ἕνεκα, ἐξαιρέτως δὲ Βεργινίου χάριν καὶ τῆς αὐτοῦ παιδὸς ἔναυχος βιασθέντων. τὴν δὲ ἱστορίαν οἶμαι πρόδηλον εἶναι.

- 10 35. Ἄρχοντες μὲν οὗτοι, πλὴν εἰ μὴ τις καὶ τοὺς λεγόμενους παρ' αὐτοῖς ποντίφικας (ἀντὶ τοῦ ἀρχιερεῖς νεωκόρους) εἰς ἄρχοντας ἀριθμεῖν ἐθέλησοι· γνώμη γὰρ αὐτῶν καὶ κρίσει τοὺς νόμους ἔγραφον οἱ ἀρχαῖοι καὶ τὰ ἄνω διετύπων· ὅθεν aediles τοὺς ἀγορανόμους ἔτι καὶ νῦν συμβαίνει καλεῖσθαι, καθὼς 15 τοὺς ναοὺς οἱ Ῥωμαῖοι αἰδῆς καλοῦσιν. μετὰ δὲ τὴν ἐκβολὴν τῶν ἄρχων καὶ προβολὴν τῶν ἐπάτων θορόβων ἐνισταμένων, ὡς εἴρηται τοῖς συγγραφεῦσιν ἐκατέρως φωνῆς, ἐπὶ πενήκοντα σύνιγυς ἐνιαυτοὺς χιλιάρχοι τῶν πραγμάτων ἐξηγήσαντο· εἶτα ἐπὶ πενταετίαν ἀναρχίαν ἐδυστέχει τὸ πολίτευμα, καὶ τὸ λοιπὸν τρεῖς 20 νομοθέτας καὶ δικαστὰς προβληθῆναι πρὸς βραχὺ συμβέβηκε διὰ τὰς ἐμφυλίους στάσεις.

36. Οὕτως οὖν Ῥωμαῖοις ταραττομένων τῶν πραγμάτων

2 locum Suetonii frustra quaesivi. F. 4 ἀπέλειπε C. 6 Virgil. Aen. 7 657. 11 καὶ νεωκόρους F. praestat fortasse γεφυραίους, coll. 2 4. 15 αἰεδεις C. 17 συγγράφουσι vulgo.

scrinium, cum initio non fuisset, Augustus magistratui addidit, basilicam Romae condens, ut Tranquillus philologus refert. memorati autem magistratus cum ad arrogantiam proveci tyrannorum more agerent, terita plebs, relicta urbe, circa collem quem Aventinum vocant consedit; qui locus ab Heraclidarum aliquo, ut narrat vates Romanus, nomen invenit. et commorata ibi plebs infensa cum ob plurima alia, tum praecipue Virginiū eiusque filiae gratia, quibus nuper vis illata fuerat; quam historiam satis notam esse existimo.

35. Magistratus quidem hi, nisi quis pontifices quoque (id est summos sacerdotes) et aedituos connumerare magistratibus velit: horum enim sententia iudicioque leges ferebant veteres et res venales constatuebant, unde agoranomi etiamnum aediles vocantur, quatenus templa Romani aedes vocant. post exactos reges autem consulesque creatos turbatae rei publicae, quemadmodum utriusque linguae scriptores tradidere, tribuni militares per quinquaginta fere annos praefuerunt: deinde per quinquennium afflictata est civitas, principe carens; posteaque tres legislatores ac iudices creati sunt, iique propter domesticas factiones ad breve tempus.

36. Tali igitur modo perturbatis Romanorum rebus complacuit,

απήρθεσε τὸν καλούμενον προστήσασθαι δικτάτωρα, ἐπεὶ οὐκ ἄγαθὸν πολυκοιρανίη. δισσαῖς οὖν ταῖς φροντίσιν ἐπιλαμπύροισιν, καὶ τὸ βασιλείων δεδιότες ὄνομα, μὴ λάθοιεν αὐτῆς Ταρκυνίους περιπίπτοντες ἢ πολλοῖς καὶ μὴ συμφινοῦσιν ἄρχουσι διασπαθιζόμενοι. ἔδοξε τοιγαροῦν αὐτοῖς, ὡς εἴρηται, τὸν καλούμενον 5 δικτάτωρα (ἀντὶ τοῦ μεσοβασιλέα) προστήσασθαι, ἕξ καὶ μόνους μῆσι τοῦ κράτους αὐτῷ περιγραφόμενον. καὶ τέως ἄρμόδιον εἶναι μοι δοκεῖ ἐξημενεῦσαι τοῖς Ἕλλησι τὸ δικτάτωρος ὄνομα. πατριῶς τοίνυν οἱ Ῥωμαῖοι τὸν ἐπὶ καιρὸν μονάρχην οὕτω καλοῦσι, τὸν μὴ νόμων γραφαῖς τὰ τῶν ὑπηκόων διατιθέμεντα προϋστάμενα, 10 οἷα ἐν βραχεῖ τῆς ἀρχῆς πανόμιον. δίκαιον γὰρ τὴν ἐξουσίαν αὐτὴν καλοῦσιν οὐ τὴν καθόλου, ἀλλὰ πρὸς τὸ λυσιτελοῦν τοῖς πράγμασιν ἐπὶ χρόνον βραχὺν διδομένην, ὥστε λόγῳ καὶ μόνῳ διαρθρωθέντων τῶν μὴ καθεστηκότων τὸ λοιπὸν τὸν προαγόμενον εἰς τὴν προτέρην τήχην ἀναστρέφειν. ἅμα γὰρ τὰ πεπονηκότα 15 ἐθεράπευσεν ὁ δικτάτωρ, ἅμα τῆς ἀρχῆς ἀπεκλώσατο.

37. Χειροτονοῦσι τοίνυν δικτάτωρα πρῶτον οἱ Ῥωμαῖοι Τίτον Μάρκιον, ὃς ἅμα τῆς ἀρχῆς ἐπελάβετο, δύο ὑπάτους προεστήσατο. οὐ μὴν χρόνον ὥρισεν καθ' ὃν ἂν χειροτονοῖντο οἱ ὑπάτοι· νεώτερον γὰρ ἔστι τὸ κατὰ τὸν Ἰανουάριον μῆνα προεἶναι 20 τὸν ὑπάτον. ἐνιαυτῷ δὲ μόνῳ τὴν ὑπάτον ἐπίστευσε τιμῆν, παταχοῦ Ῥωμαίων ταῖς ἐναλλαγαῖς χαιρόντων. πάντα δὲ τὰ τῆς

3 post Ταρκυνίους omisi, quod ex postremis syllabis male iteratis enatum erat, κοινοῖς. 4 διασπαθιζόμενοις C. 7 περιγραφόμενω C. 10 an πράγματα? 11 δικατοῦραν?

quem dictatorem vocant, creari, quia non bona multorum dominatio. duplici itaque cura angebantur, et regum nomen metuentes, ne opinione citius aut in Tarquinius iterum inciderent, aut a multis nec concordibus magistratibus dilacerarentur. quare visum iis, ut diximus, dictatorem (id est interregem) creare, cuius imperium sex tantum mensibus circumscriberetur. atque hoc loco consentaneum mihi videtur Graecis dictatoris nomen interpretari. patrio sermone igitur ita vocant Romani eum qui singularem potestatem ad tempus tenet, neque, dum praest rei publicae, scriptis eam legibus ordinat, quippe brevi imperium positurus. iustam enim illi potestatem vocant non omnem, sed pro rei publicae utilitate ad breve tempus datam; ut hac in integrum consilio tantum restituta, deinceps is, cui data sit, ad priorem condicionem revertatur. etenim simul ac laborantem rei publicae partem sanasset, dictator imperium ponebat.

37. Primum igitur dictatorem creant Romani T. Marcium, qui simul atque imperium capessivit, duos consules nominavit. neque tamen tempus constituit quo eligerentur consules: nam ut mense Ianuario crearetur consul, posterius institutum. annum vero amplius consulatui non concessit, mutationibus ubique gaudentibus Romanis. omnia autem re-

βυσσιλείους σύμβολα παρῆν τῷ δικτάτωρι στεφάνου χωρίς, οἱ τε
 δυοκαίδεκα πελέκεις, πορφύρου καὶ σέλλα καὶ δόρυτα, καὶ ὄσους
 ἐπισήμοις οἱ ῥῆγες ἐγνωρίζοντο. ἰππάρχην τε πρῶτον Σπούριον
 Κάσιον ὑπαρχον ἐαυτῷ προεβάλετο, καθάπερ Ῥωμύλος τὸν Κε-
 5 λέριον τριβούνον τῶν ἰππέων. ἤγοῦντο δὲ αὐτῷ ῥάβδοι ἐπιμήκεις,
 λοφιῶν χωρίς· ὅπερ ἔτι καὶ νῦν ἔθος, κάλιερ ἤγνωσμένον, φυ-
 λάττεται· κινωμένοις γὰρ τοῖς τῶν ἰππέων στρατηγοῖς οὐκέτι μὲν
 ῥάβδοι ἤγοῦνται αὐτῶν ὡς τὸ πάλαι, ἐξόπισθεν δὲ δορυφόρος εἰς
 ῥάβδους ἐπιμήκεις καθ' ὀμάλου συνδήσας εἶσθαι ἐπιφέρεισθαι,
 10 οὐδὲ αὐτὸς εἰδὼς τὴν αἰτίαν τῆς φορῆς, μόνη δὲ συνηθεία ἀκο-
 λουθῶν. πιασῶν δὲ τῶν ἀρχῶν τῆς πολιτείας ὁ ἔπαρχος ἐκράτει,
 καὶ οὐκ ἦν ἐπιτόν τινι αὐτοῦ δικάζοντος ἐπὶ ἐφεσιν χωρεῖν. πλέον
 δὲ ἔξ μηνῶν οὐδεὶς τῶν δικατωρῶν τοῦ κράτους τῆς μοναρχίας
 ἀντελάβετο, ἀλλὰ καὶ πολλῶ ἔλαττον, καὶ ἐπὶ μίῳ μόνῃ ἡμέ-
 15 ραν. καὶ χαλεπὸν οὐδὲν αὐτῶν τῶν δικατωρῶν ἐπιμηροθῆναι,
 καὶ ὄσοι γεγόνασαι καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον.

38. Πρῶτος δικτάτωρ Τίτος Μάρκιος, ὁ τοὺς πρῶτους
 ἐπάτους Τίτον καὶ Βυλέριον αὐθις προαγαγών. στάσεως δὲ γε-
 νομένης καὶ τῶν ὑπάτων ἀναχωρησάντων, ὁ δικτάτωρ ἐτέρους
 20 ἀντ' ἐκείνων προεβάλετο καλάνδαις Σεπτεμβρίου. τῷ ἑπτακαι-
 δεκάτῳ ἔτει τῶν ὑπάτων, στάσεως γενομένης οὐ μικρῆς τῇ τε γε-
 ρουσίᾳ τῷ τε δήμῳ, δύο τὸ πλῆθος προεχειρίσατο δημάρχους,

8 ῥαβδοῦχοι F.
 ὀμάλους vulgo.
 θεμιτόν.

ἤγοῦντο vulgo.

9 ῥαβδοῦχος C.
 12 ἐπιτόν recurrit 1 47. F. utrobique malim

giae potestatis insignia, praeter coronam, aderant dictatori, duodecim
 secures, purpura, sella, lanceae, et quaecunq; regum insignia fue-
 rant. idem primum magistrum equitum, Sp. Cassium, ministrum sibi
 elegit, sicuti Romulus Celerem equitum tribunum. praeserebantur au-
 tem huic, praeter iubas, fascēs longi; qui mos hodieque, quamvis igno-
 ratus, servatur: proficiscentibus enim equitum ducibus non amplius qui-
 dem lictores, ut olim, praecedunt, sed a tergo armatus unus longarum
 virgarum fascem ferre solet, ne ipse quidem causam, cur ferat, sciens,
 tantumque consuetudinem sequens. omnium vero civitatis magistratum
 princeps erat magister equitum, neque cuiquam eo iudice ad appella-
 tionem progredi licebat. amplius sex menses nemo dictatorum singu-
 lare imperium tenuit; at fuit et multo brevius et unius tantum diei. ac
 nihil impedit quominus ipsos dictatores, et quot quamdiuque fuerint,
 commemoremus.

38. Primus dictator T. Marcius, qui primos consules, Titum et
 Valerium, denuo creavit. orta autem discordia cum consules abdicas-
 sent, dictator alios in eorum locum calendis septembris nominavit.
 decimo septimo a consulatu anno, non parvo dissidio senatam inter
 plebeamque coorto, plebs duos tribunos creavit, qui plebeiis ius dice-

ἵσταντο αὐτοὺς διαιτῶν τοῖς δημότοις καὶ τὴν ἀγορὰν ἐπισκέπτεσθαι οἱ πρὸς ἄλαζονείαν ἀρθέντες οὐκ ἤρουν καὶ αὐτῶν τῶν πατρι-
κίων καταψηφίζεσθαι. τῷ δὲ εἰκοστῷ τρίτῳ τῶν ὑπάτων ἔτει εἰς
τρεῖς μῆνας τὰ τῆς ἀρχῆς διηρέθη, εἰς τοὺς ὑπάτους, εἰς τὸν
τῆς πόλεως ὑπαρχον καὶ τὸν δήμον· καὶ οἱ μὲν ὑπατοὶ διώκουν 5
τοὺς πύλεμους, ὁ δὲ δήμος ἐστρατεύετο, ὃ γε μὴν ὑπαρχος τὴν
πόλιν ἐφύλαττε, *custos urbis* προσαγορευόμενος ἴσανει φύλαξ
τῆς πόλεως. τῷ δὲ ὀγδόῳ καὶ εἰκοστῷ τῶν ὑπάτων ἔτει, διαφε-
ρομένων τοῦ δήμου καὶ τῆς βουλῆς, Ἀῖλος Σεμπρώνιος προσηγο-
ρεύθη δικτάτωρ, ὃς ἐκ μὲν τῆς βουλῆς Γάϊον Ἰούλιον ἐκ δὲ τοῦ 10
δήμου Κόϊντον Φάβιον χειροτονήσας ὑπάτους ἀπέθετο τὴν δικτα-
τοῦραν. αὐθις ἐπὶ τοῦ τεσσαρακοστοῦ καὶ ὀγδόου τῶν ὑπάτων
ἔτους προεβλήθη δικτάτωρ Γάϊος Μάμερκος. τοῦ δὲ δήμου πύ-
λινστατοῦντος προεβλήθησαν χιλιάρχοι τρεῖς· ὧν σαλευόντων τὰ
πράγματα ἀνηγορεύθη δικτάτωρ Τίτος Κόντιος, ὃς ἐν μόναις 15
τρισὶ καὶ δέκα ἡμέραις κατευνασθείσης τῆς στάσεως ἀπέθετο τὴν
ἀρχήν. τῷ δὲ ἑβδόμηκοστῷ τετάρτῳ τῶν ὑπάτων ἐνιαυτῷ, τῶν
Τυρρητῶν ταραττόντων τὰ πράγματα, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ πολέ-
μου ἀνηγορεύθη δικτάτωρ Μάρκος Αἰμίλιος· μεθ' ὃν Πούπλιος,
ὃς ἐν ἕξ καὶ δέκα μόναις ἡμέραις τὸν πρὸς τοὺς Τυρρητῶν διοι- 20
κίνας πόλεμον ἀπέθετο. αὐθις δὲ τοῦ δήμου προσηγαμένον
χιλιάρχους καὶ τῆς βουλῆς ἀνδισταμένης ἀνηγορεύθη δικτάτωρ
Κόϊντος, ὃς ἐν ὀκτὶ ἡμέραις διαλλάξας τὴν πόλιν ἀπεπαύσατο·

9 λύλος C.

11 κόϊνθον vulgo, et infra κόϊνθος.

18 τοῦ

μεγέθους vulgo.

19 μέσον C, uti et alibi. F.

rent foroque praeessent; qui ad arrogantiam proveci ipsos patricios condemnare non erubuerunt. anno autem a consulatu vigesimo tertio trifariam imperium divisum est, inter consules, praefectum urbi et plebem; et consules quidem bella administrabant, plebs militabat, praefectus vero urbem custodiebat dicebaturque custos urbis. vigesimo autem octavo a consulatu anno, plebe a senatu dissentiente, dictator dictus est A. Sempronius, qui cum e senatu C. Iulium, e plebe Q. Fabium consules nominasset, dictaturam deposuit. rursus anno a consulatu quadragesimo octavo dictator creatus est C. Mamercus. plebe vero iterum ... tribuni militum tres creati sunt; qui cum rem publicam agerent, dictator dictus est T. Quintius, qui intra decem tantum dies sedato dissidio imperium posuit. anno autem a consulatu septuagesimo quarto, Tyrrhenis rem publicam perturbantibus, propter belli magnitudinem dictator creatus est M. Aemilius, et post eum Publius, qui intra decem tantum dies, cum bellum contra Tyrrhenos administrasset, abdicavit. rursus a plebe creatis tribunis, et senatu obnitente, dictator dictus est Quintus, qui intra octo dies reconciliata civitate abdicavit.

μεθ' ὃν Πούπλιος Κορνήλιος Κόσσος· μεθ' ὃν Κύντιος. ἀπὸ δὲ τοῦ ἑκατοστοῦ τριακοστοῦ ἔκτου τῶν ὑπάτων ἐνιαυτοῦ, τρίτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος ἐνισταμένης, ἀναρχος ἢ πόλις διετέλει ἐπὶ πενταετῇ χρόνον. αὐθις δὲ προαχθέντων ὑπάτων προεβλήθη
 5 θῆσαν ἐκ τῶν πατρικίων ἀγορανόμοι τέσσαρες καὶ ταμίαι δύο, καὶ πραιτωρ οἰονεὶ στρατηγός, ληγγάτοι οἰονεὶ ὑποστράτηγοι, καὶ δυοκαίδεκα χιλιάρχοι, διὰ τὸ προσδοκᾶσθαι Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα κατὰ Ῥωμαίων στρατεύειν. ταραχθέντες δὲ οἱ Ῥωμαῖοι Πάπριον μὲν Κούρσορα στρατηγὸν ὑπαντήσαι Ἀλεξάνδρῳ ἐψη-
 10 φίσαντο, καὶ προεβύλοντο οἰωνοσκόπους καὶ ἱεροσάντας· σιφῆς δὲ προσδοκία ἤτις τοῖς ἐν καιρῷ πολέμου πρὸς λιτὰς καταφεύγουσιν. ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου καὶ ἔξηκοστοῦ καὶ διακοσιοστοῦ ἐνιαυτοῦ πραιτωρ ἕτερος προεχειρίσθη, ὃ λεγόμενος οὐρβανὸς ἀντὶ τοῦ πολιτικός, καὶ ὃ λεγόμενος περεγοῖνος οἰονεὶ ξενόδοχος· τοῦ δὲ
 15 δῆμον εἰς μέρη μὲν τέσσαρα εἰς πέντε δὲ καὶ τριάκοντα φυλὰς διηρημένον, τοῖς μνημονευθεῖσι τρεῖς ἕτεροι προσετέθησαν πραιτωρες. τῷ δὲ ἐνενηκοστῷ τῶν ὑπάτων ἐνιαυτῷ, Ἀντίβου ἐνσκήψαντος τῇ Ἰταλίᾳ, διὰ τὸν ὄγκον τοῦ πολέμου οὐ μόνον δικτάτωρ ἀλλὰ καὶ ἀντιδικτάτωρ, ἱππάρχης τε καὶ ἀντιπύραρχης προεχει-
 20 ρίσθησαν, ὥστε θύτερον τῇ θυτέρου γνώμῃ ἐπόμενον μὴ ἐκ μονήρους αὐθεντίας βλάβην ἐπενεγκεῖν τῇ πολιτείᾳ. τούτων καὶ μόνων τῶν δικτατώρων ἦτοι μεσοβασιλέων μνήμην ἀναφέρει ἡ Ῥω-

1 ἀπὸ F, ἐπὶ C. 5 πατρῶν C. 11 ἤτας C.
 17 patet aliquid excidisse. F. 18 δικτάτορα et ἀντιδικτάτορα C.

hunc secutus P. Cornelius Cossus, quem T. Quintius. ab anno autem a consulatu centesimo tricesimo sexto, qui est Olympiadis centesimae tertiae primus, quinquennium principe caruit civitas. postquam vero iterum consules creati, e patriciis quattuor aediles duoque quaestores et praetor (id est dux), legati (id est inferioris ordinis duces) et duodecim tribuni electi sunt, quia Alexander Macedo bellum illaturus Romanis putabatur. conturbati autem Romani, ut Papirius Cursor obviam imperator Alexandro iret, decrevere, auguresque et pontifices creaverunt. aperte autem cladem exspectant, qui tempore belli ad praecox confugiunt. anno autem ducentesimo sexagesimo tertio praetor alius, quem urbanum, alius etiam, quem peregrinum, id est peregrinos recipientem, vocant, creati sunt. postquam vero populus quattuor in partes et triginta quinque in tribus divisus est, memoratis praetoribus alii tres adiuncti. anno autem a consulatu nonagesimo, cum Hannibal Italiam invasisset, propter belli molem non tantum dictatorem sed et predictatorem, nec non magistrum equitum vicarium creavere, ut, altero alterius sequente consilium, nullum rei publicae e singulari potestate malum existeret. hos solos dictatores commemorat Romanorum historia:

μαϊκή ἱστορία. μετὰ δὲ τούτους Γάιος Ἰούλιος Καίσαρ κατὰ τῆς συγκλήτου καὶ Πομπηίου τὸν ἄλλθριον τοῖς πράγμασιν ἀναλωσάμενος πόλεμον, αὐτὸς ἑαυτὸν μόνωρχον ἀπέδειξε, Λεπίδω ἱεπάρχῃ χρησόμενος.

39. Ὁ δῆμος ἀνέκαθεν καὶ σύμπαν ἁπλῶς τὸ πολίτευμα ἑστρατεύετο, καὶ αὐτῶν τῶν ἱερέων τοῖς πολεμοῖς ἐπεξιόντων· καὶ πάντες ἀπέτρεφον ἑαυτούς. ἐδέησε τοίνυν Ῥωμαίοις προβάλεσθαι τοὺς λεγομένους παρ' αὐτοῖς κήσωρας, οἳ τὰς τῶν πολιτῶν οὐσίας ἀπεγράφοντο, διὰ τὰς ἐν πολέμῳ δαπάνας· οἷον γάρ, ὡς νῦν, τὸ δημόσιον ἐχορήγει τοῖς στρατιώταις, οἳ οὐκ ὄντων αὐτοῖς τέως ὑποτελῶν. ὅθεν τοὺς κήσωρας Ἕλληνες τιμητὰς καθ' ἑρμηνείαν ἐκάλεσαν.

40. Τότε Τίνιος ὁ Ῥωμαῖος κωμικὸς μῦθον ἐπεδείξατο ἐν τῇ Ῥώμῃ. ὁ δὲ μῦθος τέμεται εἰς δύο, εἰς κρηπιδάταν καὶ πραιτεξτάταν, ὧν ἡ μὲν κρηπιδάτα Ἑλληνικὰς ἔχει ὑποθέσεις ἢ 15 δὲ πραιτεξτάτα Ῥωμαϊκὰς. ἡ μὲντοι κωμωδία τέμεται εἰς ἐπτὰ, εἰς παλλιάταν τογύταν Ἀτελλάνην ταβερναρίαν Ῥινθωνικὴν πλανιπεδάριαν καὶ μιμικὴν· καὶ παλλιάτα μὲν ἐστὶν ἡ Ἑλληνικὴν ὑπόθεσιν ἔχουσα κωμωδία, τογύτα δὲ ἡ Ῥωμαϊκὴν ἀρχαίαν· Ἀτελλάνη δὲ ἐστὶν ἡ τῶν λεγομένων ἔξοδιάρων, ταβερναρία δὲ ἡ σκη- 20 νωτὴ ἢ θεατρικὴ κωμωδία, Ῥινθωνικὴ ἢ ἔξωτικὴ, πλανιπεδάρια

9 δαπάνας vulgo post ἐχορήγει. 11 ὄντος C. 13 Τιτί-
 νιος F, Λίβιος Reuvens Collectan. literar. p. 20. 14 post
 δύο Reuvens εἰς τραγωδίαν καὶ κωμωδίαν, καὶ ἡ μὲν τραγωδία.
 κρηπιδώτην καὶ πραιτεξτάτα C. 15 κρηπιδώτη C. 16 πραι-
 τεξτάτα C.

post eos vero C. Iulius Caesar, suscepto contra senatum Pompeiumque exitiali rei publicae bello, ipse se solum principem constituit, Lepido usus magistro equitum.

39. In initio populus ac tota omnino civitas militabat, vel ipsis sacerdotibus in hostem euntibus; omnesque se ipsi sustentabant. itaque necesse fuit Romanis, quos censores ipsi vocant, creare, qui facultates civium perscribent propter belli sumptus; necdum enim e publico eos, ut nunc, militibus praebebant, quippe quibus nulli tum vectigales essent. inde censores Graeci *τιμητὰς* (aestimatorum) dixerunt.

40. Illo tempore Tinius Romanus comicus fabulam Romae dedit. dividitur autem fabula bifariam, in crepidatam et praetextatam; habetque crepidata Graecum, praetextata Romanum argumentum. comoedia vero in septem genera dividitur, in palliatam, togatam, Atellanam, tabernariam, Rhinthonicam, planipedariam et mimicam; et palliata quidem est, quae Graecum, togata, quae vetus Romanum argumentum habet: Atellana illorum est quos exodiarios vocant; tabernaria est scenica sive theatralis, Rhinthonica alienigena, planipedaria . . . , mimica ea quae

ἡ καταστολαρία, μιμικὴ ἢ νῦν δῆθεν μόνη σωζομένη, τεχνικὴν μὲν ἔχουσα οὐδέν, λόγῳ μόνον τὸ πλῆθος ἐπάγουσα γέλιοι.

41. Ὅτι δὲ ἀναγκαῖον οἶμαι ἐμβραδύνει τῷ λόγῳ, προσθήσω καὶ τοῦτο. Ῥίνθωνα καὶ Ἀσκήραν καὶ Βλέσον καὶ τοὺς 5 ἄλλους τῶν Πυθαγόρων ἴσμεν οὐ μικρῶν διδαγμάτων ἐπὶ τῆς μεγάλης Ἑλλάδος γενέσθαι καθηγητῆς, καὶ διαφερόντως τὸν Ῥίνθωνα, ὃς ἑξαμέτροις ἔγραψε πρῶτος κωμωδίαν· ἐξ οὗ πρῶτος λαβὼν τὰς ἀφορμὰς Λουκίλιος ὁ Ῥωμαῖος ἠρωϊκοῖς ἔπεισιν ἐκωμῆθησε. μεθ' οὗ καὶ τοὺς μετ' αὐτόν, οὓς καλοῦσι Ῥωμαῖοι 10 σατυρικοὺς, οἱ νεώτεροι τὸν Κρατίνου καὶ Ἐδπόλιδος χαρακτήρα ζηλώσαντες, τοῖς μὲν Ῥίνθωνος μέτροις τοῖς δὲ τῶν μνημονευθέντων διασπρῆμοις χρησάμενοι, τὴν σατυρικὴν ἐκράτυναν κωμωδίαν, Ὅριτίως μὲν οὐκ ἔξω τῆς τέχνης χωρῶν, Πέροισι δὲ τὸν ποιητὴν Σώφρονα μιμησούσθαι θέλων τὸ Λυκόφρονος παρήλαθεν ἀμαρρόν· 15 Τοῦρονος δὲ καὶ Ίουβενάλιου καὶ Πετρώνιου, αὐτόθεν ταῖς λοιδορίας ἐπέξελεθόντες, τὸν σατυρικὸν νόμον παρετρῶσαν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἀρχαίας κωμωδίας τε καὶ τραγῳδίας.

42. Τῆς δὲ τύχης τὰ Ῥωμαίων εἰς ἔψος ἀναφερούσης ἠκολούθησάν εἰκότως καὶ πταίσματα, καὶ διαφερόντως ἀσωτία, 20 ὥστε μετὰ τῶν δωδέκα δέλτων καὶ τὸν περὶ ἀσωτίας νόμον, παρὰ Κορινθίων πάλαι τεθέντα, γράψαι Ῥωμαίους. τίτλος δὲ ἦτοι

1 καταστολαρία quid sit, nescio. F. convenire eam riciniatis apud Festum mimis docebat Reuvens. 2 οὐδέν λόγῳ, μόνον δὲ τὸ Osannus Analect. crit. p. 78. 4 Σκίραρον καὶ Βλαῖσον καὶ τοὺς ἄλλους τῶν φλακαγογράφων Reuvens. 5 οὐ μικρῶν] κωμικῶν Adolphus Langius (Schriften und Reden p. 99). 15 Τοῦρονος corruptum putat F, tuetur Reuvens. 20 τὸν δωδεκάδεκτον F. νόμον F, μόνον C.

nunc sola restat comoedia, artificiosi nil habens, sermone tantum risum movens, multitudini.

41. Quoniam vero in argumento immorandum existimo, hoc etiam addam. Rhinthonem Asceram et Blesum aliosque Pythagoreorum constat egregiarum disciplinarum in magna Graecia auctores fuisse, ac praecipue Rhinthonem, qui primus hexametris comoediam scripsit; quem primus imitatus Lucilius Romanus heroicis versibus comoedias composuit, post hunc et qui eum secuti, quos satyricos Romani vocant, recentiores, Cratini et Eupolidis aemuli characteris, Rhinthonis metro et memoratorum dicacitate usi, satyricam comoediam firmarunt: et Horatius quidem ab arte non aberravit, Persius autem, Sophronem poetam imitari cupiens, Lycophronis caliginem superavit; Turnus, Luvenalis et Petronius, continuo conviciis irruentes, satyrici carminis legem violarunt. haec de veteri comoedia tragoediaeque.

42. Fortuna autem extollente rem Romanam, secuta, ut fieri amat, vitia sunt, ac praesertim luxuria, ut praeter duodecim tabulas legem quoque de luxuria, a Corinthiis olim latam, scripserint Romani. cuius

προγραφή τῷ νόμῳ de nepotibus· οἰοεὶ ἢ σημασία τοῦ ὀνόμα-
 τος τοιτέστι παρὰ Ῥωμαίοις (νέπιωτας γὰρ καὶ τοὺς ἑγγόνους καὶ
 τοὺς ἀσώτους ὁμιωνύμως καλοῦσιν), ἤρεσεν ἔμοι διὰ βραχέων
 τὴν διαφοράν εἰπεῖν. νέπως (ὁ νέος παῖς) ἐξ Ἑλληνικῆς ἐτυ-
 μολογίας ὁ ἑγγονος λέγεται, ὡς καλῶς ὁ Φιλόξενος εἶπεν. νέπως 5
 δὲ καὶ ὁ ἀσώτος, ὅπερ καὶ αὐτὸς τροπικῶς, καὶ κατὰ θεωρίαν
 τάχα τοῖς Ἕλλησι παραχωρητόν, ὅτι τὸν σκορπίον οἱ Ῥωμαῖοι
 πατριῶς νέπαν καλοῦσιν οἰοεὶ ἄποδα, κατὰ στέρησην (τὴν γὰρ
 πᾶσιν συλλαβὴν στερητικῶ τρόπῳ λαμβάνουσι Ῥωμαῖοι, ὥσπερ Ἕλ-
 ληνες νήλιπος, νήχτος, νήχετος, νήθυμος), ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν 10
 συμβαίνοντος τῷ θηρίῳ. ὥρα γὰρ χειμῶνος καὶ αὐτὸς εἰκότως
 ὁ σκορπίος τῇ γῆν, καθάπερ καὶ τὰ ἄλλα τῶν ἔρπειτῶν, ὑπονεκρω-
 θεὶς κείται, μηδὲν ἕτερον παρ' αὐτὴν ἐσθίων. ἤνικα οὖν πῦσιν
 τὴν περὶ ἑαυτὸν ἐδώδιμον γῆν ἐαυτῷ διαπανήσῃ, τῶν ἰδίων καθ-
 ἀπτεται πλεκτανῶν καὶ πάσας αὐτὰς ἀνεπαισθήτως κυταναλί- 15
 σκει. ἦρος δὲ ἀνακαλοῦντος αὐτὸν μετὰ τῶν ἄλλων εἰς φῶς νόμιον
 τῆς φύσεως ἀναποδοῦται, καὶ πρὸς καλαμίνθην τὸ φυτόν ἐρχό-
 μενος μόνη τῇ ἀφῆ τῆς βοτάνης ἀνυλαμβάνει τὸ δριμύ καὶ στε-
 γανούται, καθάπερ ὕψις τῇ μαράθῳ· ὅθεν καὶ νέπεταν τὴν κα-
 λαμίνθην Ῥωμαῖοι καλοῦσιν. ταύτη σκορπιστὺς νεώτας ἀποκα- 20
 λοῦσιν αὐτοί, οἷα τῶν ἰδίων μελῶν διαφθορεῖς. τοιαῦτα μὲν
 τινα παρατραπεῖς τοῦ σκοποῦ εἶποιμ' ἂν περὶ τούτων.

1 οἰοεὶ — τοιτέστι] sententia haec fere postulat: ἐπεὶ δ' οὐχ ἀπλῆ
 (vel ὁ μία) ἢ σημασία τοῦ ὀνόματος τούτου ἐστὶ. 4 ὁ]
 οἰοεὶ? 5 ὡς] vulgo καὶ. 10 νήλιπος vulgo. 11 ὥρα]
 σαῦρα vulgo. 20 σκορπίους τοὺς ἀσώτους F. fuit cum τοὺς
 σκορπιστὰς νέπωτας malle.

legis titulus sive inscriptio est de nepotibus: ita scilicet Romani luxuriosos appellant: nepotes enim et ἑγγόνους et ἀσώτους (luxuriosos) pariter vocant. nobis differentiam paucis explicare visum est. nepos ὁ ἑγγονος a graeco etymo dicitur quasi νέος παῖς (iuvenis puer); quod recte dixit Philoxenus. nepos vero et luxuriosus, isque tropice dicitur (videatur enim in investigatione Graecis assentiendum), quoniam scorpium Romani patrio sermone nepam, id est pedibus carentem, syllaba privata (ne enim privativo utuntur Romani, quemadmodum Graeci in νήλιπος, νήχτος, νήχετος, νήθυμος) vocant, ex eo quod natura huic animanti accidit. hieme enim, ut cetera reptilia, sic et ipse scorpius sub terra torpens iacet, nil praeter eam edens. ubi igitur circum se omnem esculentam sibi terram consumpsit, cirros suos aggreditur, omnesque sine sensu depascit. vere autem cum ceteris naturae lege in lucem revocatus pedes recipit; progressusque ad calamintham plantam solo tactu acre eius trahit, adstringiturque, quemadmodum serpens marathro; unde etiam nepotam Romani calamintham dicant. scorpius itaque illi luxuriosos vocant, utpote membra sua consumentes. talia quaedam, a proposito aberrantes, de his dicenda habebamus.

43. Βαρῆς δὲ τινες καὶ ἀναιδεῖς ἀστεμφεῖς τε καὶ στιβαροὶ τὸν τρόπον οἱ κήσωρες τοῖς ἀσώτοις ἐτόγγανον, μὴ τύχης, μὴ ἀξιώματος ἔξαιρουμένου τὸν αἴτιον. ὅτι δὲ ἀληθῆ ταῦτα, μάρτυς ἡ ἱστορία. λέγει δὲ οὕτως. πρῶτος Ἄππιος Κλαύδιος κήσωρ προεβλήθη. ἀρχὴ δὲ ἦν αὕτη τῶν μεγίστων, καὶ ἔργον ἦν αὐτοῖς τοὺς τῶν πολιτῶν διερευνεῖσθαι τε καὶ κρίνειν βίους, τιμωρίας τε ἐπάγειν τοῖς ἁμαρτάνουσι κατὰ πάσης δυναστείας· καὶ οὐδείς ἦν ἔξω τῆς τοῦ κήσωρος ἐξουσίας. κύριοι δὲ ἦσαν οἱ κήσωρες καὶ ἔργοις κοινοῖς κατακοσμεῖν τὴν πόλιν.
- 10 44. Οὕτως οὖν τῶν τιμητῶν ἐκταραττόντων τοὺς ὑπηκόους καὶ πικρότερον ἐπεξιόντων τοῖς πολίταις, καὶ διαφερόντως ἀδυσωπήτως διακειμένων τῶν δανειστῶν περὶ τοὺς χρήστας, χειροτόνησεν ὁ δῆμος δύο δημάρχους ἑαυτῷ, Γάϊον Λικίνιον καὶ Λούκιον Ἀλβίνον, διαιτήσοντας τῷ πλήθει καὶ τὴν ἀγορὰν ἐπι-
15 οσομένους. αὐτοὶ δὲ οἱ δῆμαρχοὶ μαχαίρας διεζώνοντο, δημοσίους δὲ οἰκέτας πρὸς ὑπηρεσίαν εἶχον, οὓς ἐκάλουν βερνάκλους· σημαίνει δὲ τούτομα τοὺς οἰκογενεῖς οἰκέτας. ἐφ' ὧν τὸ μέτριον ὁ δῆμος ἐκβῆς καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐπατριίδας καλεῖσθαι πρὸς τῶν
20 βυναύσων εἰς δίκην ἐνομοθέτησεν, ὥστε τὸν ὑπατον πρὸς Θερ-
20 πείαν τοῦ πλήθους νόμον ἐνεγκεῖν, μὴ ἔξεῖναι τοῖς ἄρχουσι δίχῃ ψήφου τοῦ δημάρχου τιμωρεῖσθαι πολίτην.
45. Εἶτα αὖθις διαφορομένων τῶν λογάδων πρὸς τὸ πλήθος, ψήφῳ κοινῇ τοὺς μὲν ὑπάτους ἀπεκίνησαν, δέκα δὲ νομοθέταις τὴν διάσκεψιν τῶν κοινῶν ἐπέτρεψαν. ἀπὸ δὲ τοῦ ἔξηκο-

43. Graves atque impudentes immotosque et duros censores se luxuriosis praebebant, neque fortuna neque dignitate noxium tuente. quae vera esse his verbis historia testatur. primus App. Claudius censor creatus est. erat autem unus de maximis hic magistratus, munusque eius inquirere et iudicare civium mores, data omni peccantes puniendi potestate; cui nemo non erat obnoxius. erat vero etiam penes censores publicis operibus civitatem ornare.

44. Tali igitur modo cum populum terrerent censores, ac praecipue fenetratores immites sese debitoribus praeberent, plebs duos sibi tribunos, C. Licinium et L. Albinum, creavit, qui ius dicerent multitudini foroque praessent. hi tribuni gladios gerebant, utebanturque ministerio servorum publicorum, quos vernaculos vocabant (significat autem vox servos domi natos). qua in re modum excedens plebs, ut ipsi patricii a sordido vulgo in ius vocarentur, lege sanxit; unde consul, quo gratificaretur multitudini, legem tulit ne liceret magistratibus sine tribuni suffragio civem plectere.

45. Deinde, cum iterum a plebe primores dissentirent, communi suffragio amotis consulibus, decem legislatoribus curam rei publicae mandarunt. ab anno autem a consulatu sexagesimo per annos quinquag-

στοῦ ἔτους τῶν ὑπάτιων ἐπὶ πενήκοντα ἐνιαυτοῦς, ποτὲ μὲν χιλιάρων ποτὲ δὲ μεσοβασιλέων προβαλλομένων, ἐθορυβεῖτο τὰ πράγματα. τότε σιτηρέσιον τὸ δημόσιον πρῶτον τοῖς στρατιώταις ἐπιδέδωκεν ὠρισμένον, τὸ πρὶν ἐαυτοῦς ἀποτρέφουσιν ἐν πολέμῳ. ἔνθεν ἀναρχίαν ἐδυστόχησε τὸ πολίτευμα ἐπὶ πενταετῇ χρόνῳ· 5 καὶ πάλιν ὑπάτοι, εἴτα ἀγορευόμενοι τέσσαρες ἐκ τῶν πατρικίων καὶ ταμίαι δύο καὶ πραιτωρ ἕτερος· καὶ πάλιν ὁ δῆμος προχειρίσαστο πέντε μὲν οἰωνοσκόπους τέσσαρας δὲ ἱεροφάντας. ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου καὶ ἐξηκοστοῦ καὶ διακοσιοστοῦ τῶν ὑπάτιων ἔτους ἕτερος προεβλήθη πραιτωρ, ὥστε τοῖς ξένοις διαιτᾶν. τὸν δ' ἐνιαυτὸν 10 οἱ πραιτωρες ἐπὶ τῆς ἀρχῆς οὐ περιβείνον. ἄχρι δὲ Καίσαρος ὑπάτοι μὲν τὰ τῶν πολέμων, τὰ δὲ κατ' οἶκον οἱ πολιτικοὶ διέκησαν ἄρχοντες.

46. Τῷ πέμπτῳ καὶ ἐξηκοστῷ καὶ τριακοσιοστῷ τῆς πόλεως ἔτει, Λουκίου Γενουκίου καὶ Κοῖντου Σερβιλίου ὑπάτων, 15 πολεμούντων Βηθίοις τοῖς γείτοσι τῶν Ῥωμαίων, ἀνάγκη γέγονε μὴ διαθερίσαι μόνον ἀλλὰ μὴν καὶ διαχειμᾶσαι αὐτοῖς παρὰ τοῖς πολεμίοις. τότε πρῶτον διωρίσθη τοῖς στρατιώταις παρασχεῖν τὸ δημόσιον καὶ ἕλερ ἵππου διπᾶνης τὰ λεγόμενα καπιτά· οὕτω δὲ τοὺς ἀπὸ ῥάβδων κορινίους ἐκάλεσαν, ἀπὸ τοῦ κάπερε οἰοῖται 20 χωρεῖν. ἔνθεν ὑποκοριστικῶς τὰ λεγόμενα καπιτουλίου πατριῶς οἱ Ῥωμαῖοι ὀνομαζέουσι. τοῦ δὲ δῆμον ἀνεκάθεν στρατευομένου παιτῶς, συνείδον ὠρισμένην καὶ εὐτρεπῆ συστήσασθαι βοήθειαν,

12 μὲν] C με, recentior manus μετήρροτο.
κτίου et Κοῖνθου.

15 vulgo Γενου-

giata, modo tribunis militaribus modo interregibus creatis, perturbata est res publica. tum primo militibus, qui antea de suo se in bello sustentaverant, certum stipendium e publico datum. deinde quinquennium afflictata civitas, principe carens; iterumque consules, ac deinceps quattuor aediles, duo censores alterque praetor e patriciis creati; rursusque plebs quinque augures et quattuor pontifices constituit. anno autem a consulatu ducentesimo sexagesimo tertio alter praetor creatus est, qui peregrinis ius diceret. annum praetores in magistratu non excedebant. ad Caesarem vero usque res bellicas consules, domesticas civiles magistratus administrarunt.

46. Anno urbis trecentesimo sexagesimo quinto, L. Genucio et Q. Servilio consulibus, Romanis adversus Veios vicinos bellum gerentibus necesse fuit non aestivare tantum, sed et hiemare apud hostes: tum primo statutum ut militibus etiam ad equum alendum, quae capita dicuntur (sic autem corbes vimineas vocabant a verbo capere, unde diminutiva voce capitulia patrio sermone Romani appellant), de publico praeberentur; camque inde ab initio populus universus militasset, certas

σπείρας μὲν ἀπὸ τριακοσίων ἀσπίδιωτῶν, ἅς καλοῦσι κούρτης, ἄλλας δὲ (ἀντὶ τοῦ Ἰλας) ἀπὸ ἑξακοσίων ἰππέων, βηξιλλατίωνας ἀπὸ πεντακοσίων τοξοτῶν ἰππέων, καὶ λεγμῶνας ἀπὸ ἑξακισχιλίων πεζῶν καὶ ῥητῶν ἰππέων. τοιαῖ δὲ ταῖς λεγεῶσιν αὐτοὶ.

- 5 Ἰλαι ἀπὸ χ' ἰππέων,
βηξιλλατίωνες ἀπὸ φ' ἰππέων,
τοῦρμι ἀπὸ φ' τοξοτῶν ἰππέων,
λεγεῶνες ἀπὸ ἑξακισχιλίων πεζῶν.
τριβοῦνοι, δῆμαρχοι.
- 10 ὀρδινάριοι, ταξίαρχοι.
σιγνηφόροι, σημειοφόροι.
ὀπίωνες, αἶρετοὶ ἢ γραμματεῖς.
βηξιλλάριοι, δορυφόροι.
μήνσορες, προμέτραι.
- 15 τοξβικες, σιλπισταὶ πεζῶν.
βονκινάτορες, σιλπισταὶ ἰππέων.
κόρτικες, κεραῦλαι.
ἀνδραβύται, κατάφρακτοὶ.
μητάτορες, χορομέτραι.
- 20 ἀρκύτιες καὶ σαγιτῆριοι, τοξόται καὶ βελοφόροι.
πραιτωριανοί, στρατηγικοί.
λαγκιάριοι, ἀκοντοβόλοι.
δεκέμπριμοι, δεκάπρωτοι.
βενεφικιῶλιοι, οἱ ἐπὶ θεραπείᾳ τῶν βετερανῶν τεταγμένοι.
- 25 τουρκουάτοι, στρεπτοφόροι, οἱ τοὺς μανιάκας φοροῦντες.
βραχιῶτοι ἦτοι ἀρμιλλιγέροι, ψελιοφόροι.
ἀρμιγέροι, ὄπλοφόροι.
μονεράριοι, λειτουργοί.
δηπουτάτοι, ἀφωρισμένοι.
- 30 αὐξιλιῶριοι, ὑπασπισταί.

2 ἄλλας C. 5 εἶναι C, σπείρας F. 18 legendum suspicor ἀνδαβάται: quippe et hic errasse Lydus videtur. F. 24 μεταφάων C. 25 οἱ — φοροῦντες] in C haec referuntur ad βραχιῶτοι, male utique; unde deinceps ψελιοφόροι ad ἀρμιγέροι ἦτοι ἀρμιλλιγέροι, ὄπλοφόροι ad μονεράριοι et λειτουργοὶ ad δηπουτάτοι ἀφωρισμένοι referuntur. F.

expeditasque copias constituere statuerunt, cohortes scilicet scutorum trecentorum, alas (id est Ἰλας) equitum sexcentorum, vexillationes equitum sagittariorum quingentorum, legiones sex milium peditum, addito certo equitum numero. partes autem legionum hae.

κουσπάτορες, φυλακισταί· κούπους γὰρ Ῥωμαῖοι τὰς ξυ-
λοπέδας καλοῦσιν ὡσανεὶ κουστώδης ποδῶν, οἷονεὶ ποδοκάκας
καὶ ποδοφύλακας.

ἰμαγινεφέρης, εἰκονοφόροι.

δκρεάτοι πεζοί, σιδήρῳ τὴν κνήμας περιπεφραγμένοι. 5

ἀρματοῦρα πρίμα, ὄπλομελέτη πρώτη.

ἀρματοῦρα σημισσάλια, ὄπλομελέτη μελλῶν.

ἀστάτοι, δορυφόροι.

τεσερράριοι, οἱ τὰ σύμβολα ἐν τῷ καιρῷ τῆς συμβολῆς τῷ
πλήθει περιφημιζόντες. 10

δρακονύριοι, δρακοντοφόροι.

ἀδιούτορες, ὑποβοηθοί.

σαμιάριοι, οἱ τῶν ὕλων στυλπνωταί.

βαγινάριοι, θηκοποιοί.

ἀρκονύριοι, τοξοποιοί. 15

πιλάριοι, ἀκοντισταί.

βερουτάριοι, δυσκοβόλοι.

φουνδίτορες, σφενδοῦται.

βαλλιστάριοι, καταπελιτισταί· καταπέλιτης δὲ ἐστὶν εἶδος
ἐλεπόλεως, καλεῖται δὲ τῷ πλήθει ὄναγρος. 20

βινεύριοι, τειχομάχοι.

πριμοσκοντάριοι, ὑπερασπισταί, οἱ νῦν λεγόμενοι προ-
τίκτορες.

πριμοσαγιττάριοι, τοξόται πρώτοι.

κλιβανάριοι, ὄλοσιδηροί· κηλίβανον γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὰ σι-25
δηρὰ καλύμματα καλοῦσιν, ἀντὶ τοῦ κηλίμινον.

φλαμουλάριοι, ὧν ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ δόρατος φοινικῆ ῥάκη
ἐξήρτητο.

ἐξπιδίτοι, εὐζωνοί, γυμνοί, ἔτοιμοι πρὸς μάχην.

φρεντάριοι, ἀκροβολισταί. 30

κιρκίτορες, οἱ περὶ τοὺς μαχομένους περιούντες καὶ χορη-
γοῦντες ὄπλα, μήπω ἐπιστάμενοι μάχεσθαι.

ἀδωράτορες, βετερανοί, τίρωνες· περὶ ὧν εἰς πλάτος οἶμαι δει-
κτέον.

2 πεδῶν vulgo.
tum enim.

9 συμβουλῆς C.

26 vel κηλίμινον: incer-

adoratores, veterani, tirones; de quibus prolixius explicandum esse
censeo.

47. Ἀδωράτορας οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς ἀπομάχους καλοῦσιν (ἀδωρέα γὰρ κατ' αὐτοὺς ἢ τοῦ πολέμου λέγεται δύξι, ἀπὸ τῆς ζείας καὶ τῆς τιμῆς τῶν ποτὲ τιμηθέντων αὐτοῖς), βετερονοὺς δὲ τοὺς ἐγγεγραφοτάτους τοῖς ὅπλοις (μάρτυρες Κέλσος τε καὶ Πάτερ-
 5 νος καὶ Κατιλίνος, οὐχ ὁ συνωμότης ἀλλ' ἕτερος, Κάτων πρὸ αὐτῶν ὁ πρῶτος καὶ Φροντίνος, μεθ' οὗς καὶ Ῥενάτος, Ῥωμαῖοι πάντες, Ἑλλήνων δὲ Αἰλιανὸς καὶ Ἀρριανὸς, Αἰνελάς, Ὀνό-
 σανδρος, Πάτρων, Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς Πολιορκητικοῖς, μεθ'
 10 οὗς Ἰουλιανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τοῖς Μηχανικοῖς, ὧν ὁ Φροντίνος ἐν τῷ de officiatī, ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ περὶ στρατηγίας, μνήμην ποιεῖται, καὶ Κλαυδιανὸς δὲ οὗτος ὁ Πυφλαγών, ὁ ποιητῆς, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Σιλικῶνος ἐγκωμίων), τίρωνας δὲ τοὺς ταπεινοὺς, ὅπολους εἶναι συμβαίνει καθ' ἡμῶς τοὺς λεγομένους Τριβαλλοὺς· οὕτως δὲ τοὺς Βέσσους Ἀρριανὸς ἐν τοῖς περὶ Ἀλεξάνδρου προσηγόρευσε.
 15 διὰ γὰρ πενίαν καὶ μόνην διδοῦσιν ἑαυτοὺς οἱ λεγόμενοι τίρωνες εἰς ἐπιφροσύνην τῶν ἀληθῶς στρατευομένων, οὐ μὴν ἄξιοι τέως στρατιωτῶν καλεῖσθαι ἢ ὅλως ἐν ἀριθμῷ [τέως] τεύχεσθαι διὰ [δὲ] τὸ πτωχὸν τῆς τύχης καὶ ἄπειρον τῆς μάχης. οὐδὲ γὰρ ἐφ' ἑαυτὸν ἦν ὑπὲρ πατρίδος εἰ μὴ γε τοὺς εὐπατρίδας ἀγωνίσασθαι. Διόδωρος
 20 γοῦν ἐν δευτέρῳ Βιβλιοθηκῶν φησὶ Σύλωνα, ἐν Αἰγύπτῳ μα-

7 ὁ ἠσανδρος C. 9 Ἰουλιανός] nomen aperte depravatum, si vera sunt quae sequuntur. F. 10 legendum forte de officio legati (id est ducis). ceterum hic novo ac valido argumento constat Frontinum praeter stratagemata aliud de scientia militari opus scripsisse. cf. 3 3. F. 11 locum, quem Lydus respicere videtur, v. in carmine de cons. Mall. Theod. v. 181. F. 14 προηγόρευσε C. 15 διδώσειν C. 18 v. ad 1 37.

47. Adoratores Romani emeritos milites vocant (adorea enim illorum sermone belli gloria dicitur, a farre et honore eorum quos quondam honoraverunt), veteranos autem, qui armis insenuere. testes sunt Celsus, Paternus, Catilina (non coniuratus ille, sed alius), ante illos Cato maior et Frontinus, post quos et Renatus, qui omnes Romani; e Graecis vero Aelianus, Arrianus, Aeneas, Onosander, Patron, Apollodorus in Poliorceticis, post quos Iulianus imperator in Mechanicis (quorum Frontinus mentionem facit in libro de scientia militari), nec non Claudianus ille Paphlagon, poeta, in libro primo de laudibus Stilichonis. tirones autem appellant humiles, quales nunc sunt qui Triballi vocantur (quo nomine Bessos Arrianus in iis quae de Alexandro scripsit appellavit). etenim solum propter egestatem, qui tirones vocantur, vere militantibus servant; neque vero milites iam appellandi sunt aut omnino aliquo in numero ponendi, tum propter fortunae humilitatem tum propter pugnandi inscitiam. neque enim pro patria pugnare cuiquam licebat nisi honesto genere nato. Diodorus quidem, in libro secundo Bibliothecae, ait Solonem hanc, quam in Aegypto didicisset, legem Athenien-

θόντα, νόμον Ἀθηναίους γράψαι τοιοῦτον ὥστε εἰς τρεῖς μοῖρας τὴν πολιτείαν διατάττεσθαι, εἰς εὐπατριδας, οἱ περὶ σοφίαν καὶ λόγους ἰσχυλάζον, δευτέραν δὲ τὴν γεωργικὴν ἅμα καὶ πρόμαχον, τρίτην τὴν βανάσσον καὶ τεχνουργόν· τὴν δὲ μετὰ ταύτας ἄτιμον, ἕξ ἧς οἱ δῆθεν χρεωδέστεροι ἐν τοῖς γεωργικοῖς ἅμα καὶ μαχίμοις 5 προσήδρευον, δουλεύοντες αὐτοῖς καὶ τὸ πολεμεῖν καὶ γεωργεῖν διδασκόμενοι. τούτους Ἴταλοι τίρῳνας ἐκάλεισαν ἀπὸ τοῦ τείρεσθαι καὶ ταλαιπωρεῖν ἐν τῷ δουλεύειν. Ἀθηναίους γὰρ ἐν ἡπασιν οἱ Ῥωμαῖοι ζηλώσακτες οὕτω καὶ αὐτοὶ τὸν δῆμιον διέθηκαν. ταύτῃ γὰρ καὶ τρεῖς τὰς φυλὰς ἐπωνόμισαν ἐκ τῆς· εἰς τρεῖς 10 μοῖρας τῆς πολιτείας διανομῆς.

48. Καὶ οὗτοι μὲν ἐκ προσθήκης ἐτάχθησαν, ὡς τινες τῶν ἱστορικῶν φασίν, ὑπὸ Μυρίου τοῦ ὕστερον τυραννήσαντος. οἱ δὲ ἀνέκαθεν τῷ ἰππάρχῳ ἐπόμενοι προμῶται καδ' ὁμιλοῦ προσηγορεύθησαν, συνεσιῶτες εἰς τάγματα τέσσαρα, βιάρχους, 15 δοκνηαρίους, κεντουρίωνους μὲν πάντων δέκα μὲν δήμαρχοι, δύο δὲ ἕπατοι καὶ ὀκτὼ πραιτωρες καὶ ἕξ ἀγορανόμοι ἐπὶ τῆς πόλεως ἀπέμειναν καὶ μύνοι. ταῦτα ὁ Πομπώνιος, ὡς ἔοικε, τὸ πλῆθος καὶ ποικίλον τῆς ἱστορίας διαφυγών. ὃ γε μὴν Οὐλλπιανὸς ἐν τοῖς προγραφομένοις Προτριβον- 20 νυλίοις λεπτοτέρως τοὺς περὶ τῶν πραιτώρων διεξῆλθε λόγους,

14 ἀνέθηκαν C. 15 προσηγορεύθησαν C. 16 cf. 3 2 et 21. desideratur huius capituli extrema et sequentis (de praetoribus) maior pars. in codice, ut videre licet, duo folia resecta sunt. V. 19 nonne διαφεύγων?

sibus dedisse, ut tres partes civitatis constituerent, unam generosorum, qui sapientiae literisque vacabant, alteram eorum qui agricolae simul et milites, tertiam opificum atque artificum, ceteris ab honore exclusis; e quibus si qui erant utiliores, agricolis iisdemque militibus iuncti serviebant, bellumque et agriculturam docebantur. hos Itali tirones, quasi aerumnosa in servitute tritos, dixerunt. Athenienses enim in omnibus imitati Romani et ipsi civitatem ita constituere. etenim hinc quoque tribus populi partes appellavere, scilicet a civitatis in tres partes divisione.

48. Et hi quidem tanquam additamentum, ut nonnulli historici referunt, a Mario, qui tyrannus postea evasit, constituti. ii vero qui inde ab initio magistrum equitum secuti, communi nomine promoti appellati sunt; quorum erant quattuor ordines, biarchi, ducenarii, centuriones decem tribuni, duo consules, octo praetores et sex aediles tantum in urbe manebant. haec Pomponius, evitata, ut videtur, copia et varietate historiae. Ulpianus autem, in iis quae Protribunalia inscribantur,

τοὺς μὲν τουτελαρίους τοὺς δὲ φιδεϊκομισσαρίους ἀνομιάζων· ὧν ἕκαστος σχολιαζόντων οὐ συνείδον μνησθῆναι.

49. Τοσοῦτῶν ἀρχόντων ἐκ προομιῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας μέχρι τῆς ἐπιεικεστάτης βασιλείας Τίτου μνήμην ἐν ταῖς ἱστορίαις εὐρῶν πέρας ἐπιθήσω τῷ λόγῳ. οὐδὲ γὰρ τῶν Δομιτιανοῦ δυοκαίδεκα πολιάρχων, οὐδὲ μὲν τῶν Βασιανοῦ τοῦ ἐπικλην Καρακάλλου νεωτερισμῶν μνήμην ποιήσασθαι συνείδον· τὰ γὰρ παρὰ τῶν κακῶς βεβασιλευκῶτων γενόμενα, καὶ ὡς ἰσχυρὰ, καταφρονεῖσθω.

10 50. Τρίβυρες, ἔθνος Γαλατικόν, ταῖς ὄχθαις τοῦ Ῥήνου παρενομόμενοι, ὅπου καὶ Τρίβυρις ἢ πόλις, (Συγάμβρους αὐτοὺς Ἴταλοι, οἱ δὲ Γαλάται Φράγκους καθ' ἡμᾶς ἐπισημαζούσιν) ἐπὶ Βρέννου ποτὲ διὰ τῶν Ἀλπεων σποράδην ἀλάμνοι ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἐξηνέχθησαν διὰ τῶν ἀνοδεύτων καὶ ἀκανθωδῶν ἐρημιῶν, 15 ὡς φησὶν Οὐεργίλιος. εἶτα καὶ διὰ τῶν ὑπονόμων ἐπελθόντες τὴν Ῥώμην καὶ αὐτὸ δὲ τὸ Καπετώλιον ἐκράτησαν, ὅτε τῶν ἐν τῷ ἱερῷ χηρῶν ταραχθέντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀκράτῳ νυκτὶ φανέντων διεγερθεὶς Μάλλιος ὁ στρατηγὸς (γείτων δὲ ἦν) τοὺς μὲν βαρβάρους ἐξώθησε, τοῖς δὲ χηρῶν ἐορτὴν καὶ ἵπποδρομίαν 20 ἄγειν Ῥωμαίοις, τοῖς δὲ κυσίαν ἕλεθρον κατὰ τὸν ἐν λέοντι ἦλιον διώρισε. τούτων οὕτως τότε γενομένων νόμος ἐτέθη ὁ προῶγων τοὺς φύλακας τῶν νυκτῶν. καὶ ὅσον μὲν πρὸς τὸ μῆκος τοῦ χρό-

6 τοῦ F, τὸ C.

11 συγάμβρους C.

12 οἱ F, ὅλον C.

15 Aen. 8 657: Galli per dumos aderant. F.

subtilius de praetoribus disseruit, alios tutelarios, alios fideicommissarios appellans; de quibus, quoniam semel abrogati, nolui commemorare.

49. Expositis magistratibus, quorum ab incunabulis Romanae rei publicae ad mansuetissimum Titi imperium, in historiis memoriam reperi, finem libro imponam. neque enim Domitiani duodecim praefectorum urbis, neque vero Bassiani cognomine Caracallae innovationum mentionem facere volui: quae enim a pravis principibus facta, quamvis utilissima sint, contemnuntur.

50. Treveri, gens Gallica, ripas Rheni accolentes, ubi et Treviri urbs, (Sugambros eos Itali, Galli autem nunc Francos appellant) Brenno duce quondam per Alpes sparsim errantes in Italiam irruerunt per deserta invia et dumosa, ut ait Virgilius. deinde per cuniculos ingressi Romam atque ipsum Capitolium tenuere, cum a barbaris intempesta nocte apparentibus territi, qui in templo erant anseres, Manlium ducem (vicinus autem erat) excitarunt, qui barbaros deiecit, anseribus autem ut festum et cursus equestres ludicros Romani celebrarent, canibus vero perniciem sole leonem percurrente, decrevit. quae cum ita tunc accidissent, lex lata est custodes nocturnos instituens. et quantum

Ioannes Lydus.

11

νου, ἔχρησεν ἡμᾶς ἔμπροσθεν τούτων ἐπιμνησθῆναι· ἀλλ' ἐπειδὴ μὴ ταῖς ἀρχαῖς τῆς πολιτείας καὶ τουτὶ συναριθμεῖσθαι τὸ φρόντισμα νόμος, σύστημα δὲ καὶ σῶμα τυγχάνει λειτουργίας χάριν ἐπινοηθέν, εἰκὸς ἦν καὶ αὐτὸ ὡς γοῦν πέρατι τῶν ἀρχῶν παραθεῖσθαι. οὐ γὰρ μόνον τὴν πόλιν ἐξ ἐπιδρομῆς καὶ λανθανούσης ἑφόδου πολεμίων ἀπήμικτον καὶ ἀστασίαστον ἐμφυλίου βλάβης φυλάττουσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν ἐμπρησμῶν βλαπτομένοις ἀμύνουσι. καὶ μάρτυς Παῦλος ὁ νομοθέτης αὐτοῖς ῥήμασι καθ' ἐρημνείαν οὕτως. “τὸ τριανδρικὸν σύστημα παρὰ τοῖς παλαιοῖς διὰ τοὺς ἐμπρησμοὺς προεβάλοντο· οἳ καὶ νυκτερινοὶ ἐκ τοῦ πρά- 10 γματος ἔλεγοντο. συνῆσαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἀγορανόμοι καὶ δῆμαρχοὶ ὑπουργοὶ, κολλήγιον (ἀντὶ τοῦ σύστημα), ὅπερ τὰς πύλας τῆς πόλεως ᾤκει καὶ τὰ τέλη, ὥστε τῆς χρείας καλούσης εὐχερῶς εὐρυσκομένους συντρέχειν.” οὕτω μὲν ὁ Παῦλος· ὅτι δὲ ἀληθῆς ὁ λόγος ἐστὶ, καὶ νῦν τοιούτου τινὸς ἀπὲ συμβουλευόντος ἀνὰ τὴν 15 πόλιν οἱ τυχόν ἐπικαίρως ἐξ αὐτῶν εὐρισκόμενοι βρωῶντες τῇ πατρὶ· Ρωμαίων φωνῇ omnes collegiati, ὅλον εἰπεῖν “πάντες ἑταῖροι συνδράμετε.”

51. Τούτων οὕτω προαχθέντων ἔκτον καὶ ἐπτακοσιοστὸν ἔτος τῇ πόλει κειωρήκει. Καῖσαρ δὲ μοναρχῶν πάσας μὲν ἀπέ- 20 παυσε τὰς ἀρχάς, τὴν δὲ τῶν ὕλων δύναμιν ἀρχῶν ἀνεξίσωτο

9 ipsis Pauli verbis (Digest. 1 tit. 15) in versione usus sum, excepto tantum familia publica, pro quo in textu quem Lydus vertit collegium fuisse, ex eius versione intelligitur. F. 11 an δῆμαρχοι, ὑπουργοὶ δὲ κολλήγιον? et mox ὁ περὶ vel παρὰ. 17 omnis colliciatas C. ἑταῖροι F, ἕτεροι C. 19 προαχθέντων F, προσαχθέντων C.

quidem ad temporis spatium, nos prius de his commemorare oportebat: verum quoniam hoc munus magistratibus rei publicae annumerari non solet, estque collegium et corpus ministerii causa inventum, par erat quasi extremo utique magistratum illud adiungere. etenim non tantum ab incursu et clandestina irruptione hostium ac domesticarum factionum malo incolumem civitatem praestant, verum etiam incendio afflictis succurrunt. testis est Paulus iurisconsultus, cuius ipsa verba secundum versionem haec sunt. “apud vetustiores incendiis arcendis triumviri praeerant, qui ab eo quod excubias agebant nocturni dicti sunt. interveniebant nonnunquam et aediles et tribuni plebis. erat autem collegium circa portas et muros dispositum, unde, si opus esset, vocabatur.” ita Paulus; quem verum dixisse argumento est, quod etiamnum, ubi tale quid in urbe accidit, qui ex illis opportune forte inveniuntur, patrio Romanorum sermone clamant “omnes collegiati!” id est, omnes collegae adeste!

51. Sub hisce magistratibus annum septingentesimum sextum urbs implevit. Caesar autem rerum potitus, omnibus abrogatis magistratibus,

μόνος· και τρισιν ἐνιαυτοῖς διαρκέσας αὐτὸς μὲν ἐν τῇ βουλῇ κατ-
εσφάγη, τὸ δὲ λοιπὸν Καῖσαρ ὁ νέος, ἀδελφιδοῦς ἐκείνου, μεθ'
ὄν τὸ κράτος εἰς τοὺς Καίσαρας περιέστη.

2 scilicet Augusti mater Lydo est soror Caesaris. cf. 2 3 ἀδελ-
φῆς. F.

universam rem publicam imperio solus rexit; quod cum triennium te-
nuisset, ipse in curia caesus est; Caesar vero deinde factus adolescens,
sororis eius filius, post quem imperium ad Caesares pervenit.

Α Ο Γ Ο Σ Β.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Περὶ Καίσαρος καὶ τῶν Καίσαρος ἐπισήμων. (1). περὶ Αὐγούστου,
καὶ ὅτι πρῶτος αὐτός, ἐβαλὼν τὴν ἑκαρχὸν ἐξουσίαν, τὴν κρατωρια-
νὴν ἐκαρχότητα προεβάλετο. (2). περὶ τῶν βασιλικῶν στολῶν. (3).
περὶ τοῦ ἐκαρχου τῶν κρατωρίων καὶ τῆς κειθομένης αὐτῷ τάξεως.
5 περὶ τῶν ἐπισήμων τῆς ἐκαρχότητος καὶ τῶν αὐτῆς μεγίστων δικαστη-
ρίων. ὅτι οὐκ ἦν ἀνένανθεν κρατωρίον ἀρισμένον τῇ πρώτῃ τῶν
ἀρχῶν. (4). περὶ τῶν μαγίστρων, καὶ τίνα πρῶτον προαχθῆναι ἡ
ἱστορία ἀναφέρει. ὅτι οἱ καθ' ἡμᾶς λεγόμενοι μαγιστριανοὶ τὸ πρὶν
10 Ἰουστινιανοῦ κρατωρὸς καὶ τοῦ μαγίστρου τῶν κήνσων καὶ τοῦ κναι-

L I B E R II.

LIBRI SECUNDI CAPITA.

De Caesare et eius insignibus. (1). de Augusto. cum primum sub-
lata magistrorum equitum potestate praefectum praetorio creasse. (2).
de vestibus imperatoriis. (3). de praefecto praetorio et apparente ei offi-
cio. de insignibus praefecturae praetorii, deque summis eius iudiciis.
primo magistratus destinatum praetorium olim non fuisse. (4). de ma-
gistris, et quem primum electum esse historia referat. olim frumentarios
vocalos esse, quos nunc magistrianos vocant. (5). de praefecto Scythiae,
de praetore Iustiniano, de magistro census et de quaestore; hos magi-

αίτιος, και ὅτι οὐ πρότως αἱ ἀρχαὶ αὐταὶ ἐπενοήθησαν, ἀλλ' ἡμελημένα ἀνεκλήθησαν. (6). περὶ τῆς τάξεως τῶν ἐπαρχῶν, και τῶν ἐν αὐτῇ καταλόγων ἡθῶν τε και σχημάτων και γραμμῶν και τῶν ἄλλων τῆς ἀρχαιότητος γνωρισμάτων, και ἐκ ποίων αἰτιῶν ἡμέληται. (7). διὰ τί τὸν ποταμὸν τῶν μὲν Ἰστρον τῶν δὲ Δανούβιον συμβαίνειν προο-5 αγορεύεσθαι. πῶς Πέρσαις πολεμητέον κατὰ τοὺς τακτικούς. (8). πότε και τίνας χάριν ἐξηγήθη τὸ τῶν σκρινιαρίων σῶμα. πότεν εἰσηγήθη τὸ τῶν καυμελλαρίων ὄνομα, και διὰ τί οὕτως ἀνομάσθησαν. ἐκ ποίων αἰτιῶν ὑπέσθη ἡ τάξις, και ὅτι Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς διὰ Μαρίνου αἴτιος τούτου. (9). πότεν Δυρράχιον ἢ κάλαι Ἐπίδαμνος. (10). 10 ὑποτύποις τῆς Ἀναστασίου βασιλείας. (11). διὰ τί Πέρσαι Ῥωμαίους παρὰ τὴν καλαιότητα χρυσίον ἐφ' ἐκάστης ὡσπερ ὀφειλόμενον εἰσπράττουσι. περὶ τοῦ πτώματος Ἀντιοχείας τῆς πρὸς Δάφνην, και τῆς Περσῶν ἐφόδου. (12). περὶ τῆς εὐτυχεστάτης βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ ἀθητητοῦ βασιλέως, και ὅσοις ἀγαθοῖς τὰ Ῥωμαίων ἐκόσμησε, και ὅπως 15 ἐν βραχεὶ Λιβύην ὅλην Ῥωμαίοις ἀπέσωσεν. (13). περὶ τῶν παρὰ τὴν βασιλείαν εὐμένειαν οὐ καλῶς τοῖς πράγμασι ἀποζησημένων, ἡρατώνη δὲ συζησάντων· ἐν ᾧ και περὶ ἀσωτίας και τοῦ λεγομένου ἀμικησιου. ποῖον εἶδος ἐσθήματος ὁ λεγόμενος σάνδυξ, και πότεν οὕτως ἀνομάσθη. (14). περὶ τῆς κακοδαιμονίας τοῦ δήμου, και ὅπως ἐνέκρησε 20 τὴν πόλιν· ἐν ᾧ και περὶ τοῦ λεγομένου Ζευξίππου, και τίνας χάριν οὕτως ἀνομάσθη. ὅπως ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ θεοῦ και τὸ πρῶτον ἱερὸν και πάσαν ὁμοῦ τὴν πόλιν ἀνέστησεν. περὶ τῶν εὐσεβῶς και δικαίως τὰς ἀρχὰς διανυσάντων. περὶ τῆς εὐσεβοῦς βασιλίδος Θεοδοώρας, και ὅπως τὰ κοινὰ ἀφέλησεν. (15). περὶ τοῦ ἀπεκταϊοτάτου 25 λοιμοῦ, και ὅπως ἀπεκάνυσατο. (16).

18 περὶ ἀσωτίας vulgo bis ponunt.
σάνδυξ F.

19 ἄνδυξ C, sed 3 64

stratus non tum primum exogitatos, sed neglectos revocatos fuisse. (6). de officio praefectorum praetorio, eiusque catalogis, consuetudine, institutis, chartis, deque reliquis antiquitatis ornamentis, et quas ob causas neglecta fuerint. (7). cur idem flumen nunc Ister nunc Danubius appellatur. quomodo cum Persis pugnandum secundum tacticos. (8). quando et quam ob causam inventum scriniariorum corpus. unde introductum cancellariorum nomen, et cur ita appellati fuerint. quas ob causas corruperit officium; huius rei Anastasium imperatorem per Marinum causam fuisse. (9). unde Durrhachium dicatur quae olim Epidamnus. (10). regni Anastasii descriptio. (11). cur Persae a Romanis, cum antiquitus id factum non sit, pecuniam perpetuo quasi debitam exigant. de lapsu Antiochiae Daphnae adiacentis, deque Persarum invasione (12). de felicissimo imperio Iustiniani, invicti imperatoris; quantis rem Romanam bonis ornavit, et quomodo brevi totam Romanis Africam restituerit. (13). de iis qui contra imperatoris benevolentiam prave abusi sunt re publica seque ignaviae dederunt; in quo et de luxuria. de luxuria et de acipense, quale genus vestimenti sandyx, et cur ita appellatus. (14). de furore populi, et quomodo urbem incenderit; in quo et de Zeuspippo, et quare ita dictus. quomodo imperator cum deo et princeps templum et universam simul urbem restituerit. de iis qui pie iusteque magistratus gessere. de pia imperatrice Theodora, et quomodo rem publicam adinvarit. (15). de funestissima peste, et quomodo cessarit. (16).

Οι τυραννίδα καθ' ὄντιναοῦν καιρὸν τολμήσαντες οὐ μόνον τοὺς ἐν οἷς ἐγένοντο καιροῖς ἐλυμήναντο, ἀλλὰ καὶ τοῖς μεταγενεστέροις πρὸς βλάβης ἐγένοντο, ζηλωτὰς κακῶν τοῖς ὑπηκόοις ἀπολιμπάνοντες. Μαρίου τοίνυν τυραννήσαντος καὶ ὑπουργήσαντος

5 Σύλλας ἀναστάς ἀντετυράνησεν· αὐτῶν δὲ ἀλλήλοις ἀντιφερομένων ἢ Ῥωμαίων μεταίχιμον οὔσα τοῖς τυράννοις ἐσπαθίζετο πολιτεία. καὶ Μάριος μὲν ἐν προσιμίοις τῶν Σύλλου ἐκράτει δυνάμειον, τῆς δὲ τύχης ἐκύτερον διαφθεῖραι σπουδαζούσης νῦν μὲν ὁ Σύλλας νῦν δὲ ὁ Μάριος ἐκράτει. πέρασ δὲ ἐκατέρους ὄλεθρος·

10 Μάριος γὰρ ἐλαττωθεὶς εἰς τεμάχη λεπτὰ πρὸς τοῦ Σύλλου κατεμύθη, Σύλλας δὲ μετὰ τὴν νίκην σκώληκας ἀναβλίσους καὶ ἕτερον οὐδὲν παρὰ τὴν εὐτυχοῦς προσηγορίαν ἐκ τῆς νίκης λαβῶν ἀπεφθάρη. περιόντι δὲ ἔτι τῷ Σύλλᾳ προσπελάσας ὁ Πομπήϊος ἐξήλου τε αὐτὸν καὶ γαμβρὸς ἐγένετο, Ἀντιστίαν τὴν ἐγγόνην αὐ-

15 τοῦ πρὸς γάμον ἐλῶν, καὶ ὄλος ἦν ἐκείνου. νοσῶν δὲ Καῖσαρ ἐξ ἀρχῆς πρὸς Πομπήϊον, Ἰουλίας ἤδη τῆς αὐτοῦ θυγατρὸς τελευτησούσης, ἦν ἔτυχε πρὸς γάμον Πομπήϊῳ δοῦς, τὴν ἐναντίαν ἠσπάσατο καὶ Μάριον ἐτίμα καὶ τοῖς αὐτοῦ τρόποις ἀπήγετο. συγγέονται οὖν ἄμφω κατ' ἀλλήλων ὡσεὶ κληρονόμοι τῶν τυράν-

20 νων, ἔθρους μὲν πυντός, ὅσον ἦν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, Πομπήϊῳ, βαρβάρων δὲ πάντων, ὅσοι πρὸς δύνοντα ἥλιον καὶ τὴν ἄρκτον ἐνέμοντο, τῷ Καίσαρι ἅμα τῷ στρατιωτικῷ συναρμομένων·

10 τε μαχην C.

14 τὰ ἐαντῶν C, τε αὐτὸν F.

15 νεύων?

22 συναρμομένων vulgo.

Tyrannidem quotquot unquam ausi sunt, non solum quibus ipsi vixere tempora affixere, sed posterioribus quoque nocuerunt, aemulos pravitate civibus relinquentes. sic Marii tyrannide adiutus Sylla prodiit, seque tyrannum tyranno obiecit; qui dum inter sese confligebant, Romana res publica tyrannorum armis interiecta dilacerabatur. ac Marius quidem initio copias Syllae superavit: fortuna autem perdere utrumque studente, modo hic modo ille superior discessit; finis vero utrique exitium. victus enim Marius a Sylla minutatim concisus est; Sylla autem post victoriam verbibus gemens, nec quicquam ea praeter felicitis nomen adeptus, interiit. cui cum se iunxisset Pompeius, superstitem etiam aemulatus est, ductaque in matrimonium nepte eius Antistia socerum habuit, seque totum ei dedit. Caesar autem, qui initio Pompeii studio laborasset, mortua iam Iulia filia, quam in matrimonium ei dederat, contrarias partes amplexus Marium coluit eiusque aemulatus est mores. igitur ambo inter se congregiuntur, quasi heredes tyrannorum, praeter copias, populis quotquot ad orientem solem, a Pompeio, barbaris autem, quotquot ad occidentem solem et septentriones degebant, a Cae-

καὶ δῆλα τὰ λοιπὰ. (2) κρατεῖ δὲ τῶν ὄλων ὁ Καῖσαρ, καὶ ἐπὶ τριακοσίοις αἰχμαλώτοις θριαμβεύων βασιλεῦσιν ἀναβὰς εἰς τὴν Ῥώμην οὐ βασιλεύς (τί δ' ἂν εἴη μείζον;) ἤγουν μονάρχου τινὸς ἐπέμεινεν ὑπελθεῖν προσηγορίαν, ἄλλην δὲ τινα καὶ τῇ τύχῃ ἡγνοημένην ἐζήτει τιμὴν. ὡς γὰρ ἐκ τοῦ Καπιτωλίου μετὰ τὸν 5 θριαμβιστὸν ἐπὶ τὴν βουλήν ἐφέρετο, ἐκδραμόντος τινὸς τῶν ἐν τέλει τῆς στρατιᾶς καὶ στέφανον ἀγνοοῦντι περιθεμένον λαβῶν αὐτὸς ἔρριπεν ἀγανακτῶν, ὡς ὕβριον ὑπομένειν ὑπολαβῶν, εἰ βασιλεὺς χρηματίσαι ὁ τοσοῦτους βασιλεύς εἰς δουλείαν ὑπαγαγὼν καὶ αὐτὴν δὲ τὴν τύχην ἑλῶν. οὕτως ἐμφορηθεῖς ταῖς ἐμπραγίαις ἤξιωσε 10 μύλις θεὸς τε ἡμεῖς καὶ ἀρχιερεὺς καὶ ὑπάτος καὶ μόναρχος Ἰσαεὶ, καὶ Ῥωμαίων μὲν πρῶτος ἐπίτροπος δὲ τῶν ἀπανταχοῦ βασιλέων, καὶ ἱππαρχὸς καὶ πατὴρ πατρίδος καὶ στρατηγὸς καὶ φύλαξ πόλεως καὶ πρῶτος δημάρχων χρηματίσαι, στολὴν ταῦτα πάντα σημαίνουσαν ὑποδύς. καὶ ὄνομα μὲν αὐτῇ τριουμφάλια (οὐδὲ γὰρ ἦν 15 εὐπορον οὕτω πολυσήμιαντον ἐξευρεῖν τῇ στολῇ προσηγορίαν), χιτῶν δὲ ἦν ἔνδον μὲν ἐκ πορφύρας, ἄνωθεν δὲ χρυσοῦ ὄλων, ὡσπερ ἔλασθέντος διεστηκῶς τοῦ χρυσοῦ, καὶ λῶρος ἄνωθεν· οὕτω δὲ τὴν χρυσοῦ ἐπιμίδια Ῥωμαίοις ἀρέσκει καλεῖν. ταύτην τὴν στολὴν ἔθος ἐκράτησεν ἐξ ἐκείνου τὸς Ῥωμαίων αὐτοκρά- 20 τορας ἀπέχεσθαι, ὅταν ἐπὶ βασιλεῦσιν αἰχμαλώτοις θριαμβεύσωσι. καὶ τοῦτο δῆλον ἐν ἡμῖν ἀπεδείχθη, ὅτε Γελίμερον τὸν

17 χρυσοῦ ὄλος?

τὸν F, Γελίμερῶν C.

21 nonne θριαμβεύσει?

22 Γελίμερον

sare stantibus. reliqua nota. (2) rerum vero potitur Caesar; qui cum de trecentis captis regibus triumphans Romam rediisset, non principis (quid autem maius foret?) aut summi rectoris nomen subire sustinuit, verum alium quendam et fortunae ignotum honorem quaesivit. nam e Capitolio post triumphum in curiam vehens, cum e principibus exercitus quidam procurrisset coronamque ignaro imposuisset, ipse prehensam iratus proiecit, quasi ignominiosum sibi ratus, si, qui tot reges in servitutem redegisset ipsamque fortunam superasset, rex appellaretur. ita felicitate repletus, vix deus simul et pontifex et consul et perpetuus rector, Romanorumque primus, tutor vero omnium orbis terrarum regum, et magister equitum et pater patriae et imperator et custos urbis et primus tribunorum plebis appellari voluit, vestem haec omnia indicantem indutus; quae quidem triumphalis dicta est: neque enim facile erat tam multa significans nomen vesti reperire. erat autem tunica interius purpurea, exterius vero tota aurea, quasi ducto auro rigida, nec non loro superno ornata: ita autem ex auro factum humerale ornamentum Romani vocare solent. hanc vestem induere Romanorum imperatores, cum de captivis regibus triumpharent, ex illo moris fuit; quod apud nos manifeste patuit, quo tempore Gelimerem, Vandalorum et Libyae re-

Βανδήλων καὶ Αἰβύης βασιλέω πανεθνεί θεὸς αἰχμάλωτον τῇ καθ' ἡμᾶς παρεστήσατο βασιλείω. οὐδὲ γὰρ ἦν ὁμοσχήμονα τὸν νικητὴν πορφύραν περικειμένω γίνεσθαι τῷ κρατηθέντι. τοιούτοις τὸν Καίσαρα τῆς τύχης ἐπὶ τριετῆ χρόνον διαπαιζούσης ὁ φρουράμασιν, ἣ φύσις ἔπεισεν ἄνθρωπον εἶναι.

3. Ὀκταβιανὸς δὲ μετ' αὐτόν, ἀδελφιδουὺς ἕξ Ἄτλις τρῦνομα τῆς ἀδελφῆς αὐτῷ γενόμενος καὶ θετὸς παῖς, διαδεξιόμενος τὴν αὐτοκράτορα τιμὴν, θεὸς μὲν δῆθεν εὐσεβῶς μετριάζων ὀνομάζεσθαι παρηγεῖτο, θεῖος δὲ μᾶλλον (καὶ τοῦτο πᾶσι τοῖς μετ' αὐτόν τὸ ἀξίωμα περιετέθη)· τὸ μὲν γὰρ τῶν φύσει πεφνκώτων ἐστὶ, τὸ δὲ τῶν θείει, τιμῆς ἢ μᾶλλον βλασφήμου κολακείας χάριν τοῖς βασιλεῦσι περιτιθέμενον. τοῖς δὲ ἐπισήμοις χρῆσασθαι οἷς Καῖσαρ ὁ μέγας, τέως οὐκ ἔσχε, πρῶτον μὲν ὅτι κοιωνοδὸς εἶχε τῆς ἀρχῆς Ἀντωνίων καὶ Λέπιδον. νέος δὲ ὢν κομιδῆ, καὶ τὴν λεγομένην παρὰ Ῥωμαίοις βοῦλλαν οἰονεὶ ψῆφον, τῆς Καίσαρος ἡξιοῦτο προσηγορίας· ὅθεν ἔτι καὶ νῦν τοῖς εἰς βασιλείαν προαγομένοις οὐ πρότερον τὰ ταύτης ἐπιτίθεται σύμβολα, πρὶν στρεπτόν τῷ τραχῆλι περιτιθέντες αὐτῷ οἱ ἐν τέλει τῆς στρατιᾶς ἄξιον εἶναι τῆς βασιλείας ἀποφῆναι, Καίσαρα δεικνύντες αὐτόν καθάπερ τὸν νέον Καίσαρα, καὶ τῆς τοῦ πρώτου Καίσαρος ἄξιον τιμῆς τε καὶ προσηγορίας. ὥσπερ γὰρ Πέρσαις ἐστὶ νόμιμον τὸν ἐκ βασιλείας τεχθέντι προύγειν ἑαυτοῖς εἰς βασιλείαν, οὕτω Ῥωμαίοις τὸ πάλαι μὴ τῷ τυχόντι ἀλλὰ μόνοις τοῖς ἐκ τῆς Καίσαρος

15 ψῆφον] ψῆφον φορῶν?

17 τὰ ταύτης] ταῦτά τις vulgo.

23 τὸ] οἷς τὸ vulgo, ἦν τὸ F.

gem, cum universa gente deus captivum imperatoriae nostrae urbi exhibuit: neque enim fas erat victorem victo, purpura velato, habitu similem esse. sic superbientem Caesarem cum triennium fortuna luisset, natura hominem esse persuasit.

3. Octavianus autem, quem ex Atia sorore natum Caesar adoptaverat, imperatoria dignitate post eum potitus, divinus (quod nomen omnes post eum imperatores habuere) potius quam deus, pia scilicet modestia, appellari voluit: illud quippe eorum est qui natura sua dii, hoc eorum qui adoptione, honoris seu potius ignominiosae adulationis gratia datum imperatoribus. insignibus vero uti, quibus magnus Caesar, interim non poterat, primum quidem, quia socios imperii, Antonium et Lepidum, habebat. admodum vero adolescens, et quam bullam, id est gemmam, Romani vocant, gerens, Caesaris nomine honoratus est; unde etiamnum ad imperium provehendo non prius haec insignia imponuntur, quam principes exercitus, torque collum eius circumdantes, dignum esse imperio declaraverint, Caesarem eum ostendentes, veluti adolescentem Caesarem et primi Caesaris honore nomineque dignum. quemadmodum enim Persis mos est ex rege nato regnum deferre, sic Romanis olim fuit non cuilibet,

σειρᾶς κατιοῦσιν ἐγχειρῶν τὸ κράτος. μέσος οὖν ἦν ὁ νέος Καῖσαρ, μήτε τῆς ὅλης ἐπειλημμένος τοῦ κράτους τιμῆς διὰ τοὺς κοινωνοὺς τῆς ἀρχῆς, μήτε μὴν ἀμοιρῶν, τὸ δὲ πλεόν ἔχων παρ' ἐκείνους διὰ τὸ Καῖσαρος ἐπώνυμον, ὃ περιῶν ἔτι ὁ θεῖος αὐτῷ περιέθηκε, διάδοχον ἑαυτοῦ καταλειψάμενος. ὡς δὲ 5 Λέπιδος μὲν ἐτελεύτα, Ἀντώνιος δὲ πρὸς Κλεοπάτραν ἔρριψε, Φουλβίαν τὴν ἀδελφὴν τοῦ νέου Καῖσαρος συνοικοῦσαν αὐτῷ τὸ πρὶν ἀποπτύσας, Ἀγυπτὸν τε εἴλε μετ' Ἀντωνίου, καὶ τοὺς ἐμφυλίους ἔπαυσε θορόβους τῆς Ῥώμης, ὀγκωθεὶς καὶ αὐτὸς θεὸς τε ἐχρημάτισεν ὁ ἄρτι μετριάζων, καὶ ναοὺς ὠσιωμένους πρὸς 10 τιμῆς αὐτῷ ἀπέδεδυτο, καὶ ἀρχιερεῖα ὡσεὶ θεὸς ἐπεμβύλιμος προεχειρίσατο, πρῶτον αὐτὸν τῶν ἱερέων τῶν τότε νομισθέντων θεῶν ἀποδέξας. ἐπισήμοις τε πῦσιν ἐχρήσατο οἷς ὁ πατήρ, καὶ στρατείας καὶ τάξεις καὶ δορυφόροις ὅσοις ὁ Ῥωμύλος τε καὶ πάντες οἱ ἀπ' αὐτοῦ μέχρι τούτων ἐχρήσαντο, μόνον τὸν ἵππαρχον εἰς 15 ἔπαρχον μεταβαλὼν, ὀχλήματι τιμῆσας ὑπερηφάνῳ, ἕξ ἀργύρου πεποημένῳ, καὶ τάξιν πολιτικὴν ἀπονείμας αὐτῷ πειθαρχεῖν, Ἀγυυσταλίους ἕξ αὐτοῦ καλέσας αὐτούς· περι ὧν ἐν τῷ περὶ τῆς τάξεως τῶν ὑπάρχων μικρὸν ὕστερον ἐροῦμεν. ἥπως δὲ ὁμοῦς ἐχρήσατο τοῖς ὑπηκόοις· ὥστε τοὺς Ῥωμαίους εἰπεῖν ἐπ' αὐτῷ τῇ 20 πατρὶω φωνῇ *utinam nec natus nec mortuus fuisset!* ἀπνύχοντο γὰρ αὐτοῦ τὴν γένεσιν, ὅτι μόνος ἐστήριξε τὴν τῶν Καισαρίων ἡγεμονίαν, καὶ ὁμοίως τὴν τελευτὴν διὰ τὸ ἥπιον ἅμα καὶ τὸ τῶν

3 ἄμοιρον vulgo.

4 ἐκείνους F, ἐκείνοις C.

sed nonnisi a Caesaris stirpe ortis imperium tradere. medius igitur erat adolescens Caesar, neque expers imperii honoris, neque propter socios principatus omnem consecutus, prae illis vero praecipuum habens Caesaris cognomen, quod superstes etiam avunculus ei dederat, cum successorem sibi eum relinquere constituisset. postquam vero, mortuo Lepido, Aegyptum cum Antonio, qui, Fulvia sorore eius repudiata, Cleopatrae sese dederat, superavit, ac domesticas Romanorum turbas composuit, inflatus et ipse cum dei nomen usurpavit, qui nuper modeste egisset, tum templa honori suo consecrata recepit, et pontificem, tanquam intercalatus deus, creavit, quem primum inter sacerdotes deorum, qui tum colebantur, constituit. insignibus autem omnibus usus est quibus pater; militiis vero, officiis et satellitibus, quot Romulus et omnes deinceps ad eum usque usi erant. solum magistrum equitum in praefectum praetorio mutavit, curruque insigni, ex argento facto, honoravit, nec non civili officio eum praefecit, quos Augustales a semet nominavit; de quibus in libro de officio praefectorum praetorio paulo post disseremus. mansuetum tamen se civibus praebuit; unde Romani de eo patrio sermone dixerunt "utinam nec natus, nec mortuus fuisset!" optabant quippe natum non fuisse, qui solus Caesarum principatum firmasset; iidem mortuum

ἐμφύλιον στάσεων ἀναιρετικόν· οὐδὲ γὰρ μετ' αὐτὸν ἐμφύλιος ἀνήφθη πόλεμος.

4. Ἐχρῆτο δὲ στολῇ ἐπ' εἰρήνης, οἷα ποντίφειξ (ἀντὶ τοῦ ἀρχιερεὸς γεφυραῖος), πορφυρᾷ, ποδήρει, ἱερατικῇ, χρυσοῦ λε-
5 λογχωμένη, ἀμφιβλήμυτι δὲ ὁμοίως πορφυρῷ, εἰς χρυσοῦς ἀλλα-
κας τελευτῶντι· τήν τε κεφαλὴν ἔσκεπε δι' ὧς ἐν τῇ γραφείῃ μοι
περὶ μηνῶν πραγματεία ἀποδέδωκα αἰτίας· ἐπὶ δὲ τῶν πολέμων
παλουδαμέντοις (αἱ δὲ εἰσι δίπλακες ἀπὸ κόκκου, πρωτείας μετά-
ξῆς κλωστῆς, χρυσοῦ περιόνη λιθοκολλήτῳ ἀναρπαζόμεναι τοῖς
10 ὤμοις· ἡμεῖς μὲν φίβουλαν ὡς Ἴταλοι καλοῦμεν, κορνοκόπιον δὲ
ἰδίᾳ πως ἐν τοῖς βουσιλείοις ἔτι καὶ νῦν λέγουσιν), ἐν δὲ ταῖς εὐω-
χίαις λιμβοῖς (πορφυροῖ δὲ εἰσι τρίβωνες, ποδήρεις, μαιανδρῆλαις
γραμμαῖς, ἐπὶ τῶν ὤμων χρυσοῖς τουβυλαμέντοις οἰονεὶ σωληνω-
τοῖς ὑφάσμασι διαλύμποντες) καὶ παρυγῶδαις ἀδριγύμμοις, ἀντὶ
15 τοῦ χιτῶσι χρυσοῖς γαμματισκοῖς ἀναλελογχωμένοις, ἀπὸ τῆς περὶ
τοὺς πόδας ὡς καὶ τελευτῆς τοῦ ἑσθήματος ἕξ ἑκατέρων τῶν
πλαγίων εἰς γάμμα στοιχειῶν διωζωγραφοῦσι χρυσοῦ τὸν χιτῶνα·
ἐν δὲ τῇ βουλήῃ γλαμύσι πορφυραῖς μὲν (πῶς γὰρ οὐχί;) πρὸς δὲ
20 τὸ πέρας τῆς ποδήρους ὡς γραμμαῖς τετραγύνοις, διόλου χρυσοῦ
κοσμουμέναις (σημέντα αὐτῶς οἱ τῆς αὐλῆς καλοῦσιν ἀντὶ τοῦ
χρυσόσημα, τὸ δὲ πλήθος ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν γλαμύδων σημέντα),
βραττεολύταις καὶ γεμμάταις καὶ λαγκιολύταις, ἀντὶ τοῦ χρυσο-

6 de Mens. p. 1 19.

9 ἀναπαζόμεναι C.

13 post ἐπὶ vide-

tur excidisse δέ. F.

15 γαμματισκοῖς? an γαμματισμοῖς?

20 αὐτῶς οἱ] αὐτὰρ C.

22 βραττεολατοῖς καὶ γεμμάτοις καὶ

λαυιολάτοις C.

non fuisse, qui et mansuetus fuisset et domesticas factiones sustulisset / neque enim post illum bellum civile conflatum est.

4. Vestis autem utebatur, pace, utpote pontifex (id est ἀρχιερεὺς γεφυραῖος), purpurea, talari, sacerdotali, auro lanciolata, et pallio pariter purpureo, in aurcos sulcos desinente; caputque operiebat, ob causas quas in libro meo de mensibus memoravi; bello autem paludamentis (quae sunt duplices laenae, e cocco, torta metaxa praestantissima, fibula aurea, gemmata, in humeris coerctitae; quam fibulam nos, sicut Itali, vocamus, cornucopium vero peculiari quodam nomine in aula etiamnum vocatur): in conviviis limbis (sunt autem lacernae purpureae, talares, maeandris ornatae, circa humeros aureis tubulamentis, id est pannis calliculatis, fulgentes) et paragaude aurigamma, id est tunica aureis gammis lanciolata, a limbo circa pedes imoque vestis, ab utroque latere, in formam literae gammae tunicam auro distinguentibus; in senatu chlamyde, purpurea (quidni enim?), in imo autem ad pedes pertinentis limbi figuris quadrangularibus (segmenta eas aulici, id est clavos aureos, vocant, vulgus autem in privatorum chlamydidibus sementa), tota vero auro ornata, bracteolata, gemmata, lanceolata, id est aureis foliis, gemmis, laucio-

πετάλοις καὶ διαλίθοις καὶ λογχιωταῖς, καὶ τοῖς λοιποῖς τῆς βασιλείας ἐπισήμοις, περὶ ὧν κατὰ λεπτόν ἀφηγήσασθαι περιττόν ὑπολαμβάνω παρήμι, τοῦ λόγου μετὰ τοῦ λοιποῦ ἐπὶ τὴν ἀφήγησιν τῆς ποτὲ πρώτης τῶν ἀρχῶν κατὰ τάξιν ἄγοντος.

5. Τὸ μὲν περιβλεπτόν τῆς ἀρχῆς καὶ μόνῳ τῷ σκήπτρῳ ὁ παραχωροῦν καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀμυδρᾶς σκιᾶς, ἣν ἔτι καὶ μόνῃ δοκεῖ διασώζειν, ἱκανοῖς ἂν τις καταλάβοι γνωρίσασθαι· πέφυκε γὰρ τὰ τῶν πραγμάτων ὑπέροπτι καὶ ἐξ αὐτῆς καταλαμβάνεσθαι τῆς ἐλαττώσεως. δεινὸς δὲ ὁ χρόνος ἐκφραγεῖν τε καὶ ὑπεργύσσασθαι τὰ γένεσιν ἕμα καὶ φθορὰν εἰληχότα. ἀλλ' ἡ βασιλείως 10 ἀρετὴ τσαυτὴ τίς ἐστὶν ὥστε παλιγγενεσίαν δι' αὐτοῦ τὰ πρὶν ἐξολωλότα καραδοκεῖν.

6. Οὕτως οὖν τῶν ἀρχῶν, ὡς ἔφθην εἰπὼν, ἄχρι τῆς Καίσαρος τοῦ πρώτου ἐπικρατείας προελθουσῶν, αὐτὸς μετὰ τῆς τύχης ἐπιστὰς τοῖς πράγμασι ζύμπαν ἐξηλλοίωσε τὸ πολίτευμα, 15 ὑπάτοις μὲν μηδὲν παρὰ τὴν προσηγορίαν ἀπολιπὼν εἰς μήνυμα τοῦ χρόνου δῆθεν· ὅφ' ἐαυτῷ δὲ τάξας τὸν σύμπαντα στρατόν, δέδωκε τοῖς μετ' αὐτὸν ἢ δι' ἐαυτῶν, πλὴν εἰ μὴ γε τὸ τρυφᾶν προτιμῶεν, ἢ διὰ στρατηγῶν ὧν ἂν θέλωσιν, ἢ δι' ὑποστρατηγῶν τῶν παρὰ Ῥωμαίοις λεγομένων ληγάτων, τοὺς ἐνισταμένους 20 διεργάζεσθαι πολέμους, μόνῳ τῷ ἱππάρχῳ, ὅς ἦν αὐτῷ Ἀλέπιδος μισαρχοῦντι, καταλιπὼν μετὰ μείζονος αὐθεντίας τὴν δύναμιν· ὧν μετ' αὐτὸν Ὀκταβιανὸς Καίσαρ, ὡς εἴρηται, ὑπαρχὸν ἐαυτῷ

1 λογχοτοῖς C.
τιμῶμεν vulgo.

18 τοὺς μετ' αὐτῶν C: corr F.
22 καταλιπὼν F, καταλεπτον C.

19 προ-

lis distincta, et ceteris principatus insignibus; de quibus subtiliter explicare supervacaneum existimans, operis ordine ductus, ad primum quondam inter magistratus deinceps enarrandum transeo.

5. Illustre huius magistratus, soli sceptro cedentis, vel ex ipsa obscura umbra, quam unam nunc retinere videtur, sufficientibus indicibus colligas: solent quippe ex-celsa rerum vel ex ipsa imminutione intelligi. magna autem temporis vis consumendi ac subigendi, quae ortum simul et interitum sortita. verum ea est imperatoris virtus, ut novum ortum per eum ante extincta exspectent.

6. Cum igitur, ut supra dixi, ad Caesaris primi principatum usque magistratus prodissent, ipse comite fortuna rerum potius, totam mutavit rem publicam, consulibus quidem nil praeter nomen, temporis videlicet indicandi gratia, relinquens, copias vero universas sibi subiiciens; unde successores eius vel per sese vel, si forte molliorem praesferant, per quos volunt duces, vel per quos legatos Romani vocant, id est inferioris ordinis duces, obvia bella administrant. soli magistro equitum, quo solus regnans Lepido usus est, potestatem eamque auctoritate auctam reliquit; quem cum post eum Octavianus Caesar, uti diximus, praefere-

οὐ τῆς ἀλλῆς μόνης ἀλλὰ μὴν καὶ στρατιῶς ἀπίσης καὶ πολιτικῆς
 τάξεως, ἣν οὐκ εἶχε πρότερον, ἀναδείξας, ὡς βραχὺ παρατρα-
 πέσεως τῆς λέξεως ἐξ ἀφυλόκτου συνηθείας, ἀντὶ ἰππάρχου ὑπαρ-
 χος προσηγορεύθη. καὶ ἐπὶ μὲν τῆς Ῥώμης, ἐφ' ἧς καὶ μόνης
 5 τὴν ἀλλήν παλάτιον καλεῖσθαι νόμος, ὑπαρχος τοῦ Καίσαρος
 ἐνόμιζεν οἰοῦναι δεύτερος μετ' ἐκείνον, ἐπὶ δὲ τῶν κίστρων (οὕτω
 δὲ τὰς ἐν πολέμῳ παρεμβολὰς Ῥωμαίοις ἔθος καλεῖν) πραιφέκτος
 πραιτωρίῳ οἰοῦναι προσετηκῶς τοῦ πραιτωρίου· τὸ γὰρ στρατηγ-
 κὸν ἐπὶ ξένης κατὰλυμα πραιτώριον ἐκείνοις ἔδοξεν ὀνομάζειν, κἄν
 10 εἰ τυχόν αὐτὸν τὸν Καίσαρα ἀλλῆσθαι ἐπ' ἐκείνου συμβαλεῖ-
 ηῖδον δὲ καὶ στερεὰν αἰτίαν, ἧς ἕνεκα τῇ τοῦ ἐπάρχου προσηγορίᾳ
 καὶ τὸ τῶν πραιτωρίων προστίθεται γνώρισμα, ὡς εἶναι τὴν ἀρχὴν
 τῶν πρὸς τι, καὶ μὴ δοκεῖν ἀσήμαντον ἔχειν τὴν ἔξοχόν, συνώνυ-
 μον δὲ τῷ πολιάρχῳ, ἣν καὶ αὐτὸν ὑπαρχον ὀνομασθῆναι προδε-
 15 δήλωται, πραιτωρα οὐρβανὸν τὸ πρὶν προσαγορευόμενον. Τράγ-
 κυλλος τοίνυν τοῦς τῶν Καيسάρων βίους ἐν γράμμασις ἀποτίων
 Σεπτίμιῳ, ὃς ἦν ὑπαρχος τῶν πραιτωριανῶν σπειρῶν ἐπ' αὐτοῦ,
 πραιφέκτος αὐτὸν τῶν πραιτωριανῶν ταγματίων καὶ φαλάγγων
 ἡγεμόνα τυγχάνειν ἐδήλωσεν. ὥστε οὐ μόνον ἂν τις λάβοι τὸν
 20 ὑπαρχον τῆς ἀλλῆς, ἣν καὶ πραιτώριον πολλαχοῦ καλουμένην
 κατὰ τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ἐδήλωσαμεν, ἀλλὰ μὴν καὶ κατὰ τὸν
 πληθυντικὸν καλῶς ὀνομασμένον (οὐ μόνον γὰρ λέγεται πραιφε

6 ἐξηματίειν?

8 πραιτωρίων C.

15 videtur Suetonius,

quod Lydus refert, in praefatione ostendisse, in qua vitas Caesa-
 rum Septimio dedicaverit. F.

16 ὑποτίων?

21 ἐδηλώ-

σαμεν post καλουμένην F.

ctum non aulae tantum verum etiam omnium copiarum, nec non civilis officii, cui antea non praefuerat, constituisset, quasi paululum immutata voce e consuetudine non observata, ὑπαρχος pro ἱππαρχος (praefectus praetorio pro magistro equitum) dictus est. ac Romae quidem, qua sola in urbe aula palatium vocari solet, praefectus Caesaris dicebatur utpote primus ab illo, in castris vero (ita autem Romani dicunt quod Graeci in bello παρεμβολὰς) praefectus praetorio: ducis enim apud externos domicilium praetorium illis vocare placuit, quamvis forte ipsum Caesarem in eo degere contingat. gravem vero etiam causam apperpi, cur praefecti nomen etiam addito praetiorum distinguatur, ut ad aliquid referatur magistratus, exprimatque eius eminentia, neque idem praefecto urbis nomen habere videatur, quem pariter praefectum appellatum esse supra ostendimus, cum antea praetor urbanus dictus fuisset. Tranquillus igitur Septimio, qui tum erat praefectus praetorianarum cohortium, Caesarum vitas exponens, praefectum eum praetorianorum ordinum et phalangum duces esse ostendit. quare praefectum aulae, quam et praetorium saepe vocari demonstravimus, non singulari tantum verum etiam plurali numero recte appellaveris (non enim praefectus praetorio tantum dicitur), vide-

κτος πραιτωρίων) οἰονεὶ ἡγεμόνα τῶν πραιτωριανῶν, ὑπακουόμενου ταγματίων ἢ σπειριῶν ἢ στρατευμάτων ἢ δυνάμεων.

7. Αἰτίας μὲν οὖν ἂν τις τοιαύτας οὐκ ἔξω λόγου ἐπὶ τῆς προσηγορίας τῆς ἀρχῆς ἀποδοῖη, ἥτις καθάπερ ὠκεανὸς τις τῶν πραγμάτων τῆς πολιτείας ἐστίν, ἐξ ἧσπερ πάντες ποταμοὶ καὶ 5 πᾶσι θάλασσα. σπινθῆρες γὰρ τινες ὥσπερ ἀετοῦ πυρὸς αἱ λοιπαὶ τῆς πολιτείας ἀρχαὶ ἐκείνης τῆς ἀληθῶς ἀρχῆς τῶν ἀρχῶν δέκνυνται οὖσαι. οὐδὲ γὰρ εἶναι ἄνευ ἐκείνης δύναιτο ποτε, καθὼ μὴδὲ αὐταὶ μὴδὲ μὴν αἱ τελοῦσαι ἐπ' αὐτάς ὥσανεὶ τάξεις τινὲς συνεστάναι δύναιτο μὴ τὴν δαπάνην αὐταῖς τε καὶ τοῖς σὺν 10 αὐτῶν ἡγουμένοις χορηγούσης τῆς ἐπαρχότητος. ὃν γὰρ τρόπον τις σκεῦος μέγιστον ἐξ ἀργυρίου πεποιημένον οὐκ ἐξ ἑαυτοῦ ἀλλ' ἐκ προγόνων ἔχει κεκτιμένον, εἴτα πρὸς πενίαν ὑποσυρόμενος καταλύει μὲν τὸ σκεῦος, ὀλίγα φροντίσας ἰσχύος τε καὶ κάλλους, πολλὰ δὲ καὶ ἀσθενῆ ἐξ αὐτοῦ σκευόφια κατασκευάζων πολλὴν ἄρ- 15 γυρον ἐξ εὐτελείας ἢ μέγιστον ἐξ ἑνὸς καὶ ἀρχαῖον ἔχειν φαντάζεται, οὕτως τῆς μεγίστης ἀρχῆς καταλυομένης πολλαὶ τινες καὶ τάχα περιτταὶ ἀνέφθουσαν ἀρχαί, μᾶλλον τῆς τύχης ἀπαρεσθείσης τῷ ποιητῇ εἰπύοντι "οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη· εἷς κοίρανος ἔστω." οἱ μὲν γὰρ λεγόμενοι στρατηλάται τὴν τῶν κομητίων ἔχουσιν ἐκ 20 τῆς ἀρχιούτης καὶ μόνην τιμήν. ταύτῃ καὶ κομητιανούς τοὺς

1 ἡγεμόν C. 5 lego οὐπερ. F. 6 lego ταυτοῦ. F. non nimis ineptum Αἰτναίων, si compares τοὺς ἐν Αἰκάτῃ κρατήρας 2 29. 8 εἶναι ἂν ἄνευ? 9 καθ' ὃν δὲ vulgo. 10 σὺν, ni fallor, delendum. F. 17 καταδουμένης vulgo. 18 ἀνεφύσαν? μετεφύσαν certe p. 120 2, μετεφύη de magistr. p. 2 23, παραφύεντων p. 3 10.

licet ducem praetorianorum, subintellecto ordinum vel cohortium vel exercituum vel copiarum.

7. Causas quidem tales haud absurde attuleris de nomine huius magistratus, qui quasi oceanus administrationis rei publicae est, e quo cuncta flumina mariaque ducuntur. scintillas enim quasi eiusdem ignis, reliquos civitatis magistratus illius vere magistratum magistratum esse patet. neque enim sine illo esse unquam possent. quemadmodum vero ipsi, sic nec ipsis subiecti tanquam ordines quidam congregari possent, nisi iis eorumque praepositis sumptum praefectura praeberet. nam quemadmodum aliquis vas maximum, ex argento factum, non a sese sed a maioribus relictum possidet; deinde ad paupertatem delapsus dissolvit illud, parvi faciens firmitatem et pulchritudinem; multa autem et fragilia pocula ex eo fabricatus vilium multitudine quam uno maximo et antiquo magis gloriatur: sic intereunte maximo magistratu plurimi et fortasse supervacui prodire, minime favente fortuna poetae dicenti "non bona multorum dominatio: unus dominus sit." nam qui στρατηλάται (duces) dicuntur, comitum honorem, eumque solum, ab antiquitate tenent. hinc

δευτεροστρατηλατιανούς ἢ παλαιότης οἶδε. κόμητας δὲ τοὺς φίλους καὶ συνεκδήμους Ἴταλοι λέγουσι, καὶ κομιτάτον ἀπλῶς τὴν βασιλῆως συνοδίαν. ἢ δὲ τοῦ λεγομένου μαγίστρου φροντίς ἀρχὴ μὲν οὐκ ἔστιν οὕτως ἐγκεκρυμμένη, μεγίστη δὲ ὄμως, καὶ ἐγγὺς τῆς ὑπάρχων ἀνέπυται τιμῆς τε καὶ δυνάμεως· περὶ ἧς πρὸς τὸ τέλος τῆσδε τῆς ἱστορίας ἐρῶ· δεῖ γὰρ αὐτὴν νεωτέραν οὖσαν μὴ ταῖς πρεσβυτέραις τῶν ἀρχῶν συναριθμεῖν, δοῦναι δὲ αὐτῇ χῶρον ὃν ὁ χρόνος αὐτῇ παρεχώρησεν.

8. Ἐξήρηται δὲ ὄμως καὶ πάσας ἀναβέβηκε τὰς ἀρχὰς ἢ 10 ἕπατος τιμῇ, καὶ τῇ μὲν δυνάμει τῆς ἐπαρχότητος μείων, τῇ δὲ τιμῇ μείων· ἢ μὲν γὰρ τὴν ὅλην διέπει πολιτεῖαν οἰκοῦσθαι μὲν οὐδὲν παρέχουσα, τὸ δὲ δημόσιον διοικοῦσα, ἢ δὲ πλοῦτόν τε βαθρὸν οἰκοῦσθαι νιφάδων δίκην ἐξουλακίζει τοῖς πολίταις, καὶ τῷ χρόνῳ τὴν προσηγορίαν χαρίζεται, καὶ πλάνης ἀπαλλάττει τὰ 15 συναλλάγματα, πολέμιους μὲν τὸ λοιπὸν οὐκ ἀναδεχομένη, μήτηρ δὲ ὡσπερ τῆς Ῥωμαίων ἐλευθερίας τυγχάνουσα. ἐναντίως γὰρ ἔχει πρὸς τυραννίδα, καὶ κρατούσης ἐκείνης οὐχ ὑφίσταται· τοιγαροῦν ἅμα Βροῦτος ὁ τῆς σωφροσύνης ἐκδικος καὶ τῆς ἐλευθερίας ὑπέρμαχος τὴν ἕπατον ἐξέλειψε τιμὴν, ἅμα Ταρκύνιος ὁ 20 τυράννος ἀπολώλει. ὁ δὲ ἡμέτερος πατήρ τε ἅμα καὶ βασιλεὺς ἡμερώτατος ταῖς μὲν ἐπανορθώσεισι τῶν πραγμάτων καὶ δωρεαῖς τῶν ὑπηκόων ἕπατός ἐστιν ἐφ' ὅσον ἔστι, τῇ δὲ στολῇ γίνεται,

4 ἐκεκρυμμένη?

9 ἀνεβέβηκε C.

et δευτεροστρατηλατιανοὶ ab antiquis comitiani appellati sunt. comites vero Itali amicos sociosque itineris vocant, et comitatum omnino, qui principem proficiscentem comitantur. magistri autem, quem vocant, munus tam abstrusus quidem magistratus non est, maximus tamen, atque ad praefecti praetorio honorem potestatemque prope accedit; de quo ad extremum huius historiae dicturus sum: recentiore enim antiquioribus magistratibus annumerare non oportet, sed quem tempus concessit locum ei tribuere.

8. Exceptus tamen est omnesque magistratus super eminuit consulatus, potentia quidem praefectura minor, honore autem maior: illa enim totam rem publicam regit, domo nihil afferens et publicum administrans; hic vero ingentes domo opes nivis instar civibus profundit, et tempori nomen largitur, pactionesque errore prohibet; ac bella quidem non amplius administrat, parens vero quodam modo est Romanorum libertatis. contrarius enim tyrannidi est, neque eam dominari patitur: itaque simul atque Brutus, pudicitiae vindex et libertatis propugnator, consulis honore effulsit, Tarquinius tyrannus interiit. noster vero pater simul et mansuetissimus imperator, rem publicam emendando et cives donando

δῶτα κοσμεῖν τὴν τύχην ἐθελήσοι, βαθμὸν ἀνώτερον βασιλείας τὴν ἕπατον τιμὴν ὀριζόμενος.

9. Ὅτι δὲ κατὰ τὸ πρόσθεν εἰρημένον μόνῳ τῷ σκήπτρῳ ἀνεκάθεν ἡ ἀρχὴ παρεχώρησε, τὴν ἴσην ἐκείνῳ λαχοῦσα τιμὴν, ἀντικρὸς ἐκ τῆς βασιλείας ἔστι λαβεῖν. συναγομένης γὰρ τῆς βου-⁵ λῆς, πύλαι μὲν ἐν τοῖς καλουμένοις σενάτοις οἰονεῖ γερονσίαις, καθ' ἡμῶς δ' ἐπὶ τοῦ παλατίου, οἱ τῶν ἐκεῖ πρωτεύοντες στρα- τευμάτων προϊόντες πορρωτέρῳ τῶν οικείων ἐδρῶν ἀποδέχονται γονυπετεῖς τὴν ἐπιροχότητα, ἡ δὲ φιλήματος ἄξιοι προσιόντας αὐ- τοὺς εἰς θεραπείαν τοῦ στρατοῦ. καὶ αὐτοὺς δὲ ὁ Καῖσαρ, οἰονεῖ 10 τῶν Ῥωμαίων βασιλεὺς, τῆς βασιλείας ἐκλείπων πρόσεισιν ἐκ πο- δός, δι' ἑαυτοῦ ἀποδεχόμενος τὸν ἄρχοντα· οὗ ἔνδον ἡμᾶ αὐτῷ γενομένου φυλακῆ πῦσα, μηδεμίαν μετ' αὐτὸν εἶσω γενέσθαι τῶν ἀρχῶν συγχωροῦσα, ἀλλ' οὐδὲ διαλυθέντος τοῦ συλλόγου πρὸ αὐ- τοῦ ἀναχωρεῖν τινὰ τῶν ἐκ τῆς βουλῆς ἐπιτρέπουσα. καὶ τοῦτο 15 ἐγκρατῶς ἐφυλάχθη ἄχρι τῶν Θεοδοσίου τοῦ νέου καιρῶν, ὃς ἐπεὶ νέος ἦν καὶ δι' ἑαυτοῦ προϊὼν κατὰ τὸ συνειδισμένον τὴν τιμὴν προσφέρειν οὐκ ἴσχυσε τῇ ἀρχῇ, εἰκόνα στήσας ὤρισεν ἀντ' αὐτοῦ ἀποδέχεται τὸν ἕπατον. καὶ τραπέλης τῆς δεξιῆς ἐκφωνήσεως περσίκιον τὸ σκήπτρον ὃ δῆμος καλεῖ, ὅτι περ ση κατὰ Ῥωμαίους 20 τὸ δι' ἑαυτοῦ λέγεται. ταύτης δὲ τῆς τιμῆς καὶ ὁ τῆς πόλεως φύλαξ ἀπολαύει διὰ τοῦ μείζονος ἄρχοντος τῇ ὀμωνυμίᾳ τῆς ἴσο-

5 an forte ἐκ τῆς βουλῆς?

7 δ' add F.

10 αὐτοῖς C.

11 lego σὴν βασιλείαν. F.

12 αὐτοῦ C.

14 αὐτοῦ F,

αὐτῆς C.

22 τὴν ὀμωνυμίαν?

consul est, ut magis non possit; veste autem est, cum ornare fortunam vult, altiolem imperio consulatus honori gradum decernens.

9. Soli autem sceptro, ut supra dictum est, olim cessisse praefecturam, parem cum eo honorem sortientem, in palatio manifesta cernere licet. congregante enim se senatu (olim quidem in senatis, id est γερονσίαις, nunc autem in palatio) primores degentium ibi copiarum, a sedibus suis longius progressi, praefectum in genua procumbentes excipiunt, qui osculo accedentes dignatur, exercitum colens; atque ipse Caesar, id est Romanorum imperator, relicto palatio pedibus accedit, magistratum ipse excipiens; qui cum una intus sunt, severa custodia, nemini magistratum post eum introire, neque soluta concione cuiquam et senatoribus ante eum exire permittens. atque hoc constanter observatum est ad Theodosii iunioris tempora; qui quoniam puer erat, neque ipse secundum consuetudinem obviam procedens honorem magistratui poterat exhibere, ut posita effigies ipsius loco praefectum exciperet decrevit. et mutata genuina pronuntiatione persicium vulgus sceptrum appellat, quia per se Romanorum sermone τὸ δι' ἑαυτοῦ dicitur. hoc ipso honore autem et praefectus urbi a maiori magistratu afficitur, nominis

τιμὰς ἀξιοῦσθαι. ξίφος δὲ ἕζόντων ἀνέκαθεν ὁ ἕπαρχος, οἷα καὶ τῶν ἄλλων ἔχων τὴν δύναμιν· καὶ τοῦτο δυνατὸν αὐταῖς ὄφρῃσι ἐπὶ τοῦ παρόντος εὐρεῖν, εἶγε τις φιλάρχαιος ὢν ἐπὶ τὴν Καλιχιδόνα περιωιδεῖς τὴν Φιλίππου τοῦ ὑπάρχου εἰκόνα καταμάθοι. 5 σίκην δὲ τὸ ὑποζώνιον ξίφος Ῥωμαῖοι καλοῦσιν, ἐξ' οὗ σικαρίου τοὺς κρουροὺς καὶ σικὰτα τὴν ἐκ σαρκῶν εἰς λεπτὰ κατακοπέεισαν ἰδωδῆν.

10! Ἄλλ' ἀρχὴν ὄσα λλόγχεν, ἔχει τέλος, τὸ ποιητικὸν εἰπεῖν. Κωνσταντίνου γὰρ μετὰ τῆς τύχης τὴν Ῥώμην ἀπολιπόντος, 10 καὶ τῶν δυνάμεων, ὄσαι τὸν Ἰστρον ἐφρούρουν, ἐπὶ τὴν κάτω Ἀσίαν ψήφῳ τοῦ βασιλέως διασπαρεισῶν, Σκυθίαν μὲν καὶ Μυσίαν καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνων φόρους ἐξημιώθη τὸ δημόσιον, τῶν ὑπὲρ Ἰστρον βαρβάρων μηδενὸς ἀνθισταμένου κατατρεχόντων τὴν Εὐρώπην, τῶν δὲ πρὸς τὴν ἔω παρὰ τὸ πάλαι δασμοῖς οὐ μετρίους 15 βαρυνθέντων ἀνάγκη γέγονε τὸν ἕπαρχον μηκέτι μὲν τῆς αὐλῆς καὶ τῶν ἐν ὄπλοις ἄρχειν δυνάμεων, τῆς μὲν τῷ λεγομένῳ μαγίστρῳ παραδοθείσης, τῶν δὲ τοῖς ἄρτι καταστυθεῖσι στρατηγοῖς ἐκτεθεισῶν, τὴν δὲ ἀνατολὴν πρὸς τῇ κάτω Ἀσίᾳ, καὶ ὄσα ταύτης, διοικῶντα τὸ λοιπὸν τῆς ἀνατολῆς χρηματίζειν ἕπαρχον. 20 διεσῶρη δὲ οὐδὲν ἦττον ἢ τῆς ἀρχῆς δυναστεία ἄχρι τῶν Ἀρκαδίου τοῦ πατρὸς Θεοδοσίου τοῦ νέου καιρῶν, ἐφ' οὗ συμβέβηκε Ῥουφῖνον τὸν ἐπίκλην ἀκόρεστον, ὅς ἦν ἕπαρχος αὐτῷ, τυραννίδα

8 ὄσα C. an ὄσα? 9 a Κωνσταντίνου ad finem huius capituli usque enarrata, paucis exceptis, 3 40—42, ad verbum repetuntur. F. 20 ἦττον ἢ add F e 3 40.

communitate pari honore dignus habitus. ensem inde ab initio praefectus praetorio gerebat, quippe qui copiis etiam praeesset; quod hodieque ipso adspectu reperire licet, si quis antiquitatis amator Chalcedonem transvectus Philippi praefecti praetorio effigiem intueatur. sicam autem Romani ensem, qui sub cingulo geritur, vocant; unde sicarii qui carnem secant, et sicata cibus carnis in frustula concisa constans.

10. Sed enim initium quaecunque sortita finem habent, ut ait poeta. posteaquam enim Constantinus cum fortuna Romam reliquit, atque omnes quae Istrum custodierant copiae decreto imperatoris per Asiam inferiorem sparsae sunt, Scythiam Mysiamque et illarum vectigalia aerarium amisit, barbaris, qui ultra Istrum habitabant, Europam nemine resistente incursantibus; Orientis autem populis contra pristinum morem tributis haud mediocribus oneratis, necesse fuit praefectum praetorio aulae et copiis, quarum illa magistro quem vocant, hae strategis nuper creatis traditae, non amplius praeesse, sed Orientem cum Asia inferiori, et quae ad eam pertinent, administrare, ac praefectum Orientis in posterum appellari. neque vero minus potestas magistratus dilacerata est ad Arcadii, patris Theodosii iunioris, tempora; sub quo Rufinus cognomine insatiabilis, quo praefecto praetorii ille utobatur, tyrannidem meditatae a

μελετήσαντα τοῦ μὲν σκοποῦ ὑπὲρ λυσιτελείας τῶν κοινῶν ἐκπεσεῖν, εἰς βάρβαρον δὲ τὴν ἀρχὴν καταρῶναι. αὐτίκα μὲν γὰρ ὁ βασιλεὺς τῆς ἐκ τῶν ὅπλων ἰσχύος ἀφαιρεῖται τὴν ἀρχὴν, εἶτα τῆς τῶν λεγομένων φαρβρικῶν οἰονεὶ ὀπλοποιῶν φροντίδος τῆς τε τοῦ δημοσίου δρόμου καὶ πάσης ἐτέρας, δι' ὧν τὸ λεγόμενον συντέστη 5 μαγιστέριον. ὡς δὲ δύσεργον ἦν ἀποτρέφειν μὲν τὸν ὑπαρχον ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας τοὺς δημοσίους ἵππους καὶ τοὺς αὐτοῖς ἐφροστώτας, ἐτέρους δὲ κεκτῆσθαι τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἐξουσίαν τε καὶ διοίκησιν, νόμος ἐτέθη θεσιπλῶν ἀντέχεσθαι μὲν τὸν ὑπαρχον τῆς τοῦ δημοσίου δρόμου φροντίδος, τὸν πρῶτον μέντοι τῶν φρουμενταρίων 10 (πρὶν κίπια αὐτὸν σήμερον συμβαίνει καλεῖσθαι) παρεῖναι διὰ παντὸς τῷ δικουστηρίῳ τοῦ τῶν πραιτωρίων ὑπάρχου καὶ πολυπραγμονεῖν, καὶ τὰς αἰτίας ἐξερευνᾶν ὧν ἔνεκα πολλοὶ ποριζόμενοι παρὰ τῆς ἀρχῆς τὰ λεγόμενα συνθήματα τῷ δημοσίῳ κέχρηται δρόμῳ (ταύτη καὶ κουρίωσος ὠνομάσθη ἀντὶ τοῦ περιεργος, καὶ 15 οὐκ αὐτὸς μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες ὅσοι κἂν ταῖς ἐπαρχίαις τοῖς δημοσίοις ἐφροσθήκασιν ἵπποις), προσεπιγράφοντος τοῖς ἐπὶ τῶν δρόμων συνθήμασι καὶ τοῦ λεγομένου μαγίστρου. ὅτι δὲ οὕτως, αὐτῆς δυνατὸν ἀκοῦσαι τῆς διατάξεως, ἐν μὲν τῷ πάλαι Θεοδοσιανῷ κειμένης, ἐν δὲ τῷ νεωρῷ παροφθείσης. 20

11. Οὕτως οὖν ὡσπερ δι' ὑποβάθρων τινῶν καταφερομένης τῆς ἀρχῆς, τοὺς μὲν στρατιωτικοὺς καταλόγους ἔταξεν ἡ βα-

3 πολλῶν C, sed 3 40 ὅπλων. 6 ἀποστρέφειν C. 10 τοὶ
add F. 11 καλεῖσθαι add F e 3 40. 17 lego, ut 3 40,
προῦπογράφοντος. τῷ δρόμῳ 3 40. 21 ὑποβαράθρων C.

proposito quidem, bono rei publicae, aberravit, in barathrum vero magistratum praecipitavit. namque imperator continuo potentiam ab armis magistratui adimit, deinde fabricarum, id est armorum conficiendorum, nec non cursus publici curam, et ceteras omnes, e quibus magisterium quod vocant conflatum est. cum autem incommodum esset praefectum praetorio equos publicos iisque praepositos in provinciis sustentare, aliorum vero sub potestate eos administrationeque esse, lex data est ut cursus publici curam praefectus praetorio retineret quidem, primus tamen frumentariorum (principem eum hodie vocant) in auditorio eius semper adesset, et cuncta curiose investigaret, causasque inquireret cur multi, impetratis a praefecto praetorio synthematis, cursu publico utantur (unde etiam curiosus dictus est; neque ille solus, sed quicumque equis publicis in provinciis praepositi), utque synthemata ad cursus et magister, quem vocant, isque primus subscriberet. quod ita esse ipsa constitutio docet, in veteri codice Theodosiano exstans, in novo autem praetermissa.

11. Sic igitur tanquam per gradus labente magistratu, militaribus catalogis imperator, quos comites tum vocabant sive duces, officiis autem

σίλειά ὑπὸ τοῖς τότε καλουμένοις κόμησιν ἢ στρατηγοῖς, τὰς δὲ ἐν τῷ παλατίῳ τύξεις ὑπὸ τῷ πρωτεύοντι τῶν δυνάμεων τῆς αὐλῆς, περὶ οὗ πρὸς τέλος, ὡς ὑπεσχόμην, ἐρῶ, ὃν καὶ αὐτὸν ἄρχοντα οὐ μικρὸν, καθάπερ τοὺς λεγομένους στρατηλάτας, αἱ τῆς ἐπαρ-
 5 χόητος ἐλαττώσεις ἀπετέλεσαν· τὰ γὰρ πολυτελῆ τῶν οἰκοδομη-
 μάτων καταλυόμενα πολλοῖς ἐπαρκεῖ πρὸς οἰκοδομήν. καὶ ἕως μὲν
 τοὺς βασιλέας ἐπέξιεναι δι' ἑαυτῶν τοῖς πολέμοις συνέβαινεν, εἶχε
 τινα ἢ ἀρχή, εἰ μὴ τυσσάτην, πλὴν ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας ἰσχόν
 τε καὶ δύναμιν· ἐξότε δὲ Θεοδόσιος πρῶτος, τῆς τῶν οἰκειῶν
 10 παιδῶν ῥηστῶν πρηνὸς ὄντων, νόμῳ [δὲ] τὴν ἀνδρῶν ἰσχυρίαν ἐλάττωσε,
 καλῶς δὲ ἐκείνους τὴν βασιλείῳ Ῥωμαίων ἐπὶ πολέμους ὄρμητιν,
 τὸ λοιπὸν τοῖς μὲν στρατηγοῖς τὰ τῶν πολέμων τῷ δὲ μαγίστρῳ
 διοικεῖν τὰ τοῦ παλατίου γέγονε χώρου, ὡς μηδὲν ἕτερον ἔχειν τὴν
 ἐπαρχότητα ἢ μόνην τὴν ἐπὶ ταῖς δαπάναις φροντίδα, ὡς εἰκός
 15 ἔστι γίνεσθαι κατὰ τὸ ἀναγκαῖον περὶ τε τοὺς ἐξ αὐτῆς ἄρχον-
 τας, ὡς ἔρηγ, καὶ περὶ ἐκείνους γε μὴν ὧν αὐτοὶ ἄρχειν ἐτά-
 χθησαν.

12. Εἰ δὲ τις καὶ τοὺς ἐκ τῶν προσηρῆσεων στοχασμούς,
 οὓς τινες καλοῦσι χρησμούς, ἐν ἀριθμῷ λόγων παραλαβεῖν ὑπο-
 20 μένοι, πέρας ἔλαβε τὰ Φωνητῶν τῷ Ῥωμαίῳ ῥηθέντα ποτὲ· ἐκεῖ-
 νος γὰρ ἀτίχους δοθέντας τινὰς δῆθεν Ῥωμύλω ποτὲ πατρίοις ῥή-
 μισιν ἀναφέρει, τοὺς ἀναφανδὸν προλέγοντας τότε Ῥωμαίους τὴν
 τύχην ἀπολείψειν, ὅταν αὐτοὶ τῆς πατρίου φωνῆς ἐπιλάθωνται.

1 καὶ C, sed 3 41 ἢ. 14 ἄς F, ἦν C. 19 lego ἄς. F.
 20 τὰ vulgo om. 21 immo τινὰς δοθέντας.

palatii principem aulicarum copiarum praefecit, de quo ad extremum, ut pollicitus sum, explicabo; quem ipsum magistratum haud parvum, sicuti quos στρατηλάτας vocant, praefecturae imminutiones reddidere: quippe magnifica aedificia dissoluta multis ad aedificandum sufficient. ac dum imperatores ipsi bella obiere, habuit quandam magistratus, etsi non tantam, super alias tamen omnes potentiam atque auctoritatem: ex quo autem Theodosius primus, filiorum suorum ignaviae prospiciens, lege frenum virtuti iniecit, imperatorem Romanum in bella ire per eos prohibens, deinceps quae ad bellum pertinent, ducum, quae ad palatium, magistri provincia fuere; ut nihil aliud praefectura habeat nisi solam sumptuum administrationem, quos perspicuum est fieri in obvias necessitates, inque magistratus ex illa, ut dixi, ortos, neque minus in eos quibus ipsi praepositi sunt.

12. Quodsi quis et coniecturas e praedictionibus, quae oracula a nonnullis vocantur, rationum in numero habere non recuset, exitum habuere a Fonteio Romano quondam dicta. ille enim versus quosdam olim scilicet Romulo datos patrio sermone refert, aperte praedicentes tum Romanos fortunam derelicturam, cum ipsi patriae linguae oblitii fuissent;
 Ioannes Lydus. 12

μελετήσαντα τοῦ μὲν σκοποῦ ὑπὲρ λυσιτελείας τῶν κο
σεῖν, εἰς βάρυθρον δὲ τὴν ἀρχὴν καταρροῖσαι. αὐτίκα
βασιλεὺς τῆς ἐκ τῶν ὄπλων ἰσχύος ἀφαιρεῖται τὴν ἀρχή
τῶν λεγομένων φαβρικῶν οἰονεὶ ὀπλοποιῶν φροντίδο
δημοσίου δρόμου καὶ πάσης ἐτέρας, δι' ὧν τὸ λεγόμε
μαγιστέριον. ὡς δὲ δύσεργον ἦν ἀποτρέφειν μὲν τὸν
τὰς ἐπαρχίας τοὺς δημοσίους ἵππους καὶ τοὺς αὐτο
ἐτέρους δὲ κεκτηθῆσαι τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἐξουσίαν τε
νόμος ἐτέθη θεοπλῶν ἀντέχεσθαι μὲν τὸν ὑπαρχον
σίον δρόμου φροντίδος, τὸν πρῶτον μέντοι τῶν
(πρίγκιπα αὐτὸν σήμερον συμβαίνει καλεῖσθαι) π
τὸς τῷ δικαστηρίῳ τοῦ τῶν πραιτωρίων ὑπάρχο
μονεῖν, καὶ τὰς αἰτίας ἐξερευνᾶν ὧν ἕνεκα π
παρὰ τῆς ἀρχῆς τὰ λεγόμενα συνθήματα τῷ
δρόμῳ (ταύτη καὶ κουρίωσος ὠνομάσθη ἀντὶ
οὐκ αὐτὸς μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες ὅσοι κὰν
δημοσίοις ἐφεστήκασιν ἵπποις), προσεπιγρῶ
δρόμων συνθήμασι καὶ τοῦ λεγομένου μαγίσ
αὐτῆς δυνατὸν ἀκοῦσαι τῆς διατάξεως, ἐν
σιανῶ κειμένης, ἐν δὲ τῷ νεαροῦ παροφθείσῃ

11. Οὕτως οὖν ὥσπερ δι' ὑποβάθ
νης τῆς ἀρχῆς, τοὺς μὲν στρατιωτικοὺς γ

3 πολλῶν C, sed 3 40 ὄπλων. 6
add F. 11 καλεῖσθαι add F e 3 4
προῦπογράφοντος. τῷ δρόμῳ 3 4

proposito quidem, bono rei publicae, aberra
stratum praecipitavit. namque imperator
magistratui adimit, deinde fabricarum, id
nec non cursus publici curam, et cetera
quod vocant conflatum. quae autem
praetorio equos publicos. proposito
rum vero sub potestate magistratuum
sus publici curam praet
frumentariorum (princip
adesset, et cuncta curam
impetratis a praefecto
etiam curiosus dictus
in provinciis praepos
vocant, isque primo
in vetere codice

11. Sic
catalogis in

vem-
magis
ni-
arva in-
praetorio
punico
ropior da-
sammeo co-
quod man-
a prumissum),
vocant, orna-
ccibat. segmenta

καὶ τὸν μὲν λεγόμενον χρησμὸν τοῖς περὶ μηνῶν γραφεῖσιν ἐντε-
θείκαμεν, πέρας δὲ μῦλλον ἔσχε τὰ τοιαῦτα μαντεύματα· Κόρου
γάρ τινος Αἰγυπτίου, ἐπὶ ποιητικῇ καὶ νῦν θαυμαζομένου, ἕμα
τὴν πολίτην ἕμα τὴν τῶν πραιτωρίων ἐπαρχότητα διέποντος καὶ
μηδὲν ἄλλο παρὰ τὴν ποίησιν ἐπισταμένου, εἴτα παραβῆναι θαρ-5
ρήσαντος τὴν παλαιὰν συνθήθειαν καὶ τὰς ψήφους Ἑλλάδι φωνῇ
προερεγκόντος, οὐδὲν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ καὶ τὴν τύχην ἀπέβαλεν ἢ
ἀρχή.

13. Ὡς οὖν ἔφην, τοῦ μὲν ἱπάρχου πρὸς τοῦ Ἀγούστου
ἐκ τῶν ἀρχῶν περιαιρεθέντος, τοῦ δὲ ἐπάρχου τῶν πραιτωρίων 10
τὴν ἐκείνου δύναμιν διαδεξαμένου, εἰκὸς ὀγκωθῆναι πλέον τὴν
ἀρχήν, τοῖς ὅλοις προστεθείσης καὶ τῆς τῶν πολιτικῶν πραγμά-
των διοικήσεως· οὐδὲν δὲ ἦτον ἴχνη τινα τῆς ἱππαρχίας παραπέ-
μεινεν αὐτῇ, μικρῶς τινὸς παραλλαγῆς ἐμπεσοῦσης. μανδύην μὲν
γὰρ ὁ ἑπαρχος περιεβάλλετο Κῶρον· ἐπ' ἐκείνης γὰρ τῆς νήσου καὶ 15
μόνης ἢ βαθυτέρᾳ βαφῇ τοῦ φοινικοῦ χρώματος τὸ πρὶν ἐπηρεῖτο
κατασκευαζομένη· ἢ γὰρ ἤρέμα πως ἐπὶ τὸ φλόγιον καὶ οὐ σφύ-
δρα βαθὺ ἀναπομένη πρὸς Παρθυαίων ἐξηύρηται, ὅθεν καὶ
Παρθικά τὰ φλογουβαφῇ δέσματα συμβαίνει καλεῖσθαι. ὁ δὲ μαν-
δύης χλυμῆδος εἶδος ἐστί, τὸ παρὰ τῷ πλήθει μαντίον λεγόμενον, 20
μὴ πλέον ἄχρι γονάτων ἐξ ὧμων ἤρτημένον, σηγμέντων οὐκ ἐπι-
βαλλομένων τῷ μανδύῃ, τῶν δ' ἐν ἡμῖν λεγομένων ταυλιῶν ἀντὶ
τοῦ πτυχίων· ἐκείνων γὰρ ἐπιτιθεμένων οὐκ ἐξῆν ἑτέρω ἢ μόνῳ
χρησθαι τῷ Καίσαρι. σηγμένα δὲ τὰ χρυσοσημα Ῥωμαίοις

15 Κῶρον vulgo.

21 ἢ addit F.

22 δ' add F.

quod oraculum, ut vocant, nostro de mensibus tractatui inseruimus. exi-
tum vero utique haec vaticinia habuere: postquam enim Cyrus quidam
Aegyptius, quem ob poesin etiamnum admirantur, praefectura urbis et
praetorii simul fungens, neque aliud quicquam praeter poesin sciens, et
veterem consuetudinem transgredi ausus est decretaque Graeco sermone
protulit, cum Romana lingua fortunam quoque magistratus amisit.

13. Magistro equitum, ut dixi, ab Augusto e magistratibus exem-
pto, eiusque potestate ad praefectum praetorio delata, necesse fuit magis
efferi magistratum, armis adiuncta civilium rerum administratione: ni-
hilo vero minus vestigia quaedam magistri equitum muneris, parva in-
tercedente mutatione, ei manserunt. mandyen enim praefectus praetorio
gerebat Coam (illa quippe insula, eaque sola, arte saturatori puniceo
colore inficiendi celebris olim fuit: nam qui flammeo quasi propior cla-
riorque, a Parthis inventus est; unde etiam parthica pelles flammeo co-
lore tinctae dicuntur. est autem mandyes chlamydis genus, quod man-
tium vulgus appellat, ab humeris haud altius quam ad genua promissum),
non segmentis sed sinibus, quas taulias (tabulas) apud nos vocant, orna-
tam: illis enim ornare vestem nomini nisi uni Caesari licebat. segmenta

ἔθος καλεῖν, ὡς προέφαμεν. τοιαύτη μὲν ἡ χλαμύς, παραγώδης δὲ χιτῶν κατιπόρηρος, καὶ ζωστήρ ἐκ φοινικοῦ δέρματος, ἐφ' ἑαυτὸν μὲν ἀνυκεκολλημένος, ἐξ ἄκρων δὲ τῶν πλευρῶν εἰς λεπτήν καταρραφὴν ἐσπουδασμένος, καὶ σεληνίσκον μὲν ἔχων τινὰ ἐξ ἐδώ-
 5 νύμων χρυσῶ πεποιημένον, ἐκ δὲ τῆς ἐτέρας γλωσσίδα τινὰ ἤγουν διάβλημα, χρυσοτελὲς καὶ αὐτό, εἰς βύτρος σχῆμα πεποιημένον δι' ἣν ἐν τῇ περὶ μηνῶν συγγραφῇ ἀποδεδιώκαμεν αὐτίαν ὑπερ-
 διάβλημα ἀπὸ δεξιᾶς φερόμενον καὶ ἐπὶ τὸν σεληνίσκον βαλλόμε-
 10 νον διαζώνουσι τὸν περιτιθέμενον ἀσφαλῶς, περόνης καὶ αὐτῆς χρυσοῦς ἐνδυκνούσης τὸν ἱμάντα καὶ συναπτούσης τὸν βότρον τῷ σεληνίσκῳ. φίβουλον αὐτὴν πατρίως οἱ Ῥωμαῖοι καὶ βύλτεον τὸν ζωστήρα λέγουσι. τὴν δὲ ὄλην κατασκευὴν τοῦ περιζώματος οἱ Γάλλοι καρταμέραν, ἣν τὸ πλῆθος καρτύλαμον ἐξ ἰδιωτείας ὀνομάζει. ὅτι δὲ οὐ Ῥωμαϊκὸν τοῦτ' ἐστὶν ῥημάτιον, μάρτυς ὁ Ῥω-
 15 μαιὸς Βάρρων ἐν βιβλίῳ περίπτῳ περὶ Ῥωμαϊκῆς διαλέκτου, ἐν ᾧ διαρθροῦται ποῖα μὲν τις λέξις ἐστὶν Αἰολικῆ ποῖα δὲ Γαλλικῆ, καὶ ὅτι ἐτέρα μὲν ἡ Θυόσκιον ἄλλη δὲ Ἐτρούσκιον, ὧν συγχυθει-
 σῶν ἡ νῦν κρατούσα τῶν Ῥωμαίων ἀπετελέσθη γωνή.

14. Τοιαύτη μὲν τῆς ἀρχῆς ἡ παρ' αὐτοῖς καλουμένη
 20 παρατοῦρα, ἀντὶ τοῦ στολῆ· ὄχημα δὲ ὅποιον ἴσμεν, καὶ θῆκαι. οὕτω δὲ τὸ λεγόμενον τῷ πλήθει καλαμάριον ἐκείνοι λέγουσιν·

12 δειζώματος C: corr F. 13 καρταμέρα et in Varrone et alibi frustra quaesivi. suspicor autem hanc vocem desiderari in lib. 4 de Ling. Lat. § 24, ubi mendose legitur: *postea succederunt Galli e ferro sub id vocabulum etc.* F.

autem aureos clavos Romani solent appellare, ut supra diximus. haec chlamys. accedebant paragaudis, tunica purpurea, et balteus e corio puniceo, sibiimet agglutinato, ex imis vero lateribus tenui sutura subtiliter elaboratus, habensque in sinistra parte lunulam quandam auream, in altera autem lingulam sive insertorium, pariter auream, in uvae formam elaboratam, ob eam quam in opere de mensibus rettulimus rationem; quae quidem lingula a dextra iuncta lunulaeque imposita firme cingit gerentem, fibula, et ipsa aurea, lorum mordente uvamque cum lunula coniungente. fibulam illam Romani patrio sermone, et balteum cingulum vocant. totum vero cinguli ornatum Galli cartameram, vulgus ignorantia cartalamum appellat. Latinum non esse hoc vocabulum, testis est Varro Romanus, in libro quinto de Lingua Latina, in quo explicat quae-
 nam vox Aeolica, quae nam Gallica; atque aliam esse Thuscorum, aliam Etruscorum, quibus inter se mixtis quae nunc habetur Romanorum lin-
 gua confata est.

14. Haec magistratus paratura, ut illi vocant, id est ornatu: currus vero, qualem scimus, et thecae. sic autem illi vocant, quod vulgus calamarium; quod quidem splendoris tantum causa (ea magnitudine ex auro ductum erat) centum auri libras pendere creditum est. aliud vero

ὅπερ ὄγκου καὶ μόνου χάριν εἰς τόπον τοιοῦτον χρυσήλατον κατε-
 σκεύαστο· ἑκατὸν ἔχειν χρυσοῦ λίτρας ὑπέληπται. ἕτερον δὲ ἔξ
 ἀργυρίου βαθὸν πρὸς ὑποδοχὴν κοινοῦ μέλανος ἐξυπηρετεῖται τῷ
 δικαστηρίῳ (καλλικλίον αὐτό, οἰονεὶ κναθίσκον, ἀπὸ τοῦ κάλυκος
 καλεῖσθαι νόμος), καὶ κἀνθυρος ὡς λεκάνη τις ἔξ ἀργύρου, ἐπὶ 5
 τρίποδος ἀργυρέου, καὶ κρατὴρ ὑπὲρ τῶν τὰς ἐμπροθέσμονας δίκας
 ἐν τῷ δικαστηρίῳ λεγόντων κείμενος· περὶ οὗ μακρηγορεῖν ἀηδὲς
 εἶναι κρινῶν ἔξ ἀνάγκης ἀναλαβεῖν τὴν ἀφήγησιν συνωθοῦμαι,
 ἐκείνῳ προλέγων, ὡς εἰσὶν ἔτι καὶ νῦν πορθμίδες τρεῖς τῇ ἀρχῇ
 πρὸς τὰς ἀντιπόρθμους διαπεραιώσεις ἐκ τῆς βασιλίδος ἐπὶ τὰς 10
 γείτονας ἠπείρους. βάρκας αὐτὰς ἀντὶ τοῦ δρόμωνας πατρῴως
 ἐκάλεσαν οἱ παλαιότεροι, καὶ κήλοκας οἶον ταχινάς, ὅτι κέλεφ
 κατ' αὐτοὺς ὁ ταχὺς λέγεται, καὶ σαρκιναρίας ἀντὶ τοῦ ὀλκάδου,
 ὅτι σάρκινα κατ' αὐτοὺς τὸ ἄχθος καλεῖται. τοιαῦτα μὲν τινα καὶ
 ταῦτα· πρὸς δὲ τὸ προκειμένον ἐπανέλθωμεν. 15

15. Νόμος ἦν (καὶ γὰρ ἕρτι παρεφθάρη) τοὺς μὲν ἀπὸ
 ψήφων τῆς ἀρχῆς ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν τὰς δίκας λέγοντας μετὰ ἔφε-
 σιν αὐθις ἐπὶ τὴν βρχὴν ἐμπροθέσμως αὐτὰς κατὰ τὸν ἔκκλητον
 νόμον ἀναπέμπειν, τοὺς δὲ ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτικῶν δικαστηρίων ἀπὸ
 ψήφων αὐτῶν ἐπὶ τὴν βασιλείαν, κἀκείνας μὲν καλεῖσθαι τεμπο- 20
 ραλίας ἀντὶ τοῦ ἐμπροθέσμονας, τυτὰς δὲ σάκρας οἰονεὶ θέας,
 διὰ τὸ, ὡς ἔφην, πρὸς τὴν βασιλέως ἀκρόασιν μετέκκλητον ἀνα-
 πέμπεσθαι. Θαῦμα μέγιστον καὶ πανευδαίμονος πολιτείας τεκμή-

2 ἑκατὸν γὰρ ἔχειν? 4 αὐτῶ C. 13 αὐτὰς C. 16 ἀπὸ —
 ἀρχῆς. post λέγοντας haec ponenda censeo. F. 19 τοὺς F, τὰς C.

profundum argenteum vas in auditorio erat, communi atramento reci-
 piendo serviens (caliculus, id est parvum poculum, a calice appellari so-
 let), nec non cantharus (quasi patina quaedam) argenteus, in tripode
 argenteo, et crater, iique illorum ergo qui temporales causas in iudicio
 dicebant; qua de re prolixè dicere odiosum reputans, necessitate enar-
 rationem repetere cogor, illud praedicens, esse etiamnum naviculas tres
 magistratui ad transfretandum ex imperatoria urbe in vicinas terras.
 barcas illas, id est currentes, patrio sermone antiquiores vocabant, et
 celoces, id est celeres, quia celer eorum lingua ὁ ταχύς, et sarcinarias,
 id est onerarias, quia sarcina eorum sermone onus vocatur. hactenus de
 hoc: ad propositum revertamur.

15. Lex erat (etenim nuper interiit) ut qui in provinciis causas
 dicerent, a sententiis magistratus post appellationem iterum eas, intra
 praestitutum tempus, iuxta legem de appellationibus, ad magistratum
 mitterent; qui autem in archaeoticis dicasteriis, ab horum sententiis ad
 imperatorem; et illae quidem temporales vocari solebant, haec autem sa-
 crae, quia, ut dixi, ad imperatoris audientiam post appellationem mitte-
 bantur: res summa digna admiratione, et fortunatissimae rei publicae in-

ριον. βασιλεὺς Ῥωμαίων ὑπέμενε χαμαιζήλου δικαστοῦ λειτουργίαν ἐπίστασθαι καὶ κρίνειν πράγματα ἴσως καὶ σφόδρα γλίσχρης ὑποθέσεως ἀνεχόμενος, καθάπερ ὁ ἡμερωτάτος ἡμῶν βασιλεὺς διὰ τὴν περὶ τοὺς ἐπὶ κρούους στοργήν, καίτοι τὰ πλείστα κατὰ πολεμίων ἀγροπνῶν καὶ προκινδυνεύειν ἡμῶν διὰ σπουδῆς ἔχων, εἰ μὴ σφαλερωτέραν ἡμῖν τὴν εἰρήνην ὁ δῆμος θεηλάτοις διχονοίαις ἀναπτόμενος ἀπετέλει, ὧν ἕνεκα βαρυτέραν τὸ δημόσιοι δαπάνην ἐπίσταται πρὸς φυλακὴν τῆς εἰρήνης ἢ πρὸς ἀναχακτισμὸν τῶν πολεμίων. ἔνθα ἢ τῶν λεγομένων νόβων ἀναλωμάτων ἀφορμὴ καὶ
 10 στένωσις τῶν ἀναγκαίων. εἰ γὰρ τοὺς ἔμπροσθεν βεβησιλευκότας ῥησιτύνη διέλυσε, πῶς ἔν ἡρέμησεν οὗτος, ὑπὸν μὲν μηδὲ ὄλως χαλῶμενος, τροφῆς δὲ χάριν μηδὲ ἄρτου ξηροῦ πρὸς κόρον ἀπτόμενος;

16. Τῆς τοιαύτης οὖν συνηθείας ἤδη πρότερον εἰς τρυφήν
 15 ἀναλυθείσης, καὶ τῶν ἔμπροσθεν ἅμα τοῖς ὄπλοις καὶ αὐτὴν τὴν μέχρι λόγων φροντίδα τῶν κοινῶν ἀποπτυσάντων, νόμιος ἐφοίτησε τὸν ὑπαρχον ἀκροῦσασθαι τῶν σακρῶν διατυπῶν, πρῶγμα καὶ μετὰ τὴν ἐναλλαγὴν ἀρκοῦν ἐπιδειξῆαι τὴν οὖσαν αὐτῷ τὸ πάλαι θεϊότητα. λευχέμιον μὲν γὰρ ὁ ὑπαρχος ἐπὶ τοῦ βήματος, καὶ
 20 τάξις ἁρμοδία ὡσαύτως ἐσταλένη μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τῶν δικῶν κύριοι λαμπροφανεῖς, καὶ σιγὴ κατασκέπουσα τὸ δικαστήριον, καὶ ῥητόρων οἱ διαφανέστατοι ἀξίας ἑορτῶν ἀμπεχόμενοι στολάς, καὶ ὁ τρίπους ἐν μέσῳ τοῦ ἀκροατηρίου, ἐξηρημένον

6 διχονοίας C.

7 ἡς C.

9 ἔνθεν?

dicium. imperator Romanorum humilis iudicis munus subire, et lites vel minutissima forte in re iudicare non recusabat, quemadmodum mansuetissimus noster imperator amore in cives, quamvis plurimum contra hostes vigilans, ad pericula pro nobis subeunda intentus. utinam periculosiorem nobis pacem non reddat populus, fatalibus discordiis incensus, ob quas maior ex aerario sumptus ad pacem custodiendam quam ad hostes domandos erogatur. inde impensorum, quae nova vocantur, origo, et rerum necessariarum angustiae. nam si priores imperatores inertia fregit, quo tandem modo hic quiescat, quem ad vitam sustentandam ne sicco quidem pane ad satietatem vescentem somnus omnino non relaxet?

16. Haec igitur consuetudo cum iam antea mollitiei cessisset, et priores principes una cum armis vel sermone tenuis curam rei publicae aspernati essent, lex prodiit, constituens ut praefectus praetorio sacras causas audiret: res vel post immutationem ad pristinam suam divinitatem declarandam sufficiens. candida scilicet cum veste in tribunali praefectus praetorio, et congruum cum eo officium pari ornatu, nec non ipsi causarum domini splendidissimi, et silentium tegens iudicium, et oratorum clarissimi, dignas festis diebus vestes gerentes, et tripus medio in

ὅπερ ὄγκου καὶ μόνου χάριν εἰς τόπον τοιοῦτον χρυσοῦν κατε-
 σκεύαστο· ἑκατὸν ἔχειν χρυσίου λίτρας ὑπέλληται. ἕτερον δὲ ἕξ
 ἀργυρίου βαθὴ πρὸς ὑποδοχὴν κοινοῦ μέλανος ἐξυψηρεῖται τῷ
 δικαστηρίῳ (καλλίκλιον αὐτό, οἰονεὶ κυαθίσκον, ἀπὸ τοῦ κάλυκος
 καλεῖσθαι νόμος), καὶ κἀνθαρος ὡς λεκάνη τις ἕξ ἀργύρου, ἐπι-
 5 τρέποδος ἀργυρίου, καὶ κρατὴρ ὑπὲρ τῶν τὰς ἐμπροθέσμους δίκας
 ἐν τῷ δικαστηρίῳ λεγόντων κείμενος· περὶ οὗ μακρογορεῖν ἀηδὲς
 εἶναι κρίνων ἕξ ἀνάγκης ἀναλαβεῖν τὴν ἀφήγησιν συνωθῶμαι,
 ἐκεῖνο προλέγων, ὡς εἰσὶν ἔτι καὶ νῦν πορθμίδες τρεῖς τῇ ἀρχῇ
 πρὸς τὰς ἀντιπόρθμους διαπεραιώσεις ἐκ τῆς βασιλίδος ἐπὶ τὰς 10
 γείτονας ἡπείρους. βάρκας αὐτὰς ἀντὶ τοῦ δρόμουνας πατριῶς
 ἐκάλεσαν οἱ παλαιότεροι, καὶ κήλοκας οἶον ταχινάς, ὅτι κέλερ
 κατ' αὐτοὺς ὁ ταχὺς λέγεται, καὶ σαρκιναρίας ἀντὶ τοῦ ὀλκάδας,
 ὅτι σάρκινα κατ' αὐτοὺς τὸ ἄχθος καλεῖται. τοιαῦτα μὲν τινα καὶ
 ταῦτα· πρὸς δὲ τὸ προκείμενον ἐπανέλθωμεν. 15

15. Νόμος ἦν (καὶ γὰρ ἄρτι παρεφθάρη) τοὺς μὲν ἀπὸ
 ψήφων τῆς ἀρχῆς ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν τὰς δίκας λέγοντας μετὰ ἔφε-
 σιν αἰθῆς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐμπροθέσμως αὐτὰς κατὰ τὸν ἔκκλητον
 νόμον ἀναπέμπειν, τοὺς δὲ ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτικῶν δικαστηρίων ἀπὸ
 ψήφων αὐτῶν ἐπὶ τὴν βασιλείαν, κἀκείνας μὲν καλεῖσθαι τεμπο-
 20 ραλίας ἀντὶ τοῦ ἐμπροθέσμως, ταύτας δὲ σάκρας οἰονεὶ θείας,
 διὰ τό, ὡς ἔφην, πρὸς τὴν βασιλέως ἀκρόασιν μετέκκλητον ἀνα-
 πέμπεσθαι. θαῦμα μέγιστον καὶ πανευδαίμονος πολιτείας τεκμή-

2 ἑκατὸν γὰρ ἔχειν? 4 αὐτῶ C. 13 αὐτὰς C. 16 ἀπὸ —
 ἀρχῆς. post λέγοντας haec ponenda censeo. F. 19 τοὺς F, τὰς C.

profundum argenteum vas in auditorio erat, communi atramento reci-
 piendo serviens (caliculus, id est parvum poculum, a calice appellari so-
 let), nec non cantharus (quasi patina quaedam) argenteus, in tripode
 argenteo, et crater, iique illorum ergo qui temporales causas in iudicio
 dicebant; qua de re prolixè dicere odiosum reputans, necessitate enar-
 rationem repetere cogor, illud praedicens, esse etiamnum naviculis tres
 magistratui ad transfretandum ex imperatoria urbe in vicinas terras.
 barcas illas, id est currentes, patrio sermone antiquiores vocabant, et
 celoces, id est celeres, quia celer eorum lingua ὁ ταχύς, et sarcinarias,
 id est onerarias, quia sarcina eorum sermone onus vocatur. hactenus de
 hoc: ad propositum revertamur.

15. Lex erat (etenim nuper interiit) ut qui in provinciis causas
 dicerent, a sententiis magistratus post appellationem iterum eas, intra
 praestitutum tempus, iuxta legem de appellationibus, ad magistratum
 mitterent; qui autem in archaeoticis dicasteriis, ab horum sententiis ad
 imperatorem; et illae quidem temporales vocari solebant, haec autem sa-
 crae, quia, ut dixi, ad imperatoris audientiam post appellationem mitte-
 bantur: res summa digna admiratione, et fortunatissimae rei publicae in-

ριον. βυσιλεὺς Ῥωμαίων ὑπέμενε χαμαιζήλου δικαστοῦ λειτουργίαν ἐφίστασθαι καὶ κρίνειν πράγματα ἴσως καὶ σφύδρα γλίσχυρης ὑποθέσεως ἀνεχόμενος, καθάπερ ὁ ἡμερωτάτος ἡμῶν βασιλεὺς διὰ τὴν περὶ τοὺς ὑπηκόους στοργήν, καίτοι τὰ πλεῖστα κατὰ πο-
 5 λεμίων ἀγροπνῶν καὶ προκινδυνεύειν ἡμῶν διὰ σπουδῆς ἔχων, εἰ μὴ σφαλερωτέραν ἡμῖν τὴν εἰρήνην ὁ δῆμος Θεηλάτοις διχονοίας ἀναπτόμενος ἀπετέλει, ὧν ἕνεκα βαρυτέραν τὸ δημόσιοι δαπάνην ἐφίσταται πρὸς φυλακὴν τῆς εἰρήνης ἢ πρὸς ἀναχακτισμὸν τῶν πολεμίων. ἔνθα ἢ τῶν λεγομένων νόβων ἀναλωμάτων ἀφορημὴ καὶ
 10 στένωσις τῶν ἀναγκαίων. εἰ γὰρ τοὺς ἔμπροσθεν βεβασιλευκότας ῥησιτῶν διέλυσε, πῶς ἂν ἠρέμησεν οὗτος, ὕπνῳ μὲν μηδὲ ὄλωσ χαλῶμενος, τροφῆς δὲ χάριν μηδὲ ἄρτου ξηροῦ πρὸς κόρον ἀπτόμενος;

16. Τῆς τοιαύτης οὖν συνηθείας ἤδη πρότερον εἰς τρυφὴν
 15 ἀναλυθείσης, καὶ τῶν ἔμπροσθεν ἅμα τοῖς ὄπλοις καὶ αὐτὴν τὴν μέγχι λόγων φροντίδα τῶν κοινῶν ἀποπτυσάντων, νόμος ἐφοίτησε τὸν ὑπαρχον ἀκροάσασθαι τῶν σακρῶν διατυπῶν, πρῶγμα καὶ μετὰ τὴν ἐναλλαγὴν ἀρκοῦν ἐπιδείξει τὴν οὖσαν αὐτῷ τὸ πάλαι θεϊότητα. λευχέμιων μὲν γὰρ ὁ ὑπαρχος ἐπὶ τοῦ βήματος, καὶ
 20 τάξις ἀρμοδία ὡσαύτως ἐσταυμένη μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τῶν δικῶν κύριοι λαμπροφανεῖς, καὶ σιγὴ κατασκεπούσου τὸ δικαστήριον, καὶ ῥητόρων οἱ διαφανέστατοι ἀξίας ἑορτῶν ἀμπεχόμενοι στολάς, καὶ ὁ τρίπους ἐν μέσῳ τοῦ ἀκροατηρίου, ἐξηρημένον

6 διχονοίας C.

7 ἡς C.

9 ἐνθεν?

dicium. imperator Romanorum humilis iudicis munus subire, et lites vel minutissima forte in re iudicare non recusabat, quemadmodum mansuetissimus noster imperator amore in cives, quamvis plurimum contra hostes vigilans, ad pericula pro nobis subeunda intentus. utinam periculosiorem nobis pacem non reddat populus, fatalibus discordiis incensus, ob quas maior ex aerario sumptus ad pacem custodiendam quam ad hostes domandos erogatur. inde impensorum, quae nova vocantur, origo, et rerum necessariarum angustiae. nam si priores imperatores inertia fregit, quo tandem modo hic quiescat, quem ad vitam sustentandam ne sicco quidem pane ad satietatem vescentem somnus omnino non relaxet?

16. Haec igitur consuetudo cum iam antea mollitiei cessisset, et priores principes una cum armis vel sermone tenus curam rei publicae aspernati essent, lex prodiit, constituens ut praefectus praetorio sacras causas audiret: res vel post immutationem ad pristinam suam divinitatem declarandam sufficiens. candida scilicet cum veste in tribunali praefectus praetorio, et congruum cum eo officium pari ornatu, nec non ipsi causarum domini splendidissimi, et silentium tegens iudicium, et oratorum clarissimi, dignas festis diebus vestes gerentes, et tripus medio in

καὶ τὸν μὲν λεγόμενον χρησμὸν τοῖς περὶ μηνῶν γραφεῖσιν ἐντε-
θείκαμεν, πέρας δὲ μᾶλλον ἔσχε τὰ τοιαῦτα μαντιόματα· Κύρου
γάρ τινος Αἰγυπτίου, ἐπὶ ποιητικῇ καὶ νῦν θαυματούμενον, ἕμα
τὴν πολιάρχου ἕμα τὴν τῶν πραιτωρίων ἐπαρχότητα διέποντος καὶ
μηδὲν ἄλλο παρὰ τὴν ποιήσιν ἐπισταμένου, εἶτα παραβῆναι θαρ-⁵
ρήσαντος τὴν παλαιὰν συνήθειαν καὶ τὰς ψήφους Ἑλλάδι φωνῇ
προερεγκόντος, σὺν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ καὶ τὴν τύχην ἀπέβαλεν ἢ
ἀρχή.

13. Ὡς οὖν ἔφην, τοῦ μὲν ἱπάρχου πρὸς τοῦ Ἀγούστου
ἐκ τῶν ἀρχῶν περιαιρεθέντος, τοῦ δὲ ἐπάρχου τῶν πραιτωρίων¹⁰
τὴν ἐκείνου δύναμιν διαδεξαμένου, εἰκὸς δγκωθῆναι πλέον τὴν
ἀρχήν, τοῖς ὄπλοις προστεθείσης καὶ τῆς τῶν πολιτικῶν πραγμά-
των διοικήσεως· οὐδὲν δὲ ἤτιον ἔχον τινα τῆς ἱππαρχίας παραπέ-
μεινεν αὐτῇ, μικρῶς τινὸς παραλλαγῆς ἐμπεσοῦσης. μανθόνην μὲν
γὰρ ὁ ἑπαρχος περιεβύλλετο Κῶον· ἐπ' ἐκείνης γὰρ τῆς νήσου καὶ¹⁵
μόνης ἢ βυθυτέρα βαφῇ τοῦ φοινικοῦ χρώματος τὸ πρὶν ἐπηρεῖτο
κατασκευαζομένη· ἢ γὰρ ἤρῆμα πως ἐπὶ τὸ φλόγιον καὶ οὐ σφύ-
δρα βαθὺ ἀναπτομένη πρὸς Παρθυαίων ἐξηύρηται, ὅθεν καὶ
Παρθικὰ τὰ φλογοβαφῇ δέρματα συμβαίνει καλεῖσθαι. ὁ δὲ μαν-
δότης χλαμύδος εἶδος ἐστί, τὸ παρὰ τῷ πλήθει μαντίον λεγόμενον,²⁰
μὴ πλέον ἄχρι γονάτων ἐξ ὤμων ἠρτημένον, σηγημένων οὐκ ἐπι-
βαλλομένων τῷ μανθόνῃ, τῶν δ' ἐν ἡμῖν λεγομένων ταυλιῶν ἀντὶ
τοῦ πτυχίων· ἐκείνων γὰρ ἐπιτιθεμένων οὐκ ἐξῆν ἐτέρω ἢ μόνω
χρησθαι τῷ Κιῦσαρι. σηγημένα δὲ τὰ χρυσόσημα Ῥωμαίοις

15 Κῶον vulgo.

21 ἢ addit F.

22 δ' add F.

quod oraculum, ut vocant, nostro de mensibus tractatui inseruimus. exi-
tum vero utique haec vaticinia habuere: postquam enim Cyrus quidam
Aegyptius, quem ob poesin etiamnum admirantur, praefectura urbis et
praetorii simul fungens, neque aliud quicquam praeter poesin sciens,
veterem consuetudinem transgredi ausus est decretaque Graeco sermone
protulit, cum Romana lingua fortunam quoque magistratus amisit.

13. Magistro equitum, ut dixi, ab Augusto e magistratibus exem-
pto, eiusque potestate ad praefectum praetorio delata, necesse fuit magis
efferi magistratum, armis adiuncta civilium rerum administratione: ni-
hilo vero minus vestigia quaedam magistri equitum muneris, parva in-
tercedente mutatione, ei manserunt. mandyen enim praefectus praetorio
gerebat Coam (illa quippe insula, eaque sola, arte saturatori puniceo
colore inficiendi celebris olim fuit: nam qui flammeo quasi propior cla-
riorque, a Parthia inventus est; unde etiam parthica pelles flammeo co-
lore tinctae dicuntur. est autem mandyes chlamydis genus, quod man-
tium vulgus appellat, ab humeris haud altius quam ad genua promissum,
non segmentis sed sinibus, quas taulias (tabulas) apud nos vocant, orna-
tam: illis enim ornare vestem nemini nisi uni Caesari licebat. segmenta

ἔθος καλεῖν, ὡς προέφαμεν. τοιαύτη μὲν ἡ χλαμύς, παραγώδης δὲ χιτῶν κατιπόρητος, καὶ ζωστήρ ἐκ φοινικοῦ δέρματος, ἐφ' ἑαυτὸν μὲν ἀνακεκολλημένος, ἐξ ἄκρων δὲ τῶν πλευρῶν εἰς λεπτήν κατωρραφὴν ἐσπουδισμένος, καὶ σεληνίσκον μὲν ἔχων τινὰ ἐξ εὐ-
 5 νόμων χρυσῶ πεποιημένον, ἐκ δὲ τῆς ἐτέρας γλωσσίδα τινὰ ἤγουν διάβλημα, χρυσοτελὲς καὶ αὐτό, εἰς βύτρος σχῆμα πεποιημένον δι' ἣν ἐν τῇ περὶ μηνῶν συγγραφῇ ἀποδεδώκαμεν αἰτίαν ὑπερ-
 διάβλημα ἀπὸ δεξιᾶς φερόμενον καὶ ἐπὶ τὸν σεληνίσκον βαλλόμε-
 10 νον διαζώνουσι τὸν περιτιθέμενον ἀσφαλῶς, περόνης καὶ αὐτῆς χρυσοῦς ἐνδυκνούσης τὸν ἱμάντα καὶ συναπτούσης τὸν βότρον τῷ σεληνίσκῳ. φίβουλαν αὐτὴν πατρίως οἱ Ῥωμαῖοι καὶ βάλτεον τὸν ζωστήρα λέγουσι. τὴν δὲ ὄλην κατασκευὴν τοῦ περιζώματος οἱ Γάλλοι καρταμέραν, ἣν τὸ πλῆθος καρτάλαμον ἐξ ἰδιωτείας ὀνομάζει. ὅτι δὲ οὐ Ῥωμαϊκὸν τουτὶ τὸ ῥημάτιον, μάρτυς ὁ Ῥω-
 15 μαῖος Βάρρων ἐν βιβλίῳ περίπτῳ περὶ Ῥωμαϊκῆς διαλέκτου, ἐν ᾧ διαρθροῦται ποία μὲν τις λέξις ἐστὶν Αἰολικῆ ποία δὲ Γαλλικῆ, καὶ ὅτι ἐτέρα μὲν ἡ Θυόσκιον ἄλλη δὲ Ἐτρούσκιον, ὧν συγχυθει-
 σῶν ἡ νῦν κρατοῦσα τῶν Ῥωμαίων ἀπετελέσθη γωνή.

14. Τοιαύτη μὲν τῆς ἀρχῆς ἡ παρ' αὐτοῖς καλουμένη
 20 παρατοῦρα, ἀντὶ τοῦ στολή· ὄχημα δὲ ὅποιον ἴσμεν, καὶ θήκι. οὕτω δὲ τὸ λεγόμενον τῷ πλήθει καλαμάριον ἐκαῖνοι λέγουσιν·

12 φεζώματος C: corr F. 13 καρταμέρα et in Varrone et alibi frustra quaesivi. suspicor autem hanc vocem desiderari in lib. 4 de Ling. Lat. § 24, ubi mendose legitur: *postea succederunt Galli e ferro sub id vocabulum* etc. F.

autem aureos clavos Romani solent appellare, ut supra diximus. haec chlamys. accedebant paragaudis, tunica purpurea, et balteus e corio puniceo, sibi met agglutinato, ex imis vero lateribus tenui sutura subtiliter elaboratus, habensque in sinistra parte lunulam quandam auream, in altera autem lingulam sive insertorium, pariter auream, in uvae formam elaboratam, ob eam quam in opere de mensibus rettulimus rationem; quae quidem lingula a dextra iuncta lunulaeque imposita firme cingit gerentem, fibula, et ipsa aurea, lorum mordente uvamque cum lunula coniungente. fibulam illam Romani patrio sermone, et balteum cingulum vocant. totum vero cinguli ornatum Galli cartameram, vulgus ignorantia cartalamum appellat. Latinum non esse hoc vocabulum, testis est Varro Romanus, in libro quinto de Lingua Latina, in quo explicat quae-
 nam vox Aeolica, quae nam Gallica; atque aliam esse Tuscorum, aliam Etruscorum, quibus inter se mixtis quae nunc habetur Romanorum lingua conflata est.

14. Haec magistratus paratura, ut illi vocant, id est ornatu: currus vero, qualem scimus, et thecae. sic autem illi vocant, quod vulgus calamarium; quod quidem splendoris tantum causa (ea magnitudine ex auro ductum erat) centum auri libras pendere creditum est. aliud vero

ἔπερ ὄγκου καὶ μόνου χάριν εἰς τύπον τοιοῦτον χρυσήλατον κατε-
 σκεύαστο· ἑκατὸν ἔχειν χρυσοῦ λίτρας ὑπείληται. ἕτερον δὲ ἔξ
 ἀργυρίου βαθὺ πρὸς ὑποδοχὴν κοινοῦ μέλανος ἐξυψηρεῖται τῷ
 δικαστηρίῳ (καλλικλιον αὐτό, οἶονεὶ κυαθίσκον, ἀπὸ τοῦ κάλυκος
 καλεῖσθαι νόμος), καὶ κάνθαρος ὡς λεκάνη τις ἔξ ἀργύρου, ἐπὶ 5
 τρίποδος ἀργυρίου, καὶ κρατὴρ ὑπὲρ τῶν τὰς ἐμπροθέσμονας δίκας
 ἐν τῷ δικαστηρίῳ λεγόντων κείμενος· περὶ οὗ μακρηγορεῖν ἀηδὲς
 εἶναι κρίνων ἔξ ἀνάγκης ἀναλαβεῖν τὴν ἀφήγησιν συνωδοῦμαι,
 ἐκείνο προλέγων, ὡς εἰσὶν ἔτι καὶ νῦν πορθμίδες τρεῖς τῇ ἀρχῇ
 πρὸς τὰς ἀντιπρόθετους διαπεραιώσεις ἐκ τῆς βασιλίδος ἐπὶ τὰς 10
 γείτονας ἡπείρους. βάρκας αὐτὰς ἀντὶ τοῦ δρόμουνας πατριῶς
 ἐκάλεσαν οἱ παλαιότεροι, καὶ κήλοκας οἶον ταχινάς, ὅτι κέλερ
 κατ' αὐτοὺς ὁ ταχὺς λέγεται, καὶ σαρκιναρίας ἀντὶ τοῦ ὀλκάδας,
 ὅτι σάρκινα κατ' αὐτοὺς τὸ ἄχθος καλεῖται. τοιαῦτα μὲν τινα καὶ
 ταῦτα· πρὸς δὲ τὸ προκείμενον ἐπανέλθωμεν. 15

15. Νόμος ἦν (καὶ γὰρ ἄρτι παρεφθάρη) τοὺς μὲν ἀπὸ
 ψήφων τῆς ἀρχῆς ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν τὰς δίκας λέγοντας μετὰ ἔφε-
 σιν αἰθῆς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐμπροθέσμως αὐτὰς κατὰ τὸν ἐκκλητον
 νόμον ἀναπέμπειν, τοὺς δὲ ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτικῶν δικαστηρίων ἀπὸ
 ψήφων αὐτῶν ἐπὶ τὴν βασιλείαν, κἀκείνας μὲν καλεῖσθαι τεμπο- 20
 ραλλίας ἀντὶ τοῦ ἐμπροθέσμονας, ταύτας δὲ σάκρας οἶονεὶ θείας,
 διὰ τό, ὡς ἔφη, πρὸς τὴν βασιλέως ἀκρόασιν μετέκκλητον ἀνα-
 πέμπεσθαι. θαῦμα μέγιστον καὶ πανευδαίμονος πολιτείας τεκμή-

2 ἑκατὸν γὰρ ἔχειν? 4 αὐτῷ C. 13 αὐτὰς C. 16 ἀπὸ—
 ἀρχῆς. post λέγοντας haec ponenda censeo. F. 19 τοὺς F, τὰς C.

profundum argenteum vas in auditorio erat, communi atramento reci-
 piendo serviens (caliculus, id est parvum poculum, a calice appellari so-
 let), nec non cantharus (quasi patina quaedam) argenteus, in tripode
 argenteo, et crater, iique illorum ergo qui temporales causas in iudicio
 dicebant; qua de re prolixè dicere odiosum reputans, necessitate enar-
 rationem repetere cogor, illud praedicens, esse etiamnum naviculas tres
 magistratui ad transfretandum ex imperatoria urbe in vicinas terras.
 barcas illas, id est currentes, patrio sermone antiquiores vocabant, et
 celoces, id est celeres, quia celer eorum lingua ὁ ταχύς, et sarcinarias,
 id est onerarias, quia sarcina eorum sermone onus vocatur. hactenus de
 hoc: ad propositum revertamur.

15. Lex erat (etenim nuper interit) ut qui in provinciis causas
 dicerent, a sententiis magistratus post appellationem iterum eas, intra
 praestitutum tempus, iuxta legem de appellationibus, ad magistratum
 mitterent; qui autem in archaoticis dicasteriis, ab horum sententiis ad
 imperatorem; et illae quidem temporales vocari solebant, hae autem sa-
 crae, quia, ut dixi, ad imperatoris audientiam post appellationem mitte-
 bantur: res summa digna admiratione, et fortunatissimae rei publicae in-

ριον. βασιλεὺς Ῥωμαίων ὑπέμενε χαμαιζήλου δικαστοῦ λειτουργίαν ὑφίστασθαι καὶ κρίνειν πράγματα ἴσως καὶ σφόδρα γλίσχρης ἐποθέσεως ἀνεχομενος, καθάπερ ὁ ἡμερώτατος ἡμῶν βασιλεὺς διὰ τὴν περὶ τοὺς ὑπὸ κήτους στοργήν, καίτοι τὰ πλείεστα κατὰ πο-
 5 λεμίων ἀγροπνῶν καὶ προκινδυνεύειν ἡμῶν διὰ σπουδῆς ἔχων, εἰ μὴ σφαλερωτέραν ἡμῖν τὴν εἰρήνην ὁ δῆμος θεηλάτοις διχονομίαις ἀναπτόμενος ἀπετέλει, ὧν ἕνεκα βαρυτέραν τὸ δημόσιοι δαπάνην ὑφίσταται πρὸς φυλακὴν τῆς εἰρήνης ἢ πρὸς ἀναχακτισμὸν τῶν πολεμίων. ἔνθα ἢ τῶν λεγομένων νόβων ἀναλωμάτων ἀφορμὴ καὶ
 10 στένωσις τῶν ἀναγκαίων. εἰ γὰρ τοὺς ἔμπροσθεν βεβασιλευκότας ἐμίστινῃ διέλυσε, πῶς ἂν ἤρεμησεν οὗτος, ὑπὸ μὲν μηδὲ ὄλως χαλῶμενος, τροφῆς δὲ χάριν μηδὲ ἄρτου ξηροῦ πρὸς κόρον ἀπτόμενος;

16. Τῆς τοιαύτης οὖν συνηθείας ἤδη πρότερον εἰς τρυφήν
 15 ἀναλυθείσης, καὶ τῶν ἔμπροσθεν ἅμα τοῖς ὄπλοις καὶ αὐτὴν τὴν μέχρι λόγων φροντίδα τῶν κοινῶν ἀποπτυσάντων, νόμος ἐφοίτησε τὸν ὑπαρχον ἀκροάσασθαι τῶν σακρῶν διατυπῶν, πρῶγμα καὶ μετὰ τὴν ἐναλλαγὴν ἀρκοῦν ἐπιδειξῆαι τὴν σῶσαν αὐτῶν τὸ πάλαι θεϊότητι. λευχείμων μὲν γὰρ ὁ ὑπαρχος ἐπὶ τοῦ βήματος, καὶ
 20 τάξις ἄρμοδία ὡσαύτως ἐσταλμένη μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τῶν δικῶν κύριοι λαμπροφανεῖς, καὶ σιγὴ κατασκέπουσα τὸ δικαστήριον, καὶ ἤπτόρων οἱ διαφανέστατοι ἀξίας ἐορτῶν ἀμπεχόμενοι στολάς, καὶ ὁ τρίπους ἐν μέσῳ τοῦ ἀκροατηρίου, ἐξηρημένον

6 διχονομίας C.

7 ἦς C.

9 ἐνθεν?

dicium. imperator Romanorum humilis iudicis munus subire, et lites vel minutissima forte in re iudicare non recusabat, quemadmodum mansuetissimus noster imperator amore in cives, quamvis plurimum contra hostes vigilans, ad pericula pro nobis subeunda intentus. utinam periculosiorem nobis pacem non reddat populus, fatalibus discordiis incensus, ob quas maior ex aerario sumptus ad pacem custodiendam quam ad hostes domandos erogatur. inde impensorum, quae nova vocantur, origo, et rerum necessariarum angustiae. nam si priores imperatores inertia fregit, quo tandem modo hic quiescat, quem ad vitam sustentandam ne sicco quidem pane ad satietatem vescentem somnus omnino non relaxet?

16. Haec igitur consuetudo cum iam antea mollitiei cessisset, et priores principes una cum armis vel sermone tenuis curam rei publicae aspersionati essent, lex prodiit, constituens ut praefectus praetorio sacras causas audiret: res vel post immutationem ad pristinam suam divinitatem declarandam sufficiens. candida scilicet cum veste in tribunali praefectus praetorio, et congruum cum eo officium pari ornatu, nec non ipsi causarum domini splendidissimi, et silentium tegens iudicium, et oratorum clarissimi, dignas festis diebus vestes gerentes, et tripus medio in

κατὰ μέσον τοῦ κανθάρου, καὶ κρατῆρ πυρακείμενος, δι' οὗ ποτὲ πληρούμενος ὁ κἀνθάρος ὑδατος τοσοῦτον ἐδίδου καιρὸν τῷ τῆς δίκης τέρμιτι ἐφ' ὅσον διὰ τινος γνόμενος τοῦ ἐνότος αὐτῷ ὑδατος διηθουμένον ὁ κύαθος ἀπηλλάττετο, καὶ ὁ λόγος τοῖς λέγουσιν ὅλως πρὸς θεῖον δικαστὴν ἀννυσόμενος. τούτων πάντων ἀπολο- 5 μένων οὐδὲ ἕγχοσ τὸ λοιπὸν ἀπέμεινε τῷ δικαστηρίῳ, τῶν συνεδρευόντων μόνον ἐν πυραβύστῳ, μετὰ γέλωτος τῶν περιεστηκότων, ὡσπερ ἐν μέμοις τινῶν δῆθεν δικῶν ἀκρωμένων. καὶ τάξις οὐδεμία ἢ μήνημα κατὰ τὸ πρόσθεν συνειδισμένον παραδηλοῦν τὸν χρόνον τῆς ἡμέρας. ὁ γὰρ τῆς τάξεως προεσθηκὸς (σοσβυ- 10 διούσβαν αὐτὸν ἀνύμισσαν οἰονεὶ ὑποβοηθόν), πραττούσης τῆς ἀρχῆς ἐστὼς ἐπὶ κορυφῆς τῶν ὑπηρετουμένων τροχίσκουσ τινὰσ οὐκ εὐτελεῖσ, ἐξ ἀργύρου πεποιημένουσ, γραφὰσ τῶν ὥρων ἔχοντασ τῆς ἡμέρας τοῖσ Ἰταλῶν ἀριθμοῖσ καὶ γράμμασιν, ἐμβριδιῶσ ἀφαιὶς ἔξαπίνης ἐπὶ τὸ ἔδαφος θροῦν ἀπετέλει σεμνόν, παραδηλοῦντοσ 15 τοῦ βαλλομένου τροχίσκου κατὰ τοῦ μυριάρου τὴν τῆς ἡμέρας ὥραν. (17) καὶ τούτου τοῦ σεμνοῦ καὶ οὕτωσ ἀξιοπρεποῦσ σχήματος ἀπολομένου, οἷα τῆσ ἀρχῆσ ἢ μηδ' ὅλωσ ὀρωμένησ ἐπὶ τοῦ βήμιτοσ ἢ κατὰ τοὺσ νόμοσ τοῦ Καππαδόκου, περὶ οὗ ὕστερον ἐροῶ, ἐν κοιτῶνὶ τινὶ λαθανούσης, οὐδεὶσ τὸ λοιπὸν ἀξιόλογοσ 20 παρηλθεν ἐπὶ τὴν τάξιν οὕτωσ ἀπερριμμένην καὶ μῦλλον αἰσχύνην ἢ τιμὴν τινὰ τῷ προσιόντι φέρονσαν. συγκατέπεσεν οἷν ἑαυτοῖσ τὰ πράγματι, καὶ προσευτελίσθη παρὰ πάνσιν ἢ πρώτη καὶ ἀνίσχοῦσα τῶν ἀρχῶν, καθ' ὄντιναοῦν καιρὸν ἐπὶ τὴν ἀλλὴν εὐτελεῖσ

auditorio, suspensio in medio eius cantharo, appositusque crater; quo cum olim aqua impleretur cantharus, tantum temporis dabat causae transigendae quanto, aqua infusa per gnomonem quandam perfluente, crater vacnabatur; et dicentium oratio tota ad divinum iudicem conversa. quae omnia interiere, ut ne vestigium quidem eorum in iudicio exinde manserit, iudicibus nunnisi in occulto, cum risu adstantium, quasi in mimis causis quasdam audientibus. neque est ullum officium, neque, quod prioris erat consuetudinis, indicium tempus diei indicans. nam officio praepositus (subadiuvam eum vocabant, id est ὑποβοηθόν), munere fungente magistratu, apparitorum in fronte stans, globulos quosdam hand viles, ex argento factos, horas diei Italorum numeris literisque inscriptos, cum gravitate marmorcum in pavemento subito demittens strepitum ciebat, iacto trochisco horam diei splendide indicante. (17) atque hac veneranda tamque decora institutione sublata, quippe magistratu vel omnino ne apparente quidem in tribunali vel secundum leges Cappadocis, de quo post dicturus sum, in cubiculo quodam latente, nemo porro egregius vir ad officium accessit adeo abiectum ac dedecus potius quam honorem accedenti afferens. itaque cuncta simul corrucere; elevatusque prae omnibus primus atque eminentissimus magistratum, quocumque tempore in aulam nulla observantia arcessitus est, qui antea

έλκομένη, τὸ πρὶν μηδέποτε, μήτεγε πάσης τῆς βουλῆς προτρε-
χούσης ἐν τοῖς λεγομένοις σιλεντίοις, ἐπὶ τῆς αὐτῆς φαινομένη
κατὰ τὸ πρόσθεν εἰρημένον, τελευταία μὲν πασῶν εἰσιούσα τῶν
ἀρχῶν, πρώτη δὲ προϊούσα, τῆς βασιλέως εἰκόνας ἀντ' αὐτοῦ
5 παραπεμπούσης αὐτήν, ἔνθεν τοῦ πρώτου τῶν λεγομένων σιλεν-
τιαρίων (ἄμισσιονάλιος καλεῖται) ἕξ ἑωθινοῦ πρὸς τῆς βασιλείας
πρὸς αὐτήν στελλομένου καὶ γονυπετιῶς προτρέποντος ἐπὶ τὴν αὐ-
λὴν παρελθεῖν· ἥ δὲ μόγις καὶ ἀπαξιούσα τὸν σκυλμὸν ἐκινεῖτο.

18. Ὑπόλοιπον περὶ τῆς τάξεως κατὰ λεπτὸν ἀρηγήσα-
10 σθαι, πόσοις τε καὶ ποίοις συμπληροῦνται καταλόγοις, ἔθη τε καὶ
νόμους ἀπαριθμήσασθαι. πέπεισμαι γὰρ ἤδη μὴδὲ μνήμην τινα
σώζεσθαι τῶν ἄρτι διαπεσόντων, ἀπαιδευτῶν οἷα καὶ μηδεμίαν
πεῖραν δικαστηρίου παρειληφῶτιον ἐπεμβαινόντων τοῖς ποτὲ μόγις
πρὸς τῶν ἐμπειροτάτων καὶ πρὸς γῆρας ἤδη σεμνοφανῆς ἀφικόμε-
15 νων μετ' εὐχῆς χειριζομένοις. νόμος γὰρ ἦν, οὐ ψιλῶς ἀλλ' ἐν
γράμμασι, μηδενὶ πάντελῶς ἐπιτρέπων ἐπὶ τὸ τοῦ βοηθοῦ ἀναβαλ-
νειν φρόντισμα, πρὶν ἂν γένους τε μετριότητι καὶ λόγων ἐλευθερίῳ
πυρασκευῇ κοσμούμενος καὶ ἔνατον ἐνιαυτὸν ἐπὶ τῆς δέλτου δια-
πρέψας, δι' ὅλης τε ἑλθῶν τῆς τῶν πραγμάτων πείρας καὶ τὴν
20 ἀπὸ τῆς νεότητος τόλμαν εἰς ἐπιεικίαν μεταβαλὼν, τιμῆς οὕτω
σεμνῆς καὶ δόναμιν οὐ μικρὰν ἐχούσης καὶ κέρδος εἰς χιλίους ποτὲ
συναγόμενον χρυσοῦς ἄξιος εἶναι φανείη.

1 εἰ μὴ γε. F. an μήτι γε? cf. μὴ γούθ c. 22.

15 lego

ψιλός. F.

nunquam nisi in silentiis quae vocant, toto praecurrente senatu, in aula apparebat, postremus omnium magistratum, ut supra diximus, ingrediens, primusque egrediens, imperatoris effigie ipsius loco comitatus, mane inde imperatore primum silentiariorum (admissionalis vocatur) ad eum mittente, qui flexis genibus eum, ut in aulam veniret, invitabat; ille autem vix, et quod vexationem se indignam putabat, movebatur.

18. Restat ut de officialibus accurate explicemus, quos et quibus catalogis comprehendantur, consuetudinesque et mores enarremus. etenim persuasum habeo, iam ne memoriam quidem eorum qui nuper interierint superesse, quippe cum homines ignari, neque ullum iudicii usum habentes, iis insultent quae olim peritissimi ac venerandum iam ad senectutem proveci cum votis vix tractaverint. lex enim erat, eaque scripta, nemini prorogatus ad munus adiutoris ascendere permittens, priusquam et generis honestate et liberalium literarum copia ornatus, novemque annos in codicillo (inter exceptores) egregie versatus atque omnem rerum usum adeptus, invenili quoque audacia in modestiam mutata, honoris tam splendidi, potestate non parva et lucro olim mille aureorum gaudentis, dignus videretur.

19. Ἄλλ' ἴσως τῶν ἀναγνωσομένων οἱ νουνεγέστεροι οὐκ ἔξω λόγον καταδραμοῦνται φήσοντες "τί δὴ ποτε περὶ τῶν ἐπισήμων τῆς ἀρχῆς ὑποσχόμενος εἰπεῖν, μὴ καὶ βηξίλων καὶ πελέκων καὶ κλημάτων ἐμνημόνευσας; ταῦτα γὰρ ἦν τῷ ἱπάρρχῳ τὸ πάλαι, ἀντ' ἐκείνου δὲ τῶν πραιτωρίων ὑπαρχῶν ὁ πρῶτος τῶν βασιλέων 5 ἦτοι Καισάρων χειροτόνησεν." ἦν μὲν οὖν, φημί, καὶ ταῦτα γνωρίσματα τῶν πραιτωρίων ὑπαρχῶν ἄχρι Δομετιανοῦ. αὐτὸς δὲ Φοῦσκον τοῦνομι τῆς ἀρχῆς προστησόμενος ἐγγὺς ὄλην τὴν τῆς ἱππαρχίας μῆμην ἀπήλειψε, μὴ πλέκων, μὴ βήξιλλα μηδὲ τὰ λεγόμενα κλήματα καταλιπών. τὸ γὰρ ἐπὶ τοῦ πυρόντος τῷ πριγ-10 κπι κλήμα φερόμενον οὐδὲν ἕτερον παρὰ τὴν προσηγορίαν διωσώζει τῆς ἀρχαιότητος. πάλαι γάρ, καὶ νῦν δὲ παρὰ τοῖς τῶν ὄπλων στρατεύμασιν ἐπιφέρεται ὁ τῶν λεγομένων βιάρχων πρῶτος ῥάβδον κλήματι ἐξ ἀργύρου πεποτημένῃ περιπελεγμένην, πρὸς τιμῆς τοῦ ποτὲ τιμηθέντος Διονύσου, ὡς ἐν τοῖς περὶ μηνῶν ἀποχρόντως 15 ἡμῖν ἀνήρεται. πλέκων δὲ μόνῳ τῷ ὑπᾶνω καὶ ταῖς ὀπατικαῖς ἀρχαῖς τῶν ἐπαρχιῶν καταλλοίπειν ὁ χρόνος ἐναλλαγεί, ἴσως ἑρῳθρούσιος καὶ τούτου τοῦ γνωρίσματος τὴν ὑπατον ἀφελέσθαι τιμῆν. βήξιλλα γὰρ αὐτὸς μόνος ὁ Καῖσαρ ἔχειν τὸ λοιπὸν γνωρίζεται· τίνι δὲ ταῦτα, ἐν τῷ περὶ μηνῶν ἐπεδείξαμεν. κενόδοξος γὰρ ὢν ὁ Δο-20 μετιανὸς τοῖς νεωτερισμοῖς ἔχαιρεν· ἴδιον δὲ τυράννου ἀνατρέπειν τὰ πάλαι καθεστηκότα. ὕθεν οὐ μόνον τὴν ἐπαρχότητα τῶν πραι-

2 δὴ F, δέ vulgo. 8 γῆν C, ut saepius γ pro τ. F. 11 οὐδέ-
τερον vulgo. 12 παρὰ τοῖς F, παρ' αὐτοῖς C. 16 πέλκι C.
17 ἐναλλαγεί F, ἐναλλαγῆς C.

19. At fortasse prudentiores lectorum haud absurde occurrent, dicentes "quid tandem, de insignibus magistratus dicere pollicitus, non et vexillorum et securium et palmitum mentionem fecisti? haec enim magistro equitum olim finere, pro quo praefectum praetorio primus imperator sive Caesarum creavit." fuere igitur, inquam, et haec praefectorum praetorio insignia ad Domitianum usque: is autem cum Fuscum quendam praefecturae praeposuisset, totam fere magistri equitum muneris memoriam exstinxit, non securim, non vexilla, neque palmites quos vocant, relinquens. nam qui hodie a principe fertur palmes, nihil praeter nomen de antiquitate servat. quippe ut olim, ita etiamnum apud armatam militiam primus biarchorum, quos vocant, virgam palmitis ex auro facto circumplicatam gestat, in honorem quondam culti Bacchi, quemadmodum in opere de mensibus sufficienter exposuimus. securim autem soli consuli et consularibus provinciarum magistratibus mutata aetas reliquit, erubescens forte et hoc consulatum ornamento spoliare. nam vexilla quidem nunc solius imperatoris insignia; quae qualia sint, in opere de mensibus ostendimus. quippe in inanibus gloriam quaerens Domitianus innovationibus gaudebat: proprium autem tyranno antiqua instituta evertere. itaque non modo de praefecturae praetorii vetere honore detraxit, verum

τωρίων τῆς οὔσης αὐτῇ τὸ πρὶν τιμῆς ἐξημίωσεν, ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν πολλαρχον ἔξουσίαν τό γε εἰς αὐτὸν ἦγον διεσπάθησε, δύο πρὸς τοῖς δέκα ὑπάρχους πόλεως ἀνθ' ἑνός, ὡς δὴ καθ' ἕκαστον τμήμα τῆς Γῶμης, προχειρισάμενος.

5 20. Οὐκ ἦν δὲ καταγώγιον ὠρισμένον ἀνέκαθεν οὐδεμιᾶ τούτων τῶν ἀρχῶν, οὐκ ἐπὶ τῆς πρώτης, οὐκ ἐπὶ τῆς καθ' ἡμᾶς βασιλίδος, ὡς ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀλλ' ἐπὶ τῶν οἰκείων ἐδρῶν ὁ τὴν ἀρχὴν ἔπων ἔπραττε. καὶ τοῦτο ἄχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς Λέοντος διέμεινεν, ἐφ' οὗ Κωνσταντῖνος τὴν ὑπαρχον ἔχων τιμῆν, ἀνήρ
10 εὐπατριδῆς, ἐκ Μαζακῆς μὲν καὶ αὐτὸς ὀρηθηθεὶς, ἀνάλογον δὲ τὴν ἀρετὴν τῇ κακίᾳ τοῦ πονηροῦ Καππαδόκου κεκτημένος, διὰ λόγων τε ἄριστα καὶ διαφερόντως τῶν παρ' Ἰταλοῖς τότε μάλιστα τιμωμένων ἡγμένος, ἀγορὰν ἐδείματο διαπρεπεστάτην, Λέοντος αὐτὴν προσαγορεύσας, ἐν ἧ καὶ τὴν προαγωγὴν ἐκείνου ψηφίδι
15 κατεγράψατο. ταύτην, ὡς εἶπον, αὐτὸς οἰκείοις ἀναλώμασι κατασκευάσας, οἷα γειννῶν τῷ χωρίῳ καὶ Ρούφῳ τῷ καθ' ἡμῶς πάππος γενόμενος, παρεχώρησε τῇ ἀρχῇ, δίδιταν εὐτελεῖ καὶ σφρονα πρὸς Θεραπειαν τοῦ κατὰ καιρὸν τὴν ἀρχὴν ἐκδεχομένου κατασκευούσας, πρῶγμα πίσσης ἀποδοχῆς ἄξιον. ἡ πρώτη καὶ
20 ἀνέχουσα τῶν ἀρχῶν, ἡ μόνῃ τῷ σκήπτρῳ παραχωροῦσα, ἐπὶ μικρᾶς... οὕτως ἦν παρὰ τοῖς παλαιοτέροις τὰ τῆς τρυφῆς ἡμελημένα, οἱ μόνῃς ἀπέλανον τῆς τῶν ὑποτελῶν εὐδυνμίας.

8 lego διέπων. F. an ἔχων?
οὕτως aliquid excidisse. F.

17 ἐν τῇ C.

21 patet ante

et praefecturam urbis, quantum quidem in ipso fuit, dilaceravit, duodecim pro uno praefectos urbis, singulos videlicet singulis Romae partibus, constituens.

20. Nulli vero horum magistratum initio, ut nunc, certum domicilium fuit, neque in prima neque in nostra imperatoria urbe; sed in suis sedibus, qui magistratum gerebant, munere fungebantur. atque hoc usque ad Leonem nostrum mansit, sub quo Constantinus, vir claro genere, e Mazaca quidem et ipse oriundus, virtute autem improbi Cappadocis pravitate aequiparans, literis quoque, ac praecipue iis quas tum Itali maxime colebant, optime eruditus, cum praefecturam praetorii gereret, curiam iudicalem splendidissimam condidit, Leonisque appellavit, in qua et electionem illius tessellis descripsit. hanc suo, uti diximus, sumptu exstructam, utpote vicinus loco, et Rufi nostrae memoriae avus, modicum magistratui modestumque domicilium concessit, succedentem tum in magistratu colens, remque fecit summa laude dignam. primus summusque magistratum, qui soli sceptro cedebat, in parva... adeo quae ad luxum pertinebant, neglecta apud veteres erant, qui sola civium laetitia perfruerentur.

21. Σέργιος δὲ ὕστερον ἐκ τῶν δικανικῶν ῥητόρων, ἀνὴρ σοφιστῆς καὶ διὰ τοὺς λόγους αἰδέσιμος Ἀναστασίῳ τῷ χρησιῷ, τὴν εἰρημένην δίαιταν ὑπερῶν φορτώσας καταγωγῆ τὸ μὲν σῶφρον ὑπερεῖδε, μελῶνα δὲ τρυφὴν τῆς ἀρχῆς ἤδη μυρινομένης εἰσήγαγεν, οὐ προδωρῆσας (οὐδὲ γὰρ ἀνθρωπίνης φύσεως τὸ 5 ἐσόμενον στοχάζεσθαι) φωλεὸν τῷ Καππαδόκῃ κατασκευάζειν. τῷ γε μὴν βαλανεῖο τῆς διαίτης ἠρέκεσθη, ἐπὶ γοῦν αὐτοῦ τιμήσας τὸ μέτριον. ὁ δὲ Καππαδόκης (τίς δὲ οὗτος, μικρὸν ὕστερον ἐρῶ) ἐνοσκήψας τῇ ἀρχῇ τὴν μὲν πύλαιαν καὶ οὕτω σεμνὴν τῆς ἀρχῆς δίαιταν ταῖς φύλαξι τῶν θεραπεόντων αὐτοῦ παρεχώρησεν, αὐτὸς 10 δὲ ἐπὶ τῆς ὑπερῶς κατακοιταζόμενος, οὐρου καὶ ἀφρόδου περισκοποῦντος τὸν κοιτῶνα, γυμνὸς ἐπὶ τῆς κλίνης ἐξεκέχυτο, πάντας τοὺς ἀπὸ τῆς τάξεως ὡσεὶ πονηροὺς οἰκέτας πρὸ τοῦ κοιτῶνος παραφυλάττειν ἐγκληνόμενος, αὐτὸς δὲ τοὺς ἀρέσκοντας ἐπιλεγόμενος καὶ τοῖς θηριωδιεστάτοις τῶν οἰκετῶν, βαρβάρους καὶ λύκοις 15 ταῖς ψυχαῖς ἕμα καὶ ταῖς προσηγορίαις, πρὸς τιμωρίαν ἐκτιθέμενος. τρυφῶν οὖν ἐκτύπως, τὸ πύλαι βαλανεῖον εἰς ἔπαυλιν ὑποζυγίων μεταθέμενος ταῖς ἀγέλαις τῶν ἵππων εἰς μέρος βραχὺ παρεχώρησεν, ἕτερον δὲ ἐπὶ τοῦ ἀέρος κρεμιάσας βαλανεῖον, καὶ τὴν φύσιν τῶν ὑδάτων εἰς ἔψος ἄτακτον ἀναρρεῖν συνωθήσας, 20 ἐλούετο ἐν αὐτῷ οὕτως ὡς προτετραγῶδηται. εἶτα ἐκεῖθεν τὰ τε ἀέρος τὰ τε γῆς τὰ τε νηκτὸ πάντα μετὰ τῶν ἀπανταχόθεν οἴνων κατέπινε, καὶ μυρταῖς συνδιεφθεῖρετο μίξισιν ἀδιακρίτοις αὐτὸς· ἐπὶ τῆς γλαυμύδος θειριστρίῳ ὡσεὶ κρηδέμῳ τὴν κεφαλὴν περι-

24 lego ἐπὶ τε. F.

21. Postea vero Sergius, unus forensium oratorum, sôphista, quem propter doctrinam optimus Anastasius verebatur, memorato domicilio deversorii molem imponens modestiam neglexit, maioremque luxum languescente iam magistratu introduxit, non praevidens (neque enim humanae naturae, futurum divinare) lustrum se Cappadoci exstruere. balneo tamen domicilii contentus fuit, in eo utique modestiam colens. at Cappadox (quis vero hic, paulo post dicam) cum in praefecturam irruisset, antiquum adeoque venerabile magistratus domicilium phalangibus ministrorum suorum permisit: ipse vero in supra illa parte cubans, urina et stercore circum cubile spectantibus, nudus in lecto extendebatur, apparitorum quemvis, veluti improbum servum, ante cubile praestolari iubens, quosque eligere ei visum, ferocissimis servorum, barbaris et lupis animis simul et nominibus, poena afficiendos tradens. luxurians igitur mirum in modum, vetus balneum, in stabulum iumentorum mutatum, gregum equorum parvae parti permisit; aliud autem in aëro, aquarum natura ad enormem altitudinem adscendere coacta, balneum suspendit, in quo tragico illo, quo diximus, more lavabatur. inde porro terrestria aëreaque ac natantia omnia cum vinis undique advectis devorabat, et mille promiscuis coitibus simul ipse consumebatur; cumque super chla-

δεσμών, καὶ τὰς τριῶν ἐνειλῶν τῇ καλύτερῃ ὡς Πομπηίου πα-
 ρόσιτος κατὰ τὸν Πλούταρχον ἢ τῶν ἄλλων εἰπεῖν ὡς οἱ τῆς σκηνης
 ἄρχοντες, διεβαστίζετο ἐπὶ τὰς αὐλὰς ὡς αὐτὸς κατασκευάσεν ἐαυ-
 τῷ· ὧν εἴ τις θέλοι τὴν ἄσπιον καὶ τὴν τῶν κτισμάτων διεξιέναι
 5 τῷ λόγῳ λαμπρότητα, Σωσῆτριος ὁμοῦ καὶ Ἀμάσιος καὶ τῶν
 ἄλλων μανσώλειά τε καὶ πυραμίδας, καὶ ἄλλα ὅσων οἱ τὰς
 Αἰγυπτιακὰς ἀναγράφοντες ὑπερηφανίας μνημονεύουσι, μέτρια
 καὶ φιλοσοφοῦσι πρόποντα καταυλήματα λέγων οὐ σφαλῆσεται.

22. Ὑπόλοιπὸν ἐστὶ κατὰ τὸ πρόσθεν ἐπηγγελμένον περὶ
 10 τῆς τάξεως εἰπεῖν, ποία τέ τις ἦν ποτὲ παρὰ τῷ ἱππάρχῳ καὶ ποία
 γέγονε μετ' ἐκείνον ὑπὸ τῶν πραιτωρίων ἑπάρχῳ, περὶ τε τῶν
 ἐν αὐτῇ καταλόγων προσηγοριῶν τε καὶ λειτουργιῶν, περὶ τε ἐθῶν
 καὶ συμβόλων καὶ τῶν ἐν τοῖς συνταττομένοις χώραις ῥημάτων,
 καὶ ἁπλῶς ὅσα ἡμῶν ἄχρι τηρούμενα τῆς ἀρχῆς ἐλαττωθείσης καὶ
 15 τῆς ὑπηρετουμένης αὐτῇ τάξεως συμπεσοῦσης παραπόλλωλεν, ὅπως
 μὴ τοῖς ἴχνησι τῆς ἀρχαιότητος καὶ αὐτῇ ἢ τῶν ἀρετῶν μνήμη,
 μὴ γοῦν γράμμασιν ἀναφερομένη, παντελῆ λάχῃ τὴν ἀναίρεσιν.
 τέως δὲ περὶ τῶν ὑπολοίπων τῆς πολιτείας ἀρχῶν καὶ τὸ δὴ πέρας
 ἰδιῶν τινα περὶ τῆς τάξεως λόγον ἐκθήσομαι· οὐδὲ γὰρ εὐπρεπές
 20 ταῖς ἀρχαῖς τοὺς ἀρχομένους συναριθμεῖν.

5 σεσώστριον ὁμοῦ καὶ ἄσπασιν C. τοῖς ἄλλοις C. 13 lego
 σχημάτων. F. 16 lego σὸν τοῖς. F. 20 τοῦ ἀρχομέ-
 νου vulgo.

myde caput aestiva veste quasi vitta cinxisset, capillosque calyptrae,
 veluti Pompeii parasitus secundum Plutarchum, sive, ut verum dicamus,
 veluti scenae magistri, involvisset, in aulas, quas ipse sibi aedificaverat,
 ferebatur; quarum si quis luxuriam velit et aedificiorum magnificentiam
 describere, Sesostris una Amasisque et aliorum mausolea ac pyramides,
 et quaecunque alia commemorant qui Aegyptiorum superbiam literis
 prodidere, modesta ac philosophos decencia domicilia appellans non
 fallitur.

22. Restat, quod supra promisimus, ut de officio explicemus, quale
 quondam sub magistro equitum fuerit, et post illum quale sub praefecto
 praetorii exstiterit, nec non de catalogis eiusdem appellationibusque et
 muneribus, deque consuetudine et instrumentis institutisque ad chartarum
 compositionem spectantibus, atque omnino quae ad nos usque servata,
 imminuto magistratu, et officio quae ei apparebat collapsa, una interi-
 ere, ne cum vestigiis antiquitatis ipsa quoque virtutum memoria, quippe
 literis non mandata, penitus exstinguatur. interim vero reliquos rei
 publicae magistratus persequar, ac postremo scilicet proprium de officio
 libellum componam: neque enim convenit magistratibus officiales annu-
 merare.

23. Πάντα τὰ ὄντα καὶ γίνεται καὶ ἔστι κατὰ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν, τὰ μὲν ὄντι ὡς ἔστι, τὰ δὲ γινόμενα οὐκ ὄντα μὲν αἰεὶ οὐδὲ ὡσαύτως ἔχοντα, διὰ δὲ τῆς γενέσεως ἐπὶ τὴν φθορὰν, εἴτα ἐξ ἐκείνης ἐπὶ τὴν γένεσιν ἀναστρέφοντα, καὶ τὸ εἶναι μὲν ἀθάνατον, τὸ δὲ μεταβύλλεσθαι ἄλλοιότερον· εἰς ἑαυτὰ γὰρ 5 ἀναχωροῦντα τῇ μὲν οὐσίᾳ ἔστι, τῇ δὲ φθορᾷ γίνεται, τηρούσης αὐτὰ τῆς φύσεως παρ' ἑαυτῇ προουούσης τε αἰδίς εἰς τοῦμφανές κατὰ τοὺς ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ τεθέντας ὅρους. ταῦτά φησιν ὁ λόγος διὰ τὴν ἀρχέτηπον τῆς καθ' ἡμῶς πολιτείας ὕψιν, ἐφ' ἧς ἴσμεν πρὸ πάσης ἀρχῆς τὴν τοῦ ἱπάρχου δύναμιν, ὡς εἴρηται, 10 γενέσθαι· εἴτα ὡς ἀπαλιφεῖσα ἐκείνῃ τῷ χρόνῳ εἰς τὴν ὑπαρχον μετεφεύη τιμῆν. αὐτῆς δὲ τὸ πολίτευμα παραλαβοῦσης, αἰδίς ἢ βασιλεία εἰς τὴν τοῦ ἱπάρχου περίεστη χρεῖαν· καὶ προῆλθεν εἰς τὸ μέσον, μῦλλον δὲ προηέχθη ὑπὸ τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως ἢ πρὶν ἀπαλιφεῖσα δι' ἐτέρας προσηγορίας ἀρχή, κατὰ μηδὲν μὲν 15 ἀποδέονσα τῆς οικείας ὑποστάσεως, μείζονι δὲ δυνάμει καὶ προσθήκῃ τῶν οὐκ ὄντων αὐτῇ τὸ πρὶν ὠχρομένην.

24. Καὶ μηδεὶς πρὸς τὸ καινὸν τῆς προσηγορίας ἀποπηδάτω· εἰ γὰρ ἀπίδοι ἐμμελῶς εἰς τὰ πράγματα, οὐδὲ αὐτὴν τὴν ἐπωνυμίαν τῆς ἀρχῆς διαφωνοῦσαν πρὸς ἑαυτὴν εὐρήσει. ὁ μὲν 20 γὰρ ἱππαρχος παρῆν αἰεὶ τῷ ῥῆγι ἢ τῷ μονάρχῳ, τῆς μὲν ἱπικῆς δυνάμειος ἡγούμενος, τῆς δὲ αὐτῆς πάσης προεστῆκώς, ὥστε ὁ

4 εἴτε vulgo.

εῖ — εῖ?

11 et 15 ἀπολοιφεῖσα vulgo.

23. Omnia quae sunt, et gignuntur et sunt secundum boni naturam: partim quippe sunt, ut sunt; partim vero gignuntur, neque semper sunt, neque eadem manent, sed per ortum ad interitum sive ab hoc ad ortum vertuntur; quatenus sunt, immortalia, quatenus autem mutantur, a semet diversa: in semet enim redeuntia quoad substantiam sunt, quoad interitum vero gignuntur, natura ea apud se servante, iterumque in lucem proferente iuxta leges a rerum officio constitutas. haec commemoramus ob antiquam rei publicae nostrae faciem, in qua scimus ante omnes magistratus magistri equitum potestatem, sicuti diximus, fuisse, deinde quomodo illa tempore extincta in praefecturam praetorii abierit. qua administrante rem publicam, accidit ut rursus magistro equitum imperator indigeret; processitque in medium, seu potius a rerum natura productus est, deletus olim alio nomine magistratus, neque quicquam eorum quae propria illi fuerant non tenens, et maiori potestate, additisque quae antea non fuerant, firmata.

24. Ac nemo propter nominis novitatem a nobis dissentiat: etenim si recte consideraverit rem, ne ipsam quidem appellationem magistratus a semet discrepare reperiet. nam magister equitum semper aderat regi aut singulare imperium tenenti, equestrium copiarum dux totique

λεγόμενος κατὰ νεωτέραν προσηγορίαν μάγιστρος οὐδὲν ἕτερον ἢ ἵππαρχός ἐστι· τῆς δὲ μεταβολῆς τοῦ ὀνόματος αἰτία ἢ τῆς πλείονος ἔξουσίας ἐπικράτεια γέγονε. τὸ γὰρ μάγιστρος ὑψιφικίων ὄνομα οὐδὲν ἦττον ἠγούμενον τῶν αὐλικῶν καταλόγων σημαίνει, ὥς πρόεφαμεν, ἐν οἷς ἢ τε ἱππικὴ καὶ ἢ πειζομάχος δύναμις τῆς βασιλείας θεωρεῖται, εἰς μυρίους συναγομένη πολεμιστίας. καὶ τοῦτο μὲν μόνον εἶχεν ὁ ἵππαρχος τὸ προνόμιον, ὃ δὲ μάγιστρος τὸ πλέον, τῆς βασιλείας εἰς τοσοῦτον ἕψος ἀνεχθείσης· τότε μὲν γὰρ μόνην τὴν Ἰταλίαν ἐκέκτηντο Ῥωμαῖοι, νῦν δὲ θεοῦ προῖ-
10 σταμένον πᾶσαν ὁμοῦ γῆν τε καὶ θάλασσαν ἔχουσιν.

25. Καὶ ὅστις μὲν οὖν ὠνομάσθη τὴν ἀρχὴν μάγιστρος, οὐκ ἔχω λέγειν τῆς ἱστορίας σιγώσης· οὐδὲ γὰρ πρὸ Μαρτινιανῶ, ὃς ἦν ὑπὸ Λικινίῳ μάγιστρος, ἄλλου τινὸς προσηγορίαν ἢ ἱστορία παραδίδωσιν. αὐτοῦ δὲ τούτου ὑπὸ Λικινίῳ ὁ Κωνσταντίνος τὴν
15 ὅλην τῆς βασιλείας μόνος κατασχὼν ἔξουσίαν Παλλάδιον μάγιστρον τῆς αὐλῆς ἐχειροτόνησεν, ἄνδρα συνετὸν καὶ Πέρσας Ῥωμαίοις πρότερον καὶ Μαξιμιανῶ τῷ Γαλερίῳ διὰ πρεσβείας φιλό-
20 φρων καὶ τῆς καθόλου ἱστορίας ἀσφαλῆς διδύσκαλος, δι' ὧν αὐτὸς ἐπὶ τοῦ λεγομένου μαγιστηρίου ἀνεγράψατο.

26. Προῆλθεν οὖν ἢ δύναμις ἐπὶ πλέον τῆς ἀρχῆς· οὗ

16 αὐλῆς] αὐτῆς C.
18 ὀμηρομένοις C.

17 recentior manus φιλιώσαντα.

aulae praefectus; quare qui recentiori nomine magister appellatur, nil aliud nisi magister equitum est; mutati autem nominis causa fuit maior potestas illi attributa. quippe magistri officiorum nomen aequae aulicorum catalogorum ducem, ut praediximus, significat, quibus cum equestres tum pedestres imperatoris copiae, numero decem milia armorum, continentur. et hoc quidem uno constabat magistri equitum potestas: at magister potior, imperio ad tantam altitudinem evecto. tum enim solam Italiam possidebant Romani: nunc autem, deo gubernante, omnem simul terram mareque tenent.

25. Quis vero primus magister nominatus sit, dicere nequeo tacentē historia: neque enim ante Martinianum, qui sub Licinio magister fuit, alius cuiusquam nomen historia prodit. sub hoc ipso autem Licinio Constantinus, solus tota imperii potestate potitus, magistrum aulae Palladium creavit, virum prudentem, qui Persas Romanis et Galerio Maximiano antea legatus conciliaverat. cupientes vero succedentes deinceps ad nos usque magistros non ignorare satis docebit Petrus ille in omnibus excelsus et universae historiae certus auctor, in iis quae de magisterio quod vocant conscripsit.

26. Crevit igitur potestas magistratus: etenim non tantum depre-

μόνον γὰρ τὰς τῶν ἔθνων πρεσβείας ὑφ' ἑαυτῶν τελούσας ὁ μάλιστα ἔχει πιστεύεται, τὸν τε δημόσιον δρόμιον, καὶ πλῆθος ἐμβριθεῖς τῶν πάλαι μὲν φρουμενταρίων νῦν δὲ μαγιστριανῶν, τὴν τε τῶν ὄπλων κατασκευὴν καὶ ἔξουσίαν, ἀλλ' ἔτι καὶ τὴν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, καὶ διαφερόντως Πέτρος οὗτος ὁ πολὺς, 5 ὁ μηδενὶ ταῖς ἀρεταῖς κατὰ μηδὲν δεύτερος. διασώζει μὲν γὰρ καὶ φρουρεῖ τὴν αὐλήν, καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν οὐκ ἀποπτύει μεγαλειότητα, ἣν ἔγγυς ἀπολομένην ἀβελτερίᾳ τῶν πρὸ αὐτοῦ, οἷα σοφὸς καὶ διὰ παντὸς τοῖς βιβλίοις προσυνέχων, ἀποκαθίστησι. τοὺς δὲ νόμους εἰδὼς εἴπερ τις ἄλλος, οἷς ἔξ ἀπαλῶν ὀνύχων 10 ἀνετρέφη, συνηγορῶν τοῖς δεομένοις, ἄρχων τε μέγιστος καὶ ἀξίαν ὄφρὸν τῆς ἔξουσίας ἀνατείνων ἐδείχθη, καὶ δικαστὴς ὀξὺς καὶ τὸ δίκαιον κρίνειν εἰλικρινῶς ἐπιστάμιμος, κατὰ μηδὲν αὐτὸν ἐπταῖζούσης τῆς τύχης. πρῶος μὲν γὰρ ἔστι καὶ μελίχιος, ἀλλ' οὐκ εὐχερὴς οὐδὲ πρὸς τὰς αἰτήσεις ἔξω τοῦ νόμου καμπτόμενος, 15 ἀσφαλὴς δὲ ὁμοῦ καὶ προβλέπων τὰς ὁρμὰς τῶν προσιόντων, μηδένα καιρὸν ταῖς ῥαθυμίαις παραχωρῶν, τὴν μὲν νύκτα τοῖς βιβλίοις τὴν δὲ ἡμέραν τοῖς πράγμασιν ἐκκείμενος, μηδὲ αὐτὴν τὴν μέχρι τῆς αὐλῆς ἐκ τῆς οἰκίας ἐν ὁμίλῳ διασπρίζων ἀπλῶς, ζητήμασι δὲ λογικοῖς καὶ ἀπηγγήσεισι πραγμάτων ἀρχαιοτέρων μετὰ 20 τῶν περὶ ταῦτα σχολαζόντων εἰλούμενος. καὶ καιρὸς οὐδεὶς αὐτῷ διδασκῶν ἔστιν ἀμέριμος, ὡς τοὺς τῶν λόγων ἐξηγητὰς δεδιέναι τὴν πρὸς αὐτὸν ἐντυχίαν· πράγμασι γὰρ αὐτοὺς καὶ στροφαῖς

11 ἐνετρέφη?

16 προδύτων C.

17 μηδὲν ἔκαιρον C.

18 ἐγκείμενος F.

cationes populorum magistro creduntur, et cursus publicus, et gravis multitudo magistrianorum, qui olim frumentarii dicti sunt, et fabricae potestasque armorum, verum et civilium insuper rerum administratio, ac praecipue Petro illi clarissimo, virtutibus nulla in re cuiquam secundo. conservat enim custoditque aulam, nec Romanam respuit magnificentiam, quam paene extinctam priorum iuscitia, utpote sapiens et libris usque deditus, restituit. leges autem, si quis omnino, callens, quibus a teneris unguiculis imbutus est, petentium defensorem se ac summum magistratum, dignamque potestate gravitatem, idemque acutum se iudicem et nudae iustitiae in iudicando cultorem ostendit; neque eum unquam facilem fortuna reddidit. mansuetus enim est et humanus, at non levis; neque precibus a lege flectitur, sed firmus simul est, praevidetque adeuntium conatus. nullum vero tempus remissionibus concedens nocte libris, die negotiis vacat; quin domo in aulam iens, non quolibet sermone contentus, quaestionibus literatis et antiquarum rerum commemoratione cum harum studiosis tenetur. neque est ullum ei tempus doctrinarum incuriosum, ut literarum doctores occursum eius metuant: angustiis enim eos dolisque implicat, modeste sciscitans, ut lo-

περιβάλλει, μετρίως ἐπελέγχων ὡς λέγοντο μόνον, οὐκ εἰσὶ δὲ τοιοῦτοι ὅποιους αὐτοὺς ἡ γῆμη διαθρῦλεῖ. ἐμοὶ δὲ μάλιστα σκοποδινίας οὐ μικρὰς ἀνακινεῖ ἡ πρὸς αὐτὸν σιγήθαι· χαίρω γὰρ αὐτῷ, ὅτι καλὸς ἅμα καὶ ἡλεῦθερος καὶ τέφρου καὶ κορυφῆς 5 ἐκτὸς ἀστεῖός τε καὶ κοινός· ἀλλ' ἐπισείει μοι, ὡς εἴρηται, φροντίδας οὐ μικράς, μηδὲν ὦν ἐπίστασθαι δοκῶ προτείνων εἰς ζήτησιν, τὰ δὲ παντελῶς ἠγνοημένα παρεισάγων, ὥστε με τὰς πυσῶν ἰσχυροτάτας εὐχὰς μελετᾶν, μηδεμίαν αὐτὸν ἄβατον ἐμοί, ὥσπερ εἶωθεν, ἐπιροῖσθαι θεωρίαν.

- 10 27. Τσοούτων ἀρχόντων τῶν ἐπὶ τῆς Ῥώμης τῷ νόμῳ γνωρίζομένων μνήμην ἢ κωδίκου ἱστορία ἐκ προοιμίων ποιεῖται τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας ἄχρι τῆς Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως τελευτῆς. κόμηται γὰρ λαογιτιῶνων (Ἴταλοι λέγουσιν ἀντὶ τοῦ προεστῶτα τῶν τῆς βασιλείας θησαυρῶν) καὶ κόμηται πριβάτων 15 (ἀντὶ τοῦ τῶν ἰδίῃ πως τοῖς βασιλεῦσι προσηκόντων) οὐκ ἂν τις ἐν ἀρχόντων ἀριθμῆσαι ποτε καταλόγῳ, Θεραπόντων δὲ· προυγωγῆς ἄρχουσι πρεπούσης ἀξιοῦνται, κατὰ δὲ τὸ δοκοῦν τῇ βασιλεῖα πρόσφατον ἔχουσι καὶ λανθάνουσαν τὴν γένεσιν, ὥσπερ ὁ λεγόμενος πατριμῶνιος, ἀντὶ τοῦ γύλαξ τῆς ἰδίῃ πως ἀνηκούσης 20 τῷ βασιλεῖ καὶ τυχὸν ἐκ προγόνων περιουσίας, ὃν καὶ αὐτὸν εὖ πρὶν ἀριθμούμενον Ἀναστάσιος ὁ πάντῃ ἔμφρων ἀνεστῆσατο, διάκρισιν, ὥσπερ εἶωθει, περνοῶν τοῖς πράγμασιν, ὅπως μὴ συγχύσει κάμνοιεν.

13 lego ὡς Ἴταλοι. F.

16 lego οὐδὲ γὰρ προαγωγῆς. F.

quantur modo: non sunt autem isti tales quales eos fama circumfert. mihi vero praecipue caligines non parvas movet eius consuetudo: etenim delector eo, quia bonus simul et liberalis remotaque stolidi arrogantia comis communisque est: verum, ut dixi, sollicitudines haud parvas mihi incutit, nihil eorum quae scire videar investigandum proponens, sed prorsus ignota protrahens; quare ego omnium vehementissimas preces meditor, ne quam inexpertam mihi, ut solet, quaestionem proferat.

27. Tot magistratus, Romae lege constitutos historia, ab incunabulis rei publicae Romanae ad Anastasii imperatoris obitum, in universum commemorat. nam comitem largitionum (ut Itali dicunt, id est thesauris imperii praepositum) et comitem privatarum (id est peculiarium quodammodo imperatoris facultatum) nunquam, opinor, magistratibus aliquis, sed ministris annumerabit: neque enim electione magistratibus conveniente dignantur, sed pront videtur imperatori, subito occulteque prodeunt, veluti qui patrimonio dicitur (id est custos peculiarium quodammodo imperatoris ac forte a maioribus relictarum facultatum), quem et ipsum antea ignotum in omnibus prudens Anastasius instituit, discrimen, ut solebat, rebus excogitans, ne confusae laborarent.

28. Μετ' ἐκείνον δὲ Ἰουστίνου ἐν ἡσυχίᾳ βιοῦντος καὶ μηδὲν νεώτερον ἔξευρόντος, ὁ μετὰ ταῦτα, ἀδελφίδους αὐτῷ γενόμενος, πᾶν δ' τι χρήσιμον περιποιεῖν τοῖς κοινοῖς ἐπιειγόμενος, ὅλην τε τὴν ὄφρον τῆς ἀρχαίας ὄψεως ἀνακαλούμενος, πρῶτον μὲν ἔξευρε τὸν λεγόμενον τῆς Σκυθίας ὑπαρχον. σοφὸς γὰρ ὢν, 8 καὶ διὰ τῶν βιβλίων εὐρῶν ὡς εὐδαίμων μὲν ἢ χῶρα τοῖς χρήμασιν ἰσχυρὰ δὲ τοῖς ὅπλοις ἔστι τε νῦν καὶ πάλαι γέγονεν, ἦν πρῶτος ἰλῶν σὺν Δεκεβάλλῳ τῷ Γετῶν ἡγησαμένῳ Τραιϊανὸς ὁ πολλὰς πεντακοσίας μυριάδας χρυσοῦ λίτρων, διπλασίας δὲ ἀργύρου, ἐκπωμάτων ἄνευ καὶ σκευῶν τιμῆς ὄρον ἐκβεβηκότων ἀγγελῶν τε 10 καὶ ὄπλων, καὶ ἀνδρῶν μαχιμωτάτων ὑπὲρ πενήκοντα μυριάδας σὺν τοῖς ὅπλοις Ῥωμαίοις εἰσήγαγεν, ὡς Ἀκρίτων παρῶν τῷ πολέμῳ δισχυρίσατο, συνεῖδεν αὐτός, κατὰ μηδὲν Τραιϊανοῦ παραχωρῶν, περιώσασαι Ῥωμαίοις ἥδη ποτὲ ἀφηνιάζουσαν τὴν βορείαν. καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν εἰ πάντα κατ' εὐχὰς προῆλθεν αὐτῷ· οὐδὲ 15 γὰρ Τραιϊανὸν τοῖς ὅπλοις ἐζήλωσε μόνον, ἀλλ' αὐτὸν Ἀὔγουστον τῇ περὶ θεῶν εὐσεβείᾳ καὶ τρόπων μετριότητι καὶ Τίτον τῇ καλοκαγαθίᾳ, Μάρκον δὲ τῇ συνέσει παρώδησεν. (29) ὡς ἔφθην εἰπὼν, προῦγι τοίνυν ἔπαρχον ἐπόπτην τῶν Σκυθικῶν δυνάμεων, ἀφορίας αὐτῷ ἐπαρχίας τρεῖς τὰς πασῶν ἐγγὺς ἐμπορωτάτας, 20 Κερασιίδα τὴν καθ' ἡμᾶς Κύπρον, ἀπὸ Κύπριδος κατὰ τὸν μῦθον τιμηθείσης ἐν αὐτῇ μεταβυλοῦσαν τὴν προσηγορίαν, Κυ-

1 Ἰουστινιανοῦ C.
10 τε F, δὲ C.
17 θεῶν C.

7. ἦν add F.
12 ὁ Κρίτων F.

8 τῷ F, τῶν C.
13 μηδένα vulgo.

28. Post illum vero cum in otio egisset Iustinus, neque quicquam novi repperisset, qui deinde successit, sororis eius filius, utile quodvis parare rei publicae festinans omnemque antiqui status splendorem revocans, primum quidem, quem praefectum Scythiae vocant, excogitavit. nam cum esset sapiens, et scripta volvens repperisset regionem cum opibus fortunatam tum armis validam et nunc esse et olim fuisse, (quam cum primum cum Decebalo Getarum rege summus princeps Traianus viciisset, quinquagies centena milia auri ac duplicem argenti librarum numerum, praeter pocula et vasa quovis pretio maiora, gregesque et arma, virorum autem bellicosissimorum plus quinquies centena milia una cum armis, Romanis abduxit, quemadmodum Crito, qui bello interfuerat, affirmavit), ipse nulla in re Traiano cedens Septentrionem, qui iam aliquando iugum abiecerat, Romanis servare constituit. nec mirari licet ei omnia e voto cecissse: neque enim Traianum tantum armis aemulatus est, verum ipsum Augustum pietate in deum morumque modestia, et Titum integritate, et Marcum prudentia superavit. (29) igitur, ut modo dixi, praefectum Scythicarum copiarum moderatorem creat, additis tribus omnium fere ditissimis provinciis, Cerastide, quae nunc mutato nomine a Cypride, secundu: fabulam in ea culta, Cyprus vocatur,

ρίαν τε ὕλην σὺν ταῖς Ἰωνίσι νήσοις, ὡς ἄρτι τελοῦσας ὑπὸ τῆν
 πρώτην τῶν ἀρχῶν, ὥσπερ τὰς ἄλλας ὑπύσας, συνείδεν ὁ βουσι-
 λὸς χωρισθείσας αὐτῆς τελεῖν ὑπὸ τῷ Σκεθίῳ ἐπάρχῳ· καὶ φέ-
 ρον ἴδιον ἀπένευε πρὸς δικαστήριον καὶ τάξιν ὕλην, ὥσει σπιν-
 5 θῆρά τινα τῶν ἐν Λιπάρῃ κρατήρων ἀνάψας ἐκ τῆς ἐπιρχώτητος,
 πολλὰ καὶ ὁμαλοῦ χρηστὰ τοῖς κοινοῖς τεχνησάμενος. τὴν τε
 γὰρ μεγίστην καὶ δευτέραν ἐξουσίαν αὐτὸς καὶ μόνος οὐ μετρίως
 ἐκούφισε πόνων, διελὼν τὰς φροντίδας τῶν πραγμάτων ἄρχουσι
 πολλοῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς εὐχειρίστον κατέστησε τὰς ἀρχάς, καὶ
 10 τοῖς φιλοπράγμοσι τὴν λύσσαν ἐμέτρησε. γλίσχρον δὲ νομίσας μὴ
 καὶ τὴν πολικρχίαν ἀπαλλάξαι μοχθημάτων οὐ μικρῶν, καὶ τοῦτο
 τὸν Τίτον ἐκμιμούμενος, τὸν οὐρβανὸν πραιτώρα τοῖς ἄρχουσι
 παρεισήγαγεν, ἀρκεῖν οἴόμενος τῷ πολιάρχῳ τὴν πάντῃ σοφούσαν
 τοῦ δήμου διχόνοιαν, καὶ μετ' αὐτούς, μᾶλλον δὲ πρὸ αὐτῶν
 15 κατὰ τὴν ἀρχιούτητα, ὡς προέφαμεν, τὸν λεγόμενον κναισιτώρα,
 ἀντὶ τοῦ τῶν βιωτικῶν ἐγκλημάτων λρευνάδα σεμνύτατον.

30. Ὡσπερ ἀρχέτεπον εἶδος ἢ μονάς, παράδειγμα δὲ μο-
 νάδες ἔν, οὕτως ἐν προοιμίῳς ἢ καὶ ἡμῶς εὐδαίμων πόλις τῆς
 τότε πᾶσαν ὑπεροχὴν ἐκβεβηκυίας Ῥώμης ἐνομισθῆ. ὄθεν ὁ
 20 Κωνσταντῖνος οὐδαμοῦ πρὸ τῆς ἐπ' αὐτῆ κωνσεκρατίωρος (οὗτω
 δὲ τὴν ἀποθέσειν Ῥωμαῖοι προσαγορεύουσι) Ῥώμην νέαν δείκνυ-
 ται καλῶν, κίστρα δὲ καὶ αὐτὴν ἴσα ταῖς ἄλλαις τῶν χωρῶν·

1 ἄρτι.] ἀντὶ vulgo.
 καὶν τούτῳ?

11 ἀπαλλάξῃ vulgo.
 14 τῷ δήμῳ C.

μικρὸν C.

Cariaque tota cum Ioniis insulis; quas, cum antea sub summo magistra-
 tum, sicut ceterae omnes, fuissent, ab eo seiunctas imperator Scythiae
 praefectum tenere voluit; propriumque redditum constituendo iudicio et
 totum officium concessit, quasi scintillam quandam Liparae craterum e
 praefectura praetorii accendens, multa simul rei publicae utilissima me-
 ditatus. quippe tum amplissimam secundamque potestatem ipse solusque
 non parum sublevavit laboribus, rerum administrationem in multos magi-
 stratus dispertiens; tum etiam facilliora iis munera reddidit, litiumque
 amantibus furorem est moderatus. parvum autem putans, nisi et prae-
 fecturam urbis molestiis haud levibus liberaret, in hoc quoque Titum
 imitatus, praetorem urbanum magistratibus adiecit, sufficere praefecto
 urbi omnia concutientem populi discordiam reputans; nec non post illos,
 (seu potius, si antiquitatem spectes, ante illos, ut supra rettulimus,) quae-
 sitorem quem vocant, id est rerum capitalium investigatorem gra-
 vissimum.

30. Quemadmodum originalis species monas, exemplum autem mo-
 nadis unum, sic felix nostra civitas Romae, tum super omne culmen
 eminentis, initio putabatur. unde Constantinus ante eius consecrationem
 (ita autem apotheosin Romani dicunt) nullibi eam Romam novam, sed
 castra, pariter ceteris locis, ipsam quoque appellavit: cuius rei argu-
 Ioannes Lydus.

καὶ τούτων ἂν τις ἐπιστήσεται τοῖς ἐλέγχοις, εἰ ταῖς διαλύσει
 Κωνσταντίνου, ὡς αὐτὸς οἰκεία φωνῇ γράψας ἀπολλέλοιπεν, ἐν-
 τεύξεται. εἰκόνα τοίνυν καὶ στοχασμὸν ἀμυδροῦ παραδείγματος
 εἶναι κρήνων αὐτὴν πρὸς ἐκείνην, δύο πραιτῶρων ἀρκεσθῆναι
 συνεῖδε διὰ τὸ τῶν οἰκητόρων μέτριον καὶ τῶν πραγμάτων σμικρὸν. 5
 ἐκ τῆς γάλαγγος οὖν τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ πραιτῶρων τὸν τουτηλά-
 ριον προχειρίζεται ... τὸν μὲν Κωνσταντιανὸν τὸν δὲ μάλισταρον
 τοῦ κήσσου ἐπιφημίσας, οἷον εἰ ἄρχοντι τῶν ἀρχετύπων συμβο-
 λαίων, ὅτι κῆσον μὲν τὴν ἀπογραφὴν τῶν ἀρχείων, ῥέγεστα δὲ
 λέγουσι· καὶ σκρίβαν μὲν ἐκείνῳ (ἀντὶ τοῦ ὑπογραφέα), κην- 10
 σουάλης δὲ τούτῳ (ἀντὶ τοῦ ἀρχαιοφύλακας) ὑπηρετεῖσθαι διώ-
 ρισε. τῆς δὲ ἡμετέρας Ῥώμης, καὶ νιμέσεως ἔξω, καὶ τὴν πρώ-
 την τῆς δυνάμεως ἀποκρυπτοσύης, συνεῖδεν ὁ κράτιστος καὶ τῆς
 τοῦ οὐρβανοῦ πραιτῶρος δεῖσθαι παρόδου. προάγει τοίνυν αὐτὸν
 τῇ οἰκείᾳ σεμνύνων προσηγορίᾳ, ἅμα τῶν τοῦ δήμου παραπιω- 15
 μιάτων ἀψόμενον, ἅμα τὴν πολιαρχίαν φροντίδων ἀμετρίας ἐπι-
 κουσίους ἐμφρόνως.

2 an καταλέλοιπεν? sed cf. 3 33: συγγραφὴν Κέλσος ἀπολλέλοιπεν.
 ἐντεύξεται vulgo. 7 patet excidisse nomen alterius praetoria. F.
 9 ἀρχαίων vulgo, et mox ἀρχαιοφύλακας. 16 ἀψόμενος F.

menta repererit, qui tractatus Constantini legerit, quos ipse patrio sermone scriptos reliquit. simulacrum igitur eam et speciem obscuri exempli ad illam esse iudicans, duos ei praetores sufficere arbitratus est propter incolarum et causarum paucitatem. e phalange itaque urbis Romae praetorum tutelarium creat... illum Constantianum, hunc magistrum census (id est archetypis instrumentis praepositum, quia censum vocant instrumentorum perscriptionem, quam eandem et regesta dicunt) appellavit; scribamque illi, id est exceptorem, et censuales huic, id est instrumentarios, apparere voluit. nostra autem Roma (sit dicto venia!) primam adeo potentia obscurante, optimus noster imperator urbano etiam praetore opus esse duxit. creat itaque eum suoque nomine illustrat, simul populi delicta aggressurus, simul praefecturam urbis immensa curarum mole sapienter levans.

Λ Ο Γ Ο Σ Γ.

Τοῦ νόμου τῆς ἱστορίας, ὡς οἶμαι, τηρηθέντος, καὶ τὸ πρόσθεν ἐπηγγελμένον, τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν διὰ τοῦ λόγου παρελθουσῶν, ἐπῆλθεν ἐμοὶ ἰδιῶν τινα καὶ μονήρη λόγον περὶ τῆς μεγίστης τάξεως τῆς πρώτης τῶν ἀρχῶν ἐποθεῖναι τῇ ἱστορίᾳ, δι' οὗ ἂν τις ἀμν-
 5 ὀρῶς ἐσοπτερίσαιο τὴν πάλαι κρατήσασαν ἐν αὐτῇ λαμπρότητα καὶ εὐταξίαν, ἣν ἔγγυς ἀπολομένην ὁ γενναῖος ἡμῶν βασιλεὺς οὐκ εἴυσε πυντελῶς ἀποσβεσθῆναι, συνέχει δὲ ὥσπερ καὶ σφίγγει διαφ-
 10 σης (οὐ μικρὸν δὲ τὸ κτῆμα, τῆς δὲ Εὐρώπης τὸ πλεῖστον· κοι-
 νωνεῖ γὰρ αὐτῇ τοῦ ζεφύρου, καθὼ τὸν εἶρον ὅλον δίδωσιν ἢ Ἀσία καὶ μόνῃ), καὶ αὐτῆς δὲ Ῥώμης, τῆς τῶν πραγμάτων μη-
 τρός, ἀπαλλαγέσης ἰδρωτι τῆς βυσιλείας δεσμῶν καὶ βυρβαρικῆς
 15 ἐξουσίας. πάντα δέ, ὅσα ἦν ποτὲ τῆς πολιτείας γνωρίσματα,
 καὶ πολυφόρου, συγχύσεως ἀπῆλλύγησαν, καὶ προφανές ἐστι τὸ
 δίκαιον, καὶ μετουμελεῖ τοῖς φιλοδικαίοις τὸ πρὶν ἐναγυρνῆσαι
 ταῖς φιλονεικίαις, μάχης οὐδεμιᾶς τὸ λοιπὸν διὰ τῆς τῶν νόμων
 καθυμότητος ὑπολιμπανομένης. καὶ κρείττων μὲν ἢ βυσιλέως

5 ἐσοπτερον σοι τα C: corr F. 16 προσφανές vulgo. 17 lego
 φιλοδικοίς F.

L I B E R I I I.

Historiae lege, ut opinor, observata, et secundum quod ante pollicitus sum magistratibus civilibus enarratis, visum est mihi proprium quen-
 dam ac singularem libellum de maximo officio primi magistratuum histo-
 riae subiicere, in quo quis pristinum eius splendorem egregiamque disci-
 plinam obscure intueatur; quam pene perditam generosus noster impe-
 rator non passus est funditus extingui, continetque quodammodo et con-
 stringit dilabentem tempore antiquitatem. ac maior quidem quam nuper
 per illum est res publica, Libya nobis reddita, non parvo bono, Eu-
 ropaeque maximam partem (hac enim in Occidentem porrigitur, sicut
 Orientem totum Asia solaque tribuit), ipsa autem Roma, imperii matre,
 vinculis et barbarica potestate sudore imperatoris liberata. omnia vero
 quae quondam fuere rei publicae ornamenta, maiori cum potestate resti-
 tuuntur, legesque turbis ac multiplicis onere confusionis liberatae; patet-
 que iustum, ac litium amantes paenitet contentionibus olim vigilasse,
 nulla in posterum propter legum claritatem pugna relicta. ac virtus qui-

ἀρετῇ ἐπαίρου παντός, ἐμοὶ δὲ καὶ καιρὸς ἐπὶ τὸν σκοπὸν διαβῆ-
ναι τῷ λόγῳ.

2. Ἡ τοίνυν τῷ ἱππάρχῳ πειθαρχήσασα τάξις ποτὲ ἐν
δπλοῖς μὲν ἦν ἅπασα, ὀνόματα δὲ αὐτῇ καθ' ὁμαλοῦ προμωτια,
ὑπερ ὄνομα εἰς τέσσαρας τέμνεται καταλόγους, εἰς δουκηναρίου, 5
εἰς κεντουρίωνος, εἰς βιάρχους· περὶ ὧν ἂν κατὰ τὴν τῶν τακτι-
κῶν παράδοσιν ἀφηγησάμην, εἰ μὴ πόρρω που τοῦ σκοποῦ παρω-
δοῦμην. καὶ ταύτης τῆς προσηγορίας, τῆς τῶν προμωτιῶν λέγω,
ἔτι καὶ νῦν αἱ λεγόμεναι μάτρικες (ἀντὶ τοῦ ἀπογραφῆαι τῶν κατα-
λόγων) μνήμην ἀναφέρουσιν. ἀπὸ δ' Αὐγούστου εἰς ἕτερον σχῆμα 10
τῆς ἀρχῆς περιστάσης, ὡς πολλάκις εἴρηται, προσετέθησαν οἱ
λεγόμενοι ἀδιούτῳρες, οἷον εἰ βοηθοί· καὶ ταύτης μόνης τῆς
προσηγορίας μνημονεύουσιν αἱ παρὰ τῶν βασιλείων παρεχόμεναι
τοῖς εἰς στρατείαν παριοῦσι προβατωρία, οἷον εἰ συστάεις καὶ
ἀποδείξεις· οὐδὲ γὰρ ἀπλῶς τὸ πρὶν ἄδειαν εἶχεν ὁ βουλόμενος 15
ζῶνην περιθέσθαι οἰανοῦν, μὴ πρότερον ἀποδείξας ὡς εἶη πρὸς
αὐτὴν ἐπιτήδειος· προβάρε γὰρ τὸ μετὰ δοκιμῆς ἐπιδείξαι τὸ
ὑποκείμενον λέγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι. νῦν δὲ τὸ πλήθος αὐτὰς ἐξ
ἀμαθοῦς μαντείας, τάληθῆς παρὰδηλούσης, πριβατωρίας καλεῖ,
αὐτόθεν τὴν ἰδιώτου τέχην εἰσαγωγῆς· οὐδὲ γὰρ ἰδιώτου διαφέ- 20
ρουσιν οἱ μόνη προσηγορίᾳ στρατείαν οἰανοῦν ὑπερχόμενοι, οἷον
ὅτι τὰ πράγματα μὴ τὴν κρείττονα καὶ καρπιμωτέραν εἴληχεν ὄψιν

5 τέσσαρα—λόγους C, τέσσαρας—καταλόγους F, coll. 1 48.
8 λόγος C. 10 δ' vulgo om. 13 παρασχόμεναι vulgo.
15 ἀ...ν C, extinctis mediis literis.

dem imperatoris quavis laude maior; iamque tempus est me ad proposi-
tum progredi.

2. Cohors igitur, cui praefuit magister equitum, armata olim tota
fuit, dictaque communi nomine promoti, quod quidem nomen in quat-
tuor catalogos dividitur, in ducenarios, centenarios, biarchos; de qui-
bus quae tactici tradidere, exponerem; si non a proposito longius essem
aberraturus. atque huius appellationis, promotorum dico, etiamnum
matrices quas vocant, id est catalogorum indices, mentionem faciunt.
ab Augusto mutata, ut saepe diximus, magistratus forma, additi sunt
qui adiutores vocantur, id est βοηθοί; atque hanc solam appellationem
commemorant quae ad militiam accedentibus ab imperatoribus praeben-
tur probatoriae, id est testimonia et specimina (neque enim olim nullo
discrimine cuilibet cingulum quaecunque induere licuit, antequam se ad
illud aptum esse probasset): probare enim Romanis est rem specimine
ostendere. nunc autem vulgus eas rudi divinatione, verum prodente,
privatorias appellat, privati condicionem inde arguens: neque enim a
privato differunt qui solo nomine militiam quaecunque ineunt, non

τῆ βασιλείῳ ἐμιμελεῖα, ἀλλ' ὅτι αὐτοὶ οὐκ εὐπρεπεῖς πρὸς τὰς λειτουργίας παρίσταν.

3. Κοιῆ μὲν οὖν ἦσσι τοῖς καταλόγοις ἐκ τῆς βασιλείῳ ὑποσημειώσεως ἀδιούτωρες, ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς παρατάξεως τὸ 5 πύλαι ταττόμενοι. φησὶ γὰρ οὕτως, et colloca eum in legione prima adiutrice nostra, οἷον εἰπεῖν “καὶ τάξιαις αὐτὸν ἐν τῷ πρώτῳ τάγματι τῷ βοηθοῦντι ἡμῖν.” ὅθεν ὁ πρωτεύων τοῦ παντός καταλόγου ἔτι καὶ νῦν κορινθολάριος ἀναφέρεται, ἀντὶ τοῦ κεραύτης ἢ πρόμαχος. μέσος μὲν γὰρ ἦν τῆς στρατιῆς ἐπὶ τῆς 10 συμπλοκῆς μονομάχος ἦγον ὑπαρχος ἢ ὁ Καίσαρ. τὸ δὲ ὑπεράνωτος ἐπιώνμιον κοινὸν ἦν αὐτοῖς, ὡς ἔφηρ' οὐδὲ γὰρ μόνων τῶν βασιλείων ἐστίν, ἀλλ' ἀπολύτως τοῦ αὐτοκρατοῦς διοικεῖν εὐχετότος τὸν πόλεμον. καὶ μέσος μὲν ἦν, ὡς εἴρηται, ὁ αὐτοκράτωρ, ὡς Φροντίνος λέγει, ἔξ ἐδωνόμου δὲ πλευρῶς ὁ ἑπάρχος 15 ἦγον ὑπαρχος, ἐκ δὲ τῆς ἑτέρας οἱ πραίτωρες ἢ ληγάτοι (ἀντὶ τοῦ στρατηγοὶ καὶ πρεσβευταί), οὓς κατελίμπανον οἱ ἕπιτοι ἀνθ' ἐαυτῶν ἤδη τοῦ τῆς ὑπατείας αὐτοῖς συντελουμένου χρόνου, εἰς τὸ ἑφεστάναι τῷ στρατῷ ἄχρι τῆς τοῦ μέλλοντος ὑπάτου ἐπὶ τὸν πόλεμον παρουσίας. τῆς δὲ καλουμένης λεγιῶνος εἰς ἑξακισχι- 20 λίους τελευτήσης πεζομάχους τὸν ἀριθμὸν (οὓσων δέκα μόνων τῶν

5 et colloca scripsi pro esare, quod, si recte lego, habet C. verba prima adiutrice nostra, in C pariter depravata, e loco codicis Iustianiani (12 tit. 53 §) petivi, ubi legitur: cum in legione prima adiutrice nostra militanti. F. 9 legendum, ni fallor, κεράστης. F. 10 lego ὁ μονάρχος. F. 12 αὐτοκράτωρ C. 14 nempe, ni fallor, in opere de scientia militari; 1 47. F. 16 πρεσβύται vulgo. 18 ἐφεστάναι vulgo. 20 δέκα F, δὲ καὶ C.

quod non melior rebus imperatoris solertia fructuosiorque status contigit, sed quoniam ipsi ad munera inepti accedunt.

3. Ac communiter quidem in omnibus catalogis ex imperatoris subscriptione adiutores in fronte aciei olim collocabantur. ait enim sic 'et colloca eum in legione prima, adiutrice nostra.' unde totius catalogi princeps etiamnum cornicularius, id est cornutus sive in prima acie pugnans, appellatur. medius quippe exercitus in conflictu erat, qui summam imperii tenebat, praefectus praetorio scilicet vel Caesar. imperatoris autem nomen, ut diximus, commune iis erat: neque enim Caesarum tantum est, sed omnino eius qui bellum suo arbitratu administrandum sortitus est. ac medius quidem, ut diximus, erat imperator, quemadmodum Frontinus ait, a sinistro autem latere magister equitum sive praefectus praetorio, et ab altero praetores aut legati (id est duces et legati), quos pro se consules, iam exeunte consulatus eorum tempore, relinquebant, qui, donec futurus consul ad bellum adesset, exercitui praeesent. legio autem (ut vocant) cum sex milia peditum numero complecteretur (erant autem initio decem omnino legiones, prae-

πασῶν λεγιῶνων ἀνέκαθεν, ἔξωθεν ἱαπικῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ ἀξι-
λιυρίας καὶ κοορταλίας καὶ τουρμαλίας καὶ τῶν λοιπῶν δυνάμεων,
εἶτα δὲ καὶ ξενικῆς), ὡς ἔφην, πρῶτος ἐτέτακτο ὁ κορνικουλά-
ριος, καὶ διὰ τοῦτο προσέστηκεν ἔτι καὶ νῦν τῆς πάσης τάξεως,
ἐπεὶ μηκέτι ἐπὶ τοὺς πολέμους ἀφικνεῖσθαι τὸν ὑπαρχον ἔδοξεν,⁵
δι' οὓς εἰρήκαμεν λογισμούς.

4. Τῶν οὖν ἄλλων πάντων ἀδιουτῶρων ὄντων, ὁ ὑπαρχος
δι' οἰκείας ὑποσημειώσεως δίδωσι τῷ πρὸς τὴν στρατείαν ἐρχο-
μένῳ εἰς ὃν αὐτὸς ἔλοιτο ταχθῆναι κατάλογον. αἱ δὲ προσηγο-
ρίαι τῶν πάντων καταλόγων τῆς τάξεως αὐταί. ὁ κορνικουλά-
ριος πρῶτος, τῇ τοῦ λεγομένου κύμητος ἐμπρέπων λιμπρότητι,
μήπω τὴν ζώνην ἀποθέμενος καὶ πρὸς τὴν ἀπὸ τῆς βασιλείας τιμὴν
καὶ τὴν τῶν λεγομένων κωδικίων (ἀντὶ τοῦ δέλτων) ἐπίδοσιν
ἀνελθῶν, οὐδενὶ τῶν ἐν ἄλλοις στρατεύμασι πρωτευόντων ταύτης
τῆς προνομίας ὑπαρχοσύης. μετὰ δὲ τὸν κορνικουλάριον πριμι-¹⁵
σκρίνιοι δύο, οὓς Ἕλληγες πρῶτους τῆς τάξεως καλοῦσι, κομμεν-
ταρίσιοι δύο (οὕτω δὲ τοὺς ἐπὶ τῶν ὑπομνηματογράφων πραιτο-
μένων ὁ νόμος καλεῖ), φρεγνῶριοι δύο οἱ τὸν δημόσιον δρόμον
ἰθύνοντες, κοῦρα ἐπιστολάρουμ Ποντικῆς δύο.

5. Ἄλλ' ἴσως ἂν τις οὐκ ἔξω λόγου πύθοιτο, τὴν αἰτίαν²⁰
ἐπιζητῶν, τίνος χάριν, πασῶν τῶν διοικήσεων ἐχουσῶν τοὺς κα-
λουμένους κοῦρα ἐπιστολάρουμ, τὸ πύλεις σκρινίων τό τε τῶν
ὄπλων καὶ τῶν ἔργων οὐκ εἴληχε; δηλονότι τὸ μὲν τῆς πύλεις εἰς

5 ἐπεὶ μηκέτι vulgo om. 6 nemo in iis, puto, quas periere.
v. 1 48. F. 17 ἐπὶ τῇ τῶν ὑπομνημάτων γραφῇ ταττομέ-
νος ὁ?

ter equitatum Romanum, auxilliarium, cohortalem, turmalem, ceterasque
copias, nec non mercenarios), primus, ut dixi, collocabatur cornicula-
rius; ideoque etiamnum toti officio praest. praefectum praetorio bella
administrare placuit, ob quas commemoravimus rationes.

4. Cum igitur ceteri omnes adiutores sint, praefectus praetorio
sua subscriptione ad militiam accedenti, in quo ipse velit catalogo col-
locari, permittit. nomina autem omnium officii catalogorum haec: cor-
nicularius, qui primus comitis, ut vocant, splendore eminet, necdum
cingulo liberatus, neque solitum ab imperatore honorem et codicillos
quos vocant (id est δέλτους) consecutus; qua praerogativa nemo in
aliis exercitiis princeps gaudet. post cornicularium vero primiscrinii
duo, quos Graeci primos officii appellant; commentarienses duo (ita
autem vocari solent qui hypomnemata scribunt); regendarii duo, qui
cursum publicum regunt; curae epistolarum Ponticae provinciae duo.

5. At fortasse aliquis haud absque ratione interroget, causam in-
quirens, quare, cum omnes administrationes habeant qui curae epistola-
rum vocantur, urbis armorum operumque scrinia iis careant? videlicet

τὴν Θρακικὴν διοίκησιν ἀναφέρεται, τὸ δὲ τῶν ἔργων εἰς ἄλλας τυχὸν ἐπαρχίας συμβαίη τὰς ἀνανεώσεις γίνεσθαι τῶν ἔργων· ὅτι δὲ οὐ σφόδρα συνεχεῖς, ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς διοικήσεσιν ἐκείναις κοῦρη ἐπιστολάροισι τὰ προστάγματα τῆς ἐπιτιδομένης ἀπὸ τοῦ δημοσίου 5 δαπάνης γίνεται. τὸ γὰρ τῶν ὄπλων σκρινίον ὠρισμένης μὲν ἔχει τὰς ἀπὸ τῶν ἐπαρχιῶν συντελείας, νεῦρα λέγω καὶ κέρυτι καὶ πάλαια, πρὸς δὲ τὰς ἀνακυπτέουσας χρείας ἐν τοῖς πολέμοις ὑποργεῖ τοῖς προστάγμασιν.

6. Πολλῆς δὲ οὐσίας ὑπὲρ ἀριθμὸν τῆς τῶν ταχυγούρων 10 πληθῆος, καὶ οὐ μικρὰς ἐχούσης ἀφορμὰς ἐπὶ κέρδους ἐργασίας, οἱ τούτων καὶ λογικώτεροι καὶ πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν ἀρκούντες ἐν πεντεκαίδεκα συναγωγαῖς, ὡς κυλοῦσι σχολὰς, συλλεγόμενοι, [οἱ] τὴν οὐσαν αὐτοῖς πείραν τοῖς πράγμασιν ἐπιδειξόμενοι ἐπὶ τὸ τάγμα τῶν Ἀγροσταλίων, εἶγε ἄρα θέλοισι, παρίασι καὶ εἰς τὸ 15 τοῦ κορινθιακοῦ πλήρωμα κατατιῶσι, μετὰ μέντοι τὴν λεγομένην βοηθοῦραν· οἱ μένοντες ἐπὶ τῆς δέλτου εἰς τὸ τοῦ πριμίσκρινίου ἀναφέρονται πλήρωμα. καὶ περὶ μὲν τούτου ἀκριβέστερον οὐκ ἔστι πῶς εἰρηται, (7) μετὰ δὲ τοῖς ἐπὶ ταῖς λογικαῖς τεταγμένους λειτουργαῖς εἰσὶν οἱ λεγόμενοι σιγγουλάριοι, ἄνδρες 20 ἐντρεχεῖς, ἐπὶ τὰς ἐπαρχίας δημοσίων ἕνεκα χρεῶν ἀποστελλόμενοι· ὧν ἀνεκαθεῖν τὰς ἀναγκαιοτάτας καὶ εἰς αὐτὴν συντελούσας τὴν ὅλην πολιτείαν χρείας ἐγχειριζομένων πυρεσιδόν, τῆς ἐπαρχότητος ἤδη μαραινόμενης, ἢ τῶν λεγομένων μυγιστριαῶν

2 ἐπαρχίας ἐν αἷς συμβαίη F. 3 ἐν vulgo om. 9 οὐσίας
καὶ ὑπὲρ? cf. c. 14. 11 οἱ] τῆ vulgo. 18 lego ἐντέ-
πως. F.

urbis scrinium ad Thraciam administrationem refertur, operum vero ad alias forte provincias, in quibus operum restorationes fieri contingit; quae quoniam non admodum crebrae, ab illarum dioecesium curis epistolaram addendis e publico sumptus imperatur. nam armorum scrinium certa habet a provinciis tributa, nervos inquam, arcus et reliqua, necessitatibus autem in bello obviis imperando subvenit.

6. Innumera autem cum sit notariorum multitudo, magnasque lucri parandi opportunitates habeant, literatiores eorum et ministerio pares in quindecim ordinibus, quas scholas vocant, colliguntur; e quibus qui suum tractandis rebus usum probavere, in Augustalium ordinem, si quidem volunt, neque tamen nisi post boethuram, ut vocant, recepti, militiam cornicularii, qui autem in codicillo manent, eandem primis crinii munere implent. ac de his quidem suo loco accuratius explicavimus. (7) literatis vero ministeriis praepositi sequuntur quos singulares dicunt, viri solertes, publicorum negotiorum gratia in provincias proficiscentes; qui cum maxime necessaria et ad ipsam summam rei publicae pertinentia negotia inde ab initio curassent, languescente iam praefectura praetorii, magistratiorum, quos vocant, inanis ostentatio irrepit. sin-

κομποφακελλορημοσύνη. σιγγουλαρίους δὲ τοὺς εἰρημένους κα-
 λεῖσθαι συμβέβηκεν ἐκ τοῦ ἐνὶ βεραΐδῳ χρωμένους (ἦγον ἐνδὸς
 δηλονότι παρίππου) ἐπὶ τὰς ἐπαρχίας ὁρμῶν· σιγγουλάριον γὰρ
 τὸν μονήρη Ἰταλοῦς ἔθος καλεῖν. μεθ' οὗς μάγκιπες, οἱ τοῦ δη-
 μῶδους καὶ ἀνδραποδώδους ἄρτου δημιουργοί· ἕφ' οἷς ἄρτοποιοὶ 5
 καὶ οἱ λεγόμενοι καθολικῶς συστήματα διακηφιστῶν, οἱ πᾶσι
 τοῖς ὀπωσοῦν σίτησιν δημοσίαν ἔχειν ἡξιωμένοις ὑπακούουσι· καὶ
 Ῥωμαῖοι μὲν αὐτοὺς ῥατιωναλλους καλοῦσιν, ὅτι κατ' αὐτοὺς
 ῥατιῶνες οἱ λογισμοὶ λέγονται, οἱ δὲ Ἕλληγες καθολικὸν μετω-
 νόμασαν ἐκ τῆς καθόλου περὶ τοὺς δημοσίους λογισμοὺς ἀγρυ- 10
 πνίας. ἐνθεν σιτώναι, οὗς Οὐδέκτωρ ὁ ἱστορικὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ
 τῶν ἐμφυλίων φρουμενταρίους οἶδε τὸ πρὶν ὀνομασθῆναι, ὅτι τῆς
 τοῦ παλατίου εὐθηνίας τὸ πρὶν ἐφρύντιζον. Ρουφίνου δὲ τηρι-
 καῦτι τὴν ὑπαρχον ἀρχὴν τυραννίδι κρημνίσαντος καὶ αὐτοὶ παρ-
 ἀπάλλοντο. τελευταῖοι πάντων οἱ τὸ πρὶν πρωτεύοντες οἶα τὴν 15
 τοῦ ἱπάρχου κατ' ἀρχὰς πληροῦντες Θεραπείαν, δουκηνάριοι καὶ
 βίαρχοι καὶ κεντηνάριοι καὶ κεντουρίωνες· ὧν πάντων τὰς Ἕλλη-
 νικὰς σημισίας προαποδεδώκαμεν. ὅτι δὲ τῆς τοῦ ἱπάρχου ἐτύγ-
 χανον τάξεως, γινῶναι δυνατὸν διὰ τῶν ἐπ' αὐτοῖς ἐκ τῆς ἀλλῆς
 προσφερομένων κωδικίλλων, οἱ περὶ ἄξιωμαίων τινῶν καὶ οὐ περὶ 20
 αὐτῶν διαγορεύουσι.

2 βεραΐδῳ C. 3 ὁρμῶν C. 11 σιτώναις C. locus Vi-
 ctoris est in libro de Caesaribus c. 39. 15 τελευταῖον C.
 17 lego ἢ: sunt enim centenarii iidem qui centuriones. F. 18 sci-
 licet in iis quae desiderari diximus 1 48. 20 lego ἐν κωδικί-
 λοις. F.

gularium autem illis nomen inde venit, quod uno veredo (uno videlicet parhippo) in provincias proficiscentes utebantur: singulare enim apud Italos sonat unum. sequuntur mancipes, qui plebeium ac servilem panem conficiunt; sub quibus pistores, et qui communi nomine collegia rationalium appellantur, qui omnibus quocunque modo victu publico gaudentibus operam dant. et Romani quidem illos rationales vecant, quia computationes eorum sermone rationes dicuntur; Graeci vero mutato nomine catholicos dixere, quod in universum publicis rationibus vacant. sequuntur sitonae, quos Victor historicus, in historia Caesarum, frumentarios olim appellatos esse novit, quoniam palatii annonae olim praecerant. Rufini autem tyrannide tunc praecipitata praefectura praetorii et ipsi periere. postremi omnium, qui olim primi, quippe qui magistri equitum ministerium initio compleverint, ducenarii, biarchi, centenarii sive centuriones; quorum omnium Graeca nomina supra retulimus. militasse vero eos in magistri equitum officio, arguunt quae super iis ex aula proferuntur in codicillis, in quibus de honoribus quibusdam neque de ipsis agitur.

8. Τοιαῦται μὲν καὶ τοσαῦται τομαὶ τῶν καταλόγων τῆς ἀρχῆς· κούρωρες γάρ, οἰονεὶ ταχυδρόμοι, τὴν τῆς στρατείας ἀπαλλαγὴν ἐπὶ τῆς ἀλλῆς εὐρίσκουσιν· ἀπλικιτῦριοι γε μὴν καὶ κλαβικουλάριοι, ὧν οἱ μὲν τοὺς ῥαβδούχους μόνον τοὺς συλλαμ-
 5 βάνοντας τοὺς ἐγκλημάτων ἕνεκα πιεζομένους, οἱ δὲ τοὺς δεσμὰ περιτιθεμένους αὐτοῖς διασημαίνουσι, λειτουργίας, οὐ μὴν στρα-
 10 τείας καὶ βαθμοῦ πέρασ ...ξ...ενον ὧν εἰσὶ δικτικοί· ὑπασπί-
 ζουσι γὰρ τοῖς κομμενταρισίοις, οὓς ὑπομνηματογράφους ἢ τάξις Ῥωμαίων ὠνόμισεν, ὡς ἔφαμεν. ὄν γὰρ τρόπον οἱ νομενκλάτω-
 15 ρες φρόντισμα πληροῦσι καὶ τοὺς ῥήτορας ...λέγουσι, ἐξ ὀνόμα-
 τος ἀναφωνοῦντες αὐτούς, οὕτως ἐκείνοι ταῖς ἐγκληματικαῖς ὑπε-
 ρεῖσονται δίκαις. οἱ δὲ νομενκλάτωρες, ὡς φησιν ὁ Αἰμιλιος ἐν
 τῷ ὑπομνήματι τῶν Σαλλουστίου ἱστοριῶν, ὀνομαστὰ καὶ ἀνα-
 φωνῆται τῶν τογᾶτων (ἀντὶ τοῦ τῶν δικολόγων) εἰσίν. τογᾶτους
 20 δὲ Ῥωμαῖοι τοὺς μὴ στρατενομένους καλοῦσι, φαινόλας δὲ περι-
 κειμένους καὶ τοῖς λέγουσι τὰς δίκαις μισθοῦ συναγορεύοντας· ἐπὶ
 γὰρ τῆς ἀγορᾶς αὐτοὺς καὶ περὶ τὰ βιβλία σχολάζοντας καὶ ταῖς
 νομικαῖς δυσκαλίαις ἀγρηνποῦντας οἱ τὰς δίκαις λέγοντες ἐπὶ τοὺς
 πεδανούς (ἀντὶ τοῦ χαμαιδικαστᾶς) περὶ τὸν καιρὸν τῆς δια-
 25 γνώσεως ἐκάλουν πρὸς συνηγορίαν. ταύτη καὶ advocati, οἰονεὶ
 προσκαλούμενοι, ἔτι καὶ νῦν λέγονται. τουρμαρίους γὰρ ἔτι
 φθύσας διαμέμνημαι παρόντας τῷ σκρινίῳ τῶν σουβαδιουβῶν καὶ

6 lego λειτουργῶν. F. 7 literas in C extinctas punctis indi-
 cavi. F. an ἀναδεξαμένων εἰσὶ? 8 τοὺς C. 12 οἱ δὲ F:
 in C literas extinctas. 13 ὁ...ματι C. 14 ἀνα...ηται C:
 cf. c. 20. 16 ψισθῶ C, μισθῶ F. 18 lego δυσκο-
 λίαις. F.

8. Tales totque partes catalogorum officii. nam cursores (id est ταχυδρόμοι) finem militiae in anla reperiunt: applicitarii vero et clavicularii, quorum illi lictores tantum reos vinciendos comprehendentes, hi autem vincula iisdem circumdantes significant, munus, quae eorum nomine indicantur, non autem militiae gradusque finem consequuntur: apparent enim commentariensibus, qui, ut diximus, hypomnematographi in officio Romano appellantur. nam quemadmodum nomenclatores munere funguntur, rhetoresque, clamantes eorum nomina, indicant, sic illi criminalibus in causis apparent. nomenclatores autem, ut Aemilius in commentariis ad Sallustii historias ait, nominatores indicesque togatorum (id est advocatorum) sunt. togatos autem Romani vocant eos qui non militant, sed togam gerunt et causas dicentes mercede adjuvant: in foro enim versantes, literisque et iuris difficultatibus vacantes, ab iis quibus causa dicenda ad pedaneos indices (id est χαμαιδικαστᾶς) circa tempus cognitionis patroni vocabantur. quare etiam advocati, id est προσκαλούμενοι, etiamnum dicuntur. turmarios quidem egomet memini apparentes etiam in scrinio subadiuvarum, et completionibus (id est

ταῖς κομπλετίωσι τῶν ἐντυχῶν (οἰοῖται πληρώσεσι) προσλειτου-
ροῦντας καὶ παραψυχὴν οὐ μικρὰν ἀναλεγομένους· τοσαύτη τις
ἦν ἢ τῶν πραγματοποιεμένων κέρπιμος ἀφθονία. διακτῆριοι πρὸς τού-
τοις καὶ θηροφόροι καὶ πραίκωνες λειτουργίας μὲν ἀναδέχονται,
ἐν δὲ ἑτέροις τάγμασιν ἀναφέρονται. 5

9. Εἰρηται πρόσθεν ἐν μὲν ἀνέκαθεν εἶναι τὸ τῶν ταχυ-
γράφων σῶμα, εἰς δύο δὲ τάγματα διηρησθῆναι καὶ πληρώματα·
οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐπὶ τῆς δέλτου μένοντες τὸν χρόνον διώκουσι
καὶ εἰς τὸ τοῦ πριμισκρινίου πλήρωμα παρίαισιν, οἱ δὲ εἰς τὸ τῶν
Ἀδγουσταλίων τάγμα μεθιστάμενοι καὶ θῦττον τὴν στρατείαν 10
πληροῦντες πρὸς τοὺς ταχυνγράφους καὶ εἰς τὸ τοῦ κορνικουλαρίου
καταντῶσιν ἄξιωμα. ὅπως δὲ μὴ καὶ τοὺς ἔξωθεν λάθῃ τὰ τῆς
διαίρεσεως (καὶ γὰρ ὁσημέραι ἀγνοοῦντες μάτην ζητοῦσιν οἱ πολ-
λοι, πρὸς τὰς εἰρημένας προσηγορίας ... τόμενοι), τὴν αἰτίαν
τῆς εἰς δύο τοῦ ἐνὸς σώματος τομῆς ὑποδείξω τῷ λόγῳ. οἱ ταχυ- 15
γράφοι πολλῶν ἐ...ονται, καθάπερ οἱ τριβούνοι, πρὸς τὸ διω-
νύσαι τὴν στρατείαν· καὶ γὰρ εἰς πληθὺς εἰσιν ὥσπερ ἐκεῖνοι.
...τι δὲ τυχὸν ὁ χρόνος αὐτοῦς ἐπὶ τὸ πέρασ τῶν πόνων καλεῖ,
γῆρα κύνουσι πάντως πρὸς καμάτους ἀχρήστῳ. εἰκόσ οὖν οὐκ
ἀρκοῦντες πρὸς τὰς τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν λειτουργίας, πρὸς ὧς 20

1 ἐντυχία et hic et 3 11 est charta sententias sive iudicatum con-
tinens, quem alibi usitatore voce χάρτην appellat Lydus. cf. 3
68. F. 4 πρέκονες C. 7 διειρησθῆναι C. 11 καὶ de-
lendum censet F. 12 λάθῃ τὰ τῆς] coniectura ex reliquiis li-
terarum. F. 13 μάτην ζητοῦσιν] coniectura ex reliquiis litera-
rum. integrum mansit σιν. F. 14 lego τατατόμενοι. F.
16 lego ἐτῶν δέονται. F. 18 lego εἰ τι. F. ἐπὶ] περι
vulgo. 19 ὧς εἰκόσ? an εἰκότως? cf. 3 19, 27, 69.

πληρώσεσι) chartarum operam dantes, ac non parvo solatio gaudentes:
ea erat rerum agendarum fructuosa abundantia. diaetarii porro et cisti-
feri et praecones ministeriis funguntur quidem, alios autem ad ordines
pertinent.

9. Diximus supra unum initio esse notariorum corpus, duos autem
in ordines, diversis militiae terminis, dividi: alii enim illorum in codi-
cillo manentes tempus agunt, ac militiam primiscrinii, alii vero, in Au-
gustalium ordinem transgressi, eandem, cito prae notariis, cornicularii
munere implent. cuius divisionis ne vel profanos ratio lateat (etenim
quotidie ignorans frustra quaerit vulgus, memoratis nominibus perturba-
tum), causam, cur in duas partes unum corpus divisum, explicabo.
notarii, sicut tribuni (quippe et pari cum iis numero sunt), multis an-
nis indigent ad militiam implendam; quos si forte tempus circa finem la-
borum vocat, senectute gravantur ad labores prorsus inutili. necessario
igitur impares superiorum graduum ministeriis, ad quae corporis vigore

μόγισ οἱ νεότητι σώματος καὶ πείρα πραγμάτων ὠχρωμένοι κινδύνων ἔξω διαρκοῦσι, δέονται βοηθῶν. καὶ ἀνέκαθεν μὲν ἕκαστος τρεῖς ἄνδρους τοὺς πάντα ἀρίστους ἐκ τῶν ταχυγράφων ἐπέλεγτο (οὐδὲ γὰρ ἔξῃν μὴ τοὺς πείρα τε καὶ λόγοις κοσμουμένους 5 τὴν λειτουργίαν τοῦ δικαστηρίου πληροῦν), νῦν δὲ τὰ μὲν τῆς ἐπιλογῆς οἴχεται, ὁ δὲ ἀριθμὸς ἔτι καὶ νῦν σώζεται. ἔνθεν ἔξ βοηθῶν παρεῖναι συμβαίνει τῷ τε σκρινίου τῷ τε κομμενταρισίῳ καὶ τῷ τοῦ προμισκρινίου, ἐπειδήπερ, ὡς προδεδήλωται, ἀνὰ δύο ἐπ' ἔτος ἕκαστον ἐκ τῶν ταχυγράφων τῆς ζώνης ὁ νόμος ἀπαλλάτ- 10 τει. καὶ τίς οὐκ ἂν στοχάσῃται, πρὸς τὸ πλῆθος τῶν βοηθούτων ἀφορῶν, τὴν τοῦ δικαστηρίου μεγαλειότητα καὶ τὴν τῶν ἐν αὐτῷ πραττομένων τὸ πρὶν ἀπειρίαν; ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος, πραγμάτων μὲν μὴ ὄντων τοῖς ὑπηκόοις καλῶν πρὸς τὴν ἀρχὴν... τῶν ἄπανταχῆ συρρεόντων, τῶν δὲ ... αἰῶν ἴσως κατ' αὐθεντίαν 15 (μετὰ συγγνώμης εἰρήσθω· καὶ γὰρ λόγων εἰσὶν ἔρασταί) ἐπὶ δικαστὰς ἑτέρους καὶ θνητῆς τοῖς πράττουσι τὰς δίκας διὰ τῶν λεγομένων θείων κελεύσεων ἀπαγόντων. (10) κερδῶν δὲ οὐ μικρῶν τὸ πρὶν ἐπ' εἰρήνης καὶ τιμῆς ἔξοχότητος μετὰ δυνάμειος ἰσχυρῶς περιγινόμενων τοῖς τῶν εἰρημένων σκρινίων βοηθοῖς, εἰκὸς 20 ἦν ἐμφορουμένους αὐτοὺς ἀπαξιοῦν αὐθις ἐπὶ τὴν δέλτον καὶ τὴν ἔξ ἀκερδείας ἐπιείκειαν ἀναστρέφειν. ἔνθεν ἐκ δεήσεως αὐτῶν

7 lego τῷ τε τοῦ ἀβ ἄκτις σκρινίῳ, τῷ τε τοῦ. scrinia, quibus adiutores leguntur (v. 3 11, 16, 20), tria sunt, videlicet primis-
 scriniorum, commentariensium et actis praefectorum. F. 8 ὡς
 προδεδήλωται] nempe in iis quae periisse diximus 1 48. F.
 13 καλῶν C. post ἀρχὴν plures literae extinctae. F.
 14 βασιλείων?

et rerum experientia roborati vix sine periculo sufficienti, adiutoribus egent. et olim quidem singuli tres viros omnia praestantissimos de notariis eligebant: neque enim licebat non usu literisque ornatos iudicii ministeria implere. nunc autem electio negligitur, numerus vero etiamnum servatur: inde actis praepositorum et commentariensium et primis-
 scriniorum scrinio sex adiutores apparent, quandoquidem, et supra ostendimus, binos quotannis notarios lex cingulo liberat. ac quis non, adiutorum multitudinem intuens, splendorem iudicii rerumque agendarum infinitam olim in eo copiam fuisse intelligat? cum nunc nullae sint civibus lites, (quicquid usquam egregii... ad principium confluenta,) et... tamen pro suo arbitrio (bona venia dixerim: sunt enim literarum amantes) ad alios gratosque litigantibus iudices per sacras iussiones, ut vocant, causas deferant. (10) quoniam vero non parvo lucro, olim in pace, atque eminentissimo honore magna cum potestate praedictorum scriniorum adiutores gaudebant, necesse erat repletos dedignari iterum ad codicillum moderatumque lucrum reverti. inde rogatu illorum lex ab

νόμος πρὸς Ἀρκυδίου τίθεται, Θεσπίων ἰδιάζων καὶ πάντη κειρο-
ρισμένον σύστημα τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν ἀνδρῶν, ἤδη πρότερον
ἐν τῷ βοηθεῖν διαφαινομένων, συστήσῃ τὴν ἐπαρχότητα πρὸς
ὑπηρεσίαν ἑαυτῆ. οὐδὲ γὰρ εὐχερὲς ἦν τὸ τηρικαῦτα, τῶν βασι-
λέων ἕμα τῆ βουλῆ δίκας ἀκροωμένων, τοῖς πάντα ἀρίστοις ὑπη- 5
ρετεῖν· ὥστε καὶ πεντεκαίδεκα ἐξ αὐτῶν τῶν πεπανωτέρων πείρα
τε καὶ τῷ χρόνῳ κρείττωνων πρὸς ὑπογραφήν τοῖς βασιλεῦσιν
ἀφορισθῆναι, οὗς ἔτι καὶ νῦν δημοτάτους καλοῦσιν, οἳ τοῦ
τάγματος τῶν Ἀγουσταλίων πρωτεύουσιν· οὐπω γὰρ ἦν τὸ τῶν
ἄρι παραφρένων ἀσηκρήτις ὄνομα, μετρίων σφόδρα τῶν χρη- 10
ματικῶν ζητήσεων οὐσῶν, τῶν μὲν ἔμπροσθεν βασιλέων ἐπὶ τοὺς
πολέμους ὀρμῶντων, καὶ τῶν τὰς ἐπαρχίας ἰθύνοντων τοῖς νόμοις
ἄλλ' οὐ ταῖς κλοπαῖς προσαγρυνούντων. τῷ δὲ συστήματι τῶν
εἰρημένων τριάκοντα ἀνδρῶν τὴν τῶν Ἀγουσταλίων ὁ νόμος ἔθετο
προσηγορίαν, οὐ καιρὴν οὐδὲ πρόσφατον, τὴν δὲ τοῦ πρώτου τῶν 15
βασιλέων ὀνομασίαν ἀνακαλεσάμενος, ὡς πολλὰκις ἔγραμεν, ὃς
πρῶτος τὴν ἐπαρχότητα συστησάμενος τῶν πραιτωρίων τοὺς ὑπ'
αὐτῆ τελούστας Ἀγουσταλίους ἐκ τῆς οἰκείας προσηγορίας καλεῖ-
σθαι διώρισεν.

11. Τῶν πλείστων, τάχα δὲ πάντων τῶν ἰγρῶν ἀπαλι- 20
φέντων τῆς ἔμφρονος παλαιότητος, οὐκ ἔξω δακρῶν τις διατε-
λῶν ὑπομείνοι, γιγνώσκων ἐκ τῶν ὑποκειμένων ὅπως ἀντέλεγο
πρὶν ὁ νόμος τῆς τῶν ὑπηκόων ἐλευθερίας, καὶ ὅσων κατὰ σμι-

1 ἰδιάζων C.

5 τοὺς πάντας ἀρίστους C.

16 ὁ C.

20 ἀκαλοφρένων vulgo.

21 lego διατελεῖν ὑπομείνοι. F.

Arcadio lata, sanciens ut peculiare ac prorsus separatum collegium tri-
ginta numero virorum, qui iam antea inter adiutores eminissent, prae-
fectura ministerium sibi constitueret. neque enim tum, imperatoribus
una cum senatu causas audientibus, omnia praestantissimis facile mini-
sterium fuit, adeo ut ex ipsis maturioribus usque ac tempore praestan-
tibus, quindecim imperatoribus exceptores selecti sint, quos etiamnum
deputatos vocant, qui Augustalium ordinis principes sunt. necdum enim
nuper creatorum a secretis nomen erat, modicis admodum pecuniariis
quaestionibus, cum priores imperatores in bella proficiscerentur, rectores
autem provinciarum legibus, non rapinis vigilarent. collegio autem
illorum triginta virorum Augustalium nomen lex posuit, non novum neque
recens, sed primi principum nominis memoriam revocans, qui, uti saepe
diximus, cum praefecturam praetorii primum instituisset, in ea militantes
Augustales a suo nomine appellari voluit.

11. Vestigiis prudentis antiquitatis maximam partem ac fortasse
omnibus extinctis, a lacrimis sibi non temperaverit, qui e sequentibus
intelliget quomodo olim civium libertati lex consuluerit, quotque paula-

κρὸν ἀγαθῶν ἐκ τῆς τῶν ἀρχομένων κακοδαιμονίας ὁ καθ' ἡμῶς χρόνος ἐξέπεσεν. ἔθος ἀρχαῖον ἦν μηδὲν ἕξωθεν πρῶτισθαι τοῦ τῆς δίκης ἱεροῦ, ὃ καλεῖται σήκητον οἰονεὶ ἀτάραχον καὶ σιγῇ σεμνὸν καὶ ὁποῖον οὐκέτι κατ' οὐδένα τρόπον, ὅπως μὴ τι πρὸς 5 ὕβρειως ἢ βλάβης τῶν συντελῶν ἁμαρτηθῆι. μετὰ δὲ τὴν ἐν-θεσμον τῶν ψήφων ἀπόφασιν νόμος καὶ τοὺς συνεδρεύοντας τῇ ἀρχῇ ἄνδρας νομικωτάτους, ἀναγινώσκοντας πρῶτον τὰς ψήφους καὶ ὑποτάττοντας τῷ λεγομένῳ σχεδαιῷ τὸ παρ' Ἰταλοῖς κυλού-μενον ῥέκινον (ἀντὶ τοῦ ἀντιβολῆν) δίδόναι πρὸς ὑπογραφὴν τῆς 10 ἀρχῆς τοῖς εἰς τοῦτο τεταγμένοις· καγκελλαρίους αὐτοὺς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἐπιφημιζοῦσι, περὶ ὧν πρὸς πέρας ἐρῶ. ἐῖτε ἐκεί-θεν πρὸς τῶν σκηρατῶν ἐμμελῶς ἀναγινωσκομένου τοῦ λεγομέ-νου καθυροῦ, οὕτω τε ἀπολομένου τῷ λιγιάτωρι (οἰονεὶ δίκης ἕνεκα παραφυλάττοντι), σύνσην ὁ σκηρατῆριος ἵποιετο τῆς τοῦ 15 πεπραγμένου δυνάμειως τοῖς Ἰταλῶν ῥήμασι, καὶ ταύτην ἐτήρει παρ' ἑαυτῷ πρὸς κώλυμα τολμηροῦ προσθήκης ἢ ὑφαιρέσεως. οὐ δὴ γενομένου λαβῶν ὁ πράξας, καὶ τῆς ἀκριβείας θυμῶσας τὸ δικαστήριον, παρῆει πρὸς τοὺς προμίσκρινιους τάξαντας ἐκπι-βαστῆν τοῖς ἀποπεφασμένοις· οἱ δὲ διὰ τῶν βοηθεῖν αὐτοῖς τετα- 20 γμένων, ἀνδρῶν καὶ διδασκάλους αὐτοῖς πρύγματα περὶ λόγων ζητήσεις παρεχόντων, ἐπλήρουν, ἐπὶ τοῦ νῦν τῆς ἐντυχίας γράμμουσιν αἰδοῦς αὐτόθεν ὑπάσης καὶ ἔξουσίας ὄγκῳ σεσοβημέ-νοις, πρὸς τὴν προσηγορίαν τοῦ πληρωτοῦ προσηρόμεντες.

4 οὐκ ἔστι? 8 τὸ F, τῷ C. 9 ῥέκινον depravatum vide-
tur. F. 18 παρίει C. τάξοντας? 21 ἐπλήρου C.
22 σεσοβημένος C.

tim bonis, infelici illorum fato, aetas nostra exciderit. mos antiquus erat nihil agi extra templum iustitiae, quod secretum dicitur, inturbidum videlicet ac silentio venerabile, et quale nunc nullo modo est; ne quid cum iniuria damnove civium peccaretur. sententias vero legitime pronuntiatas, lex erat et assidentes praefecturae viros iuris peritissimos lectas primum sententias schedario, ut vocant, subicere, et quod recinnum Itali vocant (id est ἀντιβολῆν), a magistratu subscribendum huic rei praepositis tradere: cancellarios eos in iudiciis vocant; de quibus ad extremum dicturus sum. inde porro a secretariis puro, ut vocant, rite lecto, sicque tradito litigatori (quippe causae gratia adstanti), synopsis summae acti secretarius Latino sermone faciebat, eamque apud se servabat, ne quid audacia adderet demeretve, impediens. quo facto, cum (purum) recepisset litigator, rigorem iudicii admiratus ad primis- scrinios, qui sententiarum executores constituerant, progrediebatur: hi autem per apparentes ipsis adiutores, viros vel ipsis magistris circa li- terarum quaestiones negotium facessentes, implebant, in aversa charta, literis omnem statim reverentiam ac potestatem prae se ferentibus, ad nomen completoris adscribentes.

12. Ἐμοὶ δὲ δακρύειν ἐπέρχεται τὴν τοῦ τόμου συνιόντι δύναμιν, καὶ ὅπως πάσης ἡμῶς ἀρετῆς ἀφείλετο κατακλιθεὶς ὁ δαίμων. ὑποπεύων γὰρ ὁ νόμος, καὶ οὐκ ἔξω λόγου, τὴν τῶν ποριζομένων τὰς ψήφους πρὸς τοὺς πληρωτάς, αὐτῶν τὰς καθ' ἑὼν προσφέροιντο ἀδύαδεις ὁμοιοίαις, αὐστηροῖς καὶ ποινὰς ἀπειλοῦσι ῥήμασι παραγγέλλεσθαι διώρισε πρὸς τῶν ὑπηρετουμένων τῇ δίκῃ τοὺς ἐγχειριζομένους, καὶ ταῦτα γράφεσθαι πρὸς ἐντροπὴν τῶν πάντων τολμῶντων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐκβιβαστῶν. ἐπιτρέπων γὰρ ὡσπερ ὁ βοηθὸς τοῖς πρωτεύουσι τοῦ τάγματος, ἐν ᾧ συνέβαινε καταλέγεσθαι τὸν ἐπὶ τὴν πλήρωσιν τῶν ψήφων στεί- 10 λόμενον· τούτοις γὰρ γράφων ἐχρητο τοῖς ῥήμασιν, ὡς ἂν τις καθ' ἑρμηγίαν εἴποι, πρὸς τοὺς πρωτεύοντας, ὡς ἔφην, τοῦ καταλόγου ἐν ᾧ τελεῖ τυχὸν ὁ τὰς ψήφους ἐγχειριζόμενος· “ὥστε μὴ περὶ τὸν βαθμὸν ἑαυτοῦ ἐξ ἀπολείψεως βλάβην ὑποστῆναι, ἀφορίσατε τὸνδε ἐκ τάξεως, ἀπὸ τῆς παρουσίας ἡμέρας ἄχρι τῆσδε, 15 ὑπατείας τοῦδε, εἰ μέντοι ἵσθι τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τοῖς θεοῖς μεμνημένος μυστηρίοις, καὶ μὴ δημοσίοις τελέσμασιν ἐπεύθυνός ἐστι, μηδὲ πρὸς γένους συνάπτεται τῷ τὴν αἴτησιν ἀποδεμένῳ, μηδὲ μὴν ἐπὶ τοῦ παρελθόντος ἐνιαυτοῦ ἐνεχειρίσθη ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, δημοσίας ἔνεκεν ἢ ἰδιωτικῆς χρείας, οὕτω μέντοι ὥστε 20 μὴ παραβῆναι τὴν δύναμιν τῶν νεομοθετημένων.” τούτοις μὲν τοῖς ῥήμασιν ὁ βοηθὸς τοῦ πριμίσκρινίου τοὺς πρῶτους κατ-

1 συνορῶντι? 4 lego ἢ αὐτῶν. F. 11 post ῥήμασιν in C sequuntur Latina adiutoris verba, a Lydo in Graecum versa; sed haec penitus atque, ut cernere licet, data opera erasa sunt. F. 18 γένος vulgo. 20 ἢ ἰδιωτικῆς F, ἠδιωτικῆς C.

12. Mihi vero lacrimae oboriuntur legis vim, ac quomodo nos dilaceraverit omnique virtute spoliaverit daemon, mecum reputanti. suspicans enim lex, neque sine causa, eorum qui porrigerent sententias cum completoribus, aut horum cum iis contra quos ferrentur, audaces consensus, severis poenasque minitantibus verbis admoneri a ministris iustitiae eos quibus crederentur praecepit, haecque scribi, quo omnia audentes provinciarum executores pudore reprimerentur. adiutor enim, quasi permittens principibus ordinis, in quo forte militabat, eum qui ad implendum sententias mittebatur: his enim verbis, uti secundum versionem dicere possis, utebatur, ad principes, ut dixi, catalogi, ad quem forte pertinet, cui sententiae creduntur, scribens “ita, ut circa gradum ipsius nullum ex intermissione damnum patiat, hunc ex officio seligite, a praesenti die ad hanc, consulatus huius; si quidem orthodoxae fidei divinis mysteriis initiatus, neque aut publicorum tributorum reddendae rationi obnoxius, aut cum eo qui postulavit genere coniunctus est, neque vero elapso anno in eadem provincia, publica vel privata in re, cura ei mandata fuit; ita tamen ut vim lege sancitorum non violetis.” his verbis adiutor primiscrinii agentes omnes firmabat; post eum vero

ησφάλιζετο πάντας. μεθ' ὃν ὁ πρόληψ, οἷον ὁ πρωτεύων, περι
 οὐ τέως εἰπεῖν οὐ καιρός· οὐδὲ γὰρ μέρος τῆς τάξεώς ἐστι καὶ αὐ-
 τός, αὐτὸς δὲ τῶν μαγιστριανῶν κατὰ βαθμὸν παραγίνεται ἐπὶ τὰ
 μέγιστα ποτε δικαστήριον· καὶ μικρὸν ὑστερον τὴν ἐπ' αὐτῷ ἰστο-
 5 ρίαν ἐκθίσομαι. μεθ' οὗς ὁ κορνικουλάριος, οἷα τὴν ὄλην τοῦ
 νόμου δύναμιν διατηρῶν καὶ τῶν πραττομένων πάντων κύριος,
 δι' οἰκείας ὑποσημειώσεως τὴν ὄφρην ἐδίδου τοῖς ἀποπεφισμένοις.

13. Τοσοῦτα δὲ ἦν τὰ τότε πραττόμενα ὡς δεκάτῳ τόμῳ
 μῦθις ἀναλαμβάνεσθαι πρὸς σύνναψιν. καὶ τί χαλεπὸν ἐμβραδύναι
 10 τῷ λόγῳ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ προκειμένου; τοσοῦτον ἦν τὸ πλῆθος
 τῶν πραττομένων ὡς ὅλον τὸ ἔτος μὴ ἄρκειν τοὺς βοηθοῦντας πρὸς
 πλήρωσιν αὐτῶν, ὥστε μετὰ τὸ πέρας τῆς λεγομένης βοηθούρας
 ἔχειν χῶρον ἀπονεμημένον αὐτοῖς ἐπὶ τῆς μέσης εἰσόδου τῆς
 πραιτωρίας αὐλῆς πρὸς τοῦ σκρινίου τῆς Εὐρώπης, ἐν ᾧ συντρέ-
 15 χοντες ἐπλήρουν τὰ ἐπὶ τῆς αὐτῶν λειτουργίας πραχθέντα. καὶ
 αὐτοὶ μὲν οἱ ἄρτι τοῦ βοηθεῖν τοῖς τρέχουσι σκρινίοις πεπυνημένοι
 τοῦτοις ἐνησχολοῦντο, παραψυχῆν οὐ μικρὰν κερδῶν ἐκλεγόμενοι·
 οἱ δὲ πρὸ αὐτῶν καὶ ἤδη πρότερον σχολάζοντες ἐκεῖ συνέρρον τὴς
 20 μεγίστας καὶ λαμπρὰς τῶν τῆς ἀρχῆς προστάξεων ἐγχειριζόμενοι,
 καὶ ὅσαις ἕτερός τις πέρας οὐκ ἴσχυσεν ἐπιθεῖναι, μηδὲ τὸν τῆς
 ἀρχίας καιρὸν ἔρημον λογικῶν ζητημάτων ἀπολαμβάνοντες, τῶν
 ἐνδύξων ἐν διδασκάλοις λόγων συντρεχόντων ὡς αὐτοὺς καὶ περὶ
 τῶν ἀγνωσμένων συζητούντων. ἀπίσθη δὲ οὕτως ἅπαντα ὡς τοῦ

1 ... τας C.
 9 σύνναψιν C.

3 αὐτὸς δὲ] ἀπὸ δὲ?
 14 ᾧ F, ἡ C.

καταβόθμων C.
 23 ἀπεσβή vulgo.

princeps, de quo dicere necdum tempus est (neque enim et ille pars est officii, verum e magistratibus gradatim ad maxima olim iudicia accedit; eiusque historiam paulo post explicabo); post quos cornicularius, quippe totam legis vim custodiens, agentiumque omnium primus, sua subscriptione auctoritatem indicatis dabat.

13. Tanta autem tum erat agendorum copia, synopsis eorum ut vix decimum volumen complecteretur. quidni ad rem declarandam longiores simus? ea erat agendorum multitudo, ut toto anno iis implendis adiutores non sufficerent, ideoque post boethuram quam vocant locum ipsis destinatum, in medio introitu praetoriae aulae, prope scrinium Europae, haberent, in quo concurrentes sub ipsorum ministerio acta implebant. et ipsi quidem, qui nuper adiuvare currentia scrinia desiderant, his operam dabant, non parvo lucri solatio gaudentes: qui vero ante illos ac prius etiam cessaverant, eodem confluebant, iisque maximae et gravissimae magistratus iussiones, et quibuscunque finem imponere alius haud potuisset, mandabantur; qui ne otii quidem tempore ab literatis quaestionibus vacabant, cum clari inter literarum magistratos ad eos concurrerent, incognita simul investigantes. quae cuncta sic evanuerunt, ut

τόπου τὸ λοιπὸν σχολάζοντος τοὺς λεγομένους ἐκκεπτάρους (οἰοεὶ ὑποδέκτας τοῦ σίτου) κατασχεῖν τὸ σκρινίον, τῶν πάλαι θαυμαζομένων ἀφανισθέντων.

14. Πολλῶν δὲ καὶ ὑπὲρ ἀριθμὸν τῶν ἐξολωλότων τῆς πάλαι σεμνότητος γνωρισμάτων, καὶ χάρτην ἀπαιτεῖν οἱ τῆς τά-5 ξεως ὑπομένουσι τοὺς πρῶττοντας, τὸ πρὶν εἰωθὸς μὴ μόνον μὴ τοιοῦτοις γλίσχοις ἐλείφειν, ἀλλ' ἔτι καὶ τοὺς πάντων διειδιστάτους χάρτας ἐπὶ τοῖς πραττομένοις ἀναλίσκεσθαι, ἀναλόγως ἐμπρεπόντων τοῖς κότεσι τῶν γραφῶν. τὸ δὲ λοιπὸν ἐκάτερον ἐκποδῶν, καὶ χαλκὸν κάρτα μέτριον καὶ αἰσχρὸν εἰσπράττουσιν ἐξ 10 ἀκερμίας, καὶ χόρτον ἀντὶ χάρτου γράμμασι φαύλοις καὶ πενίαν ὄξουσι ἐκδιδούσι. ταῦτα πάντα παραπόλωλε καὶ ἀνυπόστροφον ἀπῆλθεν ὁδὸν τῷ τε μὴ εἶναι πράγματι τοῖς ὑπῆκόις πενίᾳ καταφθειρομένοις, τῷ τε τὰ τυχόν ἐπὶ τὸ δικαστήριον φερόμενα νῦν μὲν ἀπειρία τῶν ἐν αὐτῷ τελούντων, νῦν δὲ σφετερισμοῖς νεωτέ- 15 ρων, ὡς ἔτυχε τὰς ἡνίας τῶν πρώτων τιμῶν παιδιριώδεσιν ἀφαιδαίαις ἀναρριπτούντων. τούσαῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν γράμμασιν ἐθῶν.

15. Πλήθος δὲ δουκηναρίων ὑπόργει τῷ τῶν πριμισκρινίων βήματι, ταῖς ἐξ ἀγράφων προστάξεων διαγνώσεις, ὡς ἐκά- 20 λον ζενκτάς, ἐξυπηρετούμενων, πρᾶγμα, μετὰ τὴν ἐκ τῶν πραττομένων ἀπειρον τῶν κερδῶν εἰσαγωγὴν, πλείστην ῥοπήν χρημάτων περιποιῶν τῷ τοῦ πριμισκρινίου φροντισματι. ἀπὸ μὲν γὰρ

4 δὲ ὄντων καὶ? 6 μόνον F, μόνοις C. 7 ἐγγιφεῖν?
11 πενίᾳ C. 12 ἐκδίδουσι C. 17 patet aliquid excidisse. F.
sententiam expleveris e c. 9 extr. 21 ἐξυπηρετούμενον?

vacante deinde loco, qui exceptarii vocantur (id est frumenti exceptores), scrinium occupaverint, deletis quae olim in admiratione fuerant.

14. Multa autem et innumera antiqui splendoris monumenta cum interierint chartam etiam a litigantibus petere officiales sustinent, soliti antea non tantum non surgere ob minutas eiusmodi res, verum etiam omnium lucidissimas chartas causis adhibere, congruente membranarum cum scribentium nitore. quod utrumque postea evanuit; aesque admodum modicum et turpe, mendici velut, exigunt, et χόρτον (fenum) pro charta vilibus ac paupertatem redolentibus literis edunt. haec omnia una perierunt viamque irremeabilem abiere, tum quia lites civibus inopia deperditis nullae sunt, tum quia, quae forte ad iudicium deferuntur, nunc inscitia in eo apparentium, nunc usurpationibus iuniorum, puerilli arrogantia primorum honorum habenas temere agitantium... haec de consuetudine ad chartas spectante.

15. Magnus autem ducenariorum numerus primiscriniorum tribunali apparebat, qui operam dabant in cognitionibus e inssionibus non scriptis, quas ζενκτάς dicebant; quae res post immensam a causis lucrorum affluentiam maximam pecuniae vim primiscriniorum muneri conciliabat.

ἄφρον νυκτὸς πρώτων ὁ ἕπιρχος ἀνατολῶν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταῖς
 διαγνώσει νυκτηγρετῶν ἐνησχολεῖτο· μεθ' ἦν τὸν [ἄχρι] ἐπὶ κα-
 μιάτῳ νενομισμένον καιρὸν τῆς ἡμέρας τοῖς δημοσίοις καὶ ταῖς ὑπο-
 βολαῖς τῶν πραγματικῶν διδασκαλικῶν τε καὶ μονομερῶν ἐδυπάνα
 5 χρόνον, τὸν δὲ πρὸς ἐσπέραν ταῖς τῶν λεγομένων ζευκτῶν ἀπαλλα-
 γαῖς ἐπιδιδούς· δι' ὧν πάσης ἐπιθυμίας τοὺς τε λειτουργοὺς τῆς
 δίκης τοὺς τε τυχάνοντας τῶν πρακτέων καὶ τοὺς ἀπαλλαττομέ-
 νους τῶν δικῶν ἐνεφῆρει. καὶ παραχωρεῖν μὲν τῷ δικαστηρίῳ ἢ
 χαλᾶσθαι τοῖς πόνοις οὐδεὶς ...ων ὑπέμενε· ὁ δὲ ἕπιρχος τὸν
 10 ὄρον τῆς ἀρχῆς ἔγνω σοφῶς, ἐπιστάμενος ὅτι καὶ ἐλευθέρων ἄρχει
 καὶ οὐ δ... παντός, καὶ τῇ τάξει συνεχεῖς ἐδίδου ἀνοχὰς τῶν κα-
 μιάτων, τὰ νῦν καὶ αὐτῇ τῇ προσηγορίᾳ τὸ λοιπὸν ἀγνωσόμενου
 παρέχων μονόμισσα· οὕτω δὲ τὴν καθ' ἑαυτὸν ἀνάπαυαν ἐκ μέσης
 τῆς ἡμέρας διδομένην τῇ τάξει ἢ παλαιότης ἐκάλεσε, τῶν τρι-
 15 καῦτα διοικούντων τὰ πράγματα (σοφοὶ δὲ ἦσαν καὶ παιδευθέν-
 τες) ἐπισταμένων νύκτι μὲν ταῖς ἀναπαύσεσιν ἡμέραν δὲ τοῖς πό-
 νοις ὑπὸ τῆς φάσεως παρακεχωρῆσθαι, καὶ ἀνόσιον οἰομένων τοὺς
 ἐν πράγμασι νυκτηγρετοῦντας καὶ τῆς μετὰ ἡλίον ζημιῶσι βρα-
 χείας οὐκ τινὸς τῶν πόνων ἐνδύσεως. οὐκ ἀρκοῦσης δὲ τῆς ἐπὶ τὸ
 20 χεῖρον παραλλαγῆς, καὶ αὐτῆς τῆς ἐκ τοῦ σχήματος παραμνηχῆς
 τε καὶ τιμῆς ἀγρηρέθησαν οἱ προμίσκρίνιοι, κινδύνῳ τῆσδε παρα-
 μνθίας, ὡς ἔφην, ἀποστερούμενοι.

3 ὀπινόλαις C. 8 ἐν τῷ F. 9 ἐκείνων F. 10 ἀρ... C.
 cf. 3 39. F. σοφός C. 11 διὰ? συνέχειν C. 13 lego
 μονόμισσα F. 16 ἐπισταμένων F, ἐπίστατο C. 21 κιν-
 δύνῳ ut corruptum in versione omisi. suspicor legendum κοινῆς. F.

ab intempesta nocte enim laborans praefectus praetorio, ad lucis ortum
 usque cognitionibus lucubrans vacabat; deinde usque ad partem dici la-
 borii constitutam publicis rebus et pragmaticis didascalisque et unimem-
 bribus tempus impendebat, vespertinum autem ζευκταῖς, ut vocant, ab-
 solvendis tribuens; quibus summa alacritate et iustitiae ministros et
 agenda sortientes et causas absolventes implebat. ac cedere quidem in
 iudicio aut frangi laboribus nemo illorum sustinebat: at praefectus mo-
 dum imperii sapienter noverat, sciens et liberis se hominibus neque
 servo cuilibet imperare, ac perpetua officio laborum intervalla dabat,
 manumissa nunc vel ipsa appellatione ignota concedens (sic autem quo-
 tidianam requiem, quae a media die officio dabatur, antiqui vocabant):
 quippe qui tum rebus praeerant (sapientes enim doctique erant), scie-
 bant noctem remissionibus, diem laboribus esse a natura concessam, ac
 nefas reputabant iis, qui nocte negotiis vacarent, parvam etiam post
 solis occasum laborum remissionem eripere. at enim cum non satis es-
 set in peius res abiisse, ipsum quoque ab habitu solatio honoremque
 primiscrinii amisere hoc solatio, ut diximus, spoliati.

16. Από τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, ὡς ἐφθημεν ἐλπόντες, τυχαρόντων κομμενταρισίων, οὓς ὁ χρόνος ἐκ τῶν ταχυγράφων ἔφερε τῆς φροντίδος, ἕξ καὶ αὐτοῖς, καθάπερ τοῖς πρὸ αὐτῶν, ἐπέτρεχον βοηθοί, ἐκ τοῦ τάγματος τῶν Ἀγουσταλιῶν προσλαμβανόμενοι, ἄνδρες ἀστεμφεῖς καὶ νόμῳ πρέπουσαν αὐστηρίαν ἀνατεί-
5
νοντες, παρ' οἷς ἐτύγγαθεν ἡ πᾶσα δύναμις τῆς ἀρχῆς. οὗτοι τὰς μὲν ἐγκληματικὰς ἐξετάσεις ἔφερον τῷ δικαστηρίῳ, ὑπασπιζόντων αὐτοῖς, ὡς προέφαιμεν, ἀπλικιταρίων καὶ κλαβικουλαρίων, μετὰ ... ῥαβδούχων, σιδηρέοις δεσμοῖς καὶ ποινῶν ὀργάνων καὶ πλήκτρων ποικιλίᾳ σαλευόντων τῷ φόβῳ τὸ δικαστήριον· δονκη-
10
ναρίων δὲ στίφος θέμενοι καὶ χωρὶς αὐθεντίας τοῦ νόμου ἤρακον πρὸς σωφρονισμόν ἡμαρτάνουσιν.

17. Ἐγὼ δὲ ἐκπλήττομαι ἀναπολῶν ... τα νοῦν πρὸς ἐκεί-
νους τοὺς ἄνδρας ἀνατρέχων, οἷος ἦν ὁ φόβος τῶν κομμενταρι-
σιῶν παρὰ πᾶσι μὲν τοῖς ὅπως οὖν ἡγουμένοις τῆς τάξεως, δια-
15
φερόντως δὲ παρὰ τοῖς σκρινιαρίοις, καὶ ὅπως παραπορευομένου κομμενταρισίου τυγῶν ὀμίλιας ἤξιοῦτο. δι' αὐτῶν γὰρ οὐ τὰ τῆς ἀρχῆς μόνον κινήματα ἀλλὰ καὶ ἡ βασιλέως ἀγανάκτησις ἐθεραπεύετο. τοιγαροῦν ἐγὼ διαμέμνημαι, τὴν τοῦ λεγομένου χαρ-
τουλαρίου τηνικαῦτα χάριν πληρῶν τοῖς κομμενταρισίοις, ὡς Ἀνα-
20
στασίῳ τοῦ βασιλέως κινήθέντος κατὰ Ἀπίωνος, ἀνδρὸς ἔξοχω-

1 ἀριθμὸν καὶ αὐτῶν? et mox τυχαρόντων τῶν κ.? cf. c. 20.
ἐφθμεν C. 8 πρὸ.... C. 9 lego τούτους. F. ποιῶν
ὄργ...ν... πλήκτρων ποικιλίας ἀλευόντων C. 11 αὐθεντίας]
coniectura ex reliquiis literarum. F. 13 lego κατὰ. F.

16. Duo cum, ut supra rettulimus, commentarienses essent, quos tempus notariorum e munere provehebat, sicuti prioribus, iis quoque sex adiutores, ex Augustalium ordine lecti apparebant, viri graves et dignam lege austeritatem ostendentes, penes quos erat omnis praefecturae potestas. hi criminales causas ad iudicium deferabant, apparentibus iis, ut praediximus, applicitariis et claviculariis; quibus accedebant lictores, ferreis vinculis et poenaliu instrumentorum flagellorumque multiplici copia iudicium pavore agitant. constituto autem duccenariorum agmine, et sine legis auctoritate noxiis castigandis sufficiebant.

17. Ego vero non sine terrore, animo ad illos viros recurrrens, reputo quantus esset commentariensium metus, tum apud omnes officio quomodocunque praepositos, tum praecipue apud scriniarios, quantusque honor, si cui praetereunte cum commentariensi sermo contigisset. etenim illi non magistratus modo offensionis, verum imperatoriae quoque indignationis ministri erant. itaque ego memini, tum chartularii munere commentariensibus functus, cum Anastasius imperator commotus esset in Appionem, virum splendidissimum et qui imperium cum eo

τάτου και κοινωνήσαντος αὐτῷ τῆς βασιλείας, ὅτε Κωῶδης ὁ Πέρσης ἐφλέγμανε, Λεοντίου τὴν ἐπιρροήν διέποντος, ἀνδρὸς νομικωτάτου, ἣ τε βασιλέως ὀργὴν δημεύσεις τε καὶ ἀφορισμοὺς οὐκ ἄλλη τινὶ τῶν ἀρχῶν ἢ μόνη τῇ ἐπαρχότητι τὰ τῆς ἀναγκηθείας ἐπίστανεν· ἐν ἧ τσαύτην ἐπεδείξαντο δυναστείαν τε καὶ σύντινον ἐντρέχειαν οἱ τότε κομμενταρίσιοι, μετὰ πάσης καθαρότητος καὶ ἀποχῆς παντοίας ἐπὶ κλοπῆν ἐστῶσης περινοίας, ὥστε τὸν βασιλέα θουμάσαντα τὴν ἀρετὴν τῶν τότε στρατευσόμενων πάσας ἀνακυπτούσας χρείας, μεθ' ἧς καὶ τὴν κατὰ Μακεδονίου, τότε τὴν 10 βασιλίδα πόλιν ἐπισκοποῦντος, ἀγανάκτησιν ὡς λόγος περὶ νεωτερισμοῦ δογμάτων ἀποκλείοντος, αὐτοῖς ἐγχειρίσαι, λέγω δὲ τοῖς τῶν ἐπύρχων κομμενταρίσιοις, καίτοι Κέλερος τοῦ πάντων φιλότατου παρόντος τῷ βασιλεῖ καὶ τὴν τοῦ λεγομένου μαγίστρου φροντίδα κοσμίως ἀνίοντος.

15 18. Καὶ ταῦτα μὲν ἕκ τε θεῶν ἕκ τ' ἀνθρώπων ἀπόλωλε· τὸ γὰρ λοιπὸν οὐδ' ἐν λόγῳ οὐδ' ἐν ἀριθμῷ. ἐκόσμηι δὲ οὐδὲν ἤτιον τὴν πολύτροπον δυναστείαν τοῦ σκρινίου καὶ ἡ τῶν λεγομένων κομέτων ἕξουσία ὑπερφυῆς. ὁ γὰρ ὑπάρχων, ἡ πικρὰ βασιλέως θαρροῦμενος ἢ αὐτὸς κατὰ τὸν νόμον κινούμενος, καὶ 20 σπουδάζων ἄρχοντα ὁποιοῦν ἢ ὑπηκόων τινὰ παραστήσαι τῷ

1 eum Theodorus Lector (Collect. 2) Coadem et Evagrius (Histor. Eccles. 3 37) Cabadem appellat. C infra c. 53 pariter κωῶδης. F. 3 7 τε] lego ἢ τοῦ. F. 7 ἐστῶσης] coniectura ex reliquiis literarum. F. 10 lego λόγον. de Macedonio vide Evagrii Hist. Eccles. (3 32) et Theodori Lect. collectanea. F. quidni λόγους? 15 τε vulgo om. 18των C. cf. κομέτων 3 19. F. ὁ add F. 19 κατὰ] .α.α. C. κινούμενος] coniectura ex reliquiis literarum. F, perinde atque ὁποιοῦν ἢ ὑπηκόων τινὰ,

communicaverat, quo tempore Coades Persā furebat, Leontio, viro legum peritissimo, praefecturam praetorii tenente, imperatoris indignationem bonorum publicationes et relegationes non alii cuiquam e magistratibus, sed soli praefecturae ultionem mandavisse; in qua tantam potentiam tamque acrem solertiam tunc temporis commentarienses, cum summa innocentia et a multiplici furandi studio abstinencia, exhibuere, ut virtutem tum militantium admiratus imperator obvias quasque necessitates, ac deinde etiam Macedonii, imperatoriae urbis eo tempore episcopi, ultionem, quippe orationem circa dogmatum innovationem excludentis, iis, praefectorum praetorii commentariensibus inquam, mandaverit, quamvis Celer omnium ei carissimus imperatori adesset, magistri, ut vocant, munere cum laude fungens.

18. Atque quidem et divinitus et hominum culpa interiire: quippe nunc prorsus neglecta iacent. nec minus multiplicem scrinii potentiam ornabat commentorum, ut vocant, insignis potestas. cupiens enim praefectus praetorio, sive ab imperatore auctoritatem habens sive ipse secundam legem commotus, magistratam qualemcunque aut subiecto-

νόμῳ, τὸν κομμενταρίσιον μυστογράφον λαμβάνων τὸ πρακτεῖον ἐπέτρεπεν αὐτῷ. ὁ δὲ λ... τὸν πιστότατον ἅμα ...μενον τῶν οικειῶν χαρτουλαρίων παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ, ἕπηγόρευε Ῥωμαϊκῶν ὀγκῶν ῥημάτων τὸ σ...θημα, ... ὧπα τῶν ἐκ τάξεως πιστικωτάτῳ ἅμα καὶ διαπρέποντι καταπιστεῦν, ὥσπερ ποητῶν 5 τὸν ἀγανακτούμενον παρκοτῶν τῷ βήματι. τῆς δὲ βασιλείας ἐπιεικέας καὶ τῆς τῶν ἀρχόντων ἔτι περὶ τοὺς ὑπηκόους στοργῆς συγγνώμης ἀξιουσῶν τοὺς καταρρηθέντας, εἰκὸς ἦν τὸν ἔλευθερούμενον εὐχαριστίας δι' αὐτῶν τῶν ἔργων τοῖς μέσοις ὁμολογεῖν ... 10

19. Καὶ συνῆπτο σχεδὸν τῷ σκρινίῳ τῶν κομμένων ὁ καλούμενος ἱστορουμεντῆριος (ἀντὶ τοῦ χαρτοφύλαξ τῶν ἀρχείων τοῦ δικαστηρίου) εἰς τὸ ὑπογράφειν καὶ πληροῦν τὰς ψήφους· καὶ χωρὸς μὲν αὐτῷ ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ ὑπὸ τῷ τῆς βασιλείας βήματι ἐπὶ τὸν νότον ἄχρι τῆς καλουμένης σφενδόνης ἐξ ἀρχαίου 15 παρακεχώρηται, πάντα δὲ τὰ ἀπὸ τῆς βασιλείας Οὐάλεντος ἐν τοῖς τότε μεγάλτοις δικαστηρίοις πεπραγμένα αὐτόθι σώζονται, καὶ τοῖς ἐπιζητοῦσιν οὕτως ἐστὶν ἔτοιμα ὡσεὶ χθὲς τυχόν πεπραγμένα. ἀπώλετο δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἱστορουμεντῆριος, καὶ ἔρημος ἦ καθέδρα μένει, μόνους οἰκέταις ἀναμένουσι τοὺς κεκτημένους ἐγκεχωρημένη 20 διαγνώσεως γὰρ οὐκ οὔσης, ἢ ἄλλον πρακτεῖου τινὸς εἰκὸς οὐδέ

unde integrum mansit οὖν ἦ, et κομμενταρίσιον μυστογράφον, unde mansit ἦσιον μυστ. 2 videtur fuisse λαθῶν τοῦτον. F. videtur fuisse καὶ μάλιστα τετιμένον. F. 4 lego σύνθημα κατ' ὧπα. F. 10 post ὁμολογεῖν aliquot literae extinctae. F. 12 ἀρχαίου C. 15 σφενδόνης C. 20 ἐγκεχωρημένη C. 21 πρακταίον C. εἰκὸς] v. ad p. 202 19.

rum quendam legi sistere, commentariensem scribam secreto sumebat, eique negotium permittebat. hic autem, illum lateus, adsumpto fidelissimo simul et maxime honorato de suis chartulariis, latino sermone grave synthema dictabat, coram apparitoribus fidelissimo simul et eminenti mandans ... ut indignationi obnoxium ad tribunal adduceret. quodsi imperatoris benignitas, et qui etiam tum erat magistratum in subiectos amor, damnatos venia dignassent, necesse erat liberatum re ipsa mediatoribus gratiam polliceri ...

19. Iunctus quoque commentorum scrinio, qui instrumentarius (id est instrumentorum iudicii custos) dicebatur, cuius munus erat subscribere et complere sententias. et locus quidem ei in hippodromo, sub imperatoris tribunali, meridiem versus, usque ad Σφενδόνην (Fundam), ut vocant, antiquitus attributus est. omnia autem ab imperio Valentis in maximis tum iudiciis acta ibi servantur, suntque quaerentibus ita in promptu quasi quae heri forte acta forent. periit vero et ipse instrumentarius, desertaque cathedra manet, servis tantum locupletes manen-

κινουμένης ἐν τῷ δικαστηρίῳ, πῶς ἂν αὐτὸς ἀναγκαῖος εἶναι τοῖς πράγμασι νομισθεῖη;

20. Ἄβ ἄκτις μὲν ὄνομα τῷ φροντισματι, σημαίνει δὲ καθ' ἑρμηνείαν τὸν τοῖς ἐπὶ χρήμασι πράττομένοις ἐφεστῶτα, ... 5 πικμέντις τοὺς ἐπὶ τῶν ἀρωμάτων καὶ ἀσηκρήτις τοὺς ἐπὶ τῶν σηκρήτων (οὐδὲ γὰρ ἀδσηκρήτις κατὰ τοὺς ἰδιώτας, ἕξ ἀγνοίας μετὰ τοῦ δέλτα στοιχείου τῆς προθέσεως ἐπιβαλλομένης) καὶ ἀσαβάνις τοὺς ἐπὶ τῶν βαλανείων τῆς ἀδλῆς. δύο δὲ καὶ αὐτῶν ὄντων τῶν ἄβ ἄκτις, οὗς κατὰ βαθμὸν ὁ χρόνος ἀπὸ τῶν ταχυγράφων, καθάπερ τοὺς πρὸ αὐτῶν, καλεῖ, ἕξ ἄνδρες ἑραστοὶ καὶ 10 πουνιχέστατοι καὶ σφριγῶντες ἔτι, ἀπὸ τοῦ τύγματος τῶν Ἀγροσταλιῶν, βοηθοῦσι δῆθεν ἔτι καὶ νῦν τῷ ὀνόματι. ἔργον δὲ αὐτοῖς τὰς χρηματικὰς ὑποθέσεις τρακτεύειν (ἀντὶ τοῦ διαψηλαφῶν) καὶ εἰσφέρειν κριθησομένας τῷ βήματι, ὑπουργούντων αὐτοῖς τῶν 15 νομιεγκολατώρων, οὗς ἀναφωνήτας καὶ συναγωγεῖς πάλαι μὲν τῶν συγκλητικῶν νῦν δὲ τῶν δικανικῶν ῥητόρων εἶναι προειρηκαμέν. νόμος δὲ ἦν (καὶ γὰρ οὐκ ἔστιν, ἄρτι παροφθεις ἕξ ἀβελτερίας ἢ τάληθές εἰπεῖν κακοδαιμονίας) πάντα διὰ τῶν παρόντων αὐτοῖς χωρολαβίων, καὶ αὐτῶν ὑπὸ τῶν ταχυγράφων, ἀναφαίνεσθαι 20 ἐπὶ τῶν λεγομένων ῥεγέστων ἢ κοττιδιανῶν (ἀντὶ τοῦ ἐφημέρων ῥέγεστα δὲ Ῥωμαῖοι τὰς βίβλους αἷς ἐνέγραψον τὰ πραττόμενα συνειδὸν ὀνομάζειν, ὅτι ῥέγεστα τὰς πράξεις τοῦ πολιτεύματος

1 κινουμένου F. 4 lego ὡς ἄ. F. 6 ἕξ ἀγνοίας] coniectura ex reliquiis literarum. F. 8 ἀδλῆς F, ... λῆς C.
10 lego σεβαστοί. cf. αἰδεσίμους 3 35. F. 16 δεκανικῶν C.
19 ἀναφέρεισθαι? 22 lego ῥῆς γέστας. F.

tibus permissa. etenim cum cognitio nulla sit neque aliud quicquam in iudicio agatur, quomodo ille necessarius rebus existimetur?

20. Ab actis nomen muneris; significat autem, iuxta versionem, pecuniariis actis praepositum, sicuti a pigmentis, qui aromatis, a secretis (neque enim ad secretis secundum idiotas dicendum, praepositione cum litera δ per ignorantiam adiecta), qui secretis, et a sabis, qui balneis aulae praefecti sunt. cum autem et ipsi actorum praefecti duo sint, quos gradatim a notariis, sicuti priores, tempus vocat, sex eos viri venerabiles et prudentissimi, ac vigentes etiam, ex Augustalium ordine, etiamnum, nomine scilicet, adiuvant. munus vero eorum pecuniarias causas tractare atque ad tribunal iudicandas deferre, apparentibus iis nomenclatoribus, quos clamatores congregatoresque, senatorum quidem olim, nunc vero forensium oratorum, esse praediximus. lex autem erat (neque enim est, nuper ob stoliditatem sive, ut verum dicamus, insaniam neglecta), omnia per apparentes iis chartularios, qui et ipsi e notariis legebantur, in regestis, ut vocant, vel cotidianis, id est ἐφημέροις, notari, (regesta autem Romanis libros, in quibus acta notabant, appellare placuit, quia res gestas vocant acta rei publicae), in

εἶναι βούλονται), ἔνθεν τοῖς δετεδήποτε ζητοῦσι τὰ δετεδήποτε πεπραγμένα σύντομος περὶ τὴν εὐρεσιν εὐκόλῃα· ἔξ αὐτῶν γὰρ τῶν φεγίστων καὶ κοττιδιανῶν ἡ δύναμις τῶν πεπραγμένων ἐγινώσκετο. Θῦττον δὲ ὁ τῆς τάξεως ἱστορομεντάριος λαμβάνων ἀπὸ τῶν ἀβ ἄκτις, τὸν χρόνον καὶ τὸν ὕπατον ἐν ἐπιτόμῳ σημειούμενος πρὸς 5 ταχεῖαν ἀνάμνησιν λόγῳ, Θῦττον ἀπηλλάττετο πόνων. καὶ τοῦτο μὲν τὸ θαυμαστὸν γνώρισμα τῆς εὐταξίας ἐπράττετο μετὰ σπουδῆς, καὶ πᾶς καιρὸς τοῖς ἑφημέροις ἐγράφετο, μηδὲ τῶν ἀπράκτων ἡμερῶν παραλιμπανομένων τοῖς ἀναγράφουσι, ἀλλ' ἔτι καὶ τὰς αἰτίας ὧν ἕνεκα ἀργὰς αὐτὰς εἶναι συνέβαινεν ἀναγραφόν- 10 των. καὶ τοῦτο μὲν θαυμαστὸν ἦν, ἡ δὲ τῶν λεγομένων περσονυαλίῳ ἀναγραφῇ παντὸς ἐκαίνου κρείττων δικαίως ἐνομιζέτο. τὰς γὰρ διαγνώσεις περιέφραζεν Ἰταλιστὶ ὁ τῶν βοηθοῦντων λογικώτατος οὕτω κατὰ λεπτόν ὥστε, κἂν εἰ τυχὸν παραπολέσθαι τὴν διάγνωσιν συνέβη ποτέ, ἔξ αὐτῆς μόνης τῆς παραφράσεως καὶ ὡς 15 ὑποτυπώσεως αὐτῆς δύνασθαι στήναι τὴν διάγνωσιν. καὶ τοῦτο συμβῆν ἐγὼ αὐτὸς διαμέμνημαι· διαγνώσεις γὰρ εἰσαχθείσης μὲν, τῶν δὲ ἐπ' αὐτῇ πραχθέντων σὺδαμοῦ φαινομένων, εἰσαχθέντος ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ λεγομένου περσοναλίῳ ἔστη διάγνωσις κατ' οὐδὲν ἐνδέουσα. καὶ τίς οὐκ ἂν ἐπιδακρύσῃ τῶν ἐγκομιμίων 20 εἰς μνήμην ἐρχόμενος, οἷς ὑπὲρ τῆς τάξεως καὶ τῶν τοιοῦτων τῆς ἀρετῆς γνωρισμάτων ἐχρήσατο Σέργιος τε ὁ πολλὸς καὶ Πρόκλος ὁ δικαιοῦτατος Τριβωνιανὸς τε ὁ πολυμαθέστατος, ὧν ὁ μὲν ὑπαρ-

2 εὐκόλῃας· ἔξ αὐτῶν τῶν γὰρ φηγέσεων C.
13 Ἰταλίδι vulgo. 19 ἐστὶ vulgo.

4 ὁ vulgo om.

quibus quandocunque quaerentibus quandocunque acta facile brevique inveniuntur: ex ipsis enim regestis et cotidianis actorum summa noscebatur. quae cum officii instrumentarius ab actorum praepositis sumptisset, tempus et consulem ad celerem memoriam compendio citissime notabat. et hoc quidem, admirabile disciplinae indicium, diligenter fiebat, et omne tempus in cotidianis notabatur; ac ne vacantes quidem dies perscriptores omittebant, causas quoque, quare vacare eos contingeret, annotantes. et hoc quidem admirabile erat: personalium vero, quae vocant, perscriptio quavis laude maior iure existimabatur. cognitiones quippe adiutorum literatissimus Latino sermone tam accurate circumloquens efferebat, ut, licet forte perire aliquando cognitionem contigisset, ex ipsa sola paraphrasi et quasi descriptione restitui posset; quod accidisse egomet memini: introducta enim cognitione, cum quae super ea acta sunt nusquam apparent, illato in praefecturam personali, ut vocant, cognitio datur nulla in re manca. ac quis non illacrimet laudum memoriam repetens, quois officium et talia virtutis monumenta celebrare clarissimus Sergius et iustissimus Proclus et doctissimus Tribonianus,

χος οἶος οὐκ ἄλλος, οἱ δὲ ἄμφω κυλιστωρες γενόμενοι τὴν πολι-
 τειαν ἐκόσμησαν, συλλαμβανομένων αὐτοῖς περὶ τοὺς ἐπαίλους
 πάντων ὁμοῦ τῶν τότε δικολόγων, περὶ ὧν σιγᾶν ἄμεινον ἢ παρ'
 ἄξιαν ἐπακτεῖν κοσμιώτερον οἶμαι. καὶ ταῦτα μὲν ποτε· νῦν δὲ
 5 οὐ μόνον οὐκ ἔστιν, ἀλλ' οὐδὲ μνήμης τιδὸς ἀξιοῦνται, δι' ἧς
 οὐχ ἅπαξ ἀπεδώκαμεν αἰτίας.

21. Μετὰ δὲ τὸν ἄβ ἄκτις ὁ ῥηγευδάριος ἐπὶ τῆς φροντί-
 δος τῶν συνθημάτων τοῦ δημοσίου δρόμιον τεταγμένος ἔτι καὶ νῦν
 λέγεται μὲν, πράττει δὲ οὐδέν, τοῦ μεγίστου τῆς αὐλῆς τὴν ὄλην
 10 ὑπελομένου τοῦ πράγματος ἔξουσίαν. μεθ' ὃν οὐ τῶν διοικήσεων
 κοῦρα ἐπιστολάροσιν, οἱ τὰς μὲν ἐπὶ τοῖς δημοσίοις φοιτώσας
 φήφους γράφουσι μόνον, τὸ λοιπὸν καταφρονούμενοι· οἱ δὲ λε-
 γόμενοι τρακτευταί, τὴν ἐγνωσμένην αὐτοῖς διδουκαλίαν ὑποτι-
 θέντες τῷ προστάγματι, τὴν ὄλην ὑφήραζον ἔξουσίαν, μάλιστα
 15 ἔξ ὅτου τὴν ἀρχὴν ἑαυτοῖς ἐθάρρον περιποιεῖν οἱ σκριτιάριοι.

Πέρας μὲν ὧδε τῶν λογιστῶν τῆς τάξεως συστημάτων. δου-
 κηγάριοι καὶ κεντηγάριοι βίαρχοί τε καὶ ἀδιούτωρες καὶ τὰ λοιπὰ
 τῆς τάξεως μέλη, ἀνύοντα τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου τεθειμένην αὐτοῖς
 λειτουργίαν, τέλημα τῆς στρατείας ὁποῖον ἢ τύχη δολὴ καταλαμ-
 20 βάνουσι, τῶν λεγομένων θηκοφύρων, οἱ τὰς προτομὰς τῆς ἀρχῆς
 φέρουσι, καὶ διαιτηρίων ἐν ἑτέροις μὲν τάγμασι τῆς τάξεως κατα-
 λεγομένων, λειτουργίαν δὲ πληροῦντων.

2 τῶν αὐτοῖς C. 10 μέσον C. 15 σκριτιάριοι C.
 16 lego λογιστῶν. cf. 3 7 λογικαῖς λειτουργίας: F. δουκηνά-
 ριοι γὰρ καὶ? 20 οἱ τῶν C.

quorum ille praefectus praetorio, qualis nemo alius, hi vero ambo quae-
 stores rem publicam ornarunt; quae laudes ab omnibus una tum tempo-
 ris advocatisangebantur; de quibus tacere satius quam citra meritum
 laudare decentius existimo. et haec quidem olim: nunc vero non tantum
 non sunt, sed ne memoria quidem ulla dignantur, ob quas non semel
 rettulimus causas.

21. Actis praefectum sequitur regendarius, qui muneri synthema-
 tum cursus publici praepositus etiamnum dicitur quidem, facit autem ni-
 hil, tota rei potestate per magistrum aulae surrepta. hunc sequuntur
 dioecesium curae epistolarum, qui super publicis procedentia decreta
 scribunt tantum, nunc neglecti; tractatores autem, ut vocant, visam
 ipsis suggestionem mandato subicientes, totam potestatem surripuere,
 maxime ex quo scriniarii praefecturam sibi ausi sunt arrogare.

Hi postremi literatorum officii ordinum. ducenarii, centenarii,
 biarchi et adiutores, et reliqua officii membra, quae lege constitutum
 ipsis ministerium implent, terminum militiae, qualem fortuna dat, sor-
 tiuntur: cistophori autem, qui praefecturae dimidiatas effigies ferunt,
 et diaetarii in aliis officii ordinibus annumerantur ministeriumque im-
 plent.

22. Πάντων, οἶμαι, τῶν καταλόγων, εἰ μὴ τι σφάλλομαι, παρελθόντων τῷ λόγῳ, ὑπόλοιπόν ἐστιν αὐθις, καθάπερ ἡγεμόνα σεμνόν, ἐπὶ τέλους τὸν κορνικουλάριον ἐπὶ τῆς ἱστορίας ἀναδιᾶξει· δεῖ γὰρ αὐτόν, τὴν ὕλην συνέχοντα τάξιν, ἀρχὴν ἅμα καὶ πέρας αὐτῆς ἀποδείξαι. ἀρκεῖ μὲν οὖν αὐτῷ πρὸς ἀξιοπιστίαν 5 καὶ μόνος ὁ χρόνος, ὑπὲρ τριακοσίους καὶ χιλίους ἐνιαυτοὺς ἡγουμένῳ τοῦ τάγματος καὶ σὺν αὐτῷ τῷ πολισμῷ τῆς ἱερᾶς Ῥώμης ἐπιφανέντι τοῖς πράγμασι· παρῆν γὰρ ἀνέκαθεν τῷ ἱππάρχῳ, ὁ δὲ ἵππαρχος τῷ τε ῥήγῃ. ὥστε ἐκ προοιμιῶν τῆς Ῥωμιαϊκῆς πολιτείας γνώριμος ὁ κορνικουλάριός ἐστιν, κἄν εἰ μηδὲν αὐτῷ παρὰ 10 τὴν προσηγορίαν ἀπολέλειπται. ἔξοτε Φουσκον (οὕτω δὲ τὸν μελάγχρωτα Ῥωμιοῖοι καλοῦσι) Δομετιανὸς πραιτωρίων ὑπαρχὸν κατὰ τὴν Αὐγούστου ἐγγείρησιν προβαλλόμενος, τὴν τοῦ ἱππάρχου περιττὴν ἀπέδειξε προαγωγὴν, ὄπλων ἡγούμενος, μετηνέχθη πάντι. (23) τοιγαροῦν τὰ ὅπως οὖν παρὰ τοῖς ὑπάρχουσιν πρατ- 15 τύμενα μόνος διέταττεν ὁ κορνικουλάριος, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν πόρους εἰς οἰκίαν ἀπεφέρετο παραιρηγῆν. καὶ τοῦτο ἀπὸ Δομετιανοῦ ἕως τοῦ καθ' ἡμῶς Θεοδοσίου κρατοῦν ἡμείφθη διὰ τὴν Ῥουφίνου τυραννίδα. νόμον γὰρ ἔθετο ὁ βασιλεὺς Ἀρκάδιος, τὸ τῆς ἀρχῆς δυνατὸν δεδιττόμενος, ὥστε τὸν πρίγκιπα τῆς τάξεως 20 τοῦ μαγίστρου, παριόντα ... τὰ μέγιστα δικαστήρια, περιμεγάζεσθαι καὶ ... εἶν τὴν δύναμιν τῶν πραττομένων ἐν αὐτοῖς, καὶ

5 malim sane ἀξιοπρέπειαν. F. 9 lego τότε τῷ. F. vel τῷ τότε. 11 post ἔξοτε suspicor excidisse γὰρ. F. τὸν vulgo om. 12 ὑπαρχος C. 13 προβαλλόμενος vulgo. 21 lego ἐπὶ. F. 22 πολυπραγμονεῖν F, ut 2 10.

22. Omnibus, opinor, catalogis, ni quid fallor, enarratis, restat ut rursus, quasi venerabilem ducem, postremum cornicularium in historia ostendamus: oportet enim illum, totum continentem officium, principium simul finemque eius exhibere. cui quidem ad fidem vel solum tempus sufficit, super mille trecentos annos ordinem ducenti, ipsoque, quo sacra Roma condita, tempore in rem publicam introducto: aderat quippe initio magistro equitum, magister equitum vero tum regi. quare ab incunabulis rei publicae Romanae notus est cornicularius, quamvis nihil ei praeter nomen relictum sit: ex quo enim Domitianus, cum Fuscum (sic autem Romani colore nigrum vocant) praefectum praetorio iuxta Augusti institutionem creasset, magistri equitum electionem, ipse exercitum ducens, supervacaneam ostendit, cuncta mutata sunt. (23) igitur quae quomodocumque apud praefectos praetorii agebantur, quos cornicularius regebat, ex iisque reditus in suum solatium ferebat; quod cum a Domitiano usque ad Theodosium nostrum obtinisset, Rufini tyrannide mutatum est. legem enim tulit imperator Arcadius, magistratus potentiam metuens, ut princeps apparitorum magistri, maxima iudicia obiens, diligenter curioseque vim in iis agendorum inquireret, et quare cursus

οὗ τινὸς χάριν γίνοντο τὰ τοῦ δρόμου συνθήματα εὐρίσκων. καὶ τὸ λοιπὸν ὁ Ρουφῖνος, ἔξότε δι' ἑαυτοῦ ἐπὶ τὴν ἔω ἦλθε, τὸν λεγόμενον κόμητα τῆς ἀνατολῆς μαστίξας ἀπώλεσεν ἀνθ' ὧν ἐτόλμησε ζηλώσαι τῷ λόγῳ τὴν ἐπαρχότητα. καὶ ἡ μὲν Ἀρχυδιον, ὡς ἔφη, δι' αὐτὰς ἐν τῷ πάλαι Θεοδοσιανῷ κώδικι ἀνεγέγραπτο· οἱ δὲ τὸν νεαρὸν καταστησάμενοι παρεῖδον αὐτὴν ὡς περιττὴν αὐτοῖς εἶναι φανείσαν. (24) πυρῶν οὖν ὁ πρίγκηψ τῶν μαγιστρια- νῶν τοῖς μεγίστοις ποτὲ δικαστηρίοις, καὶ μηδὲν παρὰ τὴν προσηγορίαν ἔχων, λόγους ἔθετο πρὸς τὸν τότε τῆς τάξεως κορνικουλά- 10 ριον ὥστε πάροδον αὐτῷ δοῦναι τινα πρὸς τὰ πραττόμενα· καὶ δόξαν οὕτως, ἐτύπωσεν ὁ πρίγκηψ μίαν χρυσοῦ λίτραν καθ' ἕκα- στον μῆνα προσφέρειν τῷ κορνικουλαρίῳ, μετὰ τὸ πῦσι τοῖς ἐκ τάξεως, κατὰ συνήθειαν λαμβάνουσι μοῖραν τινα τῶν πόρων, ἀμελλητὶ δίδουσι τὰ εἰωθότα. τούτων οὕτως συντεθειμένων αὐ- 15 τοῖς, λαμβάνων ὁ κατὰ καιρὸν κορνικουλάριος παρὰ τοῦ πρίγκη- πος τὰς δώδεκα τοῦ χρυσοῦ λίτρας δίχα τινὸς ἐλλείμματος, μετὰ πάσης τιμῆς παρεχώρει τῷ κρείττονι μᾶλλον τὴν τῶν μονομερῶν ἐντυχιῶν εἰσωγῆν, φυλάξας ἑαυτῷ μετὰ τὴν ἐκ τοῦ βυθμοῦ καὶ τῶν ἄλλων κερῶν προνομίαν τὸ πληροῦν δι' οἰκείας ὑποσημειώ- 20 σεις τὰ πραττόμενα, οὐκ ἔλαττον χιλίων χρυσῶν πόρον αὐτῷ περιποιῶντι.

25. Τὰ δ' ἐνθεν οὐκέτ' ἂν φράσαι λόγῳ δακρῶν δυναμί- μιν χωρὶς, κατὰ τὸν Εὐριπίδου Πηλέα. πάντων γὰρ ἤδη πρό-

1 οὗ τινὸς et ἦλθε coniecturae: in C literae exstinctae. F. 6 τῶν νεαρῶν C. 8 μηδένα C. 13 μοῖραν] μίαν vulgo. 14 συν- τεθειμένων vulgo. 18 εἰσάγων C.

synthemata fierent cognosceret. ceterum Rufinus, postquam sua sponte in Orientem venit, comitem Orientis, ut vocant, flagellatum interemit, quod verbis aemulari praefecturam ausus esset. et Arcadii quidem, ut dixi, constitutio, in vetere codice Theodosiano exstabat; recentioris vero conditores eam, ut supervacuum ipsis visam, neglexerunt. (24) cum igitur princeps magistrianorum maximis olim iudiciis adesset, neque quicquam praeter nomen haberet, cum officii tum temporis corniculario egit ut aditum quandam ipsi ad agenda concederet; cumque ita placuisset, constituit princeps ut unam auri libram singulis mensibus corniculario ferret, atque insuper cuivis apparitorum, ex consuetudine partem aliquam reditum sortienti, solita continuo daret. his ita inter eos constitutis, qui tum erat cornicularius, duodecim illas auri libras sine ulla deductione a principe accipiens, summo cum honore unimembrum actionum reditum potiori concedebat, sibi, praeter quae a gradu aliisque lucris praecipua habebat, actorum sua subscriptione completionem servans, quae non minorem mille aureis reditum ei ferebant.

25. Sequentia vero, ut cum Euripidis Peleo loquar, enarrare sine lacrimis non possum. omnia quippe haec cum prius iam, quo modo et

τερον τούτων, ὃν τρόπον καὶ τῶν ἄλλων, ἀπολομένων παραπέ-
 λαινα καὶ αὐτὸς ἐγὼ τῆς κακοδαιμονίας τοῦ χρόνου, κατανήσας
 εἰς τὸ πέρας τῶν τῆς στρατείας βαθμῶν μηδὲν παρὰ τὴν προση-
 γορίαν κτησόμενος. καὶ μάρτυρα τὴν δέκην ἀληθειῶν οὐκ ἐρυ-
 θριῶ ἐπικαλούμενος· ἕως ἐνδὸς ὄβολου οὐκ ἀπὸ τοῦ πρίγκιπος, 5
 οὐκ ἀπὸ τῶν λεγομένων κομπλευσίμων οἶδα κομισάμενος. πόθεν
 γὰρ ἔμελλον λαμβάνειν, τῆς μὲν ἀρχείας συνηθείας ἐχούσης ἑπτὰ
 καὶ τριάκοντα χρυσίους παρέχεσθαι τῇ τάξει ὑπὲρ μονομεροῦς
 ἐντεῦξίως πρὸς τῶν ὀπωσοῦν εἰσβαλλόντων ἐν τοῖς τότε μεγίστοις
 δικαστηρίοις, τὸ δὲ λοιπὸν χαλκοῦ κάρτα μετρίου (οὗ γὰρ χρῶ- 10
 σίου), ὥσπερ εἰς ἔλαιον, οἰκτρῶς καὶ οὐδὲ συνεχῶς ἐπιδιδόμενου;
 ἢ ὅπως ὁ πρίγκιψ πρὸς τὰ πάλαι δαδόμενα παρ' αὐτοῦ τῷ κατὰ
 καιρὸν κορρικουλαρίῳ συνωθεῖτο, μηδὲ εἰς μὴμην ψιλῆς γοῦν
 προσηγορίας ἀναφερόμενος, μηδὲ παρεῖναι τὸ λοιπὸν ὑπομένων
 τῷ δικαστηρίῳ οὐδενὸς οὐδενὶ ἐν βαθμῷ στρατευομένου; ἔμοι δὲ 15
 μεταμῆλει ἄντι τοῦ καιροῦ τὸ προσήκον ἀναλογιζομένῳ, ἀντὶ τίνος
 τοσοῦτον προσήδρευσα χρόνον τῷ δικαστηρίῳ, μηδὲν ἕξ αὐτοῦ
 πρὸς παραφυγὴν εὐραμένῳ. καὶ δικαίως ταῦτά μοι συμβέβηκεν
 εἰς ταύτην ἐμβαλόντι τὴν λειτουργίαν. ὥστε χαλεπὸν οὐδὲν τὴν
 ἐκ προομιῶν ἐπ' ἔμοι διελεθεῖν ἄχρι τοῦδε τῷ λόγῳ διήγησιν. 20

26. Ἐνα καὶ εἰκοστὸν τῆς ἡλικίας ἄγων ἐνιαντιόν, ἐπὶ τῆς
 Σεκουνδιανοῦ ὑπατείας, ἐκ τῆς ἐνεγκούσης με Φιλαδελφείας, τῆς
 ὑπὸ τῷ Τιμόλῳ καὶ Λυδία κειμένης, παρήλθον εἰς ταύτην τὴν

2 ἐγὼ] ἔσω vulgo.
 16 ἀν τις C.

8 χρυσίους vulgo.
 23 καὶ ἐν Λυδία F.

12 lego πῶς. F.

reliqua, interisissent, ipse quoque afflictatus sum, qui intra temporum in-
 felicitatem finem militiae graduum attigerim, nihil praeter nomen assecu-
 tus; neque erubescio, vera dicens, iustitiam testem invocare: ad unum
 obolum neque a principe me neque a completionibus, ut vocant, scio
 accepisse. unde enim accepturus eram, cum antiquus mos fuisset ut qui
 ad maxima tum iudicia causam qualemcunque deferrent, septem et tri-
 ginta aureos pro unimembri actione officio praebent, postea vero aes
 modicum admodum (neque enim aurum), quasi in oleum, misero, ac ne
 semper quidem daretur? aut quomodo princeps ad ea quae olim corni-
 culario dederat coactus fuisset, ne nudi quidem nominis eius memoria
 relicta, cum adesse porro in iudicio non sustinisset, nemine ullo in
 gradu militante. me vero paenitet, sero quod oportuerat repantem,
 qua mercede tamdiu in iudicio assederim, nihil ex eo in solatium con-
 secutum; et iure haec mihi contingere, qui ad illud ministerium accesserim.
 quare operae pretium erit meam ab initio ad hocce tempus histo-
 riam persequi.

26. Unum et vicesimum aetatis annum agens, Secundiano consule,
 e patria mea, Philadelphia ad Tmolum in Lydia iacente, in hancce bea-

εὐδαίμονα πόλιν, καὶ πολλὰ μετ' αὐτῶν σκεψάμενος ἐπὶ τοὺς με-
μοριαλοῦς τῆς ἀλλῆς συνεῖδον ἐλθεῖν καὶ πρὸς στρατείαν ἀναζώ-
σασθαι μετ' ἐκείνων. ὅπως δὲ μὴ τὸν ἐν μέσῳ χρόνον δόξασαι
ζημιῶσθαι, εἰς φιλοσόφου φοιτᾶν διέγων. Ἀγάπιος ἦν κατ'
5 ἐκείνον τὸν χρόνον, περὶ οὗ Χριστόδωρος ὁ ποιητὴς ἐν τῷ περὶ
τῶν ἀκροατῶν τοῦ μεγάλου Προκλου μονοβιβλῷ φησὶν οὕτως
“Ἀγάπιος πύματος μὲν, ἀτὰρ πρώτιστος ἀπάντων.” παρ' ᾧ
τὰ ... τῶν Ἀριστοτελικῶν διδαγμάτων ἐπιπὼν, ἔτυχον καὶ τιῶν
ἐ...ς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας ἀκροάσασθαι. ἡ δὲ τύχη μᾶλλον
10 εἰς ταύτην με παρωθῆσαι τὴν λειτουργίαν σκεψαμένη Ζωτικόν,
πολίτην ἐμὸν καὶ χαίροντά μοι μετρίως, ἐπὶ τὴν ἐπιπροχόνητα τῶν πραι-
τωρίων ἐπὶ τῷ πάντων βασιλείων ἡμερωτάτῳ Ἀναστασίῳ προήγα-
γεν· ὅς οὐ πείθειν με μόνον ἀλλὰ καὶ ἀναγκάζειν δυνάμενος τοῖς
ταχυγράφοις τῆς ἀρχῆς συνηρίθμησεν, ἐν ᾗ καὶ Ἀμμιανὸν τὸν
15 ἐπιεικίστατον, ἀδελφιδοῦν τῷ ἐμῷ πατρὶ γενόμενον, συνέβαινε δια-
φαίνεσθαι. (27) ὅπως δὲ μὴ τυχὸν ῥαθυμήσω, πᾶσάν μοι κέρ-
δους ὄδον ὁ ὑπαρχος ἔδειξεν, ὥστε παρ' ὄλον τὸν τῆς ἀρχῆς χρό-
νον αὐτοῦ (μέτριος δὲ ἦν καὶ βραχεῖ τὸν ἐνιαυτὸν ἐκβὰς) οὐκ ἐλάτ-
τους χιλίων χρυσῶν ἀποκερδᾶναι σωφρόνως. εἰκὸς οὖν εὐχαρι-
20 στῶν ἐγὼ (πῶς γὰρ οὐ;) ἐγκώμιον βραχὺ πρὸς αὐτὸν διεξῆλθον·
ὁ δὲ ἥσθεις ἀνὰ στίχον μὲν ἕκαστον χρύσινον ἀπὸ τῆς τριπλῆς

1 lego ἔμαρτοῦ. F.

fuit στοιχία. F.

utique videtur. F.

ἐπαρωθῆσαι C.

v. ad p. 202 19.

7 post τὰ aliquot literae exstinctae. forte

8 ἐπιπὼν recentior manus delevit. vitiosum

lego ἐκ τῆς. F.

10 με παρωθῆσαι F,

τὴν vulgo om.

11 σὺ μετρίως F.

19 εἰκὸς]

20 οὐκ C.

tam civitatem perveni; cumque multa mecum deliberassem, ad memoria-
les aulae accedere meque ad militiam cum iis accingere constitui. ne
autem intermedii temporis iacturam facere viderer, philosophum audire
decrevi. Agapius erat eo tempore, de quo Christodorus poeta in libro
singulari de auditoribus magni Procli ita ait “Agapius ultimus quidem,
sed princeps omnium;” apud quem... Aristotelicae doctrinae percipiens,
nonnulla etiam e Platonica philosophia audiebam. at fortuna in illud
potius me detruere ministerium meditata, Zoticum civem meum, qui me
non parum delectabatur, ad praefecturam praetorio, sub omnium impera-
torum mansuetissimo Anastasio, provexit; qui cum non persuadere tan-
tum verum etiam cogere posset, notariis praefecturae me annumeravit,
in qua et humanissimum Ammianum, fratrem meum patrelem, eminere
contingebat. (27) ne autem otio forte me traderem, omnes mihi lucri vias
praefectus ostendit; ut per totum praefecturae eius tempus (modicum vero
erat neque anno multo longius) non minus mille aureos caste lucratus
sim. gratias itaque ego, ut par erat, agens (qui enim non egissem?)
laudationem brevem ad eum composui; quo ille laetatus in singulos ver-

με κομίσασθαι παρεκελεύσατο, οἱ δὲ πρὸς τὸ βοηθεῖν ἀπὸ τοῦ λεγομένου ἀβ' ἄκτις καλούμενοι, τὸ μίηποτε γινόμενον, παρακαλοῦντες προσελεύοντό με εἰς πρῶτον χερτουλάριον, ἐτέρων δὲ μόνων, ἤδη γερόντων, πρότερον μετὰ χρυσίου δόσεως συνταξαμένων αὐτοῖς· καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ τέσσαρας πρὸς ἑκοσι 5 χρυσοῦς κατ' ἔτος ἄφρισαν ἕκαστον. ὁμοίως τε ποιεῖν ἀντ' αὐτῶν τὸ λεγόμενον περσονύλιον καὶ κοττιδιανόν, περὶ ὧν ἄρι διεξήλθον, σογγεστίωνας ἐτιθέμεν, ὧν ὁ λόγος ὧδε. πάντες μὲν ἀνεκαθεν οἱ παρὰ τῇ ποτὲ πρώτῃ τῶν ἀρχῶν βοηθοῦντες τοῖς τρέχουσι σκρινίοις δ...ης ἐξέλαμπον παιδείας, περὶ δὲ τὴν Ῥωμαίων 10 φωνὴν τὸ πλεον ἔχειν ἐσπούδαζον· χρειώδης γὰρ ἦν αὐτοῖς κατὰ τὰναγκαῖον. δίκης οὖν ἐφροσίμου τυχόν γενομένης, εἶτα πρὸς τὴν σύγκλητον ἀναγομένης πρὸς διόρθωσιν, ὃ τῶν ἄλλων ... κρετίων συνέταπτε τὴν λεγομένην σογγεστίωνα (ἀντὶ τοῦ διδασκαλίαν) πρὸς ἀκρόασιν τῆς βουλῆς οὕτω μάλιστα ὡς ἐκπλήττειν τὸν τε τῆς 15 βουλῆς κυαίστωρα καὶ τοὺς λεγομένους πάλαι μὲν ἀντεκίνησωρας καθ' ἡμῶς δὲ ἀντιγραφεῖς. τοῦ δὲ θεοῦ· συλλαμβάνοντος, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν περιγενομένων μοι παραμυθίων προθυμίας ἀνεπαίσθητον ἀποτελοῦσης τὸν κάματον, οὐ μόνον ἐλήθρουν τὰς εἰρημένας λειτουργίας ἐπὶ τοῦ σκρινίου, ἀλλὰ μὴν ἐπισημηρητεον παρὰ 20 τοῖς ταχυγράφοις ἔτι καὶ ἐβοήθουν ἐτέροις ἐν τῷ τεμένει τῆς δίκης ταχυγραφοῦσιν, ὃ καλεῖται σήκηρον· καὶ οὐ μικρὰ ἦ τε δόξα

1 an ὑπό? 6 ποιῶν F. 9 οἱ] η C. 10 διὰ πολλῆς F.
 13 post ἄλλων litterae nonnullae exstinctae. suspicor fuisse βοη-
 θῶν. F. 20 lego ἐπισημηρητεον. F. 21 ἐβοήθουν F,
 βοηθῶν C.

sus aureum me a mensa ferre iussit: illi vero quos adiutores legerat quem ab actis vocant, invitatum me, quod nunquam usu venerat, primum chartularium sumpsere, cum quidem duo tantum alii, iam senes, antea cum iis data pecunia egissent; neque id solum, verum etiam quatuor et viginti aureos in singulos annos constituerunt. personalium item et cotidianum, ut vocant, de quibus modo rettuli, iisdem conficiens suggestiones componebam; quarum haec est ratio. omnes olim apud primum quondam magistratum currentibus in scriniis adiutores multa doctrina splendebant, Romana autem lingua excellere studebant; quippe necessaria iis quandoque erat. nam cum forte appellatum in causa, eaque deinceps ad senatum, ut iudicaretur, deferenda esset; qui ceteris praestabat, quam suggestionem vocant (id est διδασκαλίαν), senatui recitandam, componebat, ita maxime ut et quaestorem senatus et antecessores (ut olim vocabant quos nunc ἀντιγραφεῖς) obstupesceret. deo autem adiuvante, et alacritate a contingentibus mihi solatiis, ne sentirem laborem, faciente, non tantum memorata ministeria in scrinio implebam, sed secretarii insuper munere apud notarios fungebar, aliisque in templo iustitiae, quod secretum vocatur, notariis operam dabam; nec parva erat cum ab operi-

δεὰ τῶν ἔργων ἢ τε τῆς παραμυθίας ἐπὶ τοῖς ἔργοις ἀφθονία. ἔν-
 θεν ὡσπερ ἀναπτερωθεὶς ἐπὶ τοὺς λεγομένους ἀσκηρήτις τῆς αὐλῆς
 ἠπειγόμεν. (28) ὁ δὲ Ζωτικός, ὑποβάλλοντος αὐτῷ τοῦ πάντα
 χρηστοῦ καὶ ἐπικειοῦς φιλομαθοῦς τε καὶ φιλοσόφου τὸν βίον Ἀμ-
 5 μιανοῦ, καὶ γαριετὴν μοι περιποιεῖ ἑκατόν μοι χρυσίου λιτρῶν φέρ-
 νην προσάγουσαν, τὰ δὲ ἄλλα κρείττονα τῶν ὀδεθήποτε ἐπὶ σω-
 φροσύνῃ θυμαζομένων γυναικῶν. ἐγὼ δὲ κρείττονα πολλῶ τοῦ
 χρόνου προϊόντος ἐλπίζων προσελθεῖν μοι τὰ πράγματα, τῆς μὲν
 ἐπὶ τὴν αὐτὴν σπουδῆς ἀπεσχόμεν, ὅλον δὲ μου τὸν βίον τῇ στρα-
 10 τέλει παρεχώρησα. τῶν οὖν κοινῶν τοιούτων ἀποτελεσθέντων ἐπὶ
 πᾶσιν ὁμοίῳ ὁ λόγος ἐμνημόνευσε, καὶ τὸ λοιπὸν τοῖς λογικοῖς,
 ὡς τὸ πρῖν, τῆς τύχης ἀπαραιομένης, ἐμίσησα τὴν στρατείαν,
 ὅλον ἐμυτὸν τοῖς βιβλίοις ἐκδούς. γνοὺς δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐμὴν
 περὶ τοὺς λόγους ἀγροπνίαν, πρῶτον μὲν ἐγκώμιον εἰπεῖν με πρὸς
 15 αὐτὸν κατηξίωσε, παρόντων ἐκ τύχης καὶ τῶν ἀπὸ τῆς μελλοῦσας
 Ῥώμης λογύδων, οἷς αἰεὶ μέλει, καὶ τοῦτο ταλαιπωροῦσι, τῆς
 περὶ λόγους σπουδῆς. οὗ γενομένου καὶ συγγράμμαι με τὸν πρὸς
 Πέρους αἰσιμῶς αὐτῷ χειρισθέντι πόλεμον παρεκέλευσται, ὅνε
 Δάραν τὴν πόλιν, ἣν ὁ πολὺς Ἀναστασίος ταῖς φάρυγγι τῶν πολε-
 20 μίων ἐπιτέθεικεν, ἐνοχλοῦντες ε... οὗ μετὰ μικρῶς ζημίας ὑπενό-
 στησαν, οὐκ ἐπ' αὐτοῦ πάλιν προελθόντες.

3 τοῦ F, τὰ C.

5 ἑκατόν μὲν χρ.?

8 malim προσελθεῖν.

9 ἀπεσχόμεν vulgo.

τῆς στρατείας C.

11 ὁμοίον vulgo.

12 lego οὐχ ὡς. F.

16 αἰεὶ μελεῖ F, ἀ... μέλλει C.

18 αἰ-

σμως C.

19 C... ρυγγεῖν. eadem verba occurrunt 3 47. F.

20 lego ἐκείθεν. F.

21 πάλιν coniectura. in C. literae extinctae. F.

bus gloria, tum solati in iis abundantia. deinde, quasi assumptis aliis, ad a secretis (ut vocant) aulae properabam. (28) Zoticus autem, adiutus ab optimo prorsus et humano literarumque amante et in vita sapiente Ammiano, uxorem quoque mihi conciliat, centum mihi auri librarum dotem ferentem, ceterum omnibus, quorum unquam in admiratione pudicitia fuit, mulieribus praestantem. ego vero sperans fore ut successu temporis multo meliora mihi contingerent, relicto aulae studio totam vitam meam militiae tribui. postquam igitur tales omnino factae sunt res publicae quales eas exposuimus, fortuna deinceps literatis non, ut antea, succensente, perosus militiam totum me libris tradidi. imperator autem cum me literis mibi contingerent, primum quidem dignum me habuit qui laudationem ad ipsum dicerem, praesentibus forte et maioris Romae primoribus, quibus semper, quamvis afflictis, curae est literarum studium. quo facto et contra Persas a se feliciter administratum bellum scribere me iussit; quo tempore cum Daram urbem, quam clarus Anastasius faucibus hostium imposuit, turbassent, haud parvo cum damno inde abiire, sub eo nondum reversi.

29. Πραγματικὸν πρὸς τὴν ἐπαρχότητα γράφων ὁ βασιλεὺς ἐπ' ἑμοὶ τοιούτοις ἐχρήσατο ῥήμασιν. "Ἰωάννη τῷ λογιωτάτῳ πολλὴν μὲν σόνισμεν τὴν ἐν λόγοις παιδείαν, τὴν τε ἐν γραμματικοῖς ἀκρίβειαν τὴν τε ἐν ποιηταῖς χάριν καὶ τὴν ἄλλην αὐτοῦ πολυμάθειαν, καὶ ὅπως τὴν Ῥωμαίων φωνὴν τοῖς ἑαυτοῦ πόνοις 5 ἀποδείξει σεμνοτέραν, καίτοι τῆς στρατείας αὐτῷ τῆς ἐν τοῖς δικαστηρίοις τῆς σῆς ὑπεροχῆς ὀρθῶς φερομένης, ἐλέσθαι μετ' αὐτῆς καὶ τὸν ἐν βιβλίοις ἀσκήσαι βίον καὶ ὅλον ἑαυτὸν ἀναθεῖναι τοῖς λόγοις. τὸν τοίνυν εἰς τοσοῦτον ἀρετῆς ἀναβάντα ἀγέραστον ἀπολιπεῖν ἀνάξιον τῶν ἡμετέρων χρόνων εἶναι κρίνοντες, προστάτ- 10 τομεν τῇ σῇ ὑπεροχῇ ἐπιδοῦναι αὐτῷ τοῦ δημοσίου τόδε. ἴστω δὲ ὁ εἰρημένος σοφώτατος ἀνὴρ ὡς οὐ μέχρι τούτου στησόμεθα, ἀλλὰ καὶ ἄξιώμασι καὶ ἱεραῖς μελῶσι φιλοτιμίαις τιμήσομεν αὐτόν, ἥτοπον ἡγοούμενοι τοιαύτην ἐγλωττίαν οὕτω μικρῶς ἀμοιβῆς ἀξιοθῆναι, ἐκαινοῦντες αὐτὸν εἰ καὶ πολλοῖς ἑτέροις τῆς οὔσης 15 αὐτῷ μεταδύμῃ παρασκευῆς." τούτοις ἐπισηφισαμένου τοῦ τρηκαῦτα τὴν πολιορκίαν ἰθύνοντος, καὶ τόπον διδυσκάλοις ἀπονενεμῆμενον ἀφορίσαντός μοι ἐπὶ τῆς Καπετωλίδος ἀλλῆς, ἐχόμενος τῆς στρατείας ἐπαίδεον καὶ μεγαλοφρονεῖν ἐξηγούμεν.

30. Παρὰ μέντοι τῆς στρατείας, βαθμῶν τε καὶ πόρων 20 ἄνευ τινὸς ἐλαττώσεως, ὥσπερ ἀνεπαισθήτως τοῦ χρόνου τροχάζοντος, ἐπὶ τὸ πέρας τῆς στρατείας ἀνῆλθον. καὶ κερδῶν μὲν ἔνεκα ὡσεὶ μηδ' ἐν στρατείᾳ τελῶν παρηγέχθην, ἔτυχον δὲ τιμῆς

4 lego ποιητικοῖς. F. 6 ἀπέδειξε vulgo. 17 C πολυμαθίαν, ut saepius. F. ἀπονενεμῆμενον C. 23 μηδ' ἐν F, μηδὲν C.

29. Pragmaticum de me ad praefecturam scribens imperator his usus est verbis. "Ioanni doctissimo multam cognovimus esse cum literarum scientiam, tum in grammaticis acumen, tum in poeticis suavitatem, aliamque eius multiplicem doctrinam; et quo Romanorum linguam suis laboribus splendidiorem reddat, quamvis militia in tui culminis iudiciis cum laude fungentem, voluisse praeter eam libris quoque vitam impendere seque totum literis dicare. ad tantam igitur virtutem progressum inhonoratum relinquere indignum temporibus nostris iudicantes, imperamus tuo culmini hoc ei de publico dare. sciat vero nominatus sapientissimus vir nos hoc satis non habituros, sed et dignitatibus eum et maioribus sacris muneribus culturos, ineptum reputantes talem facundiam tam parvo praemio dignari; laudaturos eum, si et cum multis aliis suam communicet facultatem." his assensus tum urbi praefectus, cum mihi locum magistris destinatum in aula Capitolina tribuisset, militiam reti nens debebam, magnusque mihi coeperam videri.

30. Militiae interim tempore, nulla graduum reditumve imminutione, quasi occulte labente, ad finem militiae perveni. et quantum quidem ad lucra, quasi omnino non militassem, transii; honor autem mihi

καὶ τῆς ἀπὸ τῶν κρατούντων αἰδοῦς, καὶ τὸ δὴ πάντων γλυκύτερον, ἐν ἀνέσει τὸν βίον παρέδραμον. ἡ δὲ πάνσοφος δίκη δικαίοις με παραμυθουμένη τρόποις τοῖς μὲν στρατιώταις, ὡς ἔφην, αἰδέσιμον ἔδειξε, τοῖς δὲ ἄρχουσιν οὐκ ἀπάξιον τιμῆς. καὶ τοῦτο δὲ ἦλον ἐκ τῆς προελθούσης ἐπ' ἔμοι ψῆφον, ὅτε τὴν ζώνην ἀφίεις ἐπὶ τὴν ἀλλήν ἐχώρου. πρῶτον μὲν γὰρ ἀναβάντα με ἐπὶ τοῦ βήματος τῆς ἐπαρχότητος, κατὰ τοῦτο δὴ τὸ σῆνθες, εὐχαριστῆσαι τῷ κρείττονι καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπώσασθαι, τιμήσας ὁ ὑπαρχος (Ἡφαίστος δὲ ἦν ὁ χρηστός, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἐκ μόνης τῆς
 10 προσηγορίας τὴν οὖσαν ἐγένευν αὐτῷ δεικνύς· Ἡφαίστου γὰρ τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος Αἰγύπτου κατὰ τὸν Σικελιώτην ἀπόγονος εἶναι διεφημιζέτο) ἐγεφθεις ἀντησπάσατό με λιπαρῶς, καὶ περιβυλῶν αὐτίκα μὲν τὸ πρόσταγμα τῶν ἀνωγῶν χερσὶν ἰδίαις ἐπιδίδωσιν εὐχαριστῶν, μετὰ δὲ μυρίους ἐπαίλους πάσης τῆς τύ-
 15 ξεως πυρούσης ψῆφον ἀνέγνω ἔχουσαν ὧδε. "Ἰωάννης μὲν ὁ λογιώτατος (τούτῳ γὰρ χαίρει τῷ προσήματι μᾶλλον ἢ τοῖς ἐκ τῶν ὑπαρχῶντων αὐτῷ γερωῶν προσγενομένοις γνωρίσμασιν) ἤδη φθῆσας τοῖς ὑπάντων ἑαυτὸν καλλίστοις (παιδείᾳ τε καὶ λόγοις φαρμῆν). τοιοῦτον ἀπέδειξεν ὡς οὐκ αὐτὸν θαυμάζεσθαι μόνον ἀλλὰ
 20 καὶ πολλοὺς ἑτέρους, οἳ δὲ τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας ἔργον γέγονουσι. μικρὸν δέ, ὡς εἰκεν, εἶναι νενομικῶς εἰ μόνοις κοσμοῖτο τοῖς ἐκ λόγων ἐπιτηδεύμασι (καίτοιγε τί ἂν τις τούτων ἠγῆσαιτο μείζον;)

8 ὁ ante ὑπαρχος vulgo om.
 prior περιβυλῶν.

13 recentior manus περιβυλῶν,
 16 προσήματι C.

contigit, et a principibus reverentia, et quod sane omnium dulcissimum, tranquillam per vitam cucurri. sapientissima vero iustitia, iustis me consolans modis, militibus, ut dixi, venerabilem me praebuit et principibus non indignum honore; id quod patet e decreto super me prolato, cum, posito cingulo, in aulam concederem. nam cum in tribunal praefecturae adscendissem, iuxta consuetudinem illam videlicet gratias potiori acturus magistratumque positurus, primum honorans me praefectus (erat autem optimus ille Hephaestus, vir bonus, solo nomine nobilitatem suam ostendens: ab Hephaesto enim, primo Aegyptiorum rege secundum Siculum, genus ducere ferebatur) surrexit, meque suaviter resalutavit; cumque osculatus esset, statim quidem mandatum annonarum suis manibus dedit, gratias agens; post innumeras vero laudes, toto praesente officio, decretum legit hoc. "Ioannes doctissimus (hac enim appellatione potius quam ornamentis a collatis in ipsum muneribus delectatur) iam antea omnium rerum pulcherrimis, scientia literisque inquis, talem se exhibuit ut non ipse tantum admirationi esset, verum multi etiam alii, eius videlicet opera instituti. parvum autem, ut videtur, ratus, si solis ornaretur literarum studiis (atqui quid his maius quisquam existimet?), et

καὶ τοῖς πολιτικοῖς ἐνέμιξε πράγμασιν. ὑπηρετησάμενος δὲ τοῖς ἡμετέροις δικαστηρίοις μίαν τινὰ διὰ πάντων ἐφύλαξεν ἁρμονίαν, τοῖς οικείοις πανταχοῦ κατακολουθῶν παριδείγμασι, καὶ δι' αὐτῶν διδάσκων τῶν ἔργων ὡς φήσιν ἀγαθὴ καὶ τίκτειν οἷα τε οὖσα τὰ χρησιμώτερα, πρὸς ὅπερ ἂν βίον σχῆμα τραπεΐη, τῶν οικείων 5 οὐκ ἐξίσταται πλεονεκτημάτων, σεμιότεραν δὲ τὴν ἀρετὴν ἀπεργάζεται, λόγοις αὐτὴν καὶ πολιτικοῖς ποικίλλουσα πράγμασι. τούτοις τοίνυν ἄπασιν ἐνευδοκιμηκῶς Ἰωάννης ὁ λαμπρότατος, τοὺς ἐν τοῖς ἡμετέροις δικαστηρίοις βαθμούς τε καὶ πύρους διανύσας, ἐπὶ τὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως δραμεῖται ἴγρη καὶ μειζόνων ἐκείθεν 10 ἀπολαύσει δωρεῶν. ἔστι γὰρ δὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις πλεονεκτήμασι καὶ φιλολόγος ὁ βασιλεύς, τοῦτο καλῶς ἐφ' ἡμῶν πεποιηκός τοῦ χρόνου, ὅπως ἂν ἡ τοῦ προστατοῦντος σεμνότης καὶ τὴν λοιπὴν ἔπασαν τάξιν ἐπὶ τι φέροι λαμπρότερον." ταύτην τὴν τιμὴν ἀντι πολλῶν χρημάτων ἐκ τοῦ δικαστηρίου λαβίων, ἡγουμέ- 15 νων τῶν πάντα μοι γλυκυτάτων ἐταίρων ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἀνεχώρησα στρατευσάμενος τοὺς πάντας τεσσαράκοντα ἐνιαυτοὺς πρὸς μητὶ τέσσαρσι, καὶ τυχὼν τοῦ εἰωθότου παρὰ τῆς βυσιλείας ἀξιώματος τοῖς πληροῦσιν ἐπιδίδοσθαι αἰθίς ἐπὶ τὰ βιβλία παρήλθον.

31. *Εἰ πᾶσάν τις ἐπέλθοι κατὰ πόδα τὴν Ῥωμαϊκὴν ἱστο-* 20 *ρίαν, οὔποτε εἰρήσει πρὸ τῆς Κωνσταντίνου βυσιλείας τὸ σκρινιάριον ὄνομα· σκρινίον μὲν γὰρ καὶ σκρίβιον καὶ τὰ τούτων δὴ παράγωγα εὐρήσει, τὸ δὲ σκρινιάριον ἐπώνυμον οὐδαμοῦ. ὥστε*

16 ἐτέρων C.

civilibus se rebus miscuit. apparens autem in nostris iudiciis unum quendam per omnia concentum servavit, sua ubique exempla sequens, ac re ipsa docens naturam egregiam et utilioribus parem gignendis, ad quamcunque vitae formam se converterit, a suis excellentiis non aberrare, splendidiorem autem reddere virtutem, literis eam et civilibus rebus exornantem. his igitur omnibus laudem meritis Ioannes clarissimus, gradibus laboribusque iudiciorum nostrorum impletis, ad magni imperatoris vestigia properabit ac maioribus inde muneribus perfruetur. est enim, praeter alias excellentias, et literarum amans imperator, egregie id nostro tribuente tempore, ut regentis maiestas ceterum etiam omne officium ad splendidius quiddam evehat." hunc honorem pro multa pecunia e iudicio nactus, comitantibus omnia dulcissimis mihi sociis, in aula concessi, militia functus annos omnino quadraginta et septem menses; acceptaque, quae ab imperatore implentibus tribui solet, dignitate ad libros rursus me contuli.

31. Si quis per universam Romanorum historiam pedetentim incedat, nunquam ante Constantini imperium scriniariorum nomen reperiet: *scrinium* enim et *scriba* et horum videlicet derivata reperiet, *scriniarium* vero nomen nusquam. quare non novit eos initio res publica, ne-

οὐκ οἶδε μὲν αὐτοὺς ἀνέκαθεν τὸ πολίτευμα, οὐδ' εἰσὶ μέρος οὐ
 τῆς τοῦ ἐπαρχοῦ οὐδὲ μὴν τῆς τῶν ἐπαρχῶν τάξεως, ἰδιωτεύου-
 τες δὲ παρῆλθον κατὰ τὸ ἀναγκαῖον ἐπὶ τὰ πράγματα. καὶ ὕπως
 ἔρω. Κωνσταντῖνος πρῶτος, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται, Σκυθίαν
 5 τε καὶ Μυσίαν καὶ τοὺς ἕξ ἐκείνων φόρους ἄκων ἐξημίωσε τὴν
 Ῥωμαϊκὴν πολιτείαν, τὰς φρουρούσας δυνάμεις τὴν ὄχθην τοῦ
 πρὸς βορέαν Ἰστρου ἐπὶ τὴν κάτω Ἀσίαν δέει τυραννίδος διασκα-
 δασίμενος. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ, βραχὺ παρατραπέντι τοῦ σκοποῦ,
 περὶ τῆς προσηγορίας τοῦ ποταμοῦ διὰ βραχέων εἰπεῖν· νῦν μὲν
 10 γὰρ Ἰστρου νῦν δὲ Δανούβιον τὸν αὐτὸν εὐρίσκομεν ὀνομαζόμενον,
 ὥστε δεήσει διδασκαλίαις.

32. Ἐκ τῶν Ῥαιτικῶν ὄρων, ἃ τῆς Κελτικῆς ὀρεινῆς εἶναι
 φησὶ ὁ Καῖσαρ ἐν βιβλίῳ τῷ πρώτῳ τῆς κατ' αὐτὸν Γαλλικῆς
 ἐφημερίδος, ἐκ μιᾶς πηγῆς ὅ τε Ῥῆνος ὅ τε Ἰστρος, οὐδέτερος
 15 δὲ αὐτῶν μὴ τὴν ἐπωνυμίαν ἀμείψας ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐξωθεῖται.
 ὁ μὲν γὰρ Ῥῆνος πᾶσαν τὴν Γαλατικὴν μεσόγειον, τριχλῆ διηρημέ-
 νην εἰς Κελτικὴν Γερμανικὴν καὶ Γαλατικὴν, διατρέχων οὐκ ἄρδει
 μόνον αὐτὴν μετὰ Ῥοδανόν, ἀλλὰ καὶ φρουρεῖ, φυλάττων ἀνεφο-
 δον· πρὸς δὲ τὸ πέρασ σχεδὸν τῆς ῥύσεως εἰς Μόσον τὸν ποτα-
 20 μόν, γέτονα τοῦ βορείου πρὸς δύσιν ὠκεανοῦ, ὀλισθαίνων ἀπο-
 βάλλει μὲν τὴν οὖσαν αὐτῷ κατ' ἀρχὰς ἐπωνυμίαν, μετ' ἐκείνου
 δὲ τοῖς πῆς Βρεττανικῆς θαλάττης ἐπισύρεται κόλποις. ὁ δὲ Ἰστρος
 ἑάσας τὸν ἀδελφὸν πρὸς δύοντα ἥλιον ἀναχωρεῖν, αὐτὸς ἐπὶ τὴν

12 ἠπορικῶν C. 16 διαιρημένην C. 20 ὀλισθεῖτων vulgo.
 cf. p. 232 10 ὀλισθενούσης. 23 ἀναχωροῦν C.

que pars sunt magistri equitum neque vero praefectorum praetorio offi-
 cii. privati autem cogente necessitate ad rem publicam pervenere, atque
 ut exponam. Constantinus primus, uti supra dictum, Scythia Mysiaque
 et earum tributis invitus rem publicam privavit, copias ripam
 borealis Istri custodientes per Asiam inferiorem metu tyrannidis disper-
 gens. mihi autem a proposito paululum aberranti de nomine fluminis
 paucis explicare videtur: nunc enim Istrum nunc Danabium eundem ap-
 pellationem invenimus; quare explicatione opus erit.

32. E Raeticis montibus, quos montosae Galliae esse ait Caesar in
 libro primo suae de Gallia ephemeridis, ex uno fonte et Rhenus et Ister;
 neuter vero non mutato nomine in mare devolvitur. nam Rhenus om-
 nem Galliae interiorem terram, trifariam divisam, in Celticam Germani-
 cam et Gallicam, percurrens, non irrigat solum eam cum Rhodano, sed
 custodit etiam, inaccessam servans. ad finem autem fere cursus, in Mo-
 sam flumen, vicinum boreali Occidentem versus oceano, illabens, ponit
 quod initio gerit nomen, cumque illo in Britannici maris sinus deferretur.
 Ister vero, fratrem ad occidentem solem passus recedere, ipse in Orien-
 Ioannes Lydus. 15

ἕως μερίζεται, καὶ ἄχρι μὲν Παντωνίας, ἣν Ἕλλητες Παιονίαν δι' ἑδρωνίαν καὶ φυγὴν βαρβαρισμοῦ καινοτομοῦντες ἐκάλεισαν, καὶ Σερμίον τῆς πάλαι μὲν Ῥωμαίων εὐδαίμονος πόλεως τῶν δὲ Γηπαιδῶν, τὴν ἰδίαν διασώζει προσηγορίαν, περὶ δὲ τὴν Θρακίαν εἰλούμενος ἀποβάλλει μὲν παρὰ τοῖς ἐπιχωρίοις τὸ ἔμπροσθεν ὄνομα, Δανούβιος δὲ μεταβάλλει. οὕτω δὲ αὐτὸν οἱ Θραῖκες ἐκάλεισαν, διότι περὶ τὰ πρὸς ἄρκτον ὄρη καὶ Θρασκίαν ἄνεμον συντεφῆς ὁ ἀήρ ἐκ τῆς ὑποκειμένης τῶν ὕγραν ἀμετρίας σχεδὸν διὰ παντὸς ἀποτελούμενος αἴτιος αὐτοῖς συνεχοῦς ἐπομβρίας [ἀποτελεῖσθαι] νομίζεται. Δανούβιον δὲ τὸν νεφελοφόρον ἐκείνοι καλοῦσι 10 πατριῶς. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ποταμῶν, ὡς ἐν παρεκβάσει, κατὰ Σαμωνικὸν τὸν Ῥωμαίων ἱστορικόν, ὃς πρὸς Διοκλητιανὸν καὶ Γαλέριον τὸν γέροντα περὶ ποικίλων ζητημάτων διελέχθη.

33. Κωνσταντῖνος οὖν Σκυθίαν τε καὶ Μυσίαν καὶ τοὺς 15 ἐξ αὐτῶν φόρους, ὡς ἔφηρ, ἀπώλεισε. Συρίαν δὲ ὅλην καὶ Παλαιστίνην (μία δὲ ἔστι χώρα, καὶ διὰ μόνον ἀριθμὸν εἰς πλῆθος ἀνάγεται) ἐπαρχίας ἀναδείξας, ἐδείχθη ὑπαρχον, μετὰ τὸν Λιβύης καὶ Γαλατίας Ἰλλυρίδος τε καὶ Ἰταλίας, καὶ τῆς ἑώρας προχειρίσασθαι, σκεπτόμενος, ὡς αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τοῖς ἑαυτοῦ λόγει συγγράμμασι, Πέρσις ἀδοκῆτως ἐπελθεῖν. ἡπίστατο γὰρ Κων- 20 σταντῖνος, πολλὰς ὧν ἔν τε παιδεύσει λόγων καὶ συνασκήσει ὕλων (οὐδὲ γὰρ, εἰ μὴ καθ' ἑτέραν παιδευσιν ἔτυχε τις διαπρέπων,

6 δὲ add F. 7 περὶ τὰ] ἐπὶ vulgo. 8 Θρασκίαν C. 12 incertum sicne habeat C an σαμωνικον. F. 15 φροῦρος C. 21 ἐν τῇ C. 22 καθ' ἑκατέραν F.

tem flectitur. ac Pannoniam quidem usque, quam Graeci, suavioris soni et barbarismi vitandi gratia nomen mutantes, Paeniam dixere, et Sirmium, olim Romanorum felicem civitatem, nunc autem Gepidarum, proprium nomen retinet, circum vero Thraciam fluens, amisso apud indigenas priori nomine, Danubius vocatur. sic autem eum Thraeces dixere propterea quod, quoniam ad boreales montes Thraciamque ventum sublecta humidorum abundantia nubium fere semper aërem efficit, causa ipsis crebrorum imbrium esse existimatur. Danubium autem illi nubiferum patrio sermone vocant. et haec quidem de fluminibus, quasi in digressione, secundum Samocum Romanum historicum, qui ad Diocletianum et Galerium senem de Variis Quaestionibus scripsit.

33. Constantinus igitur Scythiam Mysiamque et earum tributa, ut dixi, perdidit. Syriam autem totam et Palaestinam (una vero est regio, ac singulari numero plerumque effertur) cum provincias constituisset, necesse ei fuit, praeter Libyae Galliae Illyriae et Italiae, Orientis quoque praefectum creare, meditantem, ut ipse imperator in scriptis suis ait, Persas de improviso aggredi. noverat enim Constantinus, literarum scientia atque armorum usu praestans (neque enim, nisi quis utraque scientia

βασιλεὺς Ῥωμαίων προχειρίζετο), μὴ εἶναι ῥιψιδιον ἄλλως κατα-
 πολεμηθῆναι Πέρσας μὴ ἑξαπίνης αὐτοῖς ἐπιχειρούνης ἐφόδου. καὶ
 συγγραφὴν περὶ τούτου μονήρη Κέλσος ὁ Ῥωμαῖος τακτικὸς ἀπο-
 λέλοιπε, σαφῶς ἀναδιδάσκων ὡς οὐκ ἄλλως Πέρσαι Ῥωμαῖοις
 5 παραστήσονται, εἰ μὴ αἰφνιδίως εἰς τὴν ἐκείνων χώραν Ῥωμαῖοι
 γνόφου δίκην ἐνοκῆφουσιν, αἰτίαν οὐκ ἔξω λόγου παρασχομένοις.
 ἡ δὲ τοιαύτη ἐστίν. (34) Περσῶν ὁ δῆμος ὅλως καὶ σύμπαν
 ἀπλῶς τὸ ἔθνος εἰώθεν ἐπὶ πόλεμον ὀρμῶν, ὡς καὶ Ῥωμαῖοι πρὸ
 τῆς Μαρίου τῶν λεγομένων λεγμάτων διατάξεως. διχοτομοῦντες
 10 οὖν ἄνθρωπον αὐτοὶ διὰ μέσον τῶν δύο τοῦ σώματος τομῶν δια-
 βιβάζουσι τὸν στρατόν. δῆλον γὰρ ὡς οὐχ ὠρισμένα οὐδὲ ἐδρεπῆ
 στρατεύματα τρέφουσιν οἱ Πέρσαι, ὡς ἐτοιμοὺς εἶναι πρὸς τὰς
 μάχας, ὥσπερ Ῥωμαῖοι. χρόνον δεῖ τοῖνυν αὐτοῖς εἰς παρασκευὴν
 στρατοῦ καὶ διαπάνης ἀποχρώσεως τῷ πολέμῳ ὥστε ἀρμόδιον, φη-
 15 σὶν ὁ Κέλσος, ἀδοκῆτως αὐτοῖς ἐπιελθεῖν, καὶ μάλιστα διὰ τῆς
 Κολχίδος τὰ προοίμια τῆς ἐφόδου λαμβανούσης. Λαζικὴν αὐτὴν
 ἐξ ἡγεμόνος ἐπιηγεμίζουσιν οἱ καθ' ἡμᾶς. ἡ γὰρ δυσχωρία Πέρ-
 σαις ἱππηλατοῦσι δυσέμβατος· ὕδεν ἀγύρητος αὐτοῖς ὁ Κορροβο-
 λῶν ἐπὶ τοῦ Νέρωνος ἐφάνη· τὰς γὰρ ἐκδρομὰς αὐτῶν τὰς ἐν ταῖς
 20 ἐρημίαις τῆς Περσίδος διὰ τῆς Ἰερικῆς ἀποκλείσας τὴν ἐκ τῆς
 φρυγῆς ῥίκην ἀγειλεν, ὡς ἐν στενωπῷ, ὅσον ἤκεν εἰς Περσικὰς
 πολυπληθείας, ζῶρηθέντας εἰς μόνην τὴν πρὸς τῷ Μυγδονίῳ

5 εἰ vulgo om.
κλίσας C.

7 malim ὄλος. F.
22 μυγδωνι ἀντιστοιχίαν C.

16 κάλκιδος C.

20 ἀπο-

emineret, imperator Romanorum crebatur), non esse facile aliter Per-
 sas debellare nisi subito in eos impetu facto. de quo librum singularem
 Celsus Romanus tacticus reliquit, in quo perspicue docet non aliter Per-
 sas Romanis succubituros, nisi repente in eorum terram Romani calig-
 nis instar irruant; causam probabilem addens, quae est eiusmodi.
 (34) Bersarum populus in universum ac tota omnino natio in bellum ire
 consuevit, sicuti Romani quoque necdum a Mario, quas legiones vocant,
 constitutis. qui cum hominem bifariam divisere, per medium duarum
 corporis partium exercitum ducunt. patet enim neque certas neque ex-
 peditas copias sustentari a Persis, quae ad pugnas, sicuti Romani, pa-
 ratii sint. tempore itaque iis opus est ad exercitum et sumptum bello
 sufficientem parandos; quare congruum, ait Celsus, de improviso eos
 aggredi, ac maxime per Colchidem (Lazicam eam a duce nunc vocant)
 initium invasionis facere. difficilibus quippe locis Persae, utpote equi-
 tes, aegrius incedunt. unde intolerabilis iis Corbulo sub Nerone visus
 est: nam cum excursions eorum e Persidis desertis per Hyrcaniam in-
 terclusisset, victoriam a fuga eripuit; ut in angustiis, quantum in ipsis
 erat, capta Persarum multitudo in solam Antiochiam Mygdonio adiacen-

Ἀντιόχειαν (Νίσιβιν αὐτὴν ἰλόντες μετεκάλεσαν οἱ Πέρσαι) καταφυγεῖν, ἦν καὶ αὐτὴν ἀπέλιπον τὸ τηρικαῦτα δίκην προσητήρων τῶν Ῥωμαίων αὐτοῖς ἐπικειμένων.

35. Ταύτης οὖν τῆς ἐννοίας ὁ Κωνσταντῖνος γενόμενος, καὶ ὑπαρχον ἐπὶ τῆς ἔω χειροτονήσας, διαψηφιστὰς αὐτῷ κατε-5 στήσατο τῶν φόρων ἄνδρας αἰδεσίμους καὶ περὶ λεπτότητα λογισμῶν παρυσκευασαμένους. ἰδιωτικῷ τοίνυν σχήματι στελλόμενοι παρήσαν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, μηδὲν ἕτερον παρὰ τοὺς λογισμοὺς ἀνὰ χεῖρας ἔχοντες, σκρινιάριοι χρηματίζοντες (ἀντὶ τοῦ χαρτοφύλακες), ὅτι σκρινίον τὴν δρυφάκην λάρνακα Ῥωμαῖοι καλοῦσι· 10 καὶ διέμεινεν ἡ προσηγορία παρ' αὐτοῖς μόνη. οὐ μὴν ἐν στρατεία ἐτέλεσαν, οὐδὲ τὴν ἰδιωτῶν τύχην ἐξῆλθον, ὡς αἱ παλαιαὶ διδάσκουσι μάτρικες. ἐπὶ δὲ Θεοδοσίῳ τοῦ πρώτου; ὡς εἶδον ἕαντοὺς μὲν ἡμελημένους τοὺς δὲ τῆς τάξεως διοικούντας τότε τὰ πρῶματα, ἕαντοὺς διαγράφαντες καὶ χρυσίον εἰς φίλτρας δια-15 θροίσαντες ἐδεήθησαν τῆς βασιλείας συναριθμηθῆναι τῇ τάξει· καὶ τυχόντες, καὶ τὰς λεγομένας προβατορίας πορισάμενοι, εἰς μὲν ἀδιούτῳρας (οἰοῦντι βοηθούς) ἀνηρέχθησαν ἴσα τοῖς ἄλλοις, τὸ δὲ Ἀδγυστυλῶν ὄνομα πριάμενοι τιμίως, ἕχρι Λέοντος ὡσεὶ μηδὲ στρατευόμενοι ὅσον πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς τάξεως ἐνομίσθησαν. 20 οὐδὲ γὰρ οἶδεν αὐτοὺς ἡ Ῥωμαίων παλαιότης· ὅθεν τῆς ἀρχῆς ἐτι καὶ νῦν ἐπὶ τοῦ βήματος προϊούσης ἐξόπισθεν ὑποχωροῦντες παρὲ-

5 διαψηφίσας C.
17 πραιβατορίας C.

14 τατι C.

16 διαθροίσαντες C.

tem (Nisibim eam Persae, postquam cepere, appellarunt) confugeret; quam et ipsam relinquere, fulminum instar tum eos urgentibus Romanis.

35. Hac igitur mente cum esset Constantinus praefectumque Orientis creasset, rationales illi tributorum constituit, viros venerabiles et in rationum subtilitatibus exercitatos. privato itaque habitu utentes in iudicio aderant, nihil aliud praeter rationes in manibus habentes, et scriniarii (id est chartophylaces) dicebantur, quia scrinium cancellatam cistam Romani vocant; mansitque iis nomen tantum. neque vero militia fungebantur, neque privatorum condicione excesserant, quemadmodum antiquae matricae docent. sub Theodosio primo autem, cum se neglectos, officiales vero tum res administrare viderent, datis inter se nominibus et collecto in illecebram auro, ab imperatore, ut officio annumerarentur, petiverunt; qua re impetrata, comparatisque quas probatorias vocant, in adiutores (id est βοηθούς) quidem ceteris pariter provecti sunt, Augustalium vero nomen magno mercantes, ad Leonem usque quasi omnino non militantes, quantum ad officiales, reputati sunt. neque enim novit eos Romana antiquitas; unde etiamnum, praefectura in tribunal progrediente, retro recedentes iuxta sequuntur, solo officio compositis

πονται, μόνης τῆς τάξεως στιχηθὸν διυθινοῦσης τὸν ὑπαρχον. εἰκόνα σὺν τῷ βασιλεῖ ἀργυρήλατον ὄλην ἐπὶ κίονος ἀναστήσαντες, τὸ πάλαι καλούμενον Πλάκωτον, πρὸς τῷ ὠρολογίῳ τῆς πόλεως, διεκόσμησαν, ὡς ἐν τοῖς ἀρχαῖς τοῦ δημοσίου ἰστρουμέτου ἡδ-
5 ρον ἰστορημένον. καὶ ἡ μὲν στήλη καθ' ἡμᾶς ἐπὶ τὰ χρεωδέ-
στερα ἔργα τῆς πόλεως προεχώρησεν, ὁ δὲ κίων πρὸ τῆς ἐν τῷ
λεγομένῳ Ἐβδόμῳ ἀγορᾶς ἀναστὰς τῇ τοῦ κρατίστου ἡμῶν βυσι-
λέως εἰκόνι σεμνύνεται.

36. Ἡξήθη δὲ λοιπὸν τὰ τῶν σκρινιαρίων ἀπὸ τῆς Ζή-
10 τῶνος βασιλείας τοσούτων ὅσον τὰ τῆς τάξεως ἔληξε πολλῶν μὲν
γὰρ ἄλλων καὶ Πολυκάρπου δὲ ἀπ' αὐτῶν εἰς τὴν ἀρχὴν ἀρπα-
σθέντος ὑπὸ τῷ Ἀναστασίῳ, εἶτα καὶ Μαρίνου τὴν ὄλην ἀναξω-
σαμένον τῶν πραγμάτων διοίκησιν, ὅς καὶ αὐτὸς εἰς τῶν τῆς Συ-
ρίας σκρινιαρίων ἐτύγχανε, καὶ τὸ λοιπὸν οὐχ ἑτέρου ἢ αὐτῶν
15 σχεδὸν καὶ μόνων τὴν ἀρχὴν ἐκδεχομένων, διὰ τὴν τῶν φόρων
ἐλάττωσιν εἰς παντελῆ ἀπώλειαν τὰ τῆς τάξεως κατέστη. καγκελ-
λάριοι γὰρ αὐτοὶ καὶ λογοθῆται καὶ τῆς θείας καὶ γενικῆς τραπέζης
δικαικταί, τῆς ἀρχαίας συνηθείας ἐχούσης μηδένα εἰς τὸ τοῦ λεγο-
μένου καγκελλαρίου λειτουργήματα ἢ μόνους τοὺς εὐδοκιμοῦντας ἐκ
20 τῶν Ἀνγυσταλίων καὶ ταχυγράφων παριέναι, ἐπεὶ καὶ δύο μό-
νους καγκελλάριους τὸ δικαστήριον ἐγνώριζεν, οἷς καὶ χρύσινος εἰς
καθ' ἡμέραν ἀπὸ τοῦ δημοσίου ἀφώριστο. ἡ δὲ αἰτία τῆς προσ-

1 δημοθυνοῦσης C. cf. 3 70 διευθυνοῦσαι. F. 4 lego ἀρ-
χαιοῖς. cf. 2 30 et 3 19 ἀρχαίων. F. 7 cf. 2 20 ἀγορᾶν. F.
12 τῶν C. 13 ὡς C. 15 μόνον C. 16 τὰ τῆς τάξεως
κατέστη] coniectura ex reliquiis literarum. integrum mansit esse. F.
17 καὶ τῆς θείας] coniectura ex reliquiis literarum. F. 18 τὸ]
τὴν C.

praefectum ordinibus comitante. igitur effigiem imperatori auream totam in columna posuere, et Placotum quod olim vocabant, iuxta horologium urbis, ornare, sicuti in documentis publici instrumenti commemoratum repperi. et effigies quidem nostro tempore utilioribus urbis operibus cessit; columna autem ante curiam, quae est in Hebdomo, ut vocant, posita, optimi imperatoris nostri effigie decoratur.

36. Ceterum scriniariorum res a Zenonis imperio tantum auctae sunt quantum officii imminutae: postquam enim cum alios multos tum Polycarpum in praefecturam sub Anastasio traxere, deinde etiam Marinus totam rei publicae administrationem suscepit, qui et ipse unus e Syriae scriniariis erat, ac deinceps ipsi fere soli magistratum exceperere, ob tributorum imminutionem officium funditus periiit. cancellarii enim iidem et discussores et divinae generalisque mensae curatores, cum antiqua consuetudo fuerit neminem ad cancellarii munus nisi probatos tantum ex Augustalibus notariisque admitti. nam et duos tantum cancellarios iudicium noverat; quibus etiam aureus singulis diebus de publico

ηγορίας ἔδε. (37) τὸ πρὶν καθ' ὁμαλοῦ ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ὡσπερ ἔτι καὶ νῦν ἐν τοῖς ἐπιχωρίοις ἐστίν, ἔρμμα καὶ ὡς ἂν τις εἴποι διάφραγμα ξυλουργές, ἀπὸ σχιδάκων μακρῶν ἀντιπλαγιαζομένων ἐφ' αὐτοὺς καὶ διόπτρας δῆυτελεῖς καθάπερ δικτύου τινὸς ἀποτελούντων, ἐπὶ μέσου διέτεινε τοῦ δικαστηρίου, χωρίζον τὸν 5 ἄρχοντα τῶν ὑπ... κάγκελλον αὐτὸ οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν ὑποκοριστικῶς ἀντὶ τοῦ δικτύδιον, ὅτι πρωτοτύπως κάσσης αὐτοῦ τὰ δίκτυα λέγουσιν, ὑποκοριστικῶς δὲ καγκέλλους. ἐπὶ τούτου τοῦ διατηρήματος ἴσταντο δύο καγκελλάριοι ἐκ τοῦ πράγματος ἐπιφημιζόμενοι, δι' ὧν, ἐπεὶ μηδεὶς ἐθάρρει ἀλλ' οὐδὲ συνεχωρεῖτο 10 προσπαῦσαι τῷ βήματι, οἱ τε πρὸς ὑπυγραφήν χάρται τῇ ἀρχῇ προσεφέροντο ἢ τε τῶν ἀναγκαίων ἐγγίνετο μήνσις. ἀλλ' ἤδη πρότερον εἰς πλῆθος τοῦ ἀξιώματος ὑβρισθέντος, τὸ μὲν δημόσιον ἀνήρησε τὴν ἐπίδοσιν, πάντες δὲ σχεδὸν οἱ ὀπωσοῦν... περικείμενοι καγκελλάριοι καθ' ἡμῶς χρηματίζουσι· καὶ οὐκ αὐτοὶ μόνον, 15 ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις χαλκολογοῦντες τὸ καγκελλαρίων περιάπτουσιν ἑαυτοῖς ἀξίωμα, ὅπως αὐτοῖς τὰ τῶν εὐηφενῶν ἀδεῆς προσάγοιτο. τοιαῦτα μὲν τὰ περὶ τῆς συγχύσεως καὶ τοῦδε τοῦ σχήματος.

38. Τοῖς δὲ σκρινιαρίοις προστέθινται καὶ οἱ σίτου στρα- 20 τιωτικοῦ οἰονεὶ ἀννωινικοῦ προεστηκότες φροντίσματος, οὗ ὅτι

3 διαφραγμον C. 6 lego ὑπ' αὐτόν. F. in Cangii Gloss. med. Graec. v. καγκελλάριος hanc glossam repperi: κάγκελλον ἀντὶ τοῦ δικτύσκον, ὑποκοριστικῶς, ὅτι κάσσεις Ῥωμαῖοι τὰ δίκτυα λέγουσι, καὶ ὑποκοριστικῶς κάγκελλον· ἐνθεν καγκελλάριοι οἱ ἐν αὐτῷ ἐστηκότες. δύο δὲ οὗτοι μόνοι. F. 7 δικτυδίον C. 8 τοῦ vulgo om. 10 θάρρει C. 14 post ὀπωσοῦν aliquot literae exstinctae. F. 17 εὐηφενῶν] coniectura ex reliquiis literarum. F.

dabatur. causa autem nominis haec. (37) sicuti etiamnum nostra, ita olim in universum auditoria septum atque, ut aliquis dicat, paries intergerinus ligneus, e perticis longis oblique inter se positis foraminaque acuta quasi retis efficientibus, media dividebat, principem ab apparentibus seiungens. cancellum id Romani diminutive vocant, id est reticulum: retia enim primitiva voce casses et diminutiva cancellos dicunt. ad hoc septum stabant duo cancellarii, ex re nomen habentes; qui, quoniam nemo audebat neque vero licebat tribunal attingere, cum subscribendas chartas praefecturae afferebant, tum quae opus erant indicabant. verum iam prius in contemptum vulgo adducta dignitate, quod de publico additum fuerat, cessavit: omnes autem fere, munere qualicunque fungentes, nunc cancellarii appellantur; neque ipsi tantum, sed ii quoque qui in provinciis pecuniam exigunt, cancellariorum sibi nomen, quo opulentorum rebus abunde potiantur, adiungunt. haec de perturbatione huius quoque instituti.

38. Scrinariis vero adiuncti sunt frumento militari, id est annonarum muneri, praesediti, non quod et ipsi ad antiquam iudicii speciem

καὶ αὐτοὶ μέρος ἐτύγγαρον τῆς παλαιᾶς ὕψεως τοῦ δικαιοκλήτου, ἄλλ' ὅτι τῶν στρατηγικῶν παρωθηθέντων σκρινιαρίων καὶ τούτων συνέβη ἀποτελεσθῆναι τὸν κατάλογον. τῇ δὲ βασιλέως ἀρετῇ τὸ πρὸς ἄλλων ἐπιφάνειας ἐξηρησθῆναι νομισθὲν εἰς λυσιστελοῦν καλῶς
 5 διοικούμενον ἀπεδείχθη. τοῦ γε μὴν σιτωνικοῦ ἀνέκαθεν ὑπὸ τὴν πολιαρχίαν τελοῦντος, θυνάμει δὲ καὶ αὐθεντία τοῦ βδελυροῦ Καππαδόκου, περὶ οὗ μικρὸν ὕστερον ἐρῶ, ἀφαιρεθέντος (προσδεῖν γὰρ ἔπειτα τοῖς κατὰ τῶν ἐπαρχιῶν ἀδικήμασιν αὐτοῦ καὶ αὐτὴν τὴν βασιλέως πόλιν ὑπαγαγεῖν), μόνος Γαβριήλιος πολιαρχῶν ἀπο-
 10 κατέστησεν ἐκείνῳ τῷ δικαστηρίῳ· πέφυκε γὰρ ὁ βασιλεὺς καλὸς ὢν καὶ ἐλεύθερος ἐλευθερίαν τοῖς γένει καὶ βίῳ καὶ φιλοτιμίᾳ ζηλοῦντας αὐτὸν κατὰ δόναμιν. αὐτοῦ δὲ Γαβριήλιου τὴν ἀρχὴν ἀπο... μένου ἀδίδις πρὸς τὸ μείζον ἢ φροντίς τῆς εὐθηρίας δικαστήριον ἐπατήληθεν, ὡς δῆλον ἀντικρὺ πᾶσιν ἀποδείχθη· ὅτι
 15 Γαβριήλιος κατ' ἀξίαν χάριον ὁ βασιλεὺς ἐνδεδωκεν· ἔδει γὰρ αὐτόν, ἄνδρα ἀγαθὸν ὄντι καὶ ταῖς ἀρεταῖς ἀσύγκριτον, τὸ πλεον εὐρεῖν παρὰ βασιλεῖ τιμῶντι δίκαιοσύνην τε καὶ θεοφιλίαν καὶ γέ-
 νους λαμπρότητα.

39. Ὑπόλοιπον ἄρα τυγχάνει τὰς αἰτίας τῆς ἐλαττώσεως
 20 καὶ τῆς τοσαύτης τῶν πραγμάτων παραλλαγῆς ἀποδοῦναι, καὶ εἰ τυχὸν αὐτὴν τὴν ἀρχὴν ἑαυτῆς καὶ μέλιστα καὶ κλεινοτέραν τῇ βασιλέως ἀγρονομία ἔτι καὶ νῦν ἔστι συνιδεῖν· οὐδὲ γὰρ μέλος ἔστι τῆς ὅλης πολιτείας ὃ μὴ καθόλου εἰς ἕνρος τε ἅμα καὶ δόναμιν

6 τελοῦντων C.

10 ἐκείνο?

13 lego ἀποδείξαμένον. F.

pertinuerint, sed quoniam militaribus scriniariis sublatis horum quoque catalogum existere contigit. imperatoris autem virtute, quod aliorum damno repertum videbatur, in commodum egregie administrari patuit. sitioniam vero praefecturae urbis, cui inde ab initio subiecta fuerat, potentiam arbitrioque improbi Cappadocis (de quo paulo post dicturus sum) ereptam (superesse enim putabat ut suis in provinciis iniuriis ipsam quoque imperatoris urbem obnoxiam redderet) solus Gabriel, praefectura urbis fungens, illi iudicio restituit. solet enim imperator, utpote bonus et liberalis, genere vitaeque et munificentia ipsum pro viribus aemulantes reuereri. ipso autem Gabriele praefectura praetorii petito annonae munus iterum ad manus iudicium rediit, omnibus ut prorsus manifestum fuerit imperatorem, cum Gabriele pro eius merito delectaretur, indulgisse. etenim necesse erat eum, cum esset vir bonus et virtutibus incomparabilis, apud imperatorem iustitiam et sanctitatem et generis splendorem honorantem plus valere.

39. Restat igitur ut causas imminutionis tantaeque rerum commutationis exponamus, quamvis forte ipsum magistratum et maiorem sese imperatoris vigilantiam et clariorem etiamnum est videre: neque enim pars est totius rei publicae, quam non in universum ad fastigium simul fir-

λαγυρὰν ὁ βασιλεὺς μετὰ καλ... ἀνέστησε, περιουσιῶν ἅμια καὶ περιθεώμενος, μήτε τῶν ἀνέκαθεν ὑπαρξάντων αὐτῇ γνωρισμάτων ὁ μὴ μετὰ προσθήκης τῶν ἀρετῶν ὑπολάβοι. ἀλλ' ὅτι ὁ χρόνος, λυμαντικὸς ὢν κατὰ φύσιν, τὰ πολλὰ τῶν τῆς πειθομένης τῇ ἀρχῇ τάξεως χρειώδη ἅμια καὶ κόσμια ἢ παντελῶς ἔσβεσεν ἢ 5 τοσοῦτον ἐνήμειπεν ὥς ἕγνος ἀμυδρὸν τῶν ποτὲ θαυμαζομένων τῶ λοιπὸν διασώζειν, τῆς μὲν ἀρχῆς ἐν τῇ σφετέρᾳ δυνάμει συνισταμένης, τῆς δὲ τάξεως νῦν μὲν ἐκ τῶν ἐκείνης παραλλαγῶν νῦν δὲ ἐκ τῶν οικειῶν ῥαθυμιῶν, εἰ μὴ θεὸς καὶ βασιλεὺς οὗτος ὁ πάντα καλῶς ἐπεκούρει, ἕγγὺς εἰς παντελῆ κατάλυσιν ὀλισθαίνουσης. εἰ 10 δὲ που τυχόν, τῷ περὶ τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν ζήλω, τινὸς τῶν μὴ κατὰ σκοπὸν τῆς βασιλείως καλοκαγαθίας τὰς ἀρχὰς διανυσάντων δριμύτερον ἤρεμα προίῶν ὁ λόγος καθάπεται, μὴ ταῖς ἀρχαῖς αὐταῖς ἀλλὰ τοῖς οὐ προσηκόντως ἀπορησαμένοις αὐταῖς τὴν ἀγανάκτησιν οἱ σωφρόνως εἰς τὰ πράγματα βλέποντες ἀναγέτωσαν. 15 οὐδὲ γὰρ τοὺς κυκοὺς ἐλέγχειν μόνον ὁ λόγος ἐτόλμησεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀγαθοὺς, εἰ καὶ μὴ κατ' ἀξίαν, ἐκόσμησεν. οὕτω γὰρ ὑβρίζειν μὲν τὴν ἐλευθερίαν καὶ σπαράττειν τοὺς ὑπηκόους οἱ τὸν ὕρον τῆς ἀρχῆς ἀγνοοῦντες ἐντριπῆσονται, οἱ τε ζηλοῦντες τὴν βασιλείως 20 πρᾶσιμα καὶ πρὸς τὰς ἄλλας ἀρετὰς αὐτοῦ ὄξει τῷ δρόμῳ σπουδάζουσι. καιρὸς δὲ ἄρα τὴν ἀφήγησιν διελθεῖν καὶ τὰς αἰτίας εἰπεῖν ὧν ἕνεκα τὰ τῆς τάξεως ἐπὶ τῶσαύτην ἐναλλαγὴν κατηνέχθη.

1 videtur fuisse καλός. F. 3 ἀλλ' ὅτι] coniectura ex reliquiis
literarum. F. aptius ἀλλ' οὖν. 10 ὀλισθενούσης C. 20 αὐτούς C.

namque potentiam imperator cum bonis extulerit, circumspiciensque, neque ullum antiquorum eius ornamentorum, quod non additis virtutibus restituerit. sed enim tempus, natura sua nocens, plurima apparentis magistratū officii utilia simul et decora aut penitus exstinxit, aut tantum immutavit ut admirabilem quondam obscurum nunc vestigium conservet, etante quidem sua magistratui potestate, officio autem, modo ex eius immutationibus modo ex apparitorum ignavia (nisi deus et hic in omnibus egregius imperator opem ferant), paene funditus pereunte. sicubi vero, communis libertatis studio, eorum aliquem qui non secundum propositum generosi imperatoris magistratibus praefuerunt acerbis forte, placide progrediente enarratione, incusavero, non ipsis magistratibus sed iis male abusus sapientes rerum aestimatores indignationem tribuant. neque enim tantummodo malos accusare ausus sum, sed et honos, etsi non pro meritis, ornavi. sic quippe insultare libertati et dilacerare cives, qui modum imperii ignorant, erubescunt; et qui imperatoris mansuetudinem aemulantur, ad reliquas etiam eius virtutes citato gradu contendunt. tempus itaque est enarrationem persequi, causasque ob quas tanta officii mutatio exstitit referre.

40. Κωνσταντίνου, ὡσπερ ἔφη, μετὰ τῆς τύχης τὴν Ῥώ-
 μιν ἀπολιπόντος, καὶ τῶν δυνάμεων, ὅσοι τὸν Ἴστρον ἐφρουροῦν,
 ἐπὶ τὴν κάτω Ἀσίαν ψήφω τοῦ βασιλέως διασπαιρεσιῶν, Σκυθίαν
 μὲν καὶ Μυσίαν καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνων φόρους ἐζημιώθη τὸ δημό-
 5 σιον, τῶν ὑπὲρ Ἴστρον βαρβάρων μηδενὸς ἀνδισταμένου κατα-
 τρεχόντων τὴν Εὐρώπην· τῶν δὲ πρὸς τὴν ἕω δασμοῖς οὐ μετρίως
 βυρυνθέντων, ἀνάγκη γέγονε τὸν ὑπαρχον μηκέτι μὲν τῆς αὐτῆς
 καὶ τῶν ἐν ὄπλοις ἄρχειν δυνάμεων, τῆς μὲν τῷ λεγομένῳ μαγί-
 στρω παραδοθείσης, τῶν δὲ τοῖς ἄρτι προελθοῦσι στρατηγοῖς ἐκ-
 10 τεθεισῶν, ἀλλ' οὐκ ὑπαρχον τῆς ἀνατολῆς χρηματίζειν. διεσῶρη
 δὲ οὐδὲν ἦτιον θανατώσα καθ' ἐκάστην ἢ τῆς ἀρχῆς δυναστεία
 ἄχρι τῆς Ἀρκადίου, τοῦ πατρὸς Θεοδοσίου τοῦ νέου, βασιλείας,
 ἐφ' οὗ συμβέβηκε Ῥουφῖνον τὸν ἐπίκλην ἀκόρεστον, ὃς ἦν ὑπαρ-
 15 χος αὐτῷ, τυραννίδα μελετήσαντα τοῦ μὲν σκοποῦ ὑπὲρ λυσιτε-
 λείας τῶν κοινῶν ἐκπεσεῖν, εἰς βάρβαρον δ' ἀγανὲς τὴν ἀρχὴν
 καταρῶσαι. αὐτίκα μὲν γὰρ ὁ βασιλεὺς τῆς ἐκ τῶν ὑπῶν ἰσχύος
 ἀφαιρεῖται τὴν ἀρχήν, εἶτα τῆς τῶν λεγομένων φαβρικῶν οἰονεὶ
 ὄπλοποιῶν ἔξουσίας, τῆς τοῦ δημοσίου δρόμου φροντίδος καὶ τῆς
 20 ἐτέρως αὐθεντίας, δι' ὧν τὸ λεγόμενον συνέστη μαγιστήριον. ὡς
 δὲ δύσεργον ἦν ἀποτρέφειν μὲν τὸν ὑπαρχον ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας τοὺς
 δημοσίους ἵππους καὶ τοὺς αὐτοῖς ἐφειστώτας, ἐτέρους δὲ κεκτῆ-
 σθαι τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἔξουσίαν καὶ διοίκησιν, νόμος ἐτέθη Θεσπί-
 ζων ἀντέχεσθαι μὲν τὸν ὑπαρχον τῆς τοῦ δημοσίου δρόμου φρον-

6 δασμῶν C, sed 2 10 δασμοῖς. 7 βαρυνθέντων 2 10: hic enim
 C βαρυνθέντων. 9 στρατηγικοῖς C. 10 ἀλλ' οὐκ] ἄλλων C.

40. Constantinus postquam, ut dixi, cum fortuna Romam reliquit, et quot Istrum custodierant copiae, decreto imperatoris per Asiam inferiorem sparsae sunt, Scythiam Mysiamque et illarum vectigalia aerarium amisit, barbaris qui ultra Istrum habitabant Europam, nullo resistente, incursantibus: Orientis autem populis tributis haud mediocribus oneratis, necesse fuit praefectum praetorio aulae et copiis, quarum illa magistro quem vocant, hae strategis nuper creatis traditae, non amplius praeesse, sed praefectum Orientis appellari. neque minus potestas magistratus, morti in dies propior, ad Arcadii, patris Theodosii iunioris, imperium dilacerata est; sub quo Rufinus cognomine insatiabilis, quo praefecto praetorii ille utebatur, tyrannidem meditata a proposito quidem, bono rei publicae, aberravit, in barathrum autem immane magistratum praecipitavit. namque imperator continuo potentiam ab armis magistratui adimit, deinde fabricarum, ut vocant (id est armorum conficiendorum) potestatem, cursus publici curam, aliamque auctoritatem; quibus magisterium quod vocant conflatum est. verum cum incommodum esset praefectum praetorio equos publicos iis praepositos in provinciis sustentare, aliorum autem sub potestate eos administrationeque esse, lex data est ut cursus

τίδος, τὸν πρῶτον μέντοι τῶν φρουμενταρίων (πρήγικα αὐτὸν σήμερον τοῦ μαγίστρου καλεῖσθαι συμβαίνει) παρεῖναι διὰ παντός τῷ δικαστηρίῳ τοῦ τῶν πραιτωρίων ὑπάρχον καὶ πολυπραγμονεῖν, καὶ τὰς αἰτίας ἔξερευνᾶν ὧν ἔνεκα πολλοὶ ποριζόμενοι παρὰ τῆς ἀρχῆς τὰ λεγόμενα συνθήματα τῷ δημοσίῳ κέρρηται δρόμῳ (ταύτη 5 καὶ κορυῶσος ἀνομάσθη ἑπὶ τοῦ περιεργος, καὶ οὐκ αὐτὸς μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες ὅσοι κὰν ταῖς ἐπαρχίαις τοῖς δημοσίοις ἐφροσθή- κασιν ἵπποις), προϋπογράφοντος τοῖς ἐπὶ τῷ δρόμῳ συνθήμασι καὶ τοῦ λεγομένου μαγίστρου. ὅτι δὲ οὕτως, αὐτῆς δυνατὸν ἀκού- σαι τῆς διατάξεως, ἐν μὲν τῷ παλαιῷ Θεοδοσιανῷ κειμένης, ἐν 10 δὲ τῷ νεωρῷ παροφθίσεως.

41. Οὕτως οὖν ὥσπερ δι' ὑποβᾶθρων τινῶν καταφερο- μένης τῆς ἀρχῆς, τοὺς μὲν στρατιωτικὸς καταλόγους ἔταξεν ἢ βασιλείᾳ ὑπὸ τοῖς τότε καλουμένοις κόμησιν ἢ στρατηγοῖς, τὰς δὲ ἐν τῷ παλαιῷ τάξεις ὑπὸ τῷ πρωτεύοντι τῶν δυνάμεων τῆς αὐ- 15 λῆς, ὃν καὶ αὐτὸν ἄρχοντα οὐ μικρόν, καθύπερ τοὺς λεγομένους στρατηλάτας, αἱ τῆς ἐπαρχότητος ἐλαττώσεις ἀπετέλεσαν· τὰ γὰρ πολυτελῆ τῶν οἰκοδομημάτων καταλυόμενα πολλοῖς ἐπαρκεῖ πρὸς οἰκοδομήν. καὶ ἕως μὲν τοὺς βασιλέας ἐπεξίεναι δι' ἑαυτῶν τοῖς πολέμοις συνέβαινεν, εἶχε τινα ἢ ἀρχή, εἰ καὶ μὴ τοσαύτην, πλὴν 20 ἑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας ἰσχύν τε καὶ δύναμιν· ἔξοτε δὲ συνέβη τε- λευταῖον Θεοδόσιον νέον κομιδῆ τῆς βασιλείας ἐπιλυβέσθαι καὶ κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς νομοθεσίαν μὴ συγχωρεῖσθαι τοῖς πολέμοις παρεῖναι, καὶ τούτου νόμῳ γενικῷ κωλυθέντος, ἀπολέγοντι βουσι-

1 μέντοι F, μὲν C.

23 πολέμοις vulgo.

publici curam praefectus praetorio retineret quidem, primus tamen frumentariorum (principem magistri enim hodie vocant) in auditorio eius semper adesset et cuncta curiose investigaret, causasque inquireret cur multi, impotratris a praefecto praetorio synthematis, cursu publico utantur (unde etiam curiosus dictus est, neque ille solus, sed quicumque equis publicis in provinciis praepositi); utque synthemata ad cursum et magister, isque primus, subscriberet. quod ita esse ipsa constitutio docet, in veteri codice Theodosiano exstans, in novo autem praetermissa.

41. Sic igitur tanquam per gradus labente magistratu, militaribus catalogis imperator, quos comites tum vocabant sive duces, officiis autem palatii principem aulicarum copiarum praefecit; quem ipsum magistratum hand parvum, sicuti στρατηλάτας quos vocant, praefectura imminuta reddidit: quippe magnifica aedificia dissoluta multis ad aedificandum sufficiunt. ac dum imperatores ipsi bella obiere, habuit quandam magistratus, etsi non tantam, maiorem tamen quam ceteri omnes, potentiam atque auctoritatem: ex quo autem Theodosius postremus imperium admodum adolescens capessivit, patris lege quo minus contra hostes iret impeditus, generalique lege in bellum proficisci prohibiti sunt imperatores

λεῖ Ῥωμίων ὁρμῶν ἐπὶ πόλεμον, εἰκότως τοῖς μὲν στρατηγοῖς τὰ τῶν πολέμων τῷ δὲ μαγίστρῳ τὰ τοῦ παλαιῦ γέγονε χώρα, ὡς μηδὲν ἕτερον ἔχειν τὸ λοιπὸν τὴν ἐπαρχότητα ἢ μόνον τὴν ἐπὶ ταῖς δαπάναις φροντίδα, ὡς εἰκός ἐστι γενέσθαι κατὰ τὸ ἀναγκαῖον περὶ 5 τε τοὺς ἐξ αὐτῆς παραφρομένους ἄρχοντας καὶ περὶ ἐκείνους γε μὴν ὧν αὐτοὶ δῆθεν ἐτάχθησαν ἄρχειν.

42. Εἰ δέ τις καὶ τοὺς ἐκ τῶν προρρήσεων στοχασμούς, οὓς τινες καλοῦσι χρησμούς, ἐν ἀριθμῷ λόγων παραλαβεῖν ὑπο- μένοι, πέραις ἔλαβε τὰ Φωντηῶ τῷ Ῥωμαίῳ ῥηθέντα ποτέ. φησὶ 10 γὰρ ἐκεῖνος, καὶ στίχους τινὰς δοθέντας δῆθεν Ῥωμύλῳ ποτὲ πατρίοις ῥήμασι ἀναφέρει, τοὺς ἀναφανδὸν προλέγοντας τότε Ῥωμαίους τὴν τύχην ἀπολείπειν, ὅτε αὐτοὶ τῆς πατρῴου φωνῆς ἐπιλάθωνται. καὶ τὸν μὲν λεγόμενον χρησμὸν τοῖς περὶ μνηῶν γραφεῖσιν ἡμῖν ἐντεθεῖκαμεν, πέραις δὲ μᾶλλον ἔσχε τὰ τοιαῦτα 15 μαντεύματα. Κύρον γὰρ τινος Αἰγυπτίου, ἐπὶ ποιητικῇ ἔτι καὶ νῦν θαυμαζομένον, ἕμα τὴν πολλαρχὸν ἕμα τὴν τῶν πραιτωρίων ἐπαρχότητα διέποντος καὶ μηδὲν πικρὰ τὴνποίησιν ἐπισταμένον, εἶτα παραβῆναι θαρρήσαντος τὴν παλαιὰν σνήθειαν καὶ τὰς ψή- γους Ἑλλάδι φωνῇ προεγκύοντος, σὸν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ καὶ τὴν 20 τύχην ἀπέβαλεν ἢ ἀρχή. νόμον γὰρ αὐτιγράφειν ὁ βασιλεὺς ἀνε- πείσθη πάσης ἀφαιρούμενον ἕξουσίας τὴν ἐπαρχότητα· ἡ γὰρ ἄρτι καὶ κουφίσαι ὄρους καὶ σιτήσεις καὶ φῶτα καὶ θείας καὶ ἀνανεώσεις

4 ὡς F, ἦν C. 12 ἀπέλειπεν C. 20 ἀπέβαλεν add F e 2 12.
αὐτιγράφειν C. 22 lego φόρους. F.

Romani, ut necesse erat, quae ad bella pertinent, ducum, quae ad pala- tium, magistri provincia fuere; ut nihil aliud praefectura habeat nisi so- lam sumptuum administrationem, qui, ut perspicuum est, cum in obvias necessitates tum in magistratus ex illa, ut dixi, ortos, adeoque in eos quibus hi praefecti sunt, impenduntur.

42. Quodsi quis et coniecturas e praedictionibus, quae oracula a nonnullis vocantur, rationum in numero habere non recuset, exitum ha- buere a Fonteio Romano quondam dicta. ait enim ille, et versus quos- dam Romulo scilicet olim datos patrio sermone refert, aperte praedicen- tes tum Romanos fortunam derelicturam, cum ipsi patriae linguae oblitī fuissent; quod oraculum (ut vocant) nostro de Mensibus tractatui inse- ruimus. exitum vero utique haec vaticinia habuere. quippe postquam Cyrus quidam Aegyptius, quem ob poesin etiamnum admirantur, praefe- ctura urbis et praetorii simul fungens, neque aliud quicquam praeter poesin sciens, veterem consuetudinem transgredi ausus est decretaque Graeco sermone protulit, cum Romana lingua fortunam quoque magistra- tus amisit. legem enim autographam ferre persuasus est imperator, omni magistratum potestate spoliantem. nam qui nuper et tributa levandi et

ἔργων ἀθροιστάς ταις πόλεσιν ἐπιδοῦναι οὐκ ἤρκεσε τὸ λοιπὸν οὐδὲ ἐτόλμησε μικρὰς γούν τινὸς παρηνεχῆς ἐκ τῶν δημοσίων μεταδοῦναι τι. ὁ δὲ καθ' ἡμᾶς Δημοσθένης, ὃς καὶ αὐτὸς ὑπαρχος ἦν, οὐδὲ μετὰ κλεισιν τῆς βασιλείας, γραμμῶν χωρὶς, εἰ μὴ πραγματικὸς ἡργήσατο νόμος, ἄδειαν ἔχειν τὴν ἐπαρχότητα ἐπιδοῦναι τοῖς ὑπηκόοις κατεπράξατο, μὴ μόνος αὐτὸς εἰ ποιῆσαι τοὺς ὑποτελεῖς παραφυλαξάμενος, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις τὸ λοιπὸν ἀποκλείσας. τῆς δὲ ἀρχῆς ἤδη καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιπύλαιον ὄψιν ζημισθείσης, ἠκολούθησε τοῖς τὰς δίκας λέγουσιν ἐκκλήτοις εὐτελείσαι τὸ δικαστήριον παρὰ τὸ πάντῃ κεκωλυμένον. καὶ νόμῳ τοῦτο διω-
 10 ρίσθη· οὐ γὰρ ὑπέμεινε ἡ βασιλείωσ πρῶτης τοῖς δικαζομένοις τὴν ἀπὸ τῆς ἐφέσεως περικόπτειν ἐλπίδα, ἣν προθεωροῦντες οἱ δικάζοντες ἴσως ἀδεκάστως εἰς τὰ πράγματα εἰσβλέψουσι. τὸσαῦτα περὶ τῆς ἀρχῆς ἐπιδρακρύσας φημι.

43. Κωλύσει δὲ οὐδὲν ὡσπερ ἐν ὑποτυπώσει μνησθῆναι 15
 τῆς κατὰ μικρὸν ἐλαττώσεως· οὐ γὰρ ἂν τις ἐπιδείξει σαφῶς τὴν ἀφαίρεσιν, μὴ προαριθμησάμενος ταῦθ' ἄπερ ὄντα τὸ πρὶν ὕστερον ἀφηρέθη. μετὰ γούν Θεοδόσιον καὶ Μαρκιανὸν τὸν μέτριον ἐλθῶν ὁ Ἄλων καὶ τὸν πλοῦτον εὐρῶν ὃν Ἀττίλιος ὁ τῆς οἰκουμένης πολέμιος λαμβάνειν ἐμελλεν (ἦν δὲ ὑπὲρ τὰς χιλίας ἑκατοντά-
 20 δας τοῦ χρυσίου λιτρῶν), ὀγκωθεὶς τῇ δυνάμει ἔγνω Βανδῆλοις,

1 λοιπὸν F, λόγιον C.
 vulgo. 10 τούτω C.
 21 τοῦ deleverim.

5 πραγματικῶς C.

8 ἐπὶ πόλεισ
 17 ἂ παρόντα? an ἂ ὑπάρχοντα?

victim et lumina et spectacula operumque refectiones civitatibus concedendi potestatem habuisset, non habuit deinde, neque ausa est vel parvum quoddam solatium de publicis cuiquam dare. noster vero Demosthenes, qui et ipse praefectus praetorio erat, ut ne post iussionem imperatoris quidem sine literis praefectura, nisi si pragmatica lex dedisset, licentiam haberet civibus largiendi effecit, non ipse tantum ne civibus bene faceret cavens, verum alios quoque in posterum impediens. ipsa autem specie externa iam adempta magistratui, deinceps per electos causarum actores elevatum est iudicium, contra quod omnibus modis prohibitum. atque id lege temperatum est: neque enim sustinuit imperatoris mansuetudo litigantibus spem ab appellatione imminuere, quam praevidentes iudices integre fortasse res intuebuntur. haec de magistratu col-
 lacrimans commemoro.

43. Nihil autem impedit quominus paulatim progressae imminutionis quasi imaginem quandam exprimamus: nec enim imminutionem perspicue ostenderit, nisi qui prius, quae olim fuere posteaque erepta sunt, enumeraverit. post Theodosium igitur prudentemque Marcianum secutus Leo, cum divitiis quae Attalus orbis terrarum hostis potiturus erat (erant autem super centum auri librarum milia) invenisset, potentia inflatus

ἔθνεϊ Γερμανικῷ ἀπὸ τῆς ἀρκτώας ἐπὶ τὰς Ἰσπανίας διὰ τοῦ Πυρρηναίου ἐνοσκήσαντι τῇ Λιβύῃ, πολεμεῖν. μυριάσις οὖν ναυοὶ μακραις, ὡς καλοῦσι λιβύρναις, ἐπιστήσας στρατὸν ὅλον ὁ μακρὸς ἀπεθαύμασε χρόνος, εἰς ἐσχάτην ἀπορίαν περιέστησε τὴν ἀρχήν, 5 ἀποτείνων αὐτὴν καὶ βιαζόμενος καὶ δαπάνην τεσσαράκοντα μυριάσιον ἀνδρῶν πρὸς μάχην διαπύπτειον καὶ γῆς ἀλιμένους ὄρμοις ὠχυρωμένης δυσχωρίαν καὶ βαρβάρων ὑπὲρ λόγον πλουτουόντων δύναμιν ἀρκεῖν. ἀνύλωται γὰρ περὶ τὸν κακοδαίμονα πόλεμον ἐκείνον, Βασιλίσκου τῶν δεινῶν ἡγησαμένου, χρυσοῦ μὲν λιτρῶν 10 μυριάδες ἕξ πρὸς πεντακισχιλίας, ἀργύρου δὲ χιλιάδες λιτρῶν ἑπτακόσiai, ἵππων δὲ καὶ ὀπλων καὶ ἀνδρῶν τοσοῦτον ὅσον ἂν τις τῷ παντὶ χρόνῳ ἄλλοιπεν καλῶς ἀφορήσειται. (44) καὶ μετὰ ταῦτα πάντα ναυόγιον τῆς ὅλης πολιτείας. οὐ γὰρ ἀρκέσαντος τοῦ δημοσίου χρήματος καὶ ὅσον ἦν ἴδιον τῇ βασιλείᾳ, πάντα τὰ τῶν 15 στρατιῶν πληρώματα ταῖς ἀστοχίαις ἐναπώλετο τοῦ πολέμου. καὶ ἵνα μὴ μακρηγοῶ, ἕξ ἐκείνου τοῦ συμπτώματος οὐκέτι τὸ ταμίειον ἐπήρκεσεν ἑαυτῷ, ἀλλὰ προσδαπανᾷ τοῖς πράγμασι πρὸ καιροῦ τὰ μήπω ἐν ἐλπίδι γούν τοῖς ὑποτέλεισιν ὄντι, ὡς ἀπέραντον εἶναι τὴν ἀπορίαν τοῦ δημοσίου. ἐπιλείπει δ' ἂν ἡμῶς ὁ χρόνος, 20 εἰ τὰς ὑπὸ Λεοντι πεσοῦσης τῆς πολιτείας ἀπαριθμησόμεθα συμφορὰς, τῶν τότε οἴκοι κακῶν, τῶν ἐν μέσῳ πυρὶ δαπανηθέντων, συνέμιξαν τῶν τότε πολέμων τὸ δυστυχὲς καὶ ἄλλων μυριάων ἀντι-

1 γερμανικῶς C. patet aliquid excidisse. F. 5 καὶ] an
εἰς? 7 ὠχυρωμένην C. 10 μυριάδων-πεντακισχιλίας —
χιλίας C. 12 lego ἐκλιπεῖν. F. ἀφορήσειται C. 18 ἦγον C,
ἦγουν F. 21 τῶν-κακῶν-συνέμιξαν. legendum, ni fallor,
τοῖς-κακοῖς-συνέμιξαν. F.

Vandalis, nationi Germanicae, quae a Septentrione in Hispanias per Pyreneum montem transgressa Libyam invaserat, bellum inferre decrevit. itaque cum decem milia navium longarum, quas liburnas vocant, exercitu, qualem nulla aetas mirata est, implesset, magistratum ad incitas redegit, intentum coactumque quadringentis hominum milibus, trans mare contra terrae importunos sinubus defensae difficultatem et barbarorum mirum quantum opulentorum potentiam dimicaturis, sumptum sufficere. insumpta quippe fatali illi bello, Basilisco malorum duce, auri sexaginta quinque, argenti autem septingenta librarum milia, equorum vero armorumque et hominum tantus numerus quantum omni aevo interiisse quis iure negaverit. (44) et post haec omnia naufragium totius rei publicae. nam cum non sufficeret pecunia publica, quantumque privatae erat imperatori, omnia exercituum complementa belli cladibus una perierunt. ac ne longus sim, ex illo casu aerarium haud amplius sufficit, sed ante tempus, quae nondum in spe, id est collatoribus sunt, in rem publicam impendit, ut infinita sit aerarii angustia. tempus autem, opinor, nos deficiat, lapsae sub Leone rei publicae clades si enarremus, domesticis tum malis, media urbis parte igne consumpta, mixtam bellorum infelicitatem aliorumque

χημάτων· ὡς αὐτὸν ἐκείνον, τὸν βασιλέα λέγω, τοῖς οἰκείοις κακοῖς ταραττόμενον μὴ μόνον τὴν αὐτὴν ἀπολιπεῖν, φασμάτων αὐτὸν ὡσπερ Ὀρέστην ἀνανδρον ἐνοχλοῦντων ἐτέρωθι διαιτῶσθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν δὲ τὴν πάγχρυσον ἀπολιπεῖν διασκέψασθαι ἀπολεῖ καὶ εἰς τοιαύτην βασιλείαν μετατρέψαι, εἰ μὴ θεὸς τοῦθ' ὁ δέδωκε τῇ 5 πόλει διεσώσατο κράτος. (45) καὶ Λέων μὲν ποτε ἀπηλλάττετο, ἢ δὲ ἀρχὴ τοῖς ἐκείνου κατακλισμοῖς ἐβυθίζετο, Ζήνωνος ἔνθεν τὸ τοῦ κηδεστοῦ κράτος ὑπεξελθόντος. δειλὸς δὲ ἦν, μᾶλλον δὲ δειλαιὸς, καὶ τοὺς πολέμους ἀπηργυρίζετο, μηδὲ ἐν εἰκόσι μάχην ὑπομένων ὄρῶν, καὶ συνώθει τὸν ὑπαρχον χρυσίῳ πολλῶ τὴν εἰρή- 10 γην ὠνεῖσθαι, αὐτὸς περὶ δημεύσεις καὶ ὕλεθρον τῶν ἐν τέλει τῆς πολιτείας ἀγρονητῶν. ἔσχε δὲ ὁμῶς καὶ αὐτὸς ἀναίσιον πέραις τοσοῦτων κακῶν ἐπιχεθέντων τῇ πρόσθεν ἐνδαίμονι τῶν ἀρχῶν, ἢ τύχη βραχὺ τι γνήσιον δὲ γελῶσα τὸν Ἀναστάσιον θανατῶσιν ἐπέστησε τοῖς ὑπηκόοις, ὅς διὰ πάσης ἤλθεν ὁδοῦ τὴν ἔνδειαν τῶν 15 κοινῶν ἀποτίσασθαι, καὶ δίκην οἰκοδεσπότου τινὸς τοῖς φόρους, ὅσοι σώζεσθαι δύναιτο, ταῖς ἀληθείαις ταῖς δαπάναις προσαρμύσας, καὶ λογισμοὺς ἀπῆτει τῶν δαπανῶν καὶ δικαίως ἐτίθετο, τὴν ἀμετρίαν διαφεύγων, οὐχ ὡσπερ ὁ Νέρων ποτέ, καὶ εἴ τινες ἐκείνον ζηλώσαντες δαπάνας μὲν ἀμέτρους ἐποίησαντο, λογισμοὺς δὲ 20 μέχρι μνήμης ἢ λαβεῖν πρὸς τῆς ἐπαρχότητος ἢ πρῶξαι πρὸς αὐ-

2 τὸν C. 4 πόλιν? 8 κηδεστοῦ C. 10 θρῶν C. 14 θα-
νατωσεν C. 17 ταῖς ἀληθεστάταις δ.? 19 οὐχ add F.

innumerarum calamitatum; ut ipse ille, imperator inquam, suis perturbatus malis, non modo aula relicta, spectris quasi ignavus Orestes exagitat, alibi habitaverit, verum ipsam quoque auream civitatem exitio relinquere cogitaverit, unusque tantam imperii sedem evertisset, ni deus, quod dedit urbi imperium, conservasset. (45) et Leo quidem aliquando esse desiit: at praefectura concitatis ab eo inundationibus submersa est, Zenone deinde soceri imperium tenente. erat autem timidus, seu potius miser, et bella pecunia redimebat, ne in imaginibus quidem pugnam sustinens videre, praefectumque multo auro pacem mercari cogebat, ipse bonis publicandis et principum in re publica virorum exitio intentus. habuit vero et ipse pariter infelicem exitum. tantis malis submerso felici quondam magistratu, fortuna paulisper quidem sed sincere arridens Anastasium moribundis civibus praeposuit; qui ut publicae inopiae mederetur, nullam non iniit rationem, et more patrisfamilias cuiusdam tributa, quanta servari poterant, sumptibus re ipsa accommodans, rationes sumptuum et exigebat et iuste reddebat, immodicum fugiens; neque quemadmodum Nero olim, et si qui eum aemulati, sumptus quidem immodicos fecere, rationes autem mentione tenuis aut accipere a praefecto aut ei

τὴν ἡξίωσαν, ποταμούς ἢ τάχα θάλασσαν ὄλην βλύζειν αὐτοῖς τὸ χρυσίον οἰόμενοι.

46. Νέμισα δ' οἰμῶς ἢ τύχη, καὶ σκοπῶ διοικήσεως τὰ νεῦρα παρέλσει τῆς πολιτείας. τῶν γὰρ βουλευτικῶν συστημάτων 5 διοικούντων τὰς πόλεις καὶ τὸν στρατιώτην ἀποτρεφόντων καὶ ἀληθῶς πολιτευομένων τοῖς πράγμασι, Μαρίνός τις ἐκ τῶν λεγομένων σκρινιαρίων τῆς ἐφίας διοικήσεως παρεισδὸς ἐντέχνως τῷ βασιλεῖ ἀναπεῖθει πῦσαν αὐτῷ τὴν πολιτείαν, διακηρξίσαντι τοὺς φόρους, καταπιστεῦσαι, ὁμολογήσας χρυσίον τῷ βασιλεῖ περιποιεῖν. φιλο- 10 κερδῆς δὲ ἡρέμα ἐτύγγανεν ἐκείνος οἷα Ταυλάντιος καὶ Ἐπιδάμνου τῆς Ἰλλυρίδος· Δυρράχιον αὐτὴν Κρητῆς ἀποικήσαντες ἐκεῖ προσηγόρευσαν, ἀπὸ Δουρράχου τότε βασιλεύοντος Κρητῶν, ὡς ὁ Ῥωμαῖος Λουκανὸς ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν ἐμφυλίων φησίν, ἢ Κορκυραῖοι Κορινθίων ἀποικοὶ κατὰ τὸν συγγραφέα. καὶ πολλὸς ἦν λόγος 15 ἀπληστίας κατηγορῶν τὸν Ἀναστάσιον, ὡς καὶ ἐλεγείας τινὰς ἐπὶ τοῦ ἵπποδρομίον ἀνατεθῆναι πρὸς τοῦ δήμου κατ' αὐτοῦ, εἰκόνας αὐτῷ σιδηρῶς ἐπὶ τοῦ ἵπποδρόμου ἀνατεθείσης. οἱ δὲ σίχου τοῦ λεγομένου παρὰ μὲν Ῥωμαίοις φαμῶσον καθ' ἡμῶς δὲ βλασφημίας οἶδε.

20 εἰκόνα σοί, βασιλεῦ κοσμοφθόρε, τήνδε σιδηρον
στήσαμεν ὡς χαλκῆς οὖσαν ἀτιμοτέραν,

1 lego σὺν ἡξίωσαν. F. vel ἀπηξίωσαν. 3 νεμεσᾶ δ' οἰμῶς?
8 ἀναπεῖθειν C. 10 καὶ] ἐξ? 11 ἀποίκησαν C. 13 Lucanus 2 610, de Brundusio : *urbs est Dictacis quondam possessa colonis*. haec Lydus de Epidamno poetam dixisse putavit, eidemque, quod aliunde acceperat de nomine huius urbis, attribuit. F. 13 ἢ F, οἱ C. 15 ἐλεγεία τινα F. 19 ὡςδε vulgo. 21 Anthologia : ἀνθεσαν ὡς χαλκοῦ πολλὸν ἀτιμοτέραν. F.

reddere non sunt dignati, flumina vel totum forte mare aurum sibi pro-
fundere arbitantes.

46. At fortuna crudeliter dominata specie quoque administrationis nervos rei publicae solvit. nam cum curialia collegia civitatibus praesentent ac militem sustentarent vereque rem publicam moderarentur, Marinus quidam e scribiariis, ut vocant, orientalis dioecesis, cum se callide rebus insinuasset, imperatori persuadet ut totam sibi rem publicam, tributa vendituro, credat, aurum se imperatori conciliaturum pollicitus. erat autem ille lucri paulo amantior, ut pote Taulantius et Epidamno Illyriae civitate oriundus (Durrhachium eam Cretaenses, qui coloni illuc venerant, a Durrhacho tum Cretensium rege appellarunt, ut ait Lucanus Romanus in libro secundo de bello civili; vel Corcyraei, Corinthiorum colonia secundum historicum). incusabantque vulgo Anastasium insatiabilis avaritiae, adeo ut disticha quaedam in eum in Hippodromo populus suspenderit, cum ferrea ei imago in illo posita fuisset. versus autem famosi (ut Romani vocant, quam nos blasphemiam) hi sunt: "imaginem tibi, imperator mundum destruens, hancce e ferro posuimus ut acuca vilio

ἀντὶ φόβου πενήτης τ' ὄλοῃς λιμοῦ τε καὶ ὀργῆς,
οἷς πάντα φθείρει σὴ φιλοχρημοσύνη.
γέλινα δὲ Σκύλλης ὄλοῃν ἀνέθεντο Χάρυβδιν,
ἄγριον ὠμηστὴν τοῦτον Ἀναστάσιον.

δεῖδιθι καὶ σύ, Σκύλλα, τεαῖς φρεσὶ, μὴ σε καὶ αὐτὴν 5
βρώξῃ, χαλκείην δαίμονα κερματίσας.

διαβάλλονται γὰρ πρὸς τῶν ἀρχαίων οἱ τὴν Εὐρώπην οἰκοῦντες
σχεδὸν ἅπαντες ἐπὶ φιλαργυρία, ἅμα κερδαίνοντες ἅμα δαπανῶν-
τες τὰ περιγινόμενα αὐτοῖς, οἱ δ' Ἡπειρώται μάλιστα, Σύρων
ὄντες ἄποικοι, ὡς ὁ Πολέμων ἐν πέμπτῃ ἐξηγήσειεν τῆς κατὰ Λου- 10
κανὸν τὸν Ῥωμαίων ἐμφυλίου συγγραφῆς ἀπεφήνατο. ὄθεν καὶ
Παλαιστήνη πρὸς τῶν ἀρχαίων καλεῖται, ἐν ἣ Ἡρώδης ποτὲ πρὸς
τιμῆς Ἀγούστου Νικόπολιν ἐδείματο τὴν πόλιν, παρὰ Λευκάτην
καὶ τὸν Ἄκτιον κόλπον, ὅπου Κλεοπάτραν μετ' Ἀντωνίου παρε-
στήσατο. 15

47. Ἦν μὲν οὖν τοιοῦτος ὁ βασιλεὺς, τὰ δὲ ἄλλα συνετός
καὶ πεπαιδευμένος, ἐπεικῆς τε ἅμα καὶ δραστήριος, μεγαλόδωρός
τε καὶ κρείττων ὀργῆς, ἐρυσθριῶν τε τοὺς λόγους, ὡς καὶ πλήρωμα
χρόνου καὶ βαθμὸν τοῖς τῶν λόγων διδασκάλοις βούληθέντα παρα-
σχεῖν ταῖς αὐτῶν διχονοίαις ἐμποδιοθῆναι· πέφυκε γὰρ ἐξ ἀπρα- 20
γμοσύνης τὸ λογικὸν πρὸς ἑαυτὸ διαφωνεῖν. ἦν οὖν ἀγαθός, ὡς

1 δὲ ὄλοῃς λιμοῦ C. 2 οἷς πάντα φθείρει σὴ F, οἷς πάντα
φθείρεις ἐκ φιλοχρημοσύνης Anthologia, ἢ πάντα φθειρέσει C.
3 Anthologia: ἐγγύθει τῆς Σκύλλης χαλκείην στήσαντο Χάρυβδιν.
Lydus manifesto putavit posteriora duo disticha unum cum praecedentibus epigramma efficere, unde patet cur scripserit δέ, non τῆς. F.
10 ἐξη... σεων C. 11 ἐμφυλίου F, ἐμφυλίων C. 12 lego
Παλαιστή. cf. Caes. Bell. Civ. 3 6 et Lucan. 5 460.

rem, pro caede paupertateque exitiosa fameque et ira, quae omnia destruit tua avaritia. vicinam autem Scyllae exitiosam posuere Charybdim, ferum crudivorum hunc Anastasium. time et tu, Scylla, tuo animo, ne te quoque ipsam devoret, aeneam deam postquam signavit." etenim apud antiquos omnes fere Europam incolentes ob avaritiam male audiunt, simul lucro studentes, simul parta consumentes, Epirotae autem maxime, Syrorum colonia, ut Polemo in libro quinto commentariorum ad Lucanum Romani de bello civili carmen ostendit. unde etiam Palaeste ab antiquis vocatur, in qua Herodes quondam in honorem Augusti Nicopolin urbem ad Leucaten Actiumque sinum aedificavit, ubi Cleopatram cum Antonio ille devicit.

47. Erat igitur talis imperator, at cetera prudens et eruditus, humanusque simul et diligens, munificentissimusque et ira fortior, literarumque adeo reverens ut temporis complementum et gradum literarum magistris concedere cupientem dissensiones eorum impedierint: solent enim docti, utpote otiosi, inter sese dissentire. erat igitur bonus, ut

ἔφην, καὶ μηδένα τῶν δεομένων σκυθρωπὸν ἀποπέμπων, ὡς μὴ πόλιν, μὴ φρούριον [μὴ εὐσίσιον] ἢ λιμένα ἢ τόπον οὖν τινὰ τῆς πάσης Ῥωμαίων πολιτείας ἄμοιρεῖν τῶν ἐκείνου κατὰ τὸ ἀναγκαῖον δωρεῶν. ὅτι δὲ μόνος αὐτὸς μετὰ Κωνσταντίνου τὴν τῶν ψυχῶν ἐκούφισε δασμολογίαν, εἰ καὶ μὴ πᾶσαν (οὐδὲ γὰρ ἔφθυσε), θεὸν ἐχέτω ἴλεω τῶν ὀπωσδήποτε πλημμεληθέντων αὐτῷ· καὶ γὰρ ἄνθρωπος ἦν. πολλῶν δὲ ὕτων καὶ ὑπὲρ τῶν κοινῶν Ἀναστάσιος ἔπραξεν, ἀρκέσει μόνη πρὸς ἀπόδειξιν ἢ παρ' αὐτοῦ ὑπὲρ Εὐφράτην κατασκευασθεῖσα πύλις (Δάραν αὐτὴν οἱ ἐπιχώριοι, Ἀναστασίον δὲ πόλιν ἐξ αὐτοῦ προσυγορεύουσι καθ' ἡμᾶς), ἦν εἰ μὴ θεὸς πρὸς ἐκείνου ταῖς φάρυξι Περσῶν ἐπέβρισεν, ἔπαλαι ἂν τὰ Ῥωμαίων Πέρσαι, ὅλον προσεχῆ αὐτοῖς ἔστί, κατεσχήμεσαν.

48. Χαλεπὸν δὲ οὐδὲν καὶ μιᾶς αὐτοῦ σκοτίας καὶ λαθανούσης ἔτι ἐπιμηρησθῆναι πράξεως· δεῖ γὰρ καὶ τῶν εἰδικῶν τάνδρος ἀρετῶν μίαν ἐναποθέσθαι τῷ λόγῳ. Παῦλος ἀνὴρ εὐπατρίδης ἐκ Βιβιανοῦ πατρὸς ἐπισημοτάτου γέγονεν ὑπ' αὐτῷ, ὅς καὶ τοὺς πάποτε τῶν ἔμπροσθεν ἐπὶ μεγαλοφροσύνη θανμασθέντων ὑπάτων ταῖς φιλοτιμίαις ἀπέκρυψεν. οὗτος χρεῖων ἰδιωτικῶν ἕνεκα λυσιτελῶν αὐτῷ ἐπωφελήσῃ Ζηνοδότῳ, ὡς καὶ αὐτὸς τοῖς ὑπάτοις πρὸς ἀξιώματος καὶ μόνου τυχῶν, ἀναφαίρετον χρυσίον, εἰς χίλις χρυσίου λίτρας συναγόμενον. τοῦ δὲ Παύλου πρὸς τὴν ἔκτισιν ἀτονοῦντος, ὁ Ζηνοδότος ποτνιώμενος τὸν Ἀναστάσιον ἀντιβόλει

7 καὶ] ᾧ F. malim καὶ ὑπὲρ ἀριθμὸν ᾧ. 12 ὅσα? 19 ἐκούφισεν C. lego τῆς ὑπατείας. F. 20 ἀναφίρετον C.

dixi, neque quemquam petentem tristi vultu dimittebat; ut non urbs, non castellum... non limen, nullus denique totius rei publicae Romanae locus munerum eius, postulante necessitate, expers esset. quod vero solus ipse post Constantinum animarum tributum, quamvis non omne (quippe mors praevertit eum), levavit, deum propitium experiatu suis qualibuscunque peccatis: etenim homo erat. multa autem cum sint quae pro re publica Anastasius fecit, ad rem declarandam satis erit una trans Euphratem ab eo aedificata urbs (Daram eam indigenae, nos Anastasii urbem ab ipso appellamus); quam nisi deus cum illo Persarum faucibus imposuisset, iam olim, opinor, Persae, quae finitima iis sunt Romanorum, occupassent.

48. Nihil vero nocebit unum quoque obscurum eius atque etiam latens factum commemorare: oportet enim et privatarum viri virtutum unam literis mandare. Paulus, vir patricius, Bibiano splendidissimo patre ortus, sub eo vixit; qui quidem priores consules, quorum unquam in admiratione magnificentia fuit, liberalitate obscuravit. hic, privatas propter necessitates Anastasio utilis, Zenodoto, quippe et ipse consulatu honorem tantum consecutus, pecuniam, quae negari non posset, ad summam mille auri librarum debebat. cui solvendae cum par non esset Paulus, Zenodotus Anastasii opem imploravit; qui intelligens neque Paulum

αμύνειν αὐτῷ. ὁ δὲ συνορῶν μηδὲ τὸν Παῦλον ἀρκεῖν πρὸς ἀπόδοσιν μηδὲ Ζηρόδοτον πρὸς ἔνδοσιν, δύο χιλιάδας χρυσίου δέδωκε λιτρῶν αὐτῷ, τὰς μὲν χιλίας τῷ χρηστήῃ, τὰς δὲ λειπομένους (τοσαῦται δὲ ἦσαν) τῷ Παύλῳ χαρισάμενος.

49. Ἐγὼ δὲ ἀναστρέφω τῷ λόγῳ πρὸς Μαρίνον. ἐκλαβὼν 5 τοῖνον Σύρος ἀνήρ και πονηρὸς ὡς ἐπεικῆς τοὺς φόρους, τὰ μὲν βουλευτήρια πιασῶν παρέλυσε τῶν πόλεων, ἀπαιμολῶν τοὺς ὑπηκόους παντὶ ὡς ἔτυχεν, εἰ μόνον αὐτῷ τὸ πλέον ὑπόσχοιτο, και ἀντὶ τῶν ἀνέκαθεν στηριζόντων τὰ πράγματα βουλευτῶν προχειρίζεται τοὺς λεγομένους βίνδικας (Ἴταλοῖς θεὸν ἀποκαλεῖν), οἳ 10 παραλαβόντες τοὺς συντελεῖς οὐδὲν πολεμίων ἦσον τὰς πόλεις διέθηκαν. και γίνεται μὲν πολύχρυσος, εἶπερ τις ἄλλος, ὁ βασιλεὺς και μετ' αὐτὸν ὁ Μαρίνος και ὅσοι Μαρινιῶντες ἀπλῶς ἀπορία δὲ παντελῆς και πενίας βιάθος κατέπει τὰ πράγματα, τὸ λοιπὸν τῆς ἐπαρχότητος τρόπῳ χαμαιζήλου δικαστοῦ μόναις ταῖς 15 ἰδιωτικαῖς διαδικασίαις σχολαζούσης. ἡρωθρία δὲ ὁμοῦ ὁ Μαρίνος, και τὴν ἀρχὴν ἐδόκει τιμῶν, τέχνη τὸν φθόνον ἀπωθούμενος. ἔρθεν τῶν δημοσίων ὡσπερ ἄφ' ἐτέρους τελούντων και μὴ κατὰ τάξιν πραττομένων, ὑπώλισθεν ἡ τάξις και πενίας ἐνήρχετο· τί γὰρ περιεγίνετο αὐτῇ μόναις ταῖς δίκαις τῶν ἰδιωτῶν ἐξυπηρε- 20 τουμένη;

50. Οὕτως οὖν τῶν πραγμάτων ὑπὸ τῷ Μαρίνῳ πεσόντων, συνείδεν ὁ βασιλεὺς ἐτέροι τιμῇ τὴν ἀτιμίαν παραμυθίσασθαι

10 patet aliquid excidisse. F.
τες F.

13 μαρινιόντες C, μαρίνοι ὄν-

19 πενία συνέχετο?

solvere neque Zenodotum remittere posse, duo milia auri librarum ei dedit, mille creditori, reliquas (erant autem totidem) Paulo largiens.

49. Ego vero enarratione ad Marinum redeo. cum igitur Syrus homo improbusque tributa quasi aequus suscepisset, curialia omnium urbium sustulit, cives cuilibet temere, dummodo plus ei polliceretur, vendens; proque curialibus, antiquis publicorum moderatoribus, creat quos vindices (quo nomine Itali deum appellare solent) vocant, qui nacti in collatores potestatem, nihilo quam hostes melius civitates habuere. et auro quidem, si quis fuit alius, ditissimus fit imperator, post eumque Marinus, et quot omnino Marini: summa vero angustia et paupertatis abyssus causas absorbit, praefectura deinceps more pedanei iudicis privatis tantum litibus vacante. verebatur tamen Marinus videbaturque colere magistratum, arte invidiam repellens. inde, cum quasi ad alios publica pertinerent neque rite exigenter, collapsum officium est coepitque paupertate laborare: solis enim privatorum causis operam dans quid reliqui habuit?

50. Sic igitur rebus sub Marino ruentibus, imperator alio honore contemptum magistratus solari constituit. nam forensium oratorum opti-

τῆς ἀρχῆς. τῶν γοῶν δικανικῶν ῥητόρων τοὺς ἀρίστους ἐπὶ τὴν ἀρχὴν προῦφερε· καὶ ποτε πρὸς τῆς γαμετῆς Ἀριάδνης ὀχλούμενος Ἀνθεμίῳ τῷ Ἀνθεμίῳ τοῦ Ῥώμης βεβουσιλευκότος παιδὶ τὴν ἀρχὴν ἐγχειρίσαι ἠγανάκτησεν, εἰπὼν δὲ μηδεὶς ἢ μόνων λογικῶν 5 ἄξιαν εἶναι τὴν ἐπαρχότητα. ὅπως δὲ ἤρυσθραία τὴν ἀρχὴν, γινώσεται τις ἐκ τούτου. Ἐρμίας τις τοῖς Ἀυδίου σκρινιαρίοις συναριθμούμενος ὑπὸ μέμψιν γέγονε, Σεργίου τοῦ τότε τὴν ἐπαρχότητα διέποντος ἀγανακτήσαντος. ὁ δὲ βασιλεὺς πρὸς τῆς Ἐρμίον μητρὸς ὀχλούμενος πολὺς ἐγένετο τὸν ὑπαρχον παρακαλιῶν παρα- 10 χωρεῖν Ἐρμίᾳ· ἐκεῖνος δὲ μέχρι παντὸς ἀνεβάλλετο, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐνεδίδου, τὴν τε ἀρχὴν τὴν τε Σεργίου σεμνότητα παρατηρούμενος· ἴσχυσε δ' ὁμοῦς ὑπὲρ δικαίου παρακαλιῶν. αὐτῶν οὖν τῶν ἐν λόγῳ ἀμοιβαδὸν τὴν ἀρχὴν παραλαμβανόντων, παραδίδωσιν ἐκ τῶν λεγομένων Ἀγουσταλίων οἱ μάλιστα τοῖς λόγοις ἐνέπερ- 15 πον, καὶ μὴν καὶ τυγχυράφων τοῖς ἀκολούθοις, περιέναι καὶ λόγους παραδιδόναι καὶ ἀκροῦσσαι δημοσίαις ἐπιδείκνυσθαι τὴν οὖσαν αὐτοῖς ἐπὶ τοῖς λόγοις παρασκευῆν, γερῶν τε οὐ μικρῶν τυγχάνειν.

51. Τοιαῦτα μὲν τινα τότε ἐπράττετο, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐτρέψ- 20 σα, ταῖς Μαρίνου περινοίαις πλουτῶν καὶ ταῖς τῶν ὑπάτων εὐφημίαις ἐναβρονόμενος. εἰρήνη δὲ βαθεῖα τὴν πᾶσαν ἐγαύνου πολιτείας, καὶ οὐχ ἥκιστα τὸν στρατιώτην, πάντων ὁμοῦ τὴν τῆς αὐλῆς ῥασιώτην ζηλούντων καὶ διωκόντων τὰ βασιλέως ἐπιτηδεύ-

9 μὴ πρὸς C. ἐγένετο vulgo.
δωσιν? 16 δημοσίαις C.

13 παραδῶσιν C. an δι-

mos ad praefecturam evexit; atque aliquando ab uxore Ariadne sollicitatus ut Anthemio Anthemii, qui Romae imperavit, filio praefecturam deferret, succensens nemine nisi literatis dignam esse praefecturam dixit. quomodo autem veritus sit magistratum, ex hoc licet intelligere. Hermias quidam e Lydiae scriniariis reprehensionem incurrit, Sergio, qui tum praefectura fungebatur, succensente. imperator autem, ab Hermiae matre sollicitatus, multum hortabatur praefectum ut Hermiae concederet. at ille usque differebat; indulisitque imperator, et magistratum et Sergii splendorem reverens, quamvis causa esset fortior, quippe qui ad iustam rem hortaretur. cum igitur clarissimus quisque magistratu vicissim potiretur, ex Augustalibus, ut vocant, iis qui maxime eloquentia praestabant, nec non aemulantibus eos inter notarios, accedere concessit, orationesque tradere, et publicis in auditoriis suam in dicendo facultatem ostendere, praemiaque non exigua consequi.

51. Talia quaedam tum fiebant. imperator autem mollitiei indolgebat, Marini artibus dives, et consulum laudibus elatus. pax vero profunda totam laxabat rem publicam, et maxime militem, omnibus una aulae otium aemulantibus sectantibusque studia imperatoris. ac finis cete-

ματα. καὶ πέρας ἦν λοιπὸν Ἀναστασίῳ τοῦ βίου τοῖς ἀπὸ τῶν δογματίων καὶ Βιταλιανοῦ θορυβοῖς ταραττόμενα. Ἰουστίνου δὲ τὴν βασιλείαν παραλαβόντος (ἀνὴρ δὲ ἦν ἀπράγμων καὶ μηδὲν ἀπλῶς παρὰ τὴν τῶν ὄπλων πείραν ἐπιστάμενος) Μαρίνος μὲν καὶ ὅσοι Ἀναστασίῳ τῆς αὐξήσεως . . . οὐκ ὄντων δὲ τὸ λοιπὸν τοῖς 5 κρατοῦσι κερδῶν ὡσπερ τὸ πρότερον (καὶ γὰρ ἀπεστρέφοντο τὰς κατὰ τῶν δηηκῶν ἐπιχειρίας), ἅπας μὲν ὁ πλοῦτος Ἀναστασίῳ, εἰς ἀπείρους μυριάδας χρυσίου λιτρῶν συναγόμενος, διερρήη, ὄχλος δὲ πολέμων τὰ Ῥωμαίων ἐδόκει, Περσῶν τὴν ἀειθρῦλητον ἐπὶ ταῖς Κασπίαις πύλαις ἀπαιτούντων δαπάνην. ὁ δὲ περὶ αὐτῆς λόγος 10 τοιοῦτος.

52. Πρὸς ἀνίσχοντα ὑπὸ λέοντι ἥλιον, ἐν ἀρχῇ στεγῆ τοῦ Καυκάσου, πρὸς Βορέαν ἄνεμον κατὰ τὴν Κασπίαν χωριζομένων φύσει τῶν τοῦ Καυκάσου σφυρῶν εἴσοδος ἀπετελέσθη βαρβάρων τοῖς ἀγνοουμένοις ἡμῖν τε καὶ Πέρσαις, οἳ περὶ τὴν Ἰσθμὸν 15 νέμονται, δι' ἧς εἰσβάλλοντες τὰ τε πρὸς Εὐρον Πέρσαις τὰ τε πρὸς Βορέαν Ῥωμαίους ἀνήκοντα ἐδήουν. καὶ ἕως μὲν Ἀρτάξατα καὶ ἔτι ἐπέκεινα εἶχον ὕφ' ἑαυτοῖς οἱ Ῥωμαῖοι, ἀντέβαινον παρόντες ἐκεῖ· ὡς δὲ τούτων ἐξέστησαν καὶ ὄσων ἄλλων ἐπὶ Ἰοβιανοῦ, οὐκ ἐξήρκον οἱ Πέρσαις τὰ τε ἑαυτῶν τὰ τε πάλαι Ῥωμαίων φρου- 20 ρεῖν, καὶ θύρουβος αἰετὰς ἐκατέρων Ἀρμενίας εἶχεν ἀφόρητος. γίνονται δὴ οὖν λόγοι μετὰ τὴν ἐπὶ Ἰουλιανοῦ Ῥωμαίων ἀστοχίαν Σαλουστίῳ τε, ὃς ἦν ὑπαρχος, ἐξ ἡμῶν καὶ Περσῶν τοῖς ἐξοχω-

5 post αὐξήσεως aliquid excidit. F.

19 ὅσον ἄλλον C.

rum vitae Anastasii cum dogmaticis tum Vitaliani tumultibus perturbata est. Iustino autem imperium tenente (erat vero vir ignavus, nihil omnino praeter armorum usum sciens) Marinus quidem, et quot ab Anastasio aucti fuerant . . . sed cum deinceps nulla, ut antea, imperantibus lucra essent (etenim aversabantur subditorum iniurias), omnes Anastasii divitiae, innumera auri librarum milia, dilapsae sunt. bellorum vero turba rem Romanam agitabat, Persis semper celebratum de Portis Caspiis sumptum repetentibus; de quo sumptu haec traduntur.

52. Orientem sub leone solem versus, angusto in aditu Caucasi, ventum Boream versus Caspiumque mare divisiva natura Caucasi radicibus, introitus patefactus est barbaris, nobis Persisque ignotis, qui circa Hyrcaniam incolunt; per quem irruentes et Eurum versus, quae Persarum, et Boream versus, quae Romanorum erant, populabantur. ac dum quidem Artaxata et ulteriora etiam possidebant Romani, praesentes ibi occurrebant: cum vero haec et quae alia sub Ioviano perdidissent, non sufficiebant Persae ad sua simul, et quae prius Romanorum fuerant, custodienda; semperque tumultus utrorumque Armenias intolerabilis agitabat. itaque post Romanorum sub Iuliano cladem inter Sallustium praefectum praetorio, ab nostra parte, et Persarum nobilissimos posteaque

τάτοις καὶ Ἰσδιγέρθῃ ἕστερον, ὥστε κοιναῖς δαπάναις ἄμφω τὰ πολιτεύματα φρούριον ἐπὶ τῆς εἰρημένης εἰσόδου κατασκευάσαι, ἐπιστήσαι τε βοήθειαν τοῖς τόποις πρὸς ἀναχαιτισμὸν τῶν κατατρεχόντων δι' αὐτῆς βαρβάρων. Ῥωμαίων δὲ τοῖς περὶ τὴν ἐσπέραν 5 καὶ τὴν ἄρκτον πολέμοις ἐνοχλουμένων, οἱ Πέρσαι ἔσχον ἀνάγκην οἷα προσεχέστεροι ταῖς τῶν βαρβάρων ἐφόδοις ἀντοικοδομεῖν φρούριον ἐκεῖ, Βιραπαράχ αὐτὸ πατριῶς καλέσαντες, καὶ δυνάμεις ἐπέστησαν, καὶ πολέμιος οὐκ εἰσῆι.

53. Ἐκ ταύτης τῆς ἀφορμῆς οἱ Πέρσαι Ῥωμαίοις ἐπετέ-
10 θησαν κατὰ σμικρὸν ἐπὶ τὰς Συρίας καὶ Καππαδοκίας ἐκχεόμενοι, ὡς δῆθεν ἀδικούμενοι καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν κοινῶν γενομένην δαπάνην κατὰ τὸ ἐπιβάλλον Ῥωμαίοις ἀποστερούμενοι, ὥστε Σποράκιον τὸν πρῶτον ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μείζονος ἐκπεμφθῆναι διωλεχθῆ-
15 σόμενον Πέρσαις. ὁ δὲ δυνάμει τε χρημύτων καὶ συνέσει λόγῳ ἔγγυς ἔπειθε Πέρσας, Ῥωμαίων ὥσπερ χαριζόμενων αὐτοῖς, [ὑπὸ Ῥωμαίων] ἡσυχάζειν καὶ φίλους εἶναι. καὶ ταῦτα ἕως τοῦ καθ' ἡμῶς Ἀναστασίου διεσύρη λαλούμενά τε καὶ τυπούμενα καὶ ἄπλωσ ἥρτημένα. ἐπὶ δὲ αὐτοῦ, Κωάδου τοῦ γέροντος ὄλην Περοῖδα κατὰ Ῥωμαίων ἄγοντος, γίνεται πόλεμος· καὶ χειρὶ μὲν νικῶν
20 Ῥωμαῖοι δυνάμενοι, ἀσωτία δὲ καὶ τρυφῇ Ἀρεοβίνδου τοῦ τελευταίου (ἦν γὰρ φιλοφθὸς καὶ φιλαυλὸς καὶ φιλορχήμων καὶ ἀπειρία καὶ δειλία Πατρικοῦ καὶ Ὑπατίου τῶν στρατηγῶν ἠλαττώθησαν

2 εἰρήνης C.

15 Πέρσαις vulgo.

τρικίον. F.

4 τοῖς] τῆς C.

21 φιλορχήμων C.

7 3, 53, C βιραπαραχ.

22 legendum Πα-

Isdigerdem convenit, ut communibus utriusque imperii sumptibus castellum ad dictum introitum aedificaretur praesidiumque locis imponeretur, quo barbari per eum irruentes arcerentur. Romanis autem bellis, quae in Occidente et Septentrione coorta erant, perturbatis, Persae, utpote propiores barbarorum incursionibus, coacti sunt castellum ibi contra eos aedificare, quod Biraparach patrio sermone dixerunt, praesidiumque imposuere; nec hostis ingressus est.

53. Hac occasione utentes Persae Romanos aggressi sunt, paulatim in Syrias Cappadociasque irruentes, quippe utique iniuriam passi et sumptu communem in rem facto pro parte Romanorum spoliati; quare Sporacius primus a Theodosio maiori ad colloquium cum Persis missus est. hic autem cum pecuniae vi tum orationis prudentia prope persuasit Persis ut, quasi concedentibus ipsis Romanis, quiescerent amicitiaeque essent; atque ita res ad Anastasium nostrum usque colloquiis pactionibusque tracta et omnino suspensa est. sub eo autem, Coade sene omnem in Romanos Persidem agente, bellum existit; cumque manu vincere possent Romani, luxuria mollitiaeque Areovindi postremi (erat enim cantus, tibiae et saltationis amator), et inscitia ignaviaque ducum, Patricii et

μὲν τὸ πρότερον, ἔξαπίνης τῶν Περσῶν ἐπιχειθέντων· τῶν δὲ λοιπῶν τοὺς τε Πέρσας διωξάντων καὶ Ἀμίδαν ἀλοῦσαν ἑυσαμένῳ αὐθις, ὁ Πέρσης λόγους ἐκίνησε πρὸς Κέλερα, ὃς ἦν μάγιστρος τῶν τῷ Ἀναστασίῳ, περὶ Βιριπυράχ, ὡς προείπαμεν, καὶ τῆς κατὰ μίνας ὑπὸ Περσῶν γενομένης περὶ αὐτοῦ δαπάνης. καὶ πέρασ 5 ἔσχεν ἡ φιλονεικία μετρίων τιῶν ὑπὸ Ἀναστασίῳ χωρισθέντων Κιῶδῃ· τὸ γὰρ μεγαλόφρον Ἀναστασίῳ καὶ εὐμέθῳδον εὐσεβῶς τὴν ὑπὲρ εἰρήνης ζημίαν ὑπέμενε. τοιοῦτος μὲν οὖν ὁ περὶ τῶν Κασπίων πυλῶν τοῖς Ῥωμαίων συγγραφεῦσιν ὁ λόγος. Ἀρριανὸς ἐπὶ τῆς Ἀλανικῆς ἱστορίας καὶ οὐχ ἥμισυ ἐπὶ τῆς ὀγδόης τῶν 10 Παρθικῶν ἀκριβέστερον διεξέροχεται, αὐτὸς τοῖς τόποις ἐπιστάς οἷα τῆς χώρας αὐτῆς ἠγησάμενος ὑπὸ Τραϊανῷ τῷ χρηστῷ· τοιοῦτους γὰρ ἄρχοντας ἐκείνος ἔσχεν, οἳ τοῖς τε λόγοις τοῖς τε ἔργοις εἰς τοσαύτην εὐκλειαν τὴν πολιτείαν ἀνέστησαν.

54. Τοιούτων μὲν περὶ Πέρσας, μυθίων δὲ ἄλλων πολέ- 15 μων ἀναπτομένων τὸ λοιπὸν λογικοῖς πάροδος οὐκ ἦν ἐπὶ τὴν ἐπαρχότητα. ἔδει δὲ χρημάτων, καὶ οὐδὲν ἦν ἄνευ αὐτῶν παραχθῆναι τῶν δεόντων. ὅπως δὲ μηδὲν τῶν πρὸς ἀνατροπὴν τῆς πρόσθεν εὐπραγίας παροφθῆ, σύλῳι σκιριτῶντες καὶ διιστῶντες τὴν γῆν ῥιζόθεν τὴν Σελεύκου Ἀντιόχειαν κατέαξαν, τῷ ὑπερκειμένῳ βουνῷ 20 τὴν πόλιν σκεπάσαντες, ὡς μηδεμίαν διαφορὰν ὄρους καὶ πόλεως

1 ἐπιχειθέντων C. 2 ἐδίωξεν τῶν C. 4 τῶν] addo ὄφφικίων.
cf. 2 24 ὄφφικίων et 3 17 in fine. F. 5 πέρσας C. 9 ὄν
Ἀρριανὸς? 10 σαλανικῆς C. ὄχ C. 11 Παρθικῶν]
παροίκων vulgo. αὐτοῖς vulgo.

Hypatii, primo quidem superati sunt, repente irruentibus Persis: at reliqui cum repulissent Persas Amidamque captam recepissent, Persa cum Celere, qui erat magister officiorum Anastasio, collocatus est de castello Biraparach, ut praediximus, deque sumptu quem in illud Persae soli impenderant. finemque habuit contentio, modicis quibusdam ab Anastasio Coadae concessis: quippe Anastasii generosus moderatusque animus iacturam pacis gratia pie ferebat. haec igitur de Portis Caspiis Romanorum historici tradunt. Arrianus in historia Alanica, et maxime in libro octavo Parthi corum accuratius explicat; quippe ipsa loca lustravit, utpote ipsi regioni sub optimo Traiano praefectus: tales enim illi magistratus fuerunt, qui rem publicam et literis et factis ad tantam gloriam evehereunt.

54. His quoad Persas, innumeris vero aliis bellis coortis, in postero literatis ad praefecturam aditus non patuit. pecunia autem opus erat, nec sine ea quicquam eorum quae oportebat fieri poterat. ac ne quid in evertenda pristina felicitate praetermitteretur, exsultantes terramque findentes motus Seleuci Antiochiam radicibus eruerunt, superiacenti colle urbem tegentes, nullo ut discrimine montis urbisque locis re-

ἀπολειφθῆναι τῷ χωρίῳ, γάπην δὲ τὸ πᾶν καὶ σκοπέλων, οἱ πάλαι τὸν Ὀρόντην πυρολοιοθαίνοντα τῇ πόλει ἐσκάϊζον. χρυσίον οὖν ἄπειρον ἔχρησεν ἐπομβρῆσαι τὴν ἐπαρχότητα πρὸς ἐκφορὰν τῶς τῶν ἀπὸ τοῦ πτώματος ἐξογκωθέντων καὶ εἰς ἡλίβατον δυσχωρίαν ἀνοί-
 5 θησάντων χωμιμάτων· οὐδὲ γὰρ ἦν ἀσφαλὲς τὴν Σύρων πρωτεύου-
 σαν παριδεῖν ἐρημιμένην εἰς ἔδυφος. ὡς δὲ κόπω πολλῶ καὶ χρη-
 μῶτων ἀφθονία καὶ τεχνῶν συνεργία ὡσπερ ἐρεβύθειν ἡ πόλις ἀνε-
 γύετο Ἰουστινοῦ τέλος λαμβάνοντος, Χοσρόης ὁ κακοδαίμων διὰ
 τῆς Ἀραβίας ἐμπειῶν οὖν ἀείρω στρατιᾷ ταῖς Συρίας αὐτὴν μὲν
 10 τὴν ἄρτι καταπεσοῦσαν, ἐχέλωτον αὐτῷ φανείσαν ὡς ἄφρακτον,
 λαβὼν πολέμῳ κατέγλεξε, γρόνον ἄπειρον κατεργασάμενος, τοὺς
 δὲ ἀνδριάντας, οἷς ἐκοσμεῖτο τὸ ἄστυ, οὖν πλαξί καὶ λίθοις καὶ
 πίναξιν ἀπλῶς ἀναρπάσας ἔλην εἰς Πέρσας Συρίαν ἀπήλασε.
 γεωργὸς δὲ οὐκ ἦν, οὐχ ὑποτελής τῷ δημοσίῳ λοισπὸν· καὶ δασμὸς
 15 μὲν οὐκ εἰσφέρειτο τῇ βασιλείᾳ, τὸν δὲ στρατιώτην ἀποτρέφειν ὁ
 ἑπαρχὸς ἠναγκάζετο καὶ πάσας τὰς σπηθεῖς ἐπιιδόναι τῇ πολι-
 τεῖα δαπάνας, οὐ μόνον τοὺς ἀπὸ Σύρων φόρους ζημιούμενος, οὐ
 καὶ μόνου ῥοπήν τοῖς κρατοῦσιν ἐποίουν, ἀλλ' ἔτι καὶ προσεπιδό-
 ναι δαπάνας ἀριθμοῦ κρείττονας συνωθούμενος περὶ τε τὰς ἀλού-
 20 σις τῶν πόλεων περὶ τε τοὺς συντελεῖς, εἴ ποῦ τινος τὰ Περσῶν
 δεσμὰ διαφνυόντας ἐμπλανῦσθαι ἐν ταῖς ἐρημίαις τῶν πάλαι θαν-
 μαζομένων χωρίων συνέβηεν.

3 recentior manus ἐπομβρῆσαι.

16 σπηθείας C.

licto totam valles et scopuli occuparent, qui praeterfluenti urbem Orontae umbram quondam praebuerant. immensam itaque auri copiam effundere praefectus cogebatur, quo elatae ruina moles, quae in excelsa aviaque iuga intumuerat, interim auferrentur: etenim periculosum erat Syrorum principem urbem delectam negligere. cum autem multo labore et pecuniae vi artiumque ope quasi ex erebo urbs enasceretur, lustino fato fungente, fatalis Chosroes per Arabiam cum innumerabili exercitu in Syriam irruit, ipsamque nuper collapsam urbem, facilem sibi, utpote apertam, superato visam, bello captam, infinita caede pertrata, combussit; signis autem, quae ornata erat, cum tabulis lapidibus picturisque omnibus una ablatis, totam in Persas Syriam abegit. neque vero agricola aut collator fisco relictus erat; et tributum quidem nullum imperatori inferebatur, at militum sustentare praefectus cogebatur, omnesque consuetos rei publicae sumptus praebere, qui non tantum Syrorum tributa, quae quidem sola magis imperantibus momenti erant, amiserat, sed addere insuper sumptus numero maiores cogebatur, cum in captas urbes tum in collatores, si quos elapsos Persarum vinculis in desertis admirabilium quondam locorum errare contingeret.

55. Τοιούτοις κλύδωσι τοῦ πολιτεύματος καὶ θυέλλαις κακῶν ῥιπιζόμενου, ἀντίρροπον προῦθηκεν ἡ τῆς πύλαι ῥι-
 θνμίας τὴν ἐπιμέλειαν Ἰουστινιανοῦ, τὸν πάντων βουσιλέων ἀγρυ-
 πνότατον ἐπιστήσασα τοῖς κοινοῖς, ὅς ζημίαν τῆς οἰκείας ζωῆς
 ἔπειτο συμβαίνειν αὐτῷ, εἰ μὴ πάντες κατ' αὐτὸν ἀγρυπνοῖεν καὶ 5
 ἐπεριμάχοντο τῆς πολιτείας, μὴ τὰ Ῥωμαίοις διενεχόμενα ποτέ,
 εἴτα ῥαστώγη τῶν ἐμπροσθεν ἐξολωλότα μόνου, ἀλλ' ἔτι καὶ τὰ
 πολεμίων πρὸς ἐκείνοις λαμβάνουεν. καὶ Πέρσας μὲν οὖν καὶ
 Χοσρόην τὸν ἄτακτον χρυσίω μὲν πρῶτον, εἴτα παλιμιαχοῦντα
 καὶ σιδήρῳ κατέχρωσε· Βανδὴλοῖς δέ, ἔθνεϊ Γερμανικῷ, τὴν Α- 10
 βύην κατεσθίονσι πόλεμον ἐξαπίνης ἐπιγέων ἐν μόναις δύο σελή-
 ναις εἰλέ τε αὐτοὺς καὶ πολέμῳ λυβῶν παρεστήσατο τῇ βασιλείᾳ,
 Γελλίμερα αὐτὸν σὺν τοῖς ἐνδόξοις τοῦ ἔθνους, οὓς ἐκάλλον ἁστίγ-
 γους οἱ βάρβαροι, γαμετῆ τε καὶ παισι καὶ πλούτῳ βαθεῖ, κα-
 θάπερ οἰκείας ἀχρειοτάτους, πρὸς δουλείαν Ῥωμαίοις ἐκδούς. μι- 15
 κροῦ δὲ τούτου φανέντος αὐτῷ, Γέταις τὴν τε ἱερὰν Ῥώμην καὶ
 πάντα ὅσα ἔπ' ἐκείνην ἐτέλει διασπῶσι, Ῥωμαίων τε τοὺς ἀνεκα-
 θεν εὐπατρίδας ἠβρίζουσι, ἐπελθὼν ἤρπυσεν αὐτοὺς πανεπίους,
 σὺν Οὐτίτλγει τῷ τυράννῳ παρεστήσατο, τῇ δὲ Ῥώμῃ τὰ Ῥώμης
 ἀπέσωσεν.

20

56. Ὡς δὲ καὶ Συγάμβροις ἐπαγρυπνεῖν ἠπειλεῖ (Φωρύγκους
 αὐτοὺς ἐξ ἡγεμόνος κολουσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος οἱ περὶ Ῥήνον καὶ

6 lego ὡς μῆ. F.
 16 τὴν add F.

9 χρυσίον C.
 19 lego καὶ σὺν. F.

κάλιν μαχοῦντα vulgo.

55. Talibus fluctibus malorumque procellis iactata se publica, parem fortuna priori ignaviae diligentiam Iustiniani opposuit, omnium imperatorum vigilantissimum rebus praeficiens, qui vitae suae iacturam reputabat, si non omnes secundum ipsum vigilarent proque re publica pugnarent, ut non tantum Romanis quondam subiectis, priorum deinde ignavia perditis, verum insuper hostium ad haec rebus potirentur. et Persas quidem immanemque Chosroem auro primum, deinde iterum pugnantem ferro quoque obruit. Vandalos vero, populum Germanicum, Libyam excedentes, cum bello repente invasisset, duobus tantum mensibus vicitque eos, et bello captos imperatoriae urbi exhibuit, Gelimerem ipsam cum illustribus gentis, quos Astingos barbari vocabant, uxoreque et liberis atque ingentibus divitiis, quasi vilissimos servorum, Romanis in servitutem tradens. quod cum ei parvum videretur, Getas sacram Romanam, et quaecumque ei subiecta, lacerantes, Romanorumque priscis patriciis insultantes, aggressus, raptam universam gentem cum Vittige tyranno nobis adduxit, Romaeque sua restituit.

56. Cum autem et Sicambris invigilare minitaretur (Francos eos a Juce nunc vocant, qui circa Rhenum Rhodanumque incolant), iterum

Ῥοδανόν), αὐθις Χοσρόης ὡς μηδενὸς ἄρτι πραχθέντος ἐπὶ τὰς Συρίας ἀπροόπτως ἐξεχύθη, τῶν Ῥωμαϊκῶν δυνάμεων Λιβύης τε πρὸς Μαυρουσίαν σειομένης καὶ τῆς ἐσπέρας πρὸς Γετῶν ὅλης τυραυτομένης ὑπερμυχοουσῶν, Κολχούς τε καὶ τὸν Καύκουσον Σκυθῶν καὶ τὴν Θρακικὴν μυρίων ὄσων θηρίων ἐνοχλοῦντων. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἤρκει πρὸς πάντας τοὺς πολέμους ὡσεὶ πρὸς ἕνα μαχόμενος, ἡ δὲ ἐπαρχότης θεηλάτοις συνέιχετο θυέλλαις, τῶν μὲν ὑπηκόων ταῖς ἀκινήτοις κτήσεσι δι' ἐνδειαν ἀπολεγόντων, τῶν δὲ πρακτόρων μηκέτι τοὺς φόρους εἰσάγειν, οὐκ ὄντων ὑποτελῶν, 10 τοῖς κρατούσιν ἰσχυρόντων. ὑπουργεῖν δὲ ὁμοῦ ταῖς δαπάναις τοσαύταις οὖσαις καὶ οὕτως ἀνεπτότοις ὁ κατὰ καιρὸν ὑπαρχος συνωθεῖτο. εἰκότως οὖν ἄλλος ἐξ ἄλλου συνεχῆς ὁμοῦ καὶ βαρεῖς ἐξ ἀνάγκης διαδεχόμενοι τὴν ἀρχὴν δέσπασαν. ἡ δὲ τάξις οὐδ' ἐν λόγῳ οὐδ' ἐν ἀριθμῷ, ἀπολώλει δὲ παντελῶς· τῶν γὰρ περι- 15 ἐχόντων ἀπολλυμένων εἰκὸς ἦν ἀπολέσθαι τὰ περιεχόμενα.

57. Καὶ πού μετὰ τὸ δαιμόνιον συνῴθει, πρὸς ἀνάνησιν ἐξάγων μυρίων κακῶν, Ἰωάννης τις ἐκ Μαζακῶν ὀρμιώμενος. Καισάρειαν τὴν πόλιν Τιβέριος Καῖσαρ μετωνόμασεν, Ἀρχέλαον τὸν Καππαδοκῶν βασιλεῖα δόλῳ μεταστειλόμενος ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ 20 κατασχὼν ἐν αὐτῇ· τὴν δὲ Κυππαδοκίαν, οὐκ οὖσαν ἄνωθεν, πρῶτος ἐπαρχίαν Ῥωμαίοις ὑπόφορον ἀπέφηγεν. οὗτος ὥρμητο μὲν, ὡς ἔφη, ἐξ ἐκείνης, τοῖς δὲ τῆς στρατηγίδος ἀρχῆς σκρινια-

8 ὄλων C.
τῶν C.

11 ὁ add F.

14 οὐδὲ ἀριθμῷ C.

19 τὸν F,

Chosroes, quasi nuper nil actum, Syrias de improvise invasit, Romanorum copiis pro Libya, quam Mauri agitabant, et Occidente, quem totum Getae turbabant, pugnantis, Colchos vero et Caucasum Scythias et Thraciam innumeris veluti belluis vexantibus. et imperator quidem omnibus bellis sufficiebat, quasi contra unum pugnans: at praefectura fatalibus procellis agebatur, cum subditi immotis possessionibus inopia renuntiarent, exactoresque tributa, quod tributarii nulli essent, imperantibus porro inferre non possent. sufficere tamen tantis tamque necessariis sumptibus tum temporis praefectus cogebatur. itaque, quod necesse erat, alius ex alio, frequentes simul succedentes et necessitate graves, magistratum dilacerare. officium vero omni amisso honore peribat: perentibus enim quibus steterat, necesse erat ipsum quoque perire.

57. Et impellebat quodammodo fatum, qui memoriam mille malorum revocat, Ioannes quidam Mazacis oriundus. Caesarem hanc urbem Tiberius Caesar nominavit, Archelaum Cappadocum regem dolo accersitum Romae retinens. Cappadociam idem, cum initio non fuisset, primus provinciam tributariam Romanis constituit. hic, ex illa, ut dixi, oriundus, cum militaris praefecturae scriniariis annumeratus fuisset, seque

ροίς συναριθμούμενος, δολερῶς οἶα Καππαδόκης παρεισθῆς, οικιοῦται τῷ βασιλεῖ, καὶ κρείττονα πίστεως ἐπιγγειλάμενος πρᾶξαι ὑπὲρ τῆς πολιτείας εἰς λογοθέτας προῆλθεν. εἶτ' ἐκείθεν, ὡσπερ κατ' ἐπιβύθραν, ἐπὶ τοὺς λεγομένους ἰλλουστρίους ἀνελθὼν, καὶ μήπω γνωσθεὶς ὁποῖός τις ἐστι τὴν φύσιν, ἀθρόως εἰς 5 τὴν ὑπαρχον ἀνηρπάσθη τιμὴν· οὐδὲ γὰρ ὕ... ὑπέμενεν ὁ βασιλεύς, καλὸς καὶ ἐπιεικὴς τυγχάνων, πονηροῖς ἄρχουσι καταπιστευσάμενος τὴν ἀρχήν, ἥδη μαθὼν καὶ τοῖς ἔργοις εὐρῶν ὡς

Καππαδόκαι φαῦλοι μὲν αἶε, ζώτης δὲ τυχόντες

φανυλότεροι, κέρδους δ' εἵνεκα φανυλότατοι·

10

ἦν δ' ἄρα δις καὶ τρις μεγάλης δράξωνται ἀπήνης,

δὴ ἢ αὐτὸς εἰς ὥρας φανυλεπιφανυλότεροι.

οὕτως οὖν, ὡς ἔφθην εἰπὼν, ὁ πονηρὸς Καππαδόκης δυνάμειος ἐπιλαβόμενος δημοσίας ἀπειργάσατο συμφοράς, πρῶτον μὲν δεσμὰ καὶ πέδας καὶ ποδοκάκκας καὶ σίδηρα προθεῖς, ἔνδον τῆς πραιτω- 15 ρίας ἀλλῆς ἰδιωτικῆν ἐν σκότῳ φυλακὴν ἀφορίσας ταῖς ποιναῖς τῶν ὑπ' αὐτῷ τελούντων, Φάλαρις ὡσπερ ἄνανδρος καὶ μόνιος τοῖς δούλοις ἰσχυρότατος, ἐκεῖ τε ἐνείργων τοὺς πιεζομένους, οὐδένα τύχης οἰασοῦν ἐξαιρούμενος τῶν αἰκισμῶν, ἀναρτῶν τε ἀπλῶς ἀζητήτως τοὺς μόνον ἔχειν χρυσίον διαβαλλομένους, καὶ ἢ γυμνοὺς 20 ἢ νεκροὺς ἀπολύων. καὶ τούτων μάρτυς μὲν ὁ δῆμος, ἐγὼ δὲ οἶδα θεωρὸς γενόμενος καὶ παρὼν τοῖς πραιττομένοις. καὶ ὅπως

4 ἐπιβαραθραν C. 6 lego ὕστερον. F. 10 δ' Anthologia om. ἔνεκα ἐστὶ (vel ἐτι) φανυλότατοι C. 12 δράξωνται μεγαλῶς ἀπήμεις δ' ἤρατό τις ὅρας φανυλ' ἐπιφανυλοτέρας C, Anthologia δὴ τότε γίνονται φανυλεπιφανυλότατοι. 15 πεδοκάκκας C. 19 ἀναρτῶνται ἀπλῶς C.

callide, utpote Cappadox, insinuasset, familiaris imperatori factus, fideque maiora pro re publica se facturum pollicitus, inter discussores receptus est. inde porro quasi per gradus ad illustres quos vocant evectus, neque dum qualis natura esset notus, praefecturae honorem subito invasit: neque enim postea sustinuit imperator, utpote bonus atque benignus, improbis rectoribus magistratum credere, cum iam didicisset reque cognovisset quod "Cappadoceis mali quidem semper, cingulo autem potiti peiores, lucri autem causa pessimi: si vero bis et ter magnum tetigere curum, utique tum in horas peiores." sic igitur, uti praedixi, potestatem adeptus improbus Cappadox publicarum calamitatum auctor exstitit, primum vincula ac pedicas nervosque et catenas proferens, intus in praetoria aula privatam in tenebris custodiam poenis apparitorum suorum constituens, Phalaris veluti ignavus et servis tantum fortissimus, ibique vincitos includens, neminem, qualiscunque fortunae, cruciatibus excipiens, omninoque nulla cognitione aurum tantummodo in simulatos habere suspendens, atque aut nudos aut mortuos solvens. quorum testis quidem est populus: ego vero memini spectatorem me, cum fierent, adstitisse,

ἐρω. Ἀντιόχος τις, ἤδη γέρον τὴν ἡλικίαν, ἐμνησθήσθε αὐτῷ χρυσίου δεσπότης εἶναι τινος· συσχών οὖν αὐτὸν καλοῦσιν στυβιροῖς ἀνέδησεν ἐκ χειρῶν, ἕως ἕξαρμος γενόμενος ὁ γέρον νεκρὸς τῶν δεσμῶν ἤλευθερώθη. ταύτης ἐγὼ τῆς μισαιφονίας γέγονα θεωρὸς· 5 ἠπιστάμην γὰρ τὸν Ἀντιόχον.

58. Πρῶξις μὲν οὖν αὕτη τῷ Καππαδόκῃ πασῶν μετριωτάτη. καὶ εἶθε γοῦν μόνος ταῖς ἀδικαίαις ἐνηγοῦνται! Βριάρεως δὲ καθάπερ ὁ τοῦ μύθου μυρίας χεῖρας ἔχειν τοῖς ποιηταῖς λέγεται, οὕτως ... ἐκείνος ἀλάστωρ ἀπείρους ὑπουργοὺς τῶν κακῶν 10 ἔχων οὐκ ἐπὶ τῆς βασιλείῳ μόνον εἰργάζετο, ἀλλ' ἐπὶ πάντα τόπον τε καὶ χώραν ἀπέστελλε τοὺς ὁμοίους αὐτῷ, δίκην ἐξειπότῃρος τὸν ἀπανταχοῦ λαθάνοντα τέως ὀβολὸν ἀνιμώμενος. ἐκ δὲ τῶν πολλῶν ἐνὸς πρὸς ἀπέδειξεν τῆς τῶν λοιπῶν βδελυρίας ἀνιμνησθήσομαι. ὁμῶννυμὸς τις ἦν αὐτῷ, πρὸς γένους ἑγγύς, ἀνὴρ ὑπὲρ πᾶσαν 15 ἐπίνοιαν θεηλάτου κακίας, Καππαδόκης μὲν καὶ αὐτός, καὶ ἐκ μόνῃς τῆς τοῦ σώματος διασκευῆς τὸ βδελυρὸν τῆς ψυχῆς ἐκαλύπτειν. ἦν μὲν γάρ τις πολύσαρκος καὶ περιττὸς τὴν ὕψιν, πλάτει μὲν ἀμόρφω καὶ κρεῶν περιττώμασι τὰς σιαγόνας ἐξηυθήμενος, καὶ τῷ βάρει τῶν σαρκῶν οἶα μανθῆν ἀποκρεμῆσας τοῦ προσώπου· 20 τῶν θυλάκων μαξιλλοπλουμάκιον αὐτὸν ὁ δῆμος ἀπεκάλει. οὗτος ὁ Κέρβερος ὁ καρχαρόδουσι κοινὸς μὲν ἐτύγγανεν ἀπάντων ὕλεθρος, τὴν δ' ἐμὴν Φιλαδέλφειαν οὕτως εἰς λεπτὸν ἀπειμασῆ-

7 μόναις C. 9 post οὕτως literae aliquot extinctae. F. ὑπουργοῦς] coniectura ex reliquiis literarum. F. 14 recentior manus πρὸς γένους: prima enim πρὸς γένος. 18 ἐξοιδημένος C.

quemadmodum exponam. Antiochum quendam iam senem auri nonnihil possidere, ei indicaverant. correptum itaque duris funiculis e manibus suspendit, donec solutis iuncturis senex mortuus e vinculis liberatus est. huius ego necis spectator fui: noveram enim Antiochum.

58. Facinus quidem hoc omnium Cappadocis moderatissimum: atque utinam solus utique iniuriis invigilasset! verum Briareus veluti fabulae sexcentas manus habere a poetis dicitur, sic ... nefarius ille innumeros malorum ministros habens non tantum imperatoria in urbe agebat, sed in omnem locum regionemque sui similes mittebat, haustri more ubicunque latentem hucusque obolum hauriens. e multis vero ad declarandam ceterorum impietatem unius mentionem faciam. erat quidam eiusdem cum illo nominis, vir super omnem cogitationem fatalis improbitatis, Cappadox et ipse, soloque corporis habitu impurum animum prodens. erat enim admodum carnosus quidam, et redundantem facie; latitudine quidem infirmi, et maxillis luxuriantem carne tumulentibus, carniumpondere quasi manducantem a vultu demittens. ab utribus Maxillothyliacium eum vulgo vocabant. Cerberus hic acutis dentibus communis quidem erat omnium perniciēs: meam vero Philadelphiam ita penitus exhaust,

σατο ὡς μετ' αὐτόν, ἔρημον οὐ χρημάτων μόνον ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπων γενομένην, μηδεμίαν ἐπιδέχεσθαι τὸ λοιπὸν ἀφορμὴν τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολῆς. περιηγηθεὶς γὰρ ὁ μηδὲν ἢ νεώτερος δαίμων ὡς Εὐριπίδης εἶπε Λυδῶν ὑπάρχειν τὰς πολυχρῆστους γῆρας, στίφος Θηρίων καὶ Καππαδοκῶν στρατὸν ἐπαγόμενος ἐνσκήπτει τῇ 5 χώρᾳ, οὐδὲν κοινόν, οὐδὲν μέσον, ἀλλ' ἑπαρχος πραιτωρίων χρηματίζων. εἶτα διατρέβων ἐν αὐτῇ οὐδενὶ τῶν δειλαίων τῆς χώρας οὐκ ἐπιτόρων οὐ σκευῶς οἰονοῦν, οὐ γαμετήν, οὐ παρθένον, οὐ μειράκιον ἀπήμιυτον καὶ φθορᾶς ἕξω καταλέλοιπε, ταῖς μὲν ποιναῖς τῶν ἀνατιῶν ὡς Φάλαρις, ταῖς δὲ ξηνοκτοναῖς ὡς Βοόσιρις, ταῖς δὲ 10 ῥαθυμίαις καὶ τρουφαῖς ὡς Σαρδανάπαλος διατελῶν.

59. Καὶ εἶθε . . . τούτων καὶ μόνων καὶ μὴ καὶ φόβων ὑπὲρ τραγωδίας ἐγένετο τοῖς ὑπηκόοις αἰτιώτατος. τὰ πλείεστα δὲ οὖν τῶν αὐτοῦ μισμμάτων ἐξηγεῖσθαι φροῖτων (ἄπειρα δὲ ἐστίν, ὡς καὶ αὐτῶν μόνων μεγίστους βίβλους πενθήρεις ἀποτελεῖν) μίαν 15 αὐτοῦ πρῶξιν τέως χρημάτων ἕνεκα τραγωδῆσω τῷ λόγῳ. Πιτρώνως τις ἐπὶ τῆς ἐμῆς Φιλαδελφείας ἀνὴρ ἀξιόλογος, γένει τε καὶ περιουσίᾳ καὶ λόγοις διαπρεπής. οὗτος ἐκ προγόνων κύριος ἦν λίθου τιμίας πολλῆς ἕμᾳ καὶ διὰ κάλλος καὶ μέγεθος τοῖς ἰδιώταις ἀχρηστῶς. τοῦτον ἀρπύσας ὁ Κύκλωψ, σίδηρά τε περιθίεις, 20 γυμνὸν ῥάβδοις ἔξαινε διὰ βαρβύρων ἀφειδῶς, ἐνείρξας αὐτὸν ἐπὶ

4 γαίας vulgo.

12 videtur fuisse ἄκρι. F.

καὶ μὴ καὶ

μόνων καὶ vulgo.

14 φροῖτω vulgo:

17 καὶ post τε add F.

20 ἀχρηστῶς] recentior manus ἀπόβλεπτος.

21 ἐνείρξας C.

ut post eum, non pecunia tantum sed hominibus quoque vacua, nullam in posterum spem melioris conditionis recipiat. nam cum circumsonasset illum vere infernalem daemonem, quod Euripides dixit, Lydorum esse auro abundantes terras, agmen belluarum et Cappadocum exercitum trahens in regionem irruit, nullum commune, nullum medium, sed praefecti praetorio nomen usurpans. deinde in ea commorans nulli miserorum regionis incolarum aut vas quodcunque aut uxorem virginemve aut adolescentem incolumem et stupri expertem reliquit, innocentium poenis Phalarin, hospitum caedibus Busirin, voluptatibus et luxuria Sardanalapalium referens.

59. Atque utinam his contentus, neque et . . . et terrorum tragicis maiorum civibus auctor fuisset! plurima quidem eius facinora sane horreo referre: innumera autem sunt, ut vel iis solis maxima volumina lumbria conficias. unum tragicum eius facinus pecuniae causa patratum hic depingam. Petronius quidam Philadelpiae, in patria mea, habitabat, vir honoratus et genere facultatibus literisque clarus. hic a maioribus gemmas multas possidebat, simul et pulchritudine et magnitudine conspicuus multitudini. quem cum rapuisset Cyclops catenisque onerasset, nudum virgis per barbaros crudeliter laceravit, molorum in stabulo

τῆς ἐπαύλεως τῶν ἡμιόνων· στάβλον αὐτὸν Ἴταλοι λέγουσιν. οὗ
δὲ γινωσθέντος

ἄρτο πόλις πτήξασα καὶ ὄμμασι πήξατο χεῖρας,
ἀνεκώκυε τε ὁ δῆμος, βοηθεῖν τῷ διωσωμένῳ μηδὲ πέθειν τολ-
5 μῶν τὸν ἀλάστορα. ὃ γε μὴν τὴν πόλιν ἐπισκοπῶν σὺν τοῖς ἱερω-
μένοις ἄπυσιν, ἀναλαβὼν καὶ τὰ θεῖα λόγια, ἔδραμεν ὡς αὐτὸν,
πέθειν δι' αὐτῶν ἐνοήσας· ὁ δὲ Σαλμωνεὺς εἰς τοὺς ἀνθρώπους
καὶ θεὸν ὄρων ἐκέλευσεν ἐπὶ σκηπῆς ἐλθόντας πράττειν τὰ ἑαυτῶν,
μηδὲν ὑποστελλόμενος τῶν ὅσα ἐν πορνείοις κεκλημένοις τοῖς ἀκο-
10 λάστοις λόγοις ἀσεργάνεσθαι. καὶ ἀσκεπῆ καὶ πᾶσι κάτοπτα
παρῆν τὰ θεοῦ γνωρίσματα, καὶ ὁ ἱερεὺς μετ' αὐτῶν ὑβρίζομενος
ἐθρήνει πικρῶς, οὕτως ὄρων τὸ θεῖον περιορώμενον ἀτίμως. ὁ δὲ
Πετρώνιος τῆς οἰκείας περιουσίας πρῶτον ὄρων τὸν θεόν, ἐπέμψας
εἰς οἶκον, πάντα ὅσα ἦν αὐτῷ σὺν καὶ ταῖς λίθοις ἐκείναις ἐνεγκῶν
15 ἔφρηνεν ἐπὶ αὐλείου τοῦ Κύνκλωπος. καὶ... τό τε χρυσοῖον λαβὼν
ἐπὶ τόκῳ κατέθηκεν ἐπὶ τοὺς τιμωροὺς, ὡς δὲ κεκηκῶτας ἐπ'
αὐτῷ, σπορτοῦλων ἕνεκα· οὕτω δὲ τὸν ἔρανον οἱ Ῥωμαῖοι προσ-
αγορεύουσιν.

60. Μετρίον δὲ τοῦτον δόξαντος εἶναι, συνεῖδεν ὁ Κίρβερος
20 καὶ μισοφονίας ἐργάσασθαι. Πρόκλον οὖν τινά, ἀπύμαχον τῆς ἐπι-
χωρίου στρατιᾶς, εἴκοσι χρυσίνους ἀπαιτῶν εἰσφέρειν αὐτῷ συνά-
θει οὐκ ἔχοντα, καὶ πάντα τὰ τῶν ποινῶν ὄργανα ἀπήμβλυσε τοῖς
νεύροις τοῦ ἀθλήου πένητος· ὅς τὸ λοιπὸν μηδὲ ζῆν ὑπομένειον μηδὲ

4 lego μηδὲ βοηθεῖν. F. 9 ὑποστελλομένους C. 14 τοῖς
λίθοις ἐκείνοις C. 15 ἄλλοι C.

(ut Romani dicunt) inclusum. qua re cognita, excita civitas consternata, et oculis admovit manus: ingemuitque populus, neque adiuvere quem lacerabat, neque persuadere nefandum audens. episcopus tamen urbis cum omnibus sacerdotibus, assumptis etiam sacris literis, ad eum accurrit, his movere meditatus: at Salmoenus ille in homines et deum intuens, in scenam progressos sua agere iussit, nihil eorum quae in lustris audire licet promere proterva lingua veritus. et intacta cunctisque conspicua aderant divina signa, et sacerdos cum iis indubrio habitus amare fiebat, numen tam ignominiose contemptum cernens. Petronius autem, facultatum suarum primum videns deum, postquam domum misit, omnia quae ei erant una cum gemmis illis ferens, ante vestibulum Cyclopi proiecit. et... aurumque vindicibus, utpote sane in eo fatigatis, sportularum (sic Romani dicunt Graecum ἔρανος) causa in fenere posuit.

60. Quod cum ei parum videretur, caedes etiam patrare Cerberus constituit; veluti Proclum quendam, emeritum indigeni exercitus, viginti aureos poscens ferre non habentem cogebat, et cuncta poenarum instrumenta nervis miseri pauperis obtundebat; qui deinde, neque vivere su-

τελευταῖν συγχωρούμενος τέχῃ μετῆλθε τὸν θάνατον. λαβὼν οὖν τοὺς ποινουργοὺς, καὶ δοῦναι τοὺς εἴκοσι χρυσοὺς ἕξ ἀνάγκης ἐπαγγελάμενος, εἰ τυχὸν ἔμνηται ἐπὶ τὸ καταγώγιον αὐτῷ γινυμένῳ, ὡς ἦλθεν ἐκεῖ, παρελθὼν τῶν φυλάκων ἔξωθεν προστηρούτων, βρόχον ἐνάψας τῷ τραχήλῳ τῆς ζωῆς ἀπηλλάγη. ὡς δὲ τὸ λοιπὸν οὐ προῆλθεν, εἰσφρήσαντες ἐκεῖνοι καὶ ἐξηρητημένον αὐτὸν ἰδόντες τὸν μὲν νεκρὸν αὐτοῦ ἔρριψαν ἐπ' ἀγορᾶς συμπατοῦντες ὡς δῆθεν ἠπατημένοι, τὰ δὲ ὄντα αὐτῷ διήρπασαν, μηδὲ πρὸς ταφήν οἰκτροῦ τινὸς ἐπιβλήματος ἀξιώσαντες.

61. Τοιοῦτοις κατορθώμασιν ἐνασχολούμενος ὁ Λαιστρυ-10 γῶν ἢ μᾶλλον ἢ τεκνοραίστης λυμεὼν ἐμῆς πάτρης, ὡς φησὶν ὁ Λυκόφρων ἐκεῖνος, ἐφ' ὅλον ἔτος τὴν πόρθσιν τῶν Λυδῶν διέτεινε. γλισχρον δὲ καὶ φαῦλον ἠγούμενος εἰ μόνην τὴν πρόσθεν εὐδαίμονα Λυδίαν ὑπάγει τοῖς ἀδικήμασιν, ἐφ' ὅλην ἡμεῖς τὴν Ἀσιανῆς ῥάχως διοίκησιν συνεῖδεν ἐκτεῖναι τὴν ἀσέβειαν. νόμος 15 ἄνωθεν ἐκράτησε πλατὺν ἄμα καὶ ὄξυν δρόμον ἐνιδρῶσθαι ταῖς ἐπαρχίαις, ὧν ὁ μὲν πλατὺς δόχημασιν ἐχρῆτο, ὁ δὲ ὄξυν ὑπόζυγιοις ἵπποις· βεραῖδους αὐτοὺς οἱ κρυταῦντες ἠνόμασαν, καὶ τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς περὶ μηνῶν ἴσμεν ἀποθέμενοι. τῆς γὰρ ἠπειροῦ σχεδὸν ἀπάσης ὑπ' αὐτοῖς, οὐκ ἦν εὐχερὲς τὰ πρὸς τὴν ἔω συμ-20 βαίνοντα ἐπὶ τοὺς κυρίους τοῦ πολιτεύματος ὡς θῦττον ἀνυφέρειν,

3 ἀπαγγελάμενος vulgo.

11 τεκνοραίστης λυ. εων C.

λων C, et mox ἐπολην.

p. 12.

9 ἐπιβλήματος F, ἐπιρρήματος C.

12 versus est Cass. 38.

16 ὄξυνδρομον C.

19 v. de Mens.

20 ὑπ' αὐτοῖς τελούσης?

stinens neque moriendi facultatem habens, arte mortem quaesivit. sumptis itaque carnificibus, viginti aureos se daturum necessitate pollicitus, si forte se in deversorium euntem sequi velint, ubi eo venit, progressus, dum custodes foris praestolantur, in laqueum inserto collo vita liberatus est. inde cum non prodiret, ingressi illi et suspensum conspicati cadaver quidem in foro proiecitur, quippe utique decepti, conculcarunt, facultates vero eius diripere, ne vili tegumento quidem ad sepulturam eum dignantes.

61. Huiusmodi praeclaris facinoribus intentus Laestrygon, seu potius infanticida, perditor patriae meae, ut Lycophron ille ait, annum integrum Lydorum vastationem continuavit. parvum autem et vile reputans, si solam felicem ante Lydiam iniuriis subiceret, per totam simul Asiani dorsi provinciam impietatem extendere noverat. secundum antiquam legem in provinciis latus simul et celer cursus constituti erant, quorum ille carpentis, hic autem subiugibus equis (veredos eos imperatores vocare, causamque in opere de mensibus a nobis relatum esse scimus) utebatur. quippe tota fere continente iis subiecta, non erat facile, quae in Oriente acciderant, ad principes rei publicae quam celer-

ἔστιν ὅτε καὶ αὐτὸν ὠκεανὸν τοῖς ὅπλοις ... ἄγοντας. τῷ γοῦν ὄξει δρόμῳ τὰ τῆς μηνύσεως πρὸ τῆς ἀκοῆς ἐγένετο. καὶ ταύτην τὴν οὕτω σωτηριώδη τοῖς πρύγμασιν ἐπινοίαν συνείδεν ὁ πλατύγναθος ἀπαλεῖψαι δι' οἰκείας μηνύσεως, ἀναπέισας τὸν ὁμόγνωιον 5 καὶ ὁμόφυχον τῆς αὐτοῦ βδελυρίας ὑπαρχον, περιττὴν εἶναι διαγνοῦς τὴν τῶν δημοσίων ἱππων ὑπηρεσίαν, οὐ συνορῶν ὁ Νιόβης αὐτῆς λιθωδέστερος τὸ τοῦ πρύγματος χρήσιμον· ὁ δὲ ὑπαρχος ἀγνοούσης τῆς βυσιλείας (πῶς γὰρ ἐνεδίδου τοῖς κοινοῖς ἀτυχήμασι;) καὶ ταύτην τὴν ὄψιν τῆς πολιτείας ἠφάνισεν. ἔνθεν τῶν 10 εἰδῶν ἀπρότων ἐσηπομένων ταῖς κτήσεις, ἐξάλρου σχεδὸν τῆς Ἀσιατικῆς τυγχανούσης, ὁ συντελέστης ἀπώλετο, χρυσίον πρὸς τῶν δασμολογούντων ἀντὶ τῶν εἰδῶν εἰσπραττόμενος, μηδὲ διαπωλεῖν τὰ εἶδη θυνάμενος πύρρῳ θαλάσσης ἀπικισμένος, μηδὲ δυπανῶν ὡς πάλοι τῷ δημοσίῳ συγχωρούμενος. τούτοις ἠκολούθησε καὶ 15 ἡ τῶν ἐνιδρυμένων τοῖς τόποις στρατευμάτων μετέθισις πρὸς τὸ χρειώδες ὑπὸ τῶν κοινῶν γενομένη, ὡς καὶ τούτου τοῦ συγκυρήματος τῶν κυρπῶν ἐναπομενόντων τῇ χώρᾳ, [καὶ] τοὺς μὲν φόρους εἰς χρυσίον μεταβληθῆναι, τοὺς δὲ κυρποὺς ἀπογοεῖσθαι κατ' ἔτος. καὶ εἶθε μόνος αὐτὸς καὶ μόνην ἐκείνην τὴν ἐπαρχίαν ἔτυχε 20 διατρῶγων, καὶ μὴ καθ' ἑκάστην πόλιν τε καὶ χώραν οἶος αὐτὸς ἄλλοι, καὶ χεῖρους αὐτοῦ, τὸν ὁποῖα δ' ἂν κατοραρωγμένον ὀβολὸν ἀνυσπῶντες παρῆλθον, στρατὸν ἀλαστύρων καὶ στίφη Καππαδοκῶν ἐπισυρόμενοι!

1 lego περιάγοντας. F. 7 τὸ vulgo om. 10 ἐξ ἀλεύρου F.
13 ἀποκείμενα F, ἀπικισμένον C. 16 an ὑπέρ? 22 ἀνα-
πῶντες C.

rime afferre, quandoque ipsum oceanum armis lustrantes. celeri itaque cursu nuntiatio ante famam fiebat. et hoc tam salutare rei publicae institutum lata illa maxilla delere sua nuntiatione constituit, et consanguineum ipsiusque concordem nequitiae praefectum persuasit, supervacaneum iudicans publicorum equorum ministerium, neque intelligens, Niobe ipsa lapidosior, rei utilitatem. praefectus vero inscio imperatore (qui enim publicis calamitatibus indulsisset?) et hoc rei publicae institutum exstinxit. inde cum species non venditae in possessionibus putrescerent, Asiana provincia fere in frumentum conversa, collator periiit, aurum specierum loco ab exactoribus postulatus, cum neque vendere species posset, procul a mari habitans, neque fisco eas impendere, ut antea, liceret. his accessere constituti in regionibus exercitus, contra utilitatem a concordibus illis translati; quippe et hac mutatione fruges in regione manebant, dumque tributa in aurum, ipsae in terram quotannis convertebantur. atque utinam solus ipse solamque illam provinciam exhausisset, neque in unaquaque civitate provinciaque, qualis ipse, alii, ipso etiam peiores, ubicunque demum defossum obolum retrahentes prodissent, exercitu nefariorum et agminibus Cappadocum stipati!

62. Συνήχθη ὄν πλοῦτος ἄπειρος τῷ δικαιοτάτῳ ὑπάρχει, ὥστε αὐτὸν καὶ πρὸς τυραννίδα παρακαλεῖν, τῆς αὐθαδεσιτέρας μοίρας τοῦ δήμου συνοῦσης αὐτῷ καὶ τοῖς ἐγχειρουμένοις συνυπνομένης. Θεραπεύων ὄν καὶ προσοικειούμενος αὐτὴν οὐκ ᾤετο πείθειν ὡς ἑραστής εἶη τοῦ κατ' αὐτὴν κόμματος, εἰ μὴ πρὸς τὴν ἕξω διαβαίνων αὐτὸς καὶ στολὴν ἀνθηρῶν χλοάζουσαν χρώματι περιθέμενος διαφανῆς ἅπασι γένοιτο. οἶα μὲν ὄν ἔπραξε περὶ Κιλικίας, καὶ ὅσοις τοὺς δασμοὺς ἐπέβρισεν ἄχθεσι παρὰ τὴν βουσιλέως εὐμένειαν, οὐδενὶ τῶν πάντων ἠγνόηται. ἐπανελθὼν δὲ πρὸς ἡμᾶς, ὡς εἶδεν ὠκεανὸς χρημάτων περιφρόντας αὐτόν, πάντας 10 μὲν ὠκειωμένους αὐτῷ, καὶ τοὺς ὀνομαζομένους γε μὴν, ἐπὶ τὰ πρῶτα τῶν τῆς πολιτείας ἀξιομάτων ἀνήρπασεν, ὡς μηδένα καὶ τῶν ἀργυρωνήτων αὐτοῦ ἕξω πλούτου βαθέος καὶ τιμῆς βουλευταῖς ἐδκταίας ἀφῆθῆναι γυμνόν, αὐτὸς δὲ ἐτρόφα, μειρακίοις ψιλοῖς καὶ μήπω λίω τοῦ σώματος ἀρρενοφανέσι καὶ πορνῶν ταῖς ἀκολά- 15 στοις συμβυλανευόμενος, καὶ ἀκολασταίνων τὴ πράττειν ἅμα καὶ πάσχειν, ἕξ ἑκατέρας ὠχρῶν νόσου, Ἐλων τε ἐπὶ τῶν ἐμπύρων τὸν ἄκρατον οὕτως ἀφειδῶς ὡς φοράδην ἐκκεχυμένον ὑπὸ τῶν γυμνῶν ἀνυβαστάζεσθαι, πρὸς ἀντιβολὴν ὄψων ἐπιγωννύτων τὸν οἶνον. οὐκ ἔξαρκούντος τῇ τρυφῇ οὐ τοῦ ὑποκειμένου τῇ πόλει 20 πορθμοῦ, οὐχ Ἑλλησπόντου σύμπαντος, τὸ λοιπὸν οὐ κτενός, οὐκ ἔλοπος, χρυσοστάθμου ἰχθύων ποικιλίας καταλειφθείσης τῷ πελά-

6 ἀνθηροχλοάζουσαν C. 7 διαφανῆ C. 8 δεσμοὺς C.
 15 λείω F. 17 νόσους C. cf. Iuvenalis Sat. 2 50: morbo
 pallet utroque. 19 ἐπιγωννύτος C. 20 τῇ] δὲ τῇ?
 22 χρυσοστάθμους vulgo.

62. Collectae igitur immensae divitiae iustissimo praefecto, adeo ut ad tyrannidem eum hortarentur, audacissima populi parte cum eo stante conatusque adiuvante. quam colens conciliansque sibi, non putavit se persuasurum eius se notae amantem esse, nisi in Orientem traiciens ipse, et florida virentem colore vestem indutus, omnibus manifestus fieret. et apud Cilices quidem quae egerit, quantisque tributa oneribus contra imperatoris benevolentiam gravavit, nemo est qui ignoret. ad nos autem reversus cum oceanos pecuniarum se circumfluentes videret, omnes familiares suos, quin etiam coquos, ad primas rei publicae dignitates rapuit, ut neminem vel e mancipiis suis ingentium opum et honoris curialibus optandi expertem reliquerit. ipse autem luxuriabatur, cum adolescentulis depilibus et impubere etiam propter corporis laevitatem adspectu, cumque scortorum impudicissimis una lavans, ac faciendo simul et patiendo libidinans, utroque pallens morbo, merumque ad tosta tam immoderate hauriens, ut in sella extensus ab nudis referretur, vicissim obsoniorum acervo vinum operiente. cui luxuriae cum non subiectum urbi fretum, non totus Hellespontus sufficeret, postea, non pectine, non acipensere, non aureorum piscium varia copia in pelago relicta, ad

γει, ἐπὶ τὸν Εὐξείνιον οἱ τῆς τροφῆς ὑπηρεταὶ ἐτρέποντο, μὴ τῇ θαλάττῃ ἰχθύος, μὴ τοῖς ὄρεσιν ἢ τοῖς ἄλσεσιν ὕρνου συγχωρομένου, μὴ Φάσιδος ὄλου ταῖς εὐοχίαις ἀποχρῶντος, ὡς ἀφίστασθαι τοὺς κτένυς, μὴ τῇ κατὰ γῆσιν ἐκ τόπου εἰς τόπον πτήσει 5 καταπιστείνοντας ἑαυτούς, ἀλλ' εἰς ἀέρα, τοῖς ὑστράκοις ὡσεὶ πτέρυξι χρωμένους, δοκεῖν ἐκκλίνειν τὴν Καππαδοκῶν ἀδηφργίαν.

63. Ὅτι δὲ τυχὸν ἔλοπος τοῦ ἰχθύος μνήμη παρήλαθε, περὶ αὐτοῦ τὰ γνωσθέντα μοι παραθήσομαι. ἰχθύς ἐστὶν ἄπυλός; διαγυῆς, ὡσεὶ πηκτὴν καὶ κρυσταλλώδη ἀλλ' οὐ ναστὴν καὶ 10 ἰνώδη δοκῶν ἔχειν τὴν σάρκα, ζωτόκος μὲν καὶ μηρνηκισμὸν τινα ἀνάγων. πέφυκε δὲ τοῖς εὐτυχέσιν ἐνδιατρίβειν τύποις· ὅθεν μετ' ἀδῶν καὶ κυμβάλων τοῖς Ῥωμαίοις παρετίθετο, ὡς φησὶν Ἀθήναιος. ἐν δὲ τῷ νήχεσθαι σκέπει τοὺς ὑφθαλμοὺς ταῖς παρρηφουκίαις αὐτῷ πτέρυξι. καὶ ἔλοπα μὲν αὐτὸν Ἀριστοτέλης καὶ 15 πάντες οἱ φυσικοὶ καλοῦσι, καὶ Ἀριστοφάνης δὲ ὁ Βυζάντιος ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῶν ἐν ἰχθύσι φυσικῶν, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἀκκιπήνηρα, δι' ἧς αὐτοὶ γεγράφουσιν αἰτίας. Κορνήλιος Νέπωσ καὶ Λαβέριος ὁ ποιητής, ἄμφω Ῥωμαῖοι, φασὶν Ὀπτάτον τινα ναύκληρον τοῦ Καρπαθίου στόλου, οἰκεῖον Κλαυδίου βασιλέως, ἐνεχόντα ἐκ 20 τῆς κάτω θαλάσσης ἔλοπας ἀνὰ μέσον τῆς Ὀστρησίας καὶ Κυμ-

9 ὡσεὶ πικτήν C.

10 ἐνώδη C.

δοκεῖν C.

17 Νέπωσ F, δὲ πῶσ C. Lydus, e Plinii loco (H. N. 9 17) haec, ut videtur, fallente memoria petens, de Cornelio Laberioque, ante Claudii principatum extinctis, plane aliud, de Optato idem fere atque Plinius rettulit, mutato tamen piscium nomine; in eo enim scari sunt, non acipenseris. F.

19 οἰκίον C.

20 ἀνανα C.

Euxinum se luxuriae ministri converterunt, non mari piscem, non montibus silvis avem concedentes, toto Phaside epulis haud sufficiente, ut refugere pectines, non naturali e loco in locum volatui sese confidentes, sed per aërem, ostracis veluti alis utentes, evitare Cappadocum voracitatem videntur.

63. Quod vero acipenseris piscis forte mentio incidit, de eo mihi cognita proponam. piscis est mollis, pellucidus, ut quasi glaciei et crystallo similem neque densam et nervosam carnem habere videatur; viviparus idem, et quodammodo ruminat. solet autem felicibus locis immorari; unde cum tibiis cymbalisque apud Romanos apponebatur, ut ait Athenaeus. natans autem succrescentibus ipsi pinnis oculos tegit. et elopem quidem eum Aristoteles omnesque physici vocant, nec non Aristophanes Byzantius in epitome de piscium proprietatibus: Romani vero acipenserem, ob quas ipsi tradidere causas. Cornelius Nepos et Laberius poeta, ambo Romani, aiunt Optatum quendam, Carpathiae classis nauclerum, Claudii imperatoris familiarem, elopes ex infero mari

Ioannes Lydus.

17

πάνης περισπείραι θαλάσσης. τοιαῦτα μὲν τινα τοῦ ἰχθύος χύριν εἰρήσθαι.

64. Περὶ δὲ τὴν ἄνοδον, μᾶλλον δὲ ἀνακομιδὴν τοῦ Καππαδόκου στιχηθὼν αὐτῷ παραφαίνοντο κόρυι σάνδυξι περιεχυμένα τὰ μέλη, προφανῶς ἐκκαλύπτουσαι ὄσα καλύπτειν ὄμματ' ὅ ἀρσένων ἔχρη. πρὸς βραχὺ δὲ τὸ προκείμενον ἀφείξ, ὃ τι τυγχάνει σάνδυξ καὶ ποῖον εἶδος ἐσθήματος γέγονε Ἀνδοῖς τὸ πάλαι, ἐρμηγεῖσαι πειράσομαι. σπουδὴ γέγονε τοῖς πολυχρόστοις τὸ πάλαι Ἀνδοῖς εὐπορίᾳ χρυσίου, ὅσον αὐτοῖς ὁ Πακτωλὸς μετὰ τὸν Ἐρμῶν ἐχορήγει, καὶ χρυσοστήμονας διεργάζεσθαι χιτῶνας (καὶ 10 μάρτυς ὁ Πίσανδρος εἰπὼν Ἀνδοὶ χρυσοχίτωνες), καὶ οὐκ αὐτοὺς μόνους ἀλλὰ καὶ τοὺς καλουμένους σάνδουκας (χιτῶνες δὲ ἦσαν ὑπ' αὐτῶν ἐσημένοι, λεγῶν μὲν οἱ διεδέστατοι, σάνδουκος δὲ χυλῷ τῆς βοτάνης καταβάπτοντες αὐτούς· σαρκοειδῆς δὲ ὁ χρῶς τῆς βοτάνης), οὗς αἱ γυναῖκες τῶν Ἀνδῶν γυμνῶ τῷ σώ- 15 ματι ἐπισκιάζουσαι οὐδὲν μὲν ἐδόκουν ἢ ἀέρα μόνον περιεῖσθαι, κάλλι δὲ ἔξω τοῦ καλοῦ καὶ σώφρονος ἐφείλκοντο τοὺς θεωμένους. τοιοῦτω τὸν Ἡρακλέα χιτῶν περιβαλοῦσα Ὀμφάλῃ ποτὲ αἰσχυρῶς ἐρωῶντα παρεθήλυε. ταύτῃ καὶ Σανδῶν Ἡρακλῆς ἀνηλέχθη, ὡς 20 Ἀπουλήγιος ὁ Ῥωμαῖος φιλόσοφος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ ἐρωτικῷ, καὶ Τράγκυλλος δὲ πρὸ αὐτοῦ ἐν τῷ περὶ ἐπισήμων πορνῶν ἀνετηγύχασιν. ἐνθεν οἶμαι σανδόνας ἔτι καὶ νῦν πρὸς διασυρμιῶν λέγεσθαι, οὗς τὸ πλῆθος ἀπὸ τῆς κατασκευῆς τῶν σινδόνων σαν-

7 τυγγάνοι vulgo.

11 πίσανδρος C.

14 κατέβαπτος?

atnlisse atque inter Ostiense et Campanum mare sparsisse. haec de pisce.

64. Revertebatur autem Cappadox, seu referebatur potius, serie puellarum utrinque comitatus, quae sandycibus membra circumfundentes cuncta aperte ostendebant quae celare viriles oculos oportebat. ego vero, relicto paulisper proposito, quid sandyx et quale vestis genus antiquis Lydis fuerit, exponere conabor. auro olim abundantes Lydi, quod Pactolus iis Hermusque praebant, tunicas adeo aureis staminibus texere studuerunt (quod testatur Pisander, dicens "Lydi aureas tunicas gerentes"); neque illas tantum, verum etiam sandyces quos vocant (erant autem tunicae ab iis inventae, linearum lucidissimae, quas succo sandycis plantae tingebant: carnosus autem plantae color); quibus nudum corpus inumbrantes Lydorum mulieres aere tantum indutae videbantur, formaque, decore et pudore remotis, intuentes alliciebant. tali Herculem tunica Omphale olim circumdedit, cum turpiter amantem effeminavit. hinc et Sandon Hercules dictus est, ut Apuleius Romanus philosophus, in libro qui amatorum inscribitur, et ante eum Tranquillus in opere de insignibus meretricibus rettulit. inde existimo sandonas etiamnum ignominiae causa dici, quos vulgus ab habitu sindonum san-

δύνας ὡσανεὶ σινδύνας οἶεται χρηματίζειν. τοιαῦτα μὲν ἂν τις ὡς ἐν παρεκβύσει λέγοι, (65) ἐγὼ δὲ πρὸς τὸν Καππαδόκην ἐπάνειμι. ἐπεσπῶντο δὲ αὐτὸν πόρνοι, ὑπ' ἄλλων πορνῶν γυμνογυμῶν βουσταζόμενον, φιλήμασιν ἐκλύτοις, πρὸς μίξιν αὐτίκα βιαζόμενοις· ὁ δὲ κεχυμένος ἐκ τῶν προτεινομένων ὕψων τε καὶ ποτῶν πρὸς κινυίδων ἄλλων ἐλάμβανε· τοσαῦτα δὲ ἦν καὶ οὕτω μαλακὰ ὡς ἐμετὸν αὐτῷ κινεῖν, μηκέτι χωροῦντος τοῦ στόματος, χειμάρρου δὲ δίκην ἔξυλακλίζοντος τὴν ἐστίαν, καὶ κίνδυνον οὐ μικρὸν ἐξολιοθύνουσι τοῖς κύλαξι τῷ στυλπνῷ τῶν ψηφολογημῶ-

10 των ἐπιφέροντος. οὕτω διετέλει σηπόμενος, συνάπτων ταῖς νυξὶ τὰς ἡμέρας, ὥστε πέρους μὲν αὐτῷ ἐστιωμένῳ τὸν φωσφόρον, ἀρχὴν δὲ πρυγμαίων τὸν ἔσπερον γίνεσθαι. ὅπως δὲ μὴ τυχὸν ἐμπόδισμα ταῖς ῥήθυμiais ἐγγένοιτο, ἀπολέγειν καθάπαξ τῷ τε- μένει τῆς δίκης (σήμερον αὐτὸ καλοῦσιν ἐν τοῖς δικαστηρίοις),

15 φαίνεσθαι μόνον ὑπομένων ἐν αὐτῷ, ὅτε περιφερόμενος τῇ ἀμε- τρῳ τῶν στίων τοὺς ἐπιφανιστάτους τῆς τάξεως ταῖς ποιναῖς ἐξέ- θετο. δικαστὰς δὲ προσβάλλεται ἐπὶ τῆς βουσιλέως στοῦς, ὥστε ἐκείνων τῶν ἐπὶ χρήμασι δικῶν ἀκρωμένων αὐτὸν, ὡς ἐφθην εἰπὼν, ἀγροπνεῖν.

20 66. Οὐκ ἦν οὖν τὸ λοιπὸν οὐ δικηγόρω σπουδῇ λόγιον κοσμηῆσαι τὴν συνηγορίαν ἢ πείθειν ἄρχοντα δυναμένων μέγιστον, οὐδενὸς τὸ λοιπὸν ἐπὶ σηκρήτου πριτωμένου, οὐ πρεσβείας ἢ

7 αἵματον C.

13 excidit aliquid, aut legendum ἀπολέγει. F.

15 αὐτοῖς C.

18 αὐτῶν C.

19 εἰπόντες C. an οἷς ἐφθην

εἰκῶν ἐναγοπνεῖν?

20 οὐδὲ δ.?

21 ἢ vulgo om.

δυναμένῳ vulgo.

donas, quasi sindonas, appellari arbitratur. haec quasi in digressionem. (65) ego vero ad Cappadocem redeo. quem dum alia scorta nuda, ut videbantur, ferebant, alia eundem oculis enervantibus, ad coitum statim cogentibus, pelliciebant: ipse autem extensus de porrectis obsoniis potibusque ab aliis cinaedis accipiebat. tanta autem erant tanque mollia, ut vomitum ei moverent, non amplius capiente ore, sed torrentis instar epulas eructante, periculoque non parvo labentes splendido pavimento adulatores exponente. sic agebat, putrescens, noctibus dies iungens; ut finis epulanti Lucifer, initium vero negotiorum Hesperus esset. ne autem impedimentum forte voluptatibus incidat, semel templo iustitiae (secretum illud in iudiciis vocant) renuntiat, tantum apparere in eo sustinens, cum, dum ob ciborum immensam copiam circumferebatur, eminentissimos apparitorum poenis obiceret. iudices autem creat in porticu imperatoris, ut, dum illi pecuniarias causas audirent, ipse, ut modo diximus, vigilaret.

66. Nemo itaque advocatus, qui ornare defensionem et summum magistratum movere posset, porro eloquentiae studuit, cum postea nihil in secreto tractaretur, neque deprecatio, neque unimembris actio, neque

μονομεροῦς ἐντυχίας ἢ διδασκαλικῶ ἢ μετρήσειως ἢ ἐξισώσεως ἢ τινος ἑτέρου τῶν πάντων, ὥστε λοιπὸν οὐδένα τῶν ἔμπροσθεν εἰωθότων εὐδοκίμεϊν περὶ λόγους τοιούτοις τισὶν ἐπαγορεύειν. τίνι γὰρ ἕμιλλέ τις ἀρκέσειν, ἢ τίνος χάριν τῶν ἐπαίων ἀντέχασθαι, ὅτε μηδὲ μάρτυς ἦν τις ἢ ὄλως ἐπαινεῖν τὸ σχῆμα τῶν δαστηρίων δυνάμενος; ἐνθεν ἀπῶλεν ἡ τάξις, καὶ πραγμάτων οὐκ ὄντων ἀσχήμων ἔρημια κατερρύπτωσε τὸ δικαστήριον, οἰμωγαὶ τε καὶ δάκρυα τῶν πρὸς τὸ πέρας τῆς στρατείας ἀφικνουμένων εἰς γῆρας ἄπορον καταφερομένων. εἰκότως οὖν οὐδεὶς ἐπὶ στρατείαν ἀπήγγελλε, τὸ πρὶν εἰωθὸς ὑπὲρ χιλίους κατ' ἔτος ταχυγράφοι 5 φους στρατευομένους τοῖς πανομένοις τῶν πόρων, μάλιστα τῷ λεγομένῳ ματρικουλαρίῳ (ἀντὶ τοῦ τῶν καταλόγων φύλακι) πόρον οὐ μικρὸν περιποιεῖν. καὶ ταύτης ἐγὼ μετέσχον τῆς ἀστοχίας, μηδὲ τὴν ἐφήμερον δαπάνην ἐν τῷ πληροῦν τὴν στρατείαν εὐράμενος. μαρτυρούσης γάρ μοι τῆς ἀληθείας, ἕνα ταχυγράφων 15 παρ' ὄλον τὸν ἐνιαυτὸν τοῦ πληρώματος οὐκ οἶδα στρατευσάμενον, πολυτρόπου τῆς ἀφορμῆς τυγχανούσης, πρῶτον μὲν τῆς ἐν τοῖς πράγμασι παντελοῦς ἀπορίας, εἶτα δὲ καὶ τῆς τῶν καλουμένων προβατοριῶν δυσπορίστου μεταλήψεως. καὶ ὅπως ἐρῶ. (67) ἢ παλαιότητος πέντε χρυσίνους οἶδε παρεχομένους τοῖς μεμοριολίοις 20 ὑπὲρ προβατορίας ἀδιούτωρος πρὸς τὴν ἔπαρχον ἐξουσίαν καταπεμπομένης, καὶ τότε ἤρκα κατὰ τὸ μυθικὸν ὃ χρυσοῦς αἰὼν ἐξί-

3 τοιοῦτους vulgo.

4 ἀρίσειν?

7 κατερρύπτωσε vulgo.

9 πηρας C.

11 μάλιστα δὲ τῶ? an καὶ μάλιστα τῶ?

17 τῆς] τοῖς C.

22 τὸν C: cf. 1 25. quanquam utroque loco

nescio an praestet, quod est 2 29, κατὰ τὸν μῦθον.

aestimatio, neque aequatio, neque aliud omnino; quare nemo eorum qui antea eiusmodi in orationibus cum laude versari consueverant, in ullis porro operam posuit. cui enim opem tulisset, aut cur laudibus vacasset, cum ne testis quidem quisquam adesset, aut omnino qui laudare iudiciorum formam posset? inde periit officium; et cum causae nullae essent, deformis solitudo iudicium evertit, cum gemitu lacrimisque eorum qui ad finem militiae perveniebant, inopem senectutem sortientes. iure igitur nemo militiae nomen dabat, cum antiqua consuetudine plus mille quotannis notarii militantes laboribus perfunctis, praesertim matriculario, ut vocant (id est catalogorum custodi), non parvum reditum conciliasent. atque huius ego particeps fui infortunii, ne quotidianum quidem victum complendo militiam consecutus. etenim, testante mihi veritate, unum notarium per totum completionis annum haud scio militasse. cuius rei variae erant causae, primum quidem summa litium penuria, deinde vero et quas probatorias vocant parandi difficultas, quemadmodum exponam. (67) more antiquo memorialibus pro probatoria adiutoris, quae ad praefecturam mittebatur, quinque aurei praebebantur tum quoque, cum secundum fabulam aurea aetas splendebat: nunc autem,

λιμπε· νῦν δέ, ὅτε οὐδὲ ὄνομα ἔστιν εὐρεῖν τῷ καθ' ἡμῶν χρόνῳ
 ἀρχοῦν ἐπιδειξάμεν τὴν ἐν αὐτῷ μοχθηρίαν, εἰκοσι χροσῶν ἔκριναν
 αὐτοῖς ἀποδίδοσθαι τὴν προβατορίαν. ὡς δὲ ἔγνωσαν μηδένα τολ-
 μῶν, μᾶλλον δὲ μὴ ἔχειν τοσοῦτον χρημάτων προβατορίαν πορί-
 5 ζεσθαι, τύπον πραγματικὸν ἑαυτοῖς ἔξεμύλιζσαν μηδὲν συγχω-
 ροῦντα γραμμάτων ἀνευ βασιλικῶν ἐπὶ στρατείας ὑπὸ τοῖς ἐπάρ-
 χοις διαβαίνειν. τὸ δὲ ὄλον πρὸς ἀτιμίας ἐπράττετο τῆς ἀρχῆς,
 τοῦ νόμου δόντος ἀνέκαθεν αὐτῇ δι' οἰκείων ψήφων οὐς ἂν ἐθέλη
 τοῖς ταχυγράφοις τοῦ δικαστηρίου συναριθμεῖν· καὶ πολλοὺς
 10 αὐτοὺς ἐπίστυμαι ἀπὸ διαλαλιᾶς στρατευσαμένους, διαπρέφαντάς
 τε ἕμα καὶ τὴν ζώην ἐντίμως ὑποθεμένους. καὶ ταύτης δὴ οὖν
 τῆς ὁδοῦ τὸ λοιπὸν σχολαζούσης εἰς παντελεῖ θυστερίαν ἤλυσεν τὰ
 τῆς τάξεως, τὸ δὲ τῶν καλουμένων ματρικουλαρίων ῥιζόθεν ἀνα-
 σπασθὲν ὄλλωλε φρόντισμα. καὶ τί λέγω, αὐτῶν πάντων καθ'
 15 ὕμαλοῦ μετὰ τὸ τῆς στρατείας πέρασ ἐν ἀπορίᾳ αἰσχροῦ ὀδύνηρον
 τὸν λοιπὸν τῆς ζωῆς χρόνον παρασυρόντων; τὴν οὖν στρατείαν
 ἀπειθίμην τεσσαυράκοντα ἐνιαυτοὺς προσεδρεύσας καὶ μηδὲν παρὰ
 τὴν ἐπιωνυμίαν τοῦ πληρώματος ἀπενεγκάμενος. καὶ καλὸν μὲν
 ἀναχωρῆσαι τὸ λοιπὸν τῆσδε τῆς τραγωδίας, ἀποχρώσης τῆς ἐκ-
 20 βάσεως ἐπιδειξάμεν τὴν ἀλήθειαν· πλὴν καὶ ἄλλης χρῆται νομίζω
 ἀφηγήσεως ἄριστοι.

68. Νόμος ἀρχαῖος ἦν πάντα μὲν τὰ ὀπισθοῦν πραττό-
 μενα παρὰ τοῖς ἐπάρχοις, τάχα δὲ καὶ ταῖς ἄλλαις τῶν ἀρχῶν,

5 ἐξεμύλιζσαν C.

10 αὐτοὺς C.

cum ne nomen quidem est reperire temporis nostri par eius pravitate ex-
 primendae, viginti aureis probatoriam iis vendi decreverunt. cum au-
 tem intelligerent neminem audere, imo neminem posse tanti pretii pro-
 batoriam sibi parare, pragmaticam formam sibi extorsere nemini per-
 mittentem sine literis imperatoris ad militiam praefectis subiectam acce-
 dere. totum vero in contemptum magistratus fiebat, cui inde ab initio
 lex concessisset, suo suffragio quos vellet notariis iudicii annumerare;
 multosque ipse scio colloquio receptos militasse, et eminuisse simul cin-
 gulumque cum honore posuisse. et hac itaque via in posterum occlusa
 penitus res apparitorum concidere, matriculariorum vero, ut vocant,
 munus radicibus evulsum interiit; de quo quid multa, cum omnes una
 post finem militiae aerumnose turpi in inopia reliquum vitae tempus
 trahant? militiam igitur post quadraginta annorum operam deposui,
 nihil ea praeter nomen completionis consecutus. iamque congruum huic
 tragodiae finem imponere, exitu ad declarandam veritatem sufficiente.
 unam tamen rem etiam mihi commemorandam esse existimo.

68. Lex antiqua erat, omnia, quae quomodocumque apud praefec-
 tos ac forte alios etiam magistratus agerentur, Latino sermone offerri;

τοῖς Ἰταλῶν ἐκρωρεῖσθαι ῥήμισιν· οὐ παραβαθέντος ὡς εἰρηται (οὐ γὰρ ἄλλως) τὰ τῆς ἐλαττώσεως προσβυινε. τὰ δὲ περὶ τὴν Εὐρώπην πραττόμενα πάντα τὴν ἀρχαιότητα διεηλόλαξεν ἕξ ἀνάγκης διὰ τὸ τοὺς αὐτῆς οἰκῆτορας, καίπερ Ἑλληνας ἐκ τοῦ πλείονος ὄντας, τῆ τῶν Ἰταλῶν φθέγγεσθαι φωνῆ, καὶ μάλιστα τοὺς 5 δημοσιεύοντας. ταῦτα μετέβαλεν ὁ Καππαδόκης εἰς γραῶδη τινὰ καὶ χαμαιζήλον ἀπαγγελίαν, οὐχ ὡς σαφηνείας φροντίζων, ἀλλ' ὅπως πρόχειρα ὄντα καὶ κοινὰ μηδεμίαν ἐμποιῆ ὀυσχέριαν τοῖς κατὰ σκοπὸν αὐτοῦ πληροῦν τὰ μηδαμιόθεν αὐτοῖς ἀνήκοντα τολμῶσι. πρῶττων γὰρ καὶ γράφων καὶ καινοτομῶν καὶ ἐκ παντὸς 10 τρόπου σαλεύων τὴν ἀρχαιότητα, οὐ τοῖς ἄρμοδοῖσι τῶν χωρῶν ἐπιστάταις (οὐς καλοῦσι τρακτεύτας ἀντὶ τοῦ κληματούρχας) ἢ διαψηφισταῖς ἐδίδου κατὰ τὸ σῆνηθες τὰ πραττόμενα πρὸς πλήρωσιν, ὥστε μηδὲν παρὰ τὸν νόμον γίνεσθαι· ἀλλ' αὐτὸς διὰ τῶν οἰκείων πληροῦσθαι τὰ σύμβολα ἐκέλευσε, τῶν εἰωθῶτων παρέχε- 15 σθαι δαπανημάτων τοῖς ἄρμοδοῖσι πληρωταῖς αὐτὸς γενόμενος κύριος. εἶτα ἐκ τῆς μὴ κατὰ τὸ προσῆκον τολμωμένης τῶν χαρτῶν ἐκδύσεως μεγίστων ἀνισταμένων τοῖς ὑποτελέσι ὀυσχεριῶν, αὐτὸς ἠγανάκτει καὶ θανάτους ἐπέφερε τοῖς οὐκ ἐπισταμένοις τὴν τῶν ἀναίδην καὶ ὡς ἔτυχεν ἀπολελυμένων χαρτῶν δύναμιν. καὶ νόμος 20 ἐκράτησεν ἕξ ἐκείρου, καὶ πάντες ὡς ἔτυχε καὶ γράφουσι καὶ πληροῦσι καὶ ἀπολύουσι τὰ παντελῶς αὐτοῖς ἀγροοῦμενα, τὸ πρὶν μυρῖοις κατησφαλισμένα τρόποις, τοῖς τε λεγομένοις κοττιδιανοῖς

12 forte legendum κλιματάρχας. F.
20 lego ἀνείδην. F.

18 ὀυσχερῶν vulgo.

qua neglecta res, ut diximus (neque enim aliter), prolabi coeperunt. quae vero circa Europam agebantur, cuncta antiquitatem necessario servaverant, quoniam eius incolae, quamvis maiori ex parte Graeci, latina lingua utebantur, maxime qui publica munera gerebant. haec Cappadox in anilem quandam humilemque expositionem mutavit, non quod perspicuitas ei curae erat, sed ut in prompta res communisque esset, neque ullam iis difficultatem exhiberet qui ex eius voluntate implere nequaquam ad se pertinentia auderent. agendo enim et scribendo et innovando, omnibus denique modis antiquitatem concutiens, non congruis regionum praesidibus (quos tractatores vocant, id est regionum praefectos) aut rationalibus, secundum consuetudinem, acta implenda dabat, ne quid contra legem fieret; verum per suos chartas compleri iussit, sumptibus, quos congruis completoribus praebere mos fuerat, ipse potius. deinde cum ob chartas temerarie illiciteque editas maxima subiectis incommoda existerent, ipse iratus chartarum audacter temereque absolutarum vim ignorantes morte afficiebat. atque ex illo mos obtinuit, omnesque et scribunt et complent et absolvent sibi prorsus ignota, olim mille modis firmata, cum cotidianis (ut vocant, id est

ὄσον ἐφημέροις τοῦ ἀβ ἄκτις, τοῖς τε προσαύροις σκρινίοις, καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς ἕξ αὐτῶν ἔχουσι τὸν πόρον. καὶ τί μακρηγοῦν; πάντῃ παντελῶς διαπέπτωκε, μηδεμίαν ἐπύγρωσιν τῶν πρὶν κατασφραγισμένων διασώζοντα.

5 69. Οὕτω τοῦ μιαιφωτῆτος πολεμίου τῶν νόμων διαγενομένου θεὸς ἐπεστράφη, ἐκδοῦναι τὸν αἴτιον τῶν κακῶν ταῖς ἰδίαις πράξεσι ψηφισάμενος, πέδων αὐτὸν ὡς

ἔστι δίκη νέμειςί τε κακοῖς κακότητι φέρουσα.

τοῦ γὰρ ἡμιουτῆτος βασιλέως μηδὲν τούτων ἐπισταμένου, πάντων
10 δὲ διὰ τὴν ἄκρατον δυναστείαν, καίπερ ἀδικουμένων, συνηγορούντων τῷ πονηρῷ Καππαδόκῃ καὶ τοῖς πάντων ἔξοχωτάτοις ἐπιμένοις ἐπ' αὐτῷ παρὰ βασιλεῖ χρωμένων (τίς γὰρ ἂν ἐτόλμησε καὶ μόνῃς ἐπιμένων χωρὶς μνησθῆναι τῆς αὐτοῦ προσηγορίας; ἢ μίονῃ ἢ ὁμόζυγος γυνή, κρείττων τῶν ὄντων ὅτεδήποτε ἐπὶ συνέσει,
15 καὶ συμπαθείᾳ τῶν ἀδικουμένων ἀγρυνουῖσα, μὴ φέρουσα τὸ λοιπὸν περιορᾶν τὴν πολιτείαν βυθίζομένην, οὐ μετρίοις λόγοις ὡς τὸν βασιλέα ὀπλιοθεῖσιν διαβαίνει, ἕκαστα αὐτὸν τὰ τέως διαλατθάνοντα διδάσκουσα, καὶ ὡς κινδυνεῖσι οὐ τὸ ὑπήκοον μόνον ἐναπολείσθαι τοῖς κακοῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἑγγὺς σαλευέσθαι τὴν
20 βασιλείαν. εἰκὸς οὖν ὁ βασιλεὺς, καλὸς ὢν καὶ πρὸς ἄμνησιν τῶν κακῶν βραδύς, ἀμηχάνοις ἀπορίαις εἶχετο, μηδὲ ἀποκινεῖν τὸν κατιστροφία τοῦ πολιτεύματος εὐρίσκων· οὕτως ἔτυχεν, οἷα κακός, τιράξῃς τὰ πράγματα καὶ τοὺς πόρους ἀπορίᾳ καὶ συγχύ-

9 ἡμιστάτος C.
p. 202 19.

14 κρείττων C.
23 κακῶς C.

20 εἰκὸς C. v. ad

ἐφημέροις) actis praefecti, tum competentibus scriniis, tum vero per eos ipsos qui ex illis reditum habebant. paucis dicam: omnia penitus interiere, nullo prioris eorum excellentiae indicio relicto.

69. Sic cum egisset sceleratissimus legum hostis, respiciens deus malorum auctorem ipsius tradere factis decrevit, persuadens ei "esse Iustitiam Nemesinque, malis mala ferentem." nam cum horum nil sciret mansuetissimus imperator, omnes vero propter immodicam eius potentiam, quamvis iniuria affecti, improbum Cappadocem tuerentur, longe omnium maximis laudibus eum apud imperatorem celebrantes (quis enim vel solius nominis eius sine laude mentionem facere ausus fuisset?), sola coniv, omnibus quae unquam fuere ingenio praestans, et iniuriarum miseratione vigilans, diutius negligere praecipitantem rem publicam non sustinens, haud levisque instructa rationibus ad imperatorem accedit, cunctaque eum hucusque occulta edocet, nec subiectos tantum malis interire periclitari, sed ipsi quoque imperio ruinam imminere. itaque, quod necesse erat, imperator, utpote bonus et in malorum ultione lentus, summa consilii inopia laborabat, ne, quemadmodum rei publicae eversorem amoveret, reperiens quidem: adeo, utpote improbus, res perturbaverat, ac reditus difficultate et inexplicabili confu-

σει ἀδιακρίτῳ σκοτώσας, ἀλλήλαις τὺς λεγομένας ἐπινημήσεις ἐμ-
 μίξας, ὡς μηδέποτε πέρας αὐτῷ γενέσθαι τῆς ἀρχῆς, μηδέ τινα
 τῶν ἀπὸ τῆς βουλῆς ἢ ὕλως τοῦ δικαίου περιγαροῦντα τολμῶν ἐπι-
 λαβέσθαι τῆς διοικήσεως. ἐπεκούρει δὲ ὁμῶς τοῖς ὑπηκόοις ὁ
 βασιλεὺς καθ' ὅσον ἀνθρώποις δυνατόν. (70) οἱ δὲ ὑποτελεῖς⁵
 τὸ λοιπὸν οὐκ οὔσης αὐτοῖς οὐδὲ ἀφεθείσης περιουσίας διὰ τὰς
 συνωνὰς καὶ ἀγγαρίους καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν πόρους, γυναικῶν τε
 σὺν ἐπιμαζίοις βρέφεισιν ἀχθοφοροῦσῶν καὶ διακομιζουσῶν τὰ εἶδη
 ἐκ μεσογείου μικρῶς ἐπὶ θάλασσαν ἀνηλεῖς καὶ ἄταφοι ἐπὶ τῆς
 ὁδοιορίας θάνατοι, τῶν τε τοὺς δασμοὺς πραττομένων πολυτρό-¹⁰
 πους καὶ πολυσημάντους κηρσονάλια, ὀλογραφικά, βουλευ-
 τικά, ὁμόδουλα, ὁμόκηνησα, ἀφαντικά, ἐγκαταλελειμμένα, πο-
 λιτικά, ταμιακά, δεποντία, ῥεκολάτα, ῥέφουσα, κεραστι-
 σμούς, ῥοπάς, παρῦλλα.α, τόπους, ἐνδοματικά, μητατορικά,
 καὶ μετὰ τὴν τούτων ... ἐλληθορον ἀπαίτησιν, ἐπὶ τοῦ νομίσμα-¹⁵
 τος ἄλλων μυθίων ὡσπερ ἐξ ὕδρας ἀνισταμένων κακῶν τοῖς ὑπο-
 τελείοις ὑπὲρ ἀνωμερικῶν σουσος παιδῶν ἰμων, κομιτατη-
 σίων, μονοπτέρων, μονο... ἀπὶλλημένων, λευκοχρῶσιον ... περὺς
 τας ἐν ... καὶ ... ὑπερμαχούτων τὺς κατὰ ... προνοουμένων
 λαφυραγωγούς ἀρπαγῆς, βίβας τε καὶ φθορὰς τῶν πυραπορευομέ-²⁰
 των διὰ τῶν ἐπαρχῶν στρατευμάτων, ὅσα κατὰ τὸ ἀναγκαῖον ἐπὶ
 τοὺς πολέμους ὁρμῶν συμβαίνει, διὸ κορυφότεραν τὴν ἐπιδρομὴν
 τῶν βαρβάρων τῆς ἐλιστασίας τῶν οἰκείων τὸ ὑπήκοον ἐν τῷ συλ-
 λογίζεται. διὰ ταύτας τοίνυν τὰς αἰτίας, μᾶλλον δὲ περιστάσεις,

3 περιγαροῦντα? an περιεργοῦντα? 4 ὁμῶς τοῖς F, ὁμοίως C.
 11 tributorum nomina, quoniam alia non intelligo, alia Latina sunt
 aut depravata, in versione omisi. F. 24 ἀρτίας C.

sione, quas indictiones vocant inter se miscens, involverat, nunquam
 ut finem eius magistratus haberet, neque quisquam e senatu, aut omnino
 cui cordi esset iustitia, suscipere administrationem auderet. succurre-
 bat nihilominus subiectis imperator quantum ab homine fieri poterat.
 (70) collatores vero cum porro neque facultates neque eas acquirendi
 copiam haberent ob coemptiones et angarios atque inde nascentes labo-
 res, mulierum, lactantibus cum infantibus onera ferentium, dum species
 longinquum ad mare portant, immiserabiles et sepultura carentes in iti-
 nere obitus; et tributa exigentium multiplices multorumque nominum
 ad quorum exactionem alia innumera mala accedebant, e numismate
 subiectis veluti ex hydra nascentia tum ob propugnatorum, quibus
 prospiciebant, praedantium rapinas, vimque et populationes per provin-
 cias iter facientium exercituum, quos obvia necessitate in hostes ire
 contingit; quam ob rem leviolem sibi barbarorum incursionem quam
 suorum moram subiecti reputant: has igitur ob causas seu potius cala-

τὰς ἐνεγκούσας αὐτοὺς ἀπολείποντες ἅπαντες, καὶ ῥαθυμεῖν μᾶλλον ἢ κάμνειν σωφρόνως ἐθέλοντες οἷα μηδὲ συγχαρούμενοι, τὴν βασιλικῶς πόλιν ὄχλον ἀχρήστον ἐνεφόρησαν. καὶ πολλὰς ἦν ὁ νόμος πρὸς ἀπειρίαν πταισιμάτων τῷ πλήθει συνεκτεινόμενος, ὥστε 5 καὶ τοὺς τὸ πρὶν ἡμελημένους ἄρχοντας προαγαγεῖν, πραιτωρῶς τε καὶ κναισιτῶρας, κατὰ τὴν ποτε κρητήσουσαν παρὰ Ῥωμαίοις συνήθειαν, ὡς προαφηγησάμεθα. τῶν δὲ τοῖς ἁμαρτήμασι τοῦ δήμου ἐπεξίοντων σφοδρότερον, ἀναστὰν τὸ πλῆθος καὶ εἰς κακοδαίμονα συναχθὲν ὁμόνοιαν πᾶσαν ἐγγὺς τὴν πόλιν ἐπέβησε. καὶ 10 ὃ μὲν Καππιυδόκης ἄφαντος ἐγένετο, ἀρχῆς δὲ λαβόμενον τὸ πῦρ ἐκ τῶν τῆς αὐλῆς εἰσόδων, εἶτα ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τὸ πρῶτον ἱερόν, ἐξ ὧν ἐπὶ τὴν Ἰουλιανοῦ γερουσίαν, ἣν καλοῦσι σέναιον κατὰ τὴν Ἀγούστον πανήγχεριν, ἀφ' ἧς ἐπὶ τὴν ἀγορὰν ἦν καλοῦσι Ζεύξιππον ἀπὸ Ζευξίππου βασιλικῶς, ὑφ' ᾧ ἐπὶ τῆς τριακοστῆς ὀδοῦς 15 Ὀλυμπιάδος Μεγαρεῖς εἰς Βυζάντιον ἀποικήσαντες πρὸς τιμὴν αὐτοῦ τὴν ἀγορὰν οὕτως ἐπωνόμασαν, καθάπερ τὰς Χαριδήμου στοῶς οἱ Κέζικον οἰκίσαντες Μεγαρεῖς· καὶ ... βασιλεῦσαι Ἑλλήτων μνημονεύεται, ὡς ὁ Κᾶστωρ ἐν ἐπιτομῇ χρονικῶν ἀπέθετο. τὸ γὰρ δημόσιον βυλανεῖον Σεβήρειον ἀπὸ Σεβήρου Ῥωμαίων ἡγη- 20 σαμίνον παρωνόμασται, ὃς ἀρθρίτιδι νόσῳ ... νμνος ἰδεῖματο τὸ βυλανεῖον, προσκαρτερῶν τῇ Θορίκῃ διὰ τὴν πρὸς Νίγρον δια-

3 ὄχλον ἀχρηστον vulgo. 9 κακοδαίμονας C: quo servato F
 ὁμόνοιας. 15 μεσαρις C. πρὸς τιμῆς usitatus: v. p. 168
 10, 240 12. 16 χαριδήμου C. 17 οἰκίσαντες C.
 lego καὶ γὰρ. F.

mitates, suam quisque patriam relinquentes, cum otiosi quam sapienter laborare mallerent, quippe ne copiam quidem habentes, imperatoriam urbem inutili turba replebant. crescebatque contra innumera delicta una cum multitudine legis severitas, adeo ut antea neglectos magistratus, praetores et quaesitores, iuxta priscam apud Romanos, ut supra memoravimus, consuetudinem, creaverit. qui cum populi peccata persequerentur acrius, excita multitudo, et fatales in consensionibus compulsas, totam paene urbem incendio delevit. et Cappadox quidem evanuit, ignis vero, initio ex aulae aditibus capto, ab iis porro ad primum templum, ab hoc ad Iuliani curiam, quem senatum secundum Augusti congregationem vocant, indeque ad forum progressus est, quod Zeuxippum a Zeuxippo rege vocant, sub quo octogesima octava olympiade Megarensium colonia Byzantium missa in eius honorem forum ita appellavit, quemadmodum Charidemii porticibus, qui Cyzicum condiderunt Megarenses, nomen posuere: etenim imperasse Graecis traditur, uti Castor in epitome Chronicorum commemoravit. balneum publicum autem Severium a Severo Romanorum imperatore nominatum est, qui articulari morbo laborans balneum illud exstruxit, propter ortam inter eum et Ni-

φοράν. τῶν δὲ τηλικούτων σωμάτων εἰς πῦρ μεταβιβλόντων, ἤρ-
πάγησαν αἱ μέχρι τῆς Κωνσταντίνου ἀγορᾶς τὴν πόλιν διευθύ-
νουνσαι στοαί, κἀλλεὶ καὶ μεγέθει κίωνων ἐγγραμμῶς διασκηνοῦσαι
τὴν πλατεῖαν. Καμπάνοι ταύτας εἰς χάριν Κωνσταντίνου λέγον-
ται κατασκευάσαι, ἀπὸ Παρθενόπης τῆς κατ' ἡμῶς Νεαπόλεως 5
καὶ τῆς ποτὲ Δικαιαρχίας νῦν δὲ Πουτεόλων εἰς Βυζάντιον πρὸς
χάριν, ὡς εἴρηται, τοῦ βασιλέως περαγενόμενοι. συναπιτε-
φρώθη οὖν (ὡς γὰρ οὐκ ἔμελλον;) τὰ συνημμένα τοῖς μέσοις
πρὸς τὸ βόρειον καὶ νότον ἄνεμον οἰκοδομήματα, καὶ ὄρος ἦν ἡ
πόλις καὶ βουνοὶ μέλανες ἀπερρωγύτες, καθάπερ ἐν Λιπάρῃ ἢ 10
Βεσβίῳ, κόνει καὶ καπνῷ καὶ δυσωδίᾳ τῶν ἀποτεφρουμένων ὑλῶν
αἰώκητος, φόβον ἐλειπὸν τοῖς θρωμένοις ἐνσειοῦσα. καὶ ὁ μὲν
δήμιος, μᾶλλον δὲ τὸ βάρβαρον καὶ ἀνηλιές πληθος, ποιναῖς ταῖς
ἀξίαις πρὸς αὐτῆς ὑπεστάλη τῆς νίκης, εἰς πέντε σύγγυς μυριά-
δας σιδήρῳ χύδην διαφθάρειν ἢ δὲ πόλις ἔρηπτο πυρὶ καὶ χῶ- 15
μισι καὶ λειψάνων ἀμορφία κατέπληκτος. ἀλλὰ θεὸς (μόνον
γὰρ ἦν αὐτοῦ τὴν τσοῦντην παραμυθῆσασθαι

71. ἐνίκησε δὲ ὁμοῦ μετὰ θεὸν ἡ βασιλέως τύχη, κατὰ
πάντα συνειπῶν. καὶ ἐν βραχεῖ χρόνῳ κρείττων δὲ ἡ πόλις καὶ ...
ἰσχυρὰ τε ὁμοῦ καὶ ἀσφαλῆς, καθάπερ ἐξ ἀμύρφου ὄλου αὐθις 20

1 μεταβιλλόντων C. 2 αὶ F, μὴ C. διευθίνουσαι C.
7 παραγεναιμένων C. 9 οἰκοδομητά vulgo. 18 ante ἐνί-
κησε aut paucae tantum lineae, quas legere non potui, aut, quod
verisimilius est, praeter has duae saltem paginae desiderantur. F.
καθάπερ ἐφθην εἰκῶν? 19 post καὶ aliquot literae extin-
ctae. F.

grum discordiam in Thracia commorans. tantis autem molibus in ignem
mutatis, correptae usque ad forum Constantini per urbem pertinentes
porticus (Campani eas in gratiam Constantini exstruxisse dicuntur),
pulchritudine et magnitudine columnarum, Parthenope (quae nunc Nea-
polis) et Dicaearchia (qui nunc Puteoli) Byzantium in gratiam, aut, quod
imperatoris advectarum, in tabernacula scite descripta plateam partien-
tes. simul igitur in cineres redacta (qui enim non fuissent?) mediis ad
Septentrionem et Meridiem cohaerentia aedificia; monsqe erat urbs et
nigri praeruptique colles, veluti in Lipare aut Vesuvio, pulvere fumo et
foetore combustae materiae inhabitabilis, miserandum intuentibus terro-
rem incutiens. et populum quidem seu potius barbarum et immiseri-
cors vulgus meritis poenis ipsa victoria subiecit, ad quinquaginta fore
milia acervatim ferro necatum: urbs vero iacebat, igne et ruderibus et
reliquiarum deformitate horrenda. sed deus (etenim ille solus poterat)
tantam solatus

71. vicit tamen post deum imperatoris, quae in omnibus ei affuit,
fortuna; brevique et praestantior urbs et ... firmaque simul et segura

τοῦ δημιουργοῦ, καθάπερ τότε, πᾶν εἰς φῶς μόνῃ τῇ δυνάμει τῆς βουλῆς ἀνακαλοῦντος.

72. Πέρας οὖν τοῦτο τῆς πρώτης ληστιαρχίας τοῦ ποτηροῦ Καππαδόκου. ἀντίρροπον δὲ θεὸς τῇ κακίᾳ εὐμένειαν ταῖς 5 συμφοραῖς ἐπιδέδωκε. Φωκᾶς γέγονεν ἀνὴρ ἐπατριδῆς, Σαλβίου μὲν τοῦ δικαιοτάτου ἕγγονος, Κρατέρου δὲ τοῦ πάντων εὐσεβειοτάτου παῖς, ὃς τὰ πρῶτα τοῖς λεγομένοις σιλεντιαριοῖς τῆς ἀλλῆς διαπρέψας, τοὺς πρόποτε ἐπὶ τῇ μεγαλότητι ψυχῆς μετὰ δόσεων ἀμετρίως ὑπερβαλλόμενος, ἐπὶ τοὺς πατέρας τῆς βασιλείας κατ' 10 ἄξιαν ἀνελήλυθε, πλοῦτῳ κομῶν καὶ τοῖς δεομένοις ἐπαρκῶν, αὐτὸς ἐαυτῷ μόνῳ φειδωλίαν διέσωζεν· διαίτα γὰρ ἦν αὐτῷ καὶ τροφῆς ἀσπίδι τοσαύτῃ ὅση τοῖς ἄγαν μεμετρημένοις τὸν βίον ἐν εὐτελείᾳ ἡριθμῆτο. καὶ τῆς μὲν περιουσίας τύχης αὐτοῦ ἄξιως τὰ τῆς ἐστίας διε... τοῖς φίλοις, αὐτὸς δὲ μόναις ταῖς τῶν δαι- 15 τμῶνων ἐθνημίαις ἐτρέφετο, σεμνὸς μὲν καὶ φιλόκυλος ὢν, ἀλλ' οὐ καλλωπιστής, ἕξ αὐτοῦ καὶ μόνου ...

73. ... καὶ δόλους ῥάπτειν, αἰτεῖν μὲν ἡριθρία τῶν ἀναγκαιῶν δεόμενος, ἕστενε δὲ καὶ ὤμωζε, καὶ δάκρυσι πεφορτωμένος τὰς ὕψεις δῆλος ἦν καὶ τοῖς ἄγαν ἀγνοοῦσιν αὐτὸν ὡς εἴη 20 λυπούμενος. τοῦτον ὁ Φωκᾶς ἐκ τύχης ἰδὼν, καὶ ὡς ἀνὴρ ἀγα-

1 το... C. 2 versu post ἀνακαλοῦντος sequente C ΛΟΓΟΣ, nullo addito numero. in indice neque haec, neque libri tertii inscriptio reperitur. 7 ἐν τοῖς F. 8 μεγαλήτι C. 10 ἀνήλυθε vulgo. πλοῦτῳ δὲ π.? 11 lego διασώζων. F. 12 τροφῆς? μεμετρημένοις C. 14 forte legendum διένεμε. F. δαιμόνων vulgo. 15 ἐτρέφετο F, ἐστρέφετο C. σεμνή C. 16 post μόνου sequitur pagina, quam legere frustra conatus sum. nihil praeterea desideratur ante καὶ δολουράπτειν. F. ita enim vulgo legebatur. 18 οἴμοζεν C.

exstitit, quasi ex informi mole rerum officio iterum, quemadmodum olim, cuncta in lucem sola voluntatis potestate revocante.

72. Finis igitur hic primae latrocinialis improbi Cappadocis praefecturae. parem autem deus improbitati benevolentiam calamitatibus concessit. Phocas fuit vir nobili genere, Salvii iustissimi nepos et Crateri longe piissimi filius, qui cum primo inter quos silentarios aulae vocant eminisset, magnitudine animi et donorum immensa copia, quotquot unquam fuere, vincens, ad patres imperii pro merito pervenit, opibus splendidus, egentesque iuvans, sibi uni parsimoniam servans: is enim victus illi, ea luxuriae abstinentia erat, quam vel parcissime viventes vilem putarent, et abundantiam quidem fortunae dignam amicis mensam adornabat; ipse autem solis convivarum oblectationibus alebatur, splendidus et pulchri, at non fuci amans, ex se solo ...

73. ... et dolos suere: rogare quidem erubescerat, necessariis egens, ingemiscebat autem, et oculis fletu gravatis vel prorsus ignorantibus ipsum manifeste tristitiam prodebat. huic casu cum vidisset

θὺς καὶ λαβεῖν ἱκανὸς ψυχῆς ὀδύνην ἐκ μόνης ὀλιγορίας τοῦ προσώπου γνωρίζομένην, εἰπεῖν τι πρὸς αὐτὸν ἀν...λετο· ἐμὲ δὲ μεταστειλόμενος (καὶ γὰρ ἀγαπᾷν παρὰ τοὺς ἄλλους ἤξιον, ἀπατώμενος μᾶλλον ὡσεὶ περὶ λογυδρίων τινῶν δῆθεν οὐκ ἄφροντις) καὶ χάριν ἐθέλων παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ἤξιον περινοῆσαι τινα πρὸς 5 διδασκαλίαν αὐτῷ τῆς Ἰταλίδος φωνῆς, *Λιβὺν ἐπιζητῶν*· αὐτοὺς γὰρ ἔφρασκεν ἐγνωκέναι στωμυλωτέρας παρὰ τοὺς Ἰταλοὺς διαλέγεσθαι. ἐνὸς δὲ τῶν παρόντων Σπεκίωσσαν μνήμην ἀνάγοντος, ἔξανασταὺς ἐμὲ τε καὶ τὸν εἰπόντα ἀντεβόλει, πρὸς ἔντευξιν ἐκείνου παρακαλῶν. ἐγὼ δὲ ἐρμαῖον ἠγησάμενος ὡς τάχος τὸν Σπεκίωσον 10 ἄγιστο πρὸς αὐτὸν· καὶ γὰρ ἠπιστάμην τὸν ἀνθρώπον. ὁ δὲ λαβὼν αὐτὸν κατ' ἰδίαν γονυπετῶν διετέλει, καὶ σωφρόνως ἐκλιπαρῶν ἤπει τῆς οὔσης αὐτῷ μεταδοῦναι φωνῆς. ἐμὲ δὲ χωριστὰς βραχὺ τοῦ λόγου ἑκατὸν χρυσίνοις λαβεῖν ἤξιωσε δοθησομένους ἐκείνη· ὁ δὲ πρᾶξας ἐγώ, καὶ τῶν λεγομένων σωματικῶν ἕνεκα τῷ Σπε- 15 κίωσσι δούς, ἔπεισα συχνότερον πρὸς τὸν πάντῃ ἀγαθὸν ἐκείνον ἀνθρώπον φοιτᾶν. (πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλεν;) ὄρθριος παρῆν, πρὸ τῆς ἀυλείου τοῦ δῆθεν ἠξιώκωτος αὐτὸν παραφυλάττων· ὁ δὲ μεταστειλόμενος καὶ θεραπεύσας ἀντεβόλησε μὴ πρότερον προσεδραεῖν αὐτῷ, πρὶν αὐτὸς διαστειλόμενος ἄξιως γεεῖσθαι παρ' 20 αὐτόν. καὶ τὸ λοιπὸν ὁ Σπεκίωσος συμβάλλων τῇ τέχνῃ περιόδιον τοῦ σκέμματος ...θεῖ τῆς προσεδρίας· οὐδὲ γὰρ ἔμελλε τῷ

2 lego ἀντεβάλλετο. F.

4 ὡς εἶην?

λογοιδράσαν C.

5 ἐθέλων] coniectura. in C literae extinctae. F.

6 αὐτός C.

12 καθιδίαν C.

17 lego ὁ δὲ (πῶς etc. F.

20 ἀξίωσση?

Phocas, atque ut vir bonus et qui dolorem animi e solo vultus neglecta colligeret, alloqui tum quidem distulit; me autem arcessitum (etenim prae aliis diligere dignabatur) decipiens, quasi scilicet, ... quibusdam occupatus gratiam a me accipere vellet, rogavit ut aliquem sibi reperire linguas latinae magistrum, Libyn quaerens: hos enim aiebat se animadvertisse lepidium prae Italis loqui. cum vero e praesentibus aliquis de Specioso mentionem fecisset, surrexit, meque et illum orans ut eum adiremus hortatus est. quod ego in lucro ponens, Speciosum quam celerrime ad eum adduco: noveram enim hominem. ille, postquam eum seduxit, genibus usque flexis, modesta prece petivit ut suam ipsi linguam velit communicare. me autem, a sermone paulisper avocatum, centum aureos petere iussit, quos illi darem; quod cum ego fecissem et commendaticiarum, ut aiunt, causa Specioso dedissem, suasi ei ut saepius ad optimum illum virum iret. ille autem (qui enim aliter fecisset?) mane aderat, ante vestibulum eius a quo fuerat videlicet rogatus praestolans. qui cum arcessitum coluisset, petivit ut non prius sibi adsideret, quam ipse digne instructus ad eum venisset. ac Speciosus deinde, antequam assedisset, solertes consilii ambages coniecit: neque enim iis

Φωκᾶ, μῦλα πρὸς ἐκατέραν παρεσκευασμένῳ παιδείᾳ, μαθη-
τεῖαν εὐρεῖν ἐκείνοις ἢ παρὰ τοὺς πολλοὺς ἀξιολόγως ἡπίστατο.

Καὶ τις στοχάζεται ἐκ τῶν περὶ ἀνθρώπους τάνδρὸς κατορ-
θωμάτων, πόσης ἦν περὶ τὸ θεῖον εὐσεβείας. μῦς οὖν πράξις
5 αὐτοῦ ἐπιμνησθεὶς πέρας ἐπιθήσω ταῖς ὑπὲρ ἄριθμὸν αὐτοῦ τῶν
ἀγαθῶν ἀγγηγήσειν. (74) πρὸς Πεισισινοῦντι πόλει τῆς Γαλα-
τίας (οὗτω δὲ τὸ χωρίον ὀνομασθῆναι συμβέβηκεν ἐκ τοῦ πεσεῖν
ἀπείρους ἐκεῖ, Γαλατῶν τῶν περὶ Ῥοδανὸν ἐπιπεσούτων τῇ χώρῃ
Βρέννου ἡγησαμένου, καὶ τὴν ὀμώνυμον αὐτοῖς χώραν ἐκδικεῖν
10 βιαζομένων, ὡς Φενεσιτέλλας καὶ Σισένας οἱ Ῥωμαῖοί φασιν, ὧν
τὰς χρήσεις ὁ Βάρρων ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἀνήγαγεν·
ἐγὼ δὲ τὰς βίβλους οὕτω τεθέλωμαι) ἐκεῖ τοίνυν τέμενος ἦν τῇ
ἀχράντῳ στρατιᾷ τῶν ἱερῶν ἀγγέλων τοῦ ἀρρήτου θεοῦ κωθωσιω-
15 μός τις τῷ θεῷ χρυσοῦ λίτρας εἴκοσιν ὑπὲρ ἐπιδοῦς, τοῖς ἱερου-
μένοις πρόσδοτον ὀδοθήκοντα χρυσοῦν προσγενέσθαι τῷ ἱερῷ εἰς
φιλοξενίαν ἐσπούδασειν.

75. Τοιαύταις μὲν οὖν τέχναις ἐπὶ τῆς πόλεως ἐχρήσθη,
χρυσίον δὲ κατ' ἔτος ἔκυστον ἐπὶ λύτροις αἰχμαλώτων λαθραῖως
20 ἐκχέων διετέλει, δακρύων εἰ πού τις περὶ πολεμίων ἐφύδου καὶ
ἀπαγωγῆς αἰχμαλώτων πρὸς αὐτὸν διεῖξίω τῷ λόγῳ. καὶ μύρτυρα
τὴν ἀλήθειαν οὐκ αἰδοῦμαι καλεῖν ἀληθειῶν· οἶδα κυτορίστων ...

2 εὐφ C. 4 πόσος C. 13 τῷ ἀρρήτῳ θεῷ C. 22 legen-
dum, nī fallor, κοιτωνιτῶν αὐτῷ (cum eius essem cubicula-
rius). F.

quae prae vulgo probabiliter sciebat, Phocae utrisque literis admodum ornato disciplinam reperisset.

Ac coniciet aliquis ex egregiis viri erga homines factis, quanta in deum pietate fuerit. ego ex innumeris eius virtutibus unam etiam rem commemorabo. (74) ad Pessinuntem urbem Galatiae (ita autem appellari locum contigit, quod innumera ibi Gallorum, circa Rhodanum habitantium, multitudo cecidit, qui Brenno duce regionem invaserant, cognominem ipsis terram ulcisci conantes, ut aiunt Fenestella et Sisena Romani, quorum loca Varro in libro de Rebus Humanis protulit; ego autem libros necdum vidi) ibi igitur templum erat immaculato sanctorum angelorum exercitui indicti dei consecratum; de quo Phocas, sicut omnes, sciens, Ellamum quendam deo viginti auri libras donasse, octoginta aureorum redditum, hospitibus in templo excipiendis destinandum, sacerdotibus adiungi curavit.

75. Eiusmodi quidem artibus in civitate utebatur. aurum vero quotannis captivis redimendis occulte effundebat, lacrimans, cum forte aliquis de hostium incursione captivisque abductis ei narraret. et veritatem testem invocare non vereor, vera dicens: scio ... me tantum

χρυσίου τοσούτου τυχών, ἀπόντος αὐτοῦ, πρὸς τὸ πληθὺς τῶν λυτρουμένων (ταύτης γὰρ ... ἀνθούσης ἐσθῆτα διεπόλεσεν ... καὶ προσθεὶς ὅσον ἦν αὐτῷ δυνατὸν προ...αν τῶν λύτρων ἐξέπεμψε τοῦτο ἀμύνην ἀντίροπον καὶ θεοπρεποῦς ἀνέλαβε τὸν υἱὸν κατὰ πάντα τρόπον ἐκπαιδεύσας τούτοις ἐνασχολεῖσθαι. ὁ δὲ τὸν 5 παριόντα καὶ μαρτυροῦντα τοῖς γινόμενοις κατ' ἐσχὰς ἀπενίκησεν, ὡς ἐκείνων χάριτας εἶδέναι τῷ θεῷ, ὅτι τῷ σώματι τελευτῶν ταῖς ἐσσεβείαις ἀθάνατος διὰ τῶν παρὰ τοῦ παιδὸς πραττομένων διαμένοι.

76. Τοσοῦτον ὄντα τὸν ἄνδρα χαίρων ὁ βασιλεὺς πείθει 10 καμιάτῳ πολλῷ κοινῇ εἰς ἅπαντας ἐπιδείξασθαι τὴν οὖσαν αὐτῷ τῆς ψυχῆς ἐλευθερίαν, καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀναδείξασθαι φροντίδα, καὶ διυθῆναι τὸν οἶακα βυθίζομένης ἤδη τοῖς κακοῖς τῆς ὅλης πολιτείας. ὁ δὲ ἄκων (οὐδὲ γὰρ ἀσφαλὲς βασιλεύς αἰτησὶν παραινεῖσθαι τοιούτου) τὴν μὲν λειτουργίαν ἐπῆλθε, 15 δεδιὼς δὲ ὅμως καὶ τῷ μεγέθει τῶν φο... ἰλιγγίων εἶδε τὸν θεὸν παρόντα βοηθεῖν αὐτῷ προθυμούμενον. ἅμα γὰρ τὴν ἀρχὴν παραλαβὼν καὶ τῆς ἀλλῆς προφανεὶς ἐπὶ τῆς ἀπήνης ἀνεφέρετο, σύμπας ὁ θῆμος ἡλικία τε πᾶσα καὶ φύσις, ὁμοῦ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνατείναντες, ὕμνους εὐχαριστηρίους μετὰ δακρῶν 20 ἀνέφερον τῷ θεῷ τοσαύτης ἀξιώσαντι προνοίας τοὺς μυριοὺς κακοῖς κατεστρωμένους. πείθειν δὲ θεὸς ἀνθρώπους ἀξιώσας, δεικνύσει παρῆναι τοῖς πραττομένοις καὶ βουλαῖς αὐτοῦ προεῖναι τὰ

2 post γὰρ aliquat literae extinctae. F. post διεπόλεσεν duas
saltem paginae desiderantur. F. 3 καὶ — 5 ἐνασχολεῖσθαι in
versione omisi. F. 13 οἶακα C. 16 ...ῶς C. lego
φόβων. F. 22 πείθει C.

auri ipso absente pro redimendorum captivorum multitudine accepisse (hac enim vigente ... vestem quoque vendidisset) ... ille autem supervenientem et facta testantem obsecravit ut propterea gratias deo ageret, quod corpore piis operibus moriturus, immortalis per filii facta maneret.

76. Tanto viro laetus imperator multo labore persuadet communem omnibus suam animi bonitatem ostendere, et rerum publicarum cura suscepta, totius malis iam depereuntis imperii clavum regere. ille autem invitus (etenim periculosum erat talem imperatorem petentem reicere) munus subiit: timens tamen, et magnitudine terrorum quasi vertigine correptus, vidit deum praesentem se adiuvare paratum. nam simul atque suscepto magistratu extra aulam curru vehens apparuit, universus populus omnisque aetas ac sexus, una extensis in coelum manibus, hymnos in gratiarum actionem cum lacrimis deo cantavere, tanta providentia innumeris malis prostratos dignato. persuadere autem hominibus dignatus deus, ostendit sese adesse rebus suisque consiliis optima

χρηστά. ὡς γὰρ ἔσται τῆς ἀπίνης ἔμπροσθεν ὁ ὑπαρχος, βέλους ἀναθῆς τόξῳ πονηρός τις (ἔτι γὰρ ὁ δῆμος ἀτιχῆσειν ἐχρήτο) στοχάζεται μὲν αὐτοῦ, τοῦ δὲ βέλους ἀμπλακάντος αὐτὸς μὲν ἀβλαβῆς ὡς θεόπαις τῆς προνοίας φανερός ἀπεδείχθη. τοῦτου 5 δὲ συμβάντος ὁ μὲν δῆμος τῶν ὄπλων καὶ θορόβων παρεχώρει, τὸν τε κράτιστον ἀνυμνῶν βασιλέα ἐν εὐθυμίαις ἡδοναίων καὶ σκιρτήμασι διέτελλει, ἀθρόως ἐκ μεγίστων θορόβων καὶ φόβων εἰς ἀγλούς καὶ χορείας μεταβαλὼν, πᾶσα δὲ ἀφθονία τῶν ἐπιτηδείων κατελήλυθε τὴν πόλιν, ἀδεῶς καὶ μετ' εὐφροσύνης πάντων τῶν 10 ὀποδῆποτε κρυπτομένων καὶ διαφργόντων τοὺς κινδύνους εἰσαρώντων τῇ πόλει καὶ παντοίαν συμφορούντων εὐετηρίαν· ἦδει γὰρ ἅπας ... τις οὖν ἀβλαβῆ καὶ λυσιτελῆ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι τοῖς ὑπὸ κίχους τὴν τοῦ βίου μέθοδον, τῶν γε ἀγαθῶν ἐν αὐτῇ πλημμυρούστων. ἔχων ὁ βασιλεὺς μετὰ τὸν αὐτὸν ὑπαρχον ἐνάρχεται 15 προθύμως ἀνιστάν τὸ τοῦ μεγάλου θεοῦ τέμενος· καὶ ποταμὸς ἔρρει χρημάτων ταῖς βασιλέως εἰχμαῖς καὶ τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ ὑπάρχοντος χιόμενος. τέσσαρας οὖν χιλιάδας αὐτίκα χρυσίου λιτρῶν ὁ ὑπαρχος τοῖς ἔργοις ἐπέχει τοῦ ἱεροῦ, μηδεὶν ἄδικονμένου, μηδὲ τῆς τεχούσης εὐετηρίας εἰς ἀσεβῆ ποιήσιν ἐπινοηθείσης· ἔχαιρε 20 γὰρ ἡξιωμένος, εἰς θεῶν τιμὴν καὶ σπονδῆν εὐσεβείας πυρκαϊεούμενος. καὶ θανατῶν οὐκ ἔστιν, εἰ θεοῦ παρόντος πάντα παρῆναι συμβαίνει τοῖς αὐτῷ μᾶλλον ἢ περινοίαις ἀνδρῶπων τῶν

2 ἀναφῆς vulgo. ἀτιχῆσειν C. 3 ἐμπλακάντος vulgo.
 4 ὡς θεόπαις] coniectura ex reliquiis literarum. F. ἀπεδείχθη C.
 11 ἡδῆ C. 12 post ἅπας aliquot literae extinctae. F.
 14 lego ἐξ ὧν. F. 18 ἐπεχει C, ἐπέχει F. 22 αὐτὸν C.

procedere. dum enim in primori curru praefectus stabat, arcum improbus aliquis (etenim calamitatibus adhuc populo opus erat) in eum dirigit: at erravit telum, ipseque incolumis veluti divinae providentiae filius manifeste apparuit. quo facto populus ab armis turbisque destitit, optimumque celebrans imperatorem oblectationibus saltibusque indulsit, maximis e turbis ac terroribus ad tibias subito et saltationes transgressus. summa vero necessariorum rerum abundantia in urbem rediit, cum securi laetique omnes, quocumque latentes loco pericula effugissent, in urbem influerent atque omnis generis copiam conferrent: noverat enim quisque incolumem in posterum et salutarem civibus fore vitae conditionem, bonis nimirum in ea redundantibus. post quae imperator cum eodem praefecto magni dei templum alacriter exstruere coepit; fluebatque flumen pecuniae, votis imperatoris et praefecti iustitia effusum. quattuor igitur auri librarum milia statim praefectus operibus fani impendit, nemine iniuriam patiente, neque in malum usum praesenti abundantia quaesita: etenim bona fama gaudebat, honori dei et pietatis studio intentus. neque est mirandum, si, cum deus adest, omnia adesse contingit ad eum potius quam ad hominum consilia bonorum abundan-

ἀφθονίαν τῶν ἀγαθῶν ἀναφέρουσιν. ἡ δὲ τάξις, καθύπερ τις σβεννυμένης ἤδη φλογὸς ἔλαιον ἀφθόνως ἐπιχέει, ἀνέλαμψε· καὶ θόρυβος ἦν τοῖς πραττομένοις χαίρεις, καὶ κέρδη σώφρονα καὶ φίλα τῷ νόμῳ τοῖς ὑπηρετοῦσιν ἠκολούθει, καὶ τὸ τέμενος τῆς δίκης ἀνεύγει, καὶ ῥήτορες τοῖς λόγοις ἐνέπριπον, καὶ βιβλίων⁵ προουγωγαί, καὶ φιλονεικία ἐφ' ὅλον τὸ χρῶμα ἐπανήει τοῦ πολιτεύματος, ὃ

6 φιλονεικία ἐφ' ὅλον C. ἐπανήει C. 7 hic desinit servatae codicis partis ultima pagina. F.

tiam referentibus. officium autem, veluti cum quis emoriente iam flamma oleum abunde infundit, refulsit; eratque turba laborantibus iucunda, et lucra casta legique accepta ministrantes sequebantur, et iustitiae templum patebat, et oratorum eloquentia splendebat, et libri prodibant, et aemulatio per totam rei publicae faciem redibat